

Gen s prawda u wen!

neboli

šprosty rozum o welikých věcech.

P r w n j s w a z e f.

Třetí vydání.

O b s a h :

- I. Říšský sněm a Otkrovení.
 - II. Swoboda u wjře, a katoličká cirkew.
 - III. „Wjra gažo Wjra.“ (?)
 - IV. „W které wjře kdo se narodil, w té ať umře.“ (?)
-

W Praze, 1850.

K dostání u W. Šessa w Karlově ulici číslo 186.

I.

T o m á š. Byly sau to časy na světě, kmotře Bohuslawe! Gafťěžiw by si to byl žádný nepomyšlil, že na swá stará kolena takomých wěcí se dočkáme. Synové naši budou mjt co powjdat wňufům našjim.

Bohuslaw. A wsteli, kmotře rychtáři! co při tom wšem to neyhorššjho bylo? že žádný newěděl, načem vlastně stogjme. Wezměte na příklad minulý onen sněm, a udělenau nám oktroýrku. Tu psal geden tak, druhý opět ginau zpjwal, tak že člowěk, třebas rozważliwý, konečně sám newěděl, komu za prawdu dát, a komu wěřit. Nebyloby diwu býwalo, aby se člowěk nad tím byl nezbláznil. A wšak nechme politiku politikau, a děkugme Pánu Bohu, že sme to wše gestě tak tak přestáli.

T o m á š. Ne tak, milý kmotře! Gá rád o těchto minulých wěcech giž proto mluwjim, aby člowěk na ony důležité časy, kdezto se celá Ewropa přewrátila, nezapoměl, ale aby se to gafo památka zachowalo pro budauci pokolenj. A že tak zrowna o tom řjššém sněmu mluwjte, netagjm wám, že aspoň mně tenkrát se neywjce libilo, gať se náš auřednj posel wygáďil. Když mi totiž milau oktroýrku z auřadu přinesl, prawil takto: „Náš cjsař Serdinand dobrotiwý, když swolal sněm, zagisté w neylepšj wůli to činil. Staré nasse zákony trpěly na sauchotiny, pročez byl giž sworchowaný čas, aby se utwořily nové. Ti páni deputowanj ale, mįsto aby něco maudrého wyseděli,

pamatovali gen na to, gať by sobě sami pohodlné hnězdecko pripravili, až pať w nestřátném měsíci řignu co dwa kohauti do sebe se dali. Aby za tať těžkých časů alespoň něco se stalo, přeložil cisař Pán sněm do Kroměříže, a mladý cisař pán dal snažně ty pány prosit a žádat, aby se hezky k tomu měli, poněwadž prý lid na ten nový zákon gaťo na swého wykupitele čeká. A bylo to co platné? Přes tři měsíce seděli w Kroměříži, a co pať vydali? Staré hauby. Když pať se k tomu podobalo, že geště ani za roť nic newysedj, co medlé cisař Pán měl dělat s těmi kohauty, když se wespolek neustále gen hašterili, a nic newykořrhali? Rozehnal ge tedy z hnězda a udělil sám milostiwě swým taužebným národům konstituci. Pročež chwála Bohu, Alleluga! Alleluga!

Bohuslaw. Ano, owšem! wrána wráně oči newyflube, a wy co rychtář nechťel ste proti býwalému auřadu mluwit. Měl ste ale gen slyšet, gať ginj lidé o tom smeyssleli a psali. „Na řisťém sněmu — prawili tito — byli prawj zástupitelowé lidu, a ti dobře tomu rozuměli, co ta wzacná slowa lid a národ w sobě obsahuj. Protož hned předewšim poddanosti a robotě, tomuto prožlučlému, dwauhlawému draťu hlavy ufali, a nás tať wyswobodili z dlahowěťého otroctwj. Že tam tať dlaho trávili — inu powažme, žeť auťol gegich nebyl snadný, a že Praha není za gedem roť wystawena. Špatná konstituce — i tať snadno třeba za gednu noc hotowá, zlášť, bere-li se wšsecko na gedno brdo; ale dobrá ústawa, aby se hodila pro toliť rozličných zemj a gazyťů, příteli! ta potřebuge něco času, zlášť w taťowě době, kdezto z prastarého řizenj mělo

se stát zbrusu nové. Wždyť ti nasse lidi na
říšském sněmu pracovali, a hlavy si lámali
a řečnili, div že neochraptěli, a co byli z nich
ti vybraní, slyšel ste, že mnohé noce ani oka
nezamhauřili. Nehodj se každá obuv na gednu
nohu, a než deset rozličných zemj se přivede
pod jeden plášť, zapotřebj zagisté gať času
tať rozmáženj. Při tom všem přede se jim
podařilo, že w posledních dnech fuťatka z wagec
giž vyfuťowala, a že si to každý na prstech
mohl wypočísti, gacj to asi chlapci budau. Že
pať tito gistým lidem hrubě se neljbili, všemu
byl učiněn konec, a těm, co drželi s národem,
dalo se s pánem Bohem.

Tomáš. Milý brachu! Každý ptáť své
hnjzdo chwálj. Aby vláda každému w geho
notu trefila, a všem dle chuti foláčů napeřla,
gest nemožné. Čiň co čiň, vždy se nagdau
říšlaunové, kterj nadělajj z komárů wel-
blaudů, a gať na někoho počnau straťy řehotati,
giž i wrány fwáčj. O takové lidi nikdy ne-
bude nauze, kterj dás-li jim drožda, požádajj
tě o bažanta. Wemte na příklad Metrnicha,
gaťe tu byly hanlivé řeči, až mráz šel po člo-
věku. Metrnich ten tam, nastaupilo minister-
stwo Pillersdorf. Z počátku: sláva mu! a pať:
uřřizug ho. Na to ministerstwo Dobblhof; z
počátku: sláva mu! pať: uřřizug ho. Na
to ministerstwo Swarcenberg; z počátku:
sláva mu! pať: uřřizug ho. Tať gsau lidi,
a ginačj nebudau; moře newypigeš a swět
nepředeláš. Kdyby se chtěl všem zawděčit,
ten teprw se musj narodit; a kdyby vláda
všem říšlaunům chtěla ústa zawázat, mu-
sela-by mnoho plátna mjtí. Ostatně wy,
řmotře, gste ewanděljkem, a tu bych saudil,
že ste neymjň měl přjčiny proti vládě. Gen

se podjwegte, co se wám ewanděljům hned w prwnjm a druhém paragrafu oftroýřky powolilo. Ale tať gest. Tiň čertu dobře, peklem se ti odslaužj.

B o h u s l a w. O milý rychtáři! co se toho dotýče, o tom zpjwám docela ginau notau. Ministerstwo Swarcenberg wydalo giž dřjwe patent, nám ewanděljům docela přjznimý, a teď gsme we wšskeh práwech a wýhodách katoljům rowni. Tať to ale žádá i sprawedlnost. Wždyť gsme my ewandělji za starého řjzenj byli hůř na tom, nežli ondy Israelité, gať wzdýchali pode ghem egyptským. Džky Bohu a císaři pánu za to, nynj gsme těch starých wazeb sprosstěni gať my, tať i Židi. Kmotře! mezi námi řečeno, wy gste katolj, upřjmně, co pať asj saudjte o rownopráwnosti u wjře?

T o m á š. Ale, ale! že pať se gessťe ptáte. Což pať newjte giž, kterať zpjwám: Wjra gaťo wjra? Gát saudjm, že to welmi nesprawedliwé, aby gedna wjra byla panugjci, druhá pať potupena a potlačena. Widjte, kmotře, gá gsem katolj, a wy ewandělj, rcetež sám, zdaliž gsme se pro to gen gednau pohádali.

B o h u s l a w. To bych musel lhát. Wšsať ale taťowých katoljů, oswjcených a snássenliwých, gaťo gste wy, pořidku nagdem. Dobře řjká náš pan pastor: „Taťowého muže, gaťo ge náš rychtář, museli-bychme se swjčkau o prawém poledni hledat.“

T o m á š. Gá a oswjceným? toho práwě se nedomeyšljm o sobě; že ale milugi swatý pořog, a rád se snášjm s každým, prawda gest, aniž se hci tjm wychlaubat. Ne gednau giž wygáďřil sem se dceři swé: „Kaťenťo! wezmi si, kďožkoli se ti ljbj, a kďyby to byl třebas Žid

anebo Turek. Vlehlť tak na wjru, gaŕo spisse na poctiwost.“

Bohuslaw. Zdá se mi, ěmotře! gaŕo:by gste se byl drobátŕo přehnal. Ale spoň saudjm, že by wás apoštol Pawel za taŕowé naučenj dwaŕrát nechwálil.

Tomáš. Wjte-li co, sausede! swatého Pawla bliže neznám. Wěřjm rád, že to dobře myslel; ale gá to podobně dobře mysljm. Pán Bůh dal gednomu řážděmu zdrawý rozum; špatný ělowěť, řdo se dle něho neřjdj. Protož přede wšjm na to dbám, bych se Boha nespustil, a zachowal šl dobré swědomj. A abych se wám upřimně wyznal, mám za to, žeť Bůh wšsude geden, tať dobře u nás řatoljřů, gaŕo u wás ewanděljřů, a tedy tať dobře u řidů gaŕo u Turků. Protož tať chodjm s manžel-řau swau ewanděljřkau gednu neděli do našřeho řostela a druhau do wășřeho.

Bohuslaw. Wšřeěka řeřt pro taŕowého řatoljřa. Řdyby wšřicřni tať smýřřeli, měli bychom nebe na zemi. Ale ěmotře rychtáři! což pať tomu řjřá saused Petr? Gistě že wás řacéruge a do horaucjho peřla odsuzuge!

Tomáš. A což mně gest do Petra! Ať šl myslj, co ěce, na tom mně málo záleřj. Že má twrdau palici, dobře wjm, a že mu tedy můg zdrawý náhled newonj, rowněž mohu šl pomysliti, proto wšřať šl hlavu nelámu. Widjte ěmotře, gá gaŕožto rychtář gestě za řtaré wlády řessel sem se řařto s našřimi pjsaři, a mimo to mluwil sem s lecgakým pánem z welřých měst. Gať tať řeť ř řeři přigde, přišřlo i něřdy na wjru, a hle! wšřicřni tito řtran náboženřtwj řtegně se mnau smeyřřeli, že totiž wjra gaŕo wjra; a gsau wám to předce otewřené hlawy. A náš řtarjřký p. řarář, ten byl rád, řdyž sem

mu zaprawil desátek, i giné powinnosti. Gsemli pať za dobře s farau a s kancelářem, což na tom, gať o mne saused Petr saudi.

B o h u s l a w. Máte prawdu, kmotře! neboť upřímně řečeno, Petr gest wám podiwjn, gaťých málo na swětě nagdeme.

T o m á š. Inu, že ge podiwjn, prawda gest, ale že wíce umj, než hrách strogiti, to taťé prawda. Máť on někdy wšech swých pět tať pohromadě až ku podiwu. Gať tenkrát přišla Konstituce, a ani sám býwalý náš pan zprawec se do toho nerozuměl, a newěděl, gať by tu wěc mně a přítomným Konšelům wyložil; poslali sme si pro Petra. A slyšte, kmotře! Když přišel a začal nám rozkládat, swé diwy sme na něm spatřili. On nám celau Konstituci tať krásně wyswětlil, gaťo něgaký adwokat, diw že sme oči na něm nenechali. Pan zprawec poněkud pochybowal, budeli taťowá swoboda nám giž teď k dobrému. Ale Petr wám tu do swědčil, že Konstituce gest sprawedliwá wěc, a že udělená byla w prawý čas, ginať žeby lid ono býwalé hospodářstwí déle byl nesnesl; konečně pať wyznal, že se gestě mnoho zmatků stane, než se wěc urowná, a pamatugi se na to, gaťoby to dnes bylo, Když Koncil řka: „Pismo dj: Kdežkoliw bude tělo, tu se shromáždj i orlowé; ale bogjm se, aby mimo ty neobgewil se i ledagakýs hmyz.“ Koho pod tjm myslil, teprw pozděgi sem seznał, narážel s gedné strany na wysoké pány, a s druhé na buřiče a výpaly, Kterj při nowém řizenj nebudau chtjt s prázdna u odegjt. A gať se wše to vyplnilo, to sme spatřili na swé vlastnj oči. Ano w taťowých wěcech Petr dobrý prorok, a chlap na místě. Škoda, wěčná škoda, že témuž Petrowi w náboženských wěcech gedno kolečko přeskočilo.

B o h u s l a w. Ba právě, a myslím, že by se mu všim právem říci mohlo, co Pawlowi řekl vládař Sestus: „Mnohé twé umění ř bláznowstwí tě přiwádí.“ Tak se lze dočísti w skutcích apóstolských w dwacáté šesté kapitole.

T o m á š. Proto také já o náboženstwí nic nečtu, neboť přílišným čtením již si mnohý spletl mozek. Ostatě wíteli pať, kdo to má neywjce na svědomí, že saused Petr tak gest přemrsťtěn? Žádný giný, nežli náš p. pater. Wšestka čest před tímto welebnjčkem, co do geho mrawů, a do geho lásky ř chudým; ale ten swůg náboženský kwas mohl si nechat pro sebe. Zlý duch neyprwé posedl welebnjčka, šrže něho pať Petra, a šrže Petra konečně wětšší část našich sausedůw.

B o h u s l a w. Gať to myslíte, řmotře?

T o m á š. Co pať ste nic neslyšel o katolickém spolku, který některé střestěné hlavy w Praze založily? Nazýwagi se tussim „Katolická gednota.“ Z wzal si to welebnjček s Petrem do hlavy, že podobný spolek w naší osadě zaraziti musěj. A podařilo se jim, že již hezky osadnjků do swých řití ulowili. Scházegij se obyčegně každou druhau neděli, a Petr si při tom hrage na předsedu. Bláhowi sausedé ři w tom libugj, ano i mne ř tomu již měli, bych se ř nim přidal. Já ge ale zkrátka odbyl, že nebudu na stará kolena bláznit.

B o h u s l a w. Co se toho Petra dotýče — nemohu se mu dost wynadimit. On několi ř škol řtudowal, ge zběhlý w bibli, gaťo w našem slabiřari, zwláště zná Boží ewandělum, a předc se gestě nestal ewanděljkem. Stará powěra a wšeliké předsudky jim wládnu, ginať by nebylo možná.

T o m á š. Mile rád wám přiswědčím; ne-

boť giž geho neboštitj otec byl gen od samého modlenj taťořka žiw, a geho matka giž wěkem celá shrbená, přece den gaťo den do kostela se wleče. A říkáwá se: owoce nepadne daleko od stromu.

B o h u s l a w. Wšak komu čest, tomu čest. A geho chwále musjm říci, že se ke mně má wždy wljdně a welmi ochotně; toliko pozorugi, gaťoby se mne štitil. Wyhýbá se mi, kde gen může. Wjte, rychtáři, sowa se děšj před swětlem, a slepi, žádumčiwý katoljř štitj se čistého a gasného swětla swatého ewandělium. Gednau — newjm giž, při kterém sausedském plesu se to stalo — seděli sme w hospodě zrowna wedlé sebe. J počal sem wám ho strany geho přepiatosti u wjře drobet nabjrat. Mysljte, že mi wytrwal? J chraniž Bůh! Byl gaťo na trnj, a sotwa že se rozdělala řeč, frautil a frautil se, gaťoby honem newěděl, kde mu řit sedj, a gal se wymlawati tjm, že prý nesluffj, aby se o náboženstwj rokowalo w hospodě. Chytrá to liffka, nenj-li prawda, negde on s řožichem do wody.

T o m á š. Žeby Petr sobě od wás dal pod nos luskati, a wám se wyhýbal, to nemysljm. Geť on člowěť, a na toho se musj časně ráno přiwstat, neboť má on chlupy na zubech.

B o h u s l a w. J newěřte, wždyť nenj wšecťo zlato, co se třpjtj. Což pať ste s njm geště niľdy o náboženstwj neroťowal?

T o m á š. Niľdy ani slowjčka. Petr wj, že negsem přítel taťowých hádek, a možná, že se bogj, že by se swými powěřami welké cti u mne nedossel.

B o h u s l a w. Prosim wás ale, rychtáři! co pať tomu asi řjkal Petr, gať tenkrátě ten cisařský patent do ruky dostal, a hned na po-

čátku o swobodě a rovnoprávnosti stran náboženství četl?

T o m á š. Ale to sme wyswobodili dušičku z očiště; neboť mně to samé napadlo. Gá bych uhádl, co asi řekl: „Co? ti berani magi miji chrámy gafo my? zwony gafo my? práwa gafo my? A i ti smradlawj Židé magi stegný přístup k auřadům miji — s námi — prawoměřicjmi křesťany? Naposledy snad to tak daleko přigde, že si Žid bude moci křesťanku wzjti a křesťan Židowku. Sui hanba! Ti páni w Kroměřži byli wssični, gať tam seděli, u wjře wlažnj a lhostegnij lidé, a o katolické náboženství ani za máf se nestarali, gaťož wůbec celá konstituce od říšského sněmu ponawržená nehodila by se pro žádného lépe, gaťo pro křiflauny, tasskáře a Židy. A nynj nestogj to s náboženstwjm ani o chlup ljp, než gať nám prwé sněm hrozil.“

B o h u s l a w. O ne, kmotře rychtáři! w tom Petra neznáte. Umjť on hrussky trásti, a wssak gich nepřewařj. Gať gá ho znám, mysljm, že by takto asi mluwil: „Stegné opráwnění wssch náboženstwj gest do nebe wolagjci hřjch. Wždyť nasše cirkew katolická gest samospasitedlná, protož prawjm, že tento paragraf obsahuge zrádu na milionech dušj. W tom chwáljm nasšeho starého cjsaře Serdinanda, ten gest maudrý a nábožný, a proto také we swém patentu kázal, by cirkew katolická co cirkew státnj se udržela, a wssedka tak práwa a privilegia podržela.“

T o m á š. Měl-bych škoro chuti pro Petra poslati. Uwidjme, gať si při tom bude počjnat a tak ho neylépe seznáme.

B o h u s l a w. Dobře tak, kmotře! proweďme si s njm tento žert, gá tak nabudu přjleži-

tošti, bych se mu stran wjry drobátko na požich dostal. Zde nebude míti žádné wýmlupy, gačo by se tu nesluffelo o wjře rořowat, negsme tu w hospodě, nýbrž na rychtě. Podjwáte se, gač ho za geho samospasitedlnau cjrřew popadnu, že pač sám nebude wědět, řudy spasenj hledat, zdaliž dwěrmi čili ořny.

Tomáš. Newjm, řmotře, newjm! Petr ge řowaný, a na obě strany braussený. —

Bohuslaw. Nechci se chlubit; ale za to wám stogjm, že s biblij w ruce sto tařowých řatoljřů porazjm gednjm rázem.

Tomáš. Wám owšsem snadno, o wjře se hádat. Gač ste se řwým dwogjetihodným pánem negenom řauseďem, ale i dobrým řámarádem, toť máte wšseřku maudrost z prwnj ruřy.

Bohuslaw. Že zrowna o panu pastoru mluwjte, prosjm wás w řauřromnosti o řlowjřko, dřjwe než Petr přigde. Wy ste nassi wjru ewandělíčkau wždyčřy chwáljwal gačořto rozumnau a welmi maudrau; i tařé náš pan pastor se wám nad mjru ljbj, zlářřtě pro geho wýborná řázanj. Nepamatugete-li se, gač gste se gednau přede mnau wygáďřil: řdyby wám tu nessler o wasse dřti, gmenowitě pač o wassheho řyna, co ge na řřtudigich, žeby gste se hned řal na nassi wjru? Podle řisarřřěho řatentu přičřřnuta gest wšsem rownopráwnost bez ohledu na nábořensřwj; nemáte tedy wjce, řehoby gste se obáwal. Tuže! nechťelby gste se řtáti do opravdy nassincem? Wasse manřelřa bez toho gest ewandělíčřa.

Tomáš. Owšsem, owšsem — ale wjteli co řmotře, celá ta wěc nemá tař přjřiš na řpěch. Mořžná, že gssem gednau coř podobněho řřhodil. Wšřač znáte mé přjřřlowj: „w řteré wjře řes narodil, w té tařé umřři;“ řř-

tož bych co rychtář nerad udělal pohoršení. Ostatně, chceli se již gednau něčdo dát na ginau wjru, mám pewně za to, žeť slusno, aby se člověk dobře podíwal na koně, kterého prodati chce, a dobře znal koně, gačého kaupiti hodlá. Bude tomu asi půl roku, ano gať gsme spolu geli k wassemu bratru na poswjoenij, pamatugete-li gessťe, gať gsem wám po cestě řekl: „Kmotře! wasse kobyła se mi ljbij; hned bych wám dal za ni swého walacha.“ Kdybyste mne ale byl w tu chwili wzal za slovo, a k ruřau dánj wybjdnul, bylbych wám byl asi řekl: „Po aučinku zlá rada, a zagjc w pytli se nerad kupuge. Wjte-li co, až se na to wyspjm, pať o tom zas promluwjme.“

B o h u s l a w. Ale gděte, rychtáři! snad nepřirownáte wjru ke kobyly?

T o m á š. A proč ne? z toho si prah nic nedělám. Každý bere swé podobienstwj podle swého stawu, hwězdář s nebe, zahradník ze zahrady, myslivec z lesa, a sedlák z hospodářstwj. Pať mysljm, že můg kůň rovněž twor Boží, a snad gessťe wzácněgssj, nežli gsau giné věci na zemi; mně alespoň walach z celého hospodářstwj neymilegssj. Komu nasse koně gsau příliš sprosté, tomu taťe náš staw ge sprostý, a to teď nesmjme trpět, protože máme konstituci. Ostatně powjm wám zkrátka, gať gá to беру. Mysljm, gest-li žeť to něco zpozdlého a směšného, pro nic a za nic koně za koně dát, tjm zpozdlěgssjm a směšněgssjm to nalezám, měnj-li člověk swau wjru pro nic a za nic; neboť se tu gedná o věc mnohem wzácněgssj, ano o tu neyduležitěgssj. Gá gsem ginať w těch věcech sprostáť, ale toliť předce nahljžjm.

B o h u s l a w. Rychtáři! máte nápady, že bych wám odmlauwati nemohl, řdyby mně

právě nenapadlo přislovj wasse, že „wjra gaſo wjra.“ Gest-li tomu taſ, nač toto ofliſowánj a mudrowánj?

Tomáš. Ano právě proto, že mysljm, wjra gaſo wjra, nenacházjm žádné přičiny, pro kterau bych se od své katolické wjry odwrátiti měl. W gaſé wjře gsem se narodil, w taſowé chci taſé umřiti.

Bohuslaw. Mysljte-li taſ, buď ſi. Oſtatně, ſmotře! nebudete mi to snad za zlé poſlázat, že gsem wás ſ našj wjře přemlawal. Co horliwý ewandělſ gednám, gaſ mne ſ tomu přirozený pud a ſwědomj weďe. Kdybych to s wámi upřjmně nemyslel, bylbych se byl o té wěci ani nezmnjil. Gináſ wěřte mně, že by to našeho dwogjetihodného pána náramně těšilo, ſdyby gste přestaupil ſ nám; on wás zagisté ctj a mnoho na wás držj.

Tomáš. Abych wám zrowna řeſl, gá taſ dalece proti našjm welebným páním taſé nic nemám. P. ſarář ge giž ſtaříčſý, a co gsem o p. pateru prohodil ſtran toho náboženſkého ſwasu, neberte ſlowa na wážſku, gá to taſ zlé nemyslel, gen že někdy mluwjm, gaſ mi to ſlyna na gazyſ přineſe; možná i, že to ſ geho řemeslu patřj. Wſſaſ muſjme o tom přestat, nebo hle ſauſed Petr giž se tu žene, gaſo ſſwec na trh.

Bohuslaw. Wſſaſ by taſ nepospjchal, ſdyby wěďel, gaſau tu má odwárſku přichyſtanau.

Tomáš. Gá ho budu s počátſu drobet natahowat, gaſo bych chtěl přestaupit ſ wám.

Bohuslaw. J to wám z řůže wyletj, a bude se mračit gaſo ſdyby pelyněſ žweyſal.

II.

Petr. Pochválen buď P. Ježíš Kristus, rychtáři! Deyž wám P. Bůh dobrý den, sausede Bohuslawe!

Tomáš. Witám wás, Petře! Mámeť tu podimnau nowinu, proto gsem pro wás poslal. Byste si ale dlaho hlavu nelámali, tať slyšte: „Chorwatský rychtář má w aumyslu od nassj wjry odstaupit a k ewanděljkům se přidat,“ co tomu říkáte?

Petr. Rychtáři! to wám newěřim; a kdyby gste mně to stokrát opakoval, newěřim, poněwadž se takowý frok s wassimi zásadami nesrownává. Wy — a ewanděljkem!?

Bohuslaw. Rychtáři! Petr wám máže chleb máslem, nepřijmigte ho od něg.

Tomáš. Ale gať pať Petře, kdybych takowý frok předce učinil?

Petr. Kdyby? — Neměgte mně za zlé, rychtáři! paťli swau odpověď trochu opeřim — wjte, říkáwá se: „Na twrdý spalek twrdý fljn.“ Gestliže to ale předc uděláte, nebude to welká ztráta pro nassj cirkew. Gaťožto rychtář — wseceť respekt před wámi, negste ani zlatem k zaplacenj; ale co katolický křesťan — hněwegte se nebo ne — nestogjte ani za trognjř.

Tomáš. Petře, Petře! když giž gednomu do prawdy mluwjte, tať aspoň na to pamatugte, že z gednoho wola dwau kožj se nebere.

Petr. Nehorsťte se, w náboženských záležitostech neznám gá žádného žertu, a proto si tať newětrčim gazyř za zuby; ale gať nabigi, tať wystřelim. Posečkejte rychtáři — máte wlas w hubě — tať, giž gsem wám ho wzal. Snad gsem wám tjm neubližil?

To máš. Ten byl již bez toho vypadený. Divná to věc, že mi teď po něgačý čas vlasů tak ležau.

Petr. Rychtáři! máte wy tlusté punčochy, že se toho nechápete. Widjte, wás to nebolí, řdyž wám někdo wypadlý vlas segme buď s hlavy, a nebo s obličege; z toho si wemte příklad, že to podobně nezpůsobí církwí docela žádné bolesti, odpadne-li od ni něgačý křesťan — nechci říci, řdo, ale mohli bychom naň prstem ukázat. Kde není řořenu, tam se trhá bez bolesti. Prawdu sobě mluwme, a dobrý spolu buďme; nebo pes horší, řterý mlčkem řausá.

To máš. Dobře, dobře! wšak gá wás za tyto ausťipky wyplatím. Widjte, gá tu s řmotrem pustili sme se do politiky, owšem již zařaralé. Nic ale neřřkodi, nebo rád bych takowé věci si napsal, aby i naše děti gednau wěděly, gať sme w řechách smeyřřeli za oných weledůležitých časů, řdyž celá takměř řwropa w plamenu stála, a řdyž sme měli prwní řjářský sněm. Gať wám powědomo nowináři mnoho hřmotu o tom dělali, gedni byli pro sněm, druzí proti němu. Wy se w politice již odedáwna znáte, pročej bychom se rádi od wás dozwěděli, co wy o té věci tenkrát ste řaudil, a řteré řraně ste za prawdu dáwal. Rozhodnete-li mně tu věc tak, abych s řím mohl býti řpokojen; pať wám tu hrubau urážku odpustím, a zřřstaneme zase řarší známi.

Petr. Rychtáři! to gřau těžké wýmjinky. Ř tomu zapotřebí řewných zubů, abych tak twrdý ořech rozlufftil. Milý brachu! za oněch dob bylo těžko řaudit; ani by to řádný newěřil, gať se za gednu noc mohlo mjiněni obrátit. řamatugete-li se geřřtě, gať tenkrát weřegně

listy na řjšeřský sněm samau hanu řydali: „Řjšeřský sněm nic nedělá! drží s pány, zrazuge národy,“ a podobné věci se psaly a mluvily. Pať se listeť obrátil, a pravilo se, že proto byl sněm rozpustěn, poněwadž prý tuze s lidem držel. Opatrný musil se postavit na základ přjśné spravedlnosti, chtě-li se pravdy domáťat. Wjte gať se spravedlnost wypodobňuje? Nepochybně co rychtář budete to wědět. Spravedlnost má zawázané oči, na důkaz, že nehledj na osobu, a že u nj platj malý gaťo welký stegně. Pať drží w gedné ruce wáhy, druhau ale zacpává si gedno ucho na znamenj, že neslyšj toliťo gednu stranu, ale že i pro druhau gedno ucho připrawené má, by obě wyslyšsela, a pať podle zaslaufenj a slusnosti gim práwa odwážila. Ona tedy giž napřed s žádnau stranau nedrží, pročez se taťe nestrannau nazývá. Owssem že si to tať obyčegně s oběma stranama zřazj, poněwadž řazdý myslj: gá mám práwo pro sebe. A řdyž pať spravedlnost swým mečem přjmo průchod si proseťne, stěžugj si obě strany, gaťo-by se gim řřiwda byla stala. Na to i gá bych musel býti připrawen, že si to i s wámi rychtáři a zde s wassjim řmotrem rozbrýndám; a proto bude neymaudřegi, řdyž budu držet hubu, alespoň se nespáljm. Řřřává se: „Ne wždy se prawda hodj, ona i nenáwist plodj; a řdo mluwj prawdu, býwá hlawa zbyťa gemu.“ Tať to chodj na tom swětě.

To má ř. Ne tať, Petře; wždyť negste mezi cizjmi. Negedná se tu pať o něco maličerného, wěc ta týřkala se wjc gať 30 millionů dussj. Dowj-li se člowěť něčeho důřladného, může aspoň dětem swým pro budaucnost maudré ponaučenj dát. Ostateť budete-li mluwit s důwody a gať to spravedlnost sebau nese,

buďte gŕst, že se přidám k wám, a za kmotra zde také stojím. Sprawedlnost nebesa prorážj.

Petr. Staň se, tedy slyšte. Kdo řjšský sněm s ģruntu a docela zatracowal, zpronevěřil se proti sprawedlnosti, práwu, opatrnosti a zdrawému usudku podobně gaŕo ten, řdož geg až do nebe wynássel a na wládě ani poctiwau nitku nenechal. Snadno teď, na řjšský sněm hanu sipat; mrtwý musj být s ticha, a nemůže se bránit. Wenj to ale ani po lidku, ani po křesťanskú, řdyž se mrtwým ani w hrobě poŕoge nedá. Pať powážte, že sám cisař Serdinand sněm swolal, a to na pořádné a zákonnj cestě, že s njm zákondárstwj zdjleti chtěl, a k tomu se swým cisařským slowem zaručil. Komu cisařské slowo ge nedotknutedlné, tomu bude i čest sněmu nedotknutedlná, a ten nebude naň hanu řydat, ale u wážnosti geg bude mjt, byť by i ģiž dlaugo pochowan byl. A geště něco, což podobně důležité gest, aniž si to mnohý nepomyslj. Kdo má prwnj řjšský sněm w opowrženj, sotwa se bude druhému řorit, a pať — gest se co obáwat, že řjšské sněmy wůbec, gaŕo řterýkoliw dar ģiný, gehož si newážjme, wšsecku cenu a powinowanau wážnost ztratj. Při tomto pohrdánj napadla mi i ģiná myšlenka. Rychtáři! wy gste byl také woličem do řjšského sněmu, nenj-li prawda? Nuže, my g sme si zwolili woliče, wy pať woličowé zwolili gste poslance. Wyssli-li ale wšsicni poslanowé od lidu, musjme ge powážowat za to, co gsau, totiž za wyslance čili poslance od lidu. Wámli dobře, nebo ne?

Bohuslaw. Oč, že wjm, kam tjm bi-
gete? Narážjte zagisté na pismo, řde Pán u
sw. Lukásse řap. 10. swým uředlnjřim prawj:

„Kdo wámi pohrdá, mnau pohrdá, a kdo mnau pohrdá, pohrdá Tjm, kdo mne poslal.“

Petr. Ano, dobře máte. Kdo tupj poslance, tjm spolu tupj toho, kdož geg poslal, a kdo tupj říšský sněm, tupj w něm wesškeren lid. Takowěto přeswědčení mám gá, a který adwofát by mi to wywrátil, na toho bych se podjwal.

Tomáš. To třebas sám budu adwofátem. Nehowáli se poslanec gať slusši a patři, přestává tjm spolu powinnost, bychme geg ctili. A že tam we sněmě krásných kwiťků sedělo — wždyt to celému swětu známo. Od takowěto hoto sněmu zákony — věřte —

Petr. O, rychtáři! Kdybychme to tať wzali, kambychom tjm přišli! Předewšim to: chowánj poslanca wo patři před saudni stolicí toho, kdož geg poslal; a nenj mi walně powědomo, žeby byl lid bručel nad tjm nowým pořádkem, gať ho říšský sněm uwesti zameyslel. Což se ale těch krásných kwiťků dotýče, řeknu wám gen toliť: Chceme-li, aby wšickni gať swětšti tať duchowni zprawcowé byli z čistých andělů a swatých, tať utečme ze swěta. Ostatně gen čtěte, gať cisař pán sám we swém úvodu k ořtroýrce o říšském sněmu mluwj a smeyšlj. O něgaké potupě neboli haně ani zmjnfá; naproti tomu cisař pán sám se wyznává, že říšský sněm i žiwly neywice wáženě w sobě chowal. Gsau pať lidi na swětě, co chtějí býti lepšši katolici než papež, a wjce cisařšti, než sám cisař. Byloť podle mého zdánj na říšském sněmu tať, gať wšude we swětě; totiž Paukol mezi pšenicí. A což snad myslíte, že při těch pánjch, co gsau u wlády, wšecťo pižmem a řadidlem wonj? O příteljců! gsaut wám tať dobře lidi, gaťo my, z těla a z křwe,

gaſo my, zanechámagi ſobě ſožich wratec gaſo my, a wydáwati pro to budau Pánu Bohu aučty gaſo my. Za ſtaré wlády gſme ſi tuto prawdu gen pomyslili, protože myſl cla nedáwá. Ale teď, řdyž máme Konſtituci a ſwobodu řeči, můžeme bez obalu o těch věcech mluwit.

Tomáš. Rozumjm-li wám dobře; tať držel ſte wy s nebožtíkem řjšťým ſněmem, a byl ſte proti ciſaři?

Petr. Gá že byl proti ciſaři? Což wám to napadá! Wy na mautě prawdu z déſtě přicházjite pod oſap, a z bláta do lauže. Gledeyte genom, řdožby lépe ciſařſky ſmeyſſel, nežli gá ſmeyſſel. Gaſožto wyſlaužilý řaprál, řterý gſem gednau přisáhal ř práporu ciſařſkému, byl ſem a ſem geſtě, a budu wám černožlutě wařený a pečený. Držjm gá na ciſaře, protože w něm poznáwám od Boha uſtanowený doplně řweſťerého národa, a že nám tať potřebný, gaſo matka wčeličkám. Ptáka poznáš po perj. Gať tenkrátě Konſtituce nám přišſla, nebyl ſem gá w noſſenj barew zpátečnjkem. Woſil gſem ſwůg wogenſký řád na černožluté pentli, na důkaz, že chci zachowánj Řařauſka, a že s ciſařem držjm. Woſil gſem ſpolu pentli čerweno:bjlau na znamenj, že ſwobodný Čech gſem a wlaſtenec, a že držjm ſe ſwým řrálem.

Tomáš. Dobře ſe pamatugi — ale gen ſlowanſké barwy nechťel ſte na ſobě uřázati. Gařau ſi dal řmotr tu s wámi práci; wy ale o nich ani ſlyſſet ne.

Petr. Tať ř tomu gſem měl dobrau přjčinu, a negednau prawil gſem Wám: přeſtanem-li býti Čechowé, a budemli toliřo Slowané; tuť i naſſi bratřj Čechoněmci přeſtanau býti Čechowé, a budau toliřo Němci — pať

ale pomozij Pan Bůh. Že gsem dobře wěděl, proč tať mluwj, to ste widěl na Uhřich. Že ti přestali býti Uhrowé, a chtěli toliho býti Maďari: přestali i Srbowé a Chormáté býti Uhry — a co z toho za následky, bohužel se ukázalo. Od takowého nestěstí račij Pán Bůh sám naši wlast chránit. Máme we swém českém erbu lwa, a sice silného lwa s zubatou tlamou; a běda tomu, na koho se dostane. Kdyby ale tento lew rozdwojit se měl na Čecha a na Němce — bylo by nestěstí přede dwěřmi. Napadá mi tu stará bágka, směšná owšem, wšak při tom spolu welmi opravdiwá, gať gednau dwa lwowé se sstřwali proti sobě, a tať se we spolet rozkausali, až konečně z obau nezbylo, než ocašy. Ba právě! Když kočky se rwau — řjřawá se — držegi myšši poswjceni. Gá pať prawjm mimo to: rwauli se národowé, slawj panstwo swé žně.

Tomáš. Co ge prawda, to ge prawda; wy gste člowěk swobodomyšlný; ale při tom — to wám žádný neupře — gaťtějim dobře smeyšlite cisařsky.

Petr. Že dobře cisařsky smeyšljm, dále widjte z toho, že sem stran nářečij ty rwačky, které tenkrát čert mezi nás nasil, u nás ani trpěti nechtěl, a že gsem sauseda Wáwru, gať mile nám hanliwé pjsně na Němce zapjwat chtěl, šferedně wyplatil, a geho ne-ctnau hubu tať zacpal, že s podobnau wjkrát nepřigde. S našimi Němci musjme býti bratřj, sic gsme zrádcowé na swé wlasti. Ať oni nám nechagj naši českau řeč, mi gim necháme gegich německau — ostatně budeme dobřj přátelé. Rozšmotřjme-li se ale s nimi, stogjm wám za to, že swau Federaci gaťtě žiwi neprowedeme.

Tomáš. Nehoršste se, gestliže wás drobet

wytrhnu. Gá w časopisech častěgi čítal o něgačé Federaci a Centralisaci, a abych se wám upřimně wyznal, rozuměl sem tomu, co wůl hwězdárstwj. Owšsem držel sem se gá centralisace, poněwadž ministerstwo gač sem doslýchal bylo pro ni, a to zagisté neylépe wj, co nám k spaseňj slaužj.

Petr. Chcete-li wědět, co ge centralisace, tak si představte ukrutný formanský wůz s těžkým nákladem, a ten wůz wězj w bahně. Stogj tu čtrnáct konj, a ti magj ho wytáhnaut, a s njm dále ku předu chwátat. Kdosi wám ale teď radj, abyste wsšecky tyto koně zapráhl wedle sebe w geden řád —

Tomáš. No, to pomoz Bůh, zlástě gsauli koně bugnj. Tuť by bylo něgačého kopánj a strkánj, žeby člowěk ani swěho žiwobyťj gíst nebyl. Gá aspoň bych na tom woze nechťel sedět.

Petr. A widjte, tomu říkáme centralisace. Wůz totiž w bahně znamená nasse weliké Rakausko w obtížném geho stawu. Na tomto woze táhnau Němec, Čech, Morawan, Polák, Rusjn, Slowák, Maďar, Swáb, Rumun, Walach, Srb, Chorwát, Tyrolák, Wlach, wsšični wedlé sebe, a gač se tu kopali a trkali, to z časopisů neylépe znáte. Wsšecky pač řemeny a prowazy ode wsšech těch tak rozličných národů za staré wlády šly přjmo do rukau našich ministrů gačošto wozků. Proto také za oněch pobauřených časů měli co držet, co táhnaut, co cauwat a co mršťat, aby se gim w těch mezinárodnjch půtkách wog nezlámal, nebo řemeny nepotrhalj. Maďar se gim giž splassil, a byl ten tam, i měli dost co honit s kozákem, než ho zase uhonili a ukrotili.

Tomáš. Už zrowna mráz po mně gde!

Ne, ne; při takovémto řízení nechtěl bych ani co císař na voze sedět, ani co ministr celé to spřežení na uzdě držet, a byt se mi byly slibovaly zlaté hory a doly. A však k čemu takovéto řízení? Všdyt to mnohem snadnějsí a rozumnějsí, zapřáhne-li se párek koní za párkem, a gdeli při každém párku zlástnj vožka.

Petr. Ba právě; a vidíte, to se gmenuge Federace. Může u. p. giti pro sebe Čech s Čechoněmcem, Moravan s Moravoněmcem, Polák s Rusinem, Maďar se Slovákem, sedmihradský Šváb s Walachem, Chorwát se Srbem, Tyrolák s Wlachem a t. d., pať bude každému wolno aby se lépe pohybowal a táhnul. Každý párek má totiž mji swého vlastnjho řiditele; myslim tím swobodnějsí sněm, a zlástnjho w gistých věcech zemi odpovědného zpráwce. Toť se rozumj, žeby se to muselo státi prozřetelně a maudře, aby to nebylo na ugmu sgednoceného Rakauska; pročť i sotwa dřiw se uweđe w té mře a rozsáhlosti, gaťby si to někteřj přáli, dokud Wlach, Maďar a Polák neupustj ode swého, sgednocenému silnému Rakausku nepřátelského smýslenj. Až pať gednau se uweđe, bude mji každá země swé zlástnj starosti odkázané, císař pán bude pofogně a bezpečně na hoře sedět, ministři pať co hlawa weškerého řízení pūgdau pěkně wedlé něho, a nebudau tať dbáti o koně, gaťo wjce o samý wůz, aby z báhna wymázl, a dále ku předu přissel. A pať blaze Rakausku na dlaho!

Tomáš. To ale máte swatau prawdu. Vidíte, ta Federace se mi ljbj, a nepochybugi, že dokáže-li se smým časem potřeba gegi, tať se uweđe. Čim dále s wámi mluwjim, tím wjce poznávám, že to welmi dobře myslíte gať pro císaře samého, tať i pro geho ministry.

Petr. Hned tenkrát geště, gať ta historie s tym Frankfurtem se začala, newíte-li giž rychtáři, gať gsem wás k tomu měl, abyšte to býwalému panu zpráwcowi na srdce wložil, by se neopowázil, u nás takowé wolby wypsat.

Tomáš. Ano, máte dobře. Geště gste tenkrát prawil: „K čemu potřebugeme dwa cisaře, gednoho rakauského, a gednoho němec-
kého? Wždyť snad máme na gednom dost.“

Petr. Prawil gsem, že s cisařem držjm. Podjweyte se na tyto tu ruce — potřebuge-li wlasti gich, hned gich podám, nebo wlastenectwí ge spolu láškau k blížnjmu, a tudy křestanskau powinnosti. Už podnes prawjm s nassjm udat-
ným a oswjceným bánem Jelačičem: Kdyby Rakauska nebylo, muselibychme ge utwořit. Gen se ptejte nassich horáků, zláští pať ob-
chodnického lidu, gať by s námi bylo, Kdyby Wlachy nebo Uhry, co Bohdá! giž se nestane, od nás odpadnaut měly. Staw obchodnický ge
noghau nasseho státu, a ten by musel flesnaut, a flesne-li ten, flesnerne my wšickni s njm, newygymage ani neydhudššho nádennjka. K
tomu geště powažte náš welikánský státnj dluh, a ten nás bude gaťo mūra mořit, Kdyby od
nás odpadnaut měli dwa takowj welikáni, gaci gsau Maďar a Wlach. Z toho widjte, že
gsem gá wlastencem z čistého přeswědčení; pro-
čež i také gásal sem, Kdykoli sem slyšel, že náš
dobrý tatjř Radecký něgakého nowého wjtězstwí
dossel. Že pať gsem pro zachowánj Rakauska,
gsem tym spolu pro rakauského cisaře; nebo
bez něho rozstaupilo by se, a to by bylo newy-
slowné neskěstj gať pro nás, tať pro nasse
syny, wňuky a prawňuky. Nebo gať se bez
matky rozlitagi wčely, gedny sem druhé tam,
tať bez cisaře bychme my wšickni Slowané

rozptýleni byli, gedni zaprodani Turkům, druzi Rusům, třetj Prusku, čtwrtj Frankfurtu, a Bůh sám wj, komu gessťe.

Tomáš. Toť se mi zlášťe ljbj, že tať držíte na cjsaře.

Petr. Rychtáři! z toho, co sem tu powěděl, nesmíte gessťe saudit, že snad cjsaře mám za něgařau wyššj bytost, a že wsecko, coľoli on podepisse a wydá, za neomylné držim. Ali chraniž Bůh! wždyť proto má swých odpowědných ministrů, a giž to slowo „odpowědný“ poukazuje, žeť se i mohau ministrowé wjiti za pačesy, dagli cjsaři sspatnau nebo-li nesprawedliwau radu. Pro cjsaře gá wždycky budu, tuto powinnost mám i co občan, i co křesťan; ale pro vládu, totiž pro ministerstwo budu gen tať dlaugo, doľud bude s námi poctiwě, sprawedliwě a upřimně smeysslet. Tať aspoň z nás geden konstituci rozumj.

Tomáš. Udržíte-li podle toho, gať tu widjm, ani s tau stranau, ani s onau; gařau medle cestau wy chodjíte?

Petr. Gá? gá křáćim cestau rownau, a na té — řjkáwal můg dědeček, — člowěk neydrjw dogde swého cile. Proti ústawě wypracowané od býwalého řjšského sněmu nemohl sem býti giž proto, že sněm zákonně a pořádně byl swolán, a že niķterak nemohu uwěřit těm, genž gisťj, že snad nassj deputowanj podplaceni byli, neboli žeby se proti nám byli zpronewěřili. Proti oktroýrce ale nesměl sem býti — co rychtář sám neylépe wjte, proč a gať. Co se pať ostatních otázek dotýče, zdaliž oktroýrka nám k spasenj slaužitj bude: zdaliž rozpustěnjm sněmu ministerstwo cjsaři dobře poradilo, čili nic — o tom pomyslit sem si mohl, co sem sám chtěl; sauditi pať o tom má sněm: — Kdybychme

pať my tři w našem prodluženém stawu tuto otázku rozbjratí chtěli, podobní bychme byli onomu wlků, co do gámy upadl, a co pro samau špekulaci, gať se sem gen dostati mohl, do čísta zapoměl na to, gať by odtud wywázl. Toto podobenstwí připomíná mi wěc velmi důležitau. My tehdaž wšickni po wšem wšudy we zlém sme byli postaweni; w městech i na wenku obchod a řemeslo sotwa se zotawit mohly, a místo zlata, stříbra, mědě dlahvý čas takměř nebylo widět, než hadrowé fausky. Protož ničeho nám tať třeba nebylo, gať pořádku a swatého pořoge; sic pro samé hulákanj o swobodu ničehož se nám bylo nedostáwalo, než že bychme si byli utřeli huby. Říkáwali otcowé naši: kdo chce chytit býka, musí giti pozadu; a kdo chce ptáky chytati, neházeg kygem mezi ně. Gá pať pravim: chceli kdo mji prawau swobodu, nebudiž ztřestěncem, alebrž opatrným a osiražitým. Znáte mne, že stran swobody nesmyslím gaťo ti, co se na raku narodili; nic wšak méně twrdim, že sme wětšich swobody nepřatel neměli, kromě těch našich křiklaunů a reypalů, o nichž wěru to příslowí platilo, že wegce chce maudřejšim býti než kuře, a kuře opět maudřejšim nežli sama slepice. Takowito mužičkowé si nepomysleli, že ten rendliť gestě se chystati má, z něhož pečenj ptáci nám do huby přiletj. Neměli w hubě než samých copů a copů, a zagisté nebyli-by přestali šflubat, ažby swoboda, šlechetná tato panna, na své hlavě byla plechatěla, a i na swých křídlech se pelichala. Co nám platná pěkná mjsa, když nic na ni? a co nám platná swoboda neyswobodněgšj při nahém těle a lačném žiwotě? Protož předewšim pořog, a opět pravim, gen pořog, gen swatý pořog!!

Tomáš. Wěřte, sausede! řdyž tať o tom swatém pořogi mluwjte, hne to celým mým srdcem tať, že se pláče zdržeti nemohu. Gen tať dále, gen dále.

Petr. Ubých se wám upřimně wyznal, gať o tom minulém času saudjm, nepřipadá mi wěť ten ginať, než řdyž po dlahé churawosti dlaho řfrytá gedowatina náhle se wyrazj, a člowěť dostane nessowice. Na to owšsem po celém těle se gewj trápliwé swěděnj; rozumný pať se nessřábe, poněwadž tjm by si přitáhl důljčfy, a ty by se mu nezacelily za wessřeré geho žiwobyťj. Šřrábagj-li se pať nerozumné děti, nedělá se s nimi dlahá komedie, ale swáží se gim násiljm ruce. Podobně i w nás rakauských národech řřze staré Metrichowy pletichy usadila se gedowatina, a ta řorečně řřze konstituci wypuřla. Ukázaly se nessowice, a Bohu díky, že sme onen prwnj welmi nebezpečný čas gessťe tať šťastně přestáli. Tenřráte se gednalo o dvě welmi důležité wěci: předně o wládu, aby nehleděla gedowatinu opět do wnitřku wehnat, co zpátečnictwjm se nazjwá; naproti tomu, aby gedowatému tuřu chystala wolný průchod, co se nazjwá rozumným pořořem. Kdyby byla wláda tať neučinila, stál bych gi za to tělem swým a duřšj swau, že by byly poslednj wěci horřšj býwaly, než byli wěci prwnj, a žeby se ubohému pacientowi bylo umjráčkem žwonilo. Za druhé se gednalo o lid, aby při tehdegřšj nemoci trpěl iwý byl, a tisse se chowal, totiž aby wlastnjmi swými nehty nesáhl po swém těle. Gsau pať na swětě wšseligaci lidičfy, a ty to tať swrbj, žeby z řřže wyletět mohli. Kdyby na tom gen přestáli, že sami se šřrábagj, — ale oni i giným nedáwagj pořoge,

a tjm podpáwagi rozwážliwost, a wsselitý rozum. Stane-li se swobodě něgaťá ugma, neždęugeme toho než práwě těmto swobodozrautům. Držj-li wláda takowé řwjtky na uzdě, wáže-li gim ruce a zacpe-li gim hubu, činj tjm zagisté swatau powinnost. Naproti takowýmto řwjtům musjme si přáti silnau a odhodlanau wládu, nebo, řdyž lew spj, myssi a lasyce po hřbetu mu běhagj; a takby to i u nás bylo nescťstj pro wessřerau nassi wlast, ano i pro wessřerau společnost lidřkau. Budiž ale wláda při tom opatrná, aby trhagjc řauřol, spolu s njm newytrhala i pšsenici, a aby swážjc newážanost, spolu s nj neswážala swobodu. Gen s námi to poctiwě a upřjmně smeyřřij, a nezapomjneyž na to, že tu neni lid pro wládu, ale wláda pro lid. Řdyž ruřa ruřu mege, obě bjlé budau. Stane-li se tak, nawrátj se zagisté důwěra, a s nj prawé nasse blaho; dwacetnjřy opět wylezau, a gař tu budau penjze, bude také hnedřy giné žiwobyti. Nám pař otcům nic giného nezbywá, než abychme swých djteř dali dobře wychomat a náležitě wzdělat. Bude-li člowěčenřstwo to mjtj zde w hlavě, a i také zde w řrdci, rozwine se zagisté prawiřdelná swoboda práwě tak, gař ze zřdrowé rořřliny se wywine řwět, a z řwětu owoce. Tjm wygewil sem wám swau barwu, swé smýřřlenj a swé přisřwěďčenj.

To má řř. Wýborně, Petře! Dobře řte rozlaustnul tento ořech, a wyznáwám se, že řte i mne přiwedl na prawau dráhu. W řřutku gař sprawedlnost samá gřte wy nestranným, a neuchylugete se ani na prawo, ani na lewo. Žlářřj pař se mi ljbj to, že tak řřžjte na pořog a na pořádeř, neboť to se mi zdá hlawnj wěci býti. Pán Bůh s námi, řdyby tak dēle mělo

býti, gať bylo za těch newázaných časů w roku čtyřcátém osmém.

Petr. Mám gessť něco na gazyřa a sice wěc welmi důležitau. Na tu powědomau zimnici — od času konstituce — trpěli sme snad wšickni tať, že celý taťměř swět politice se oddal, a že sme po plátkách a nowinách práhněli, gať žijniwý po wodě. Co nowého? tím gsme wstáwali. Co nowého? tím při potkání sme se pozdrawowali. Co asi zegtra bude nowého? tím gsme šli spat. Celický ten čas swaté náboženstwí taťměř w kautě leželo, a na sluby geho z mnoha stran se házelo blátem. Zapoměli mladší na dlawho zkussené přjlowí starých Čechů: „čiňme od Boha počátek, bude dobrý pořádek,“ a nepamatovali na weyhrůžky: „Do nebe řdo plige, na geho wlastnj twář šlina bige.“ Bude-li pať panowati pořádek a pořog, přestane zagisté spolu i zimniční horkost; lid opět nawrátj se k Pánu Bohu swému, a člowěk pozná, že není toliko pro tento swět, ale že ge taťé pro neskonalau wěčnost. A to mi wěřte, dořud tať nepřigde, nebude taťé náš staw lepšj.

Tomáš. Že tať zrowna o náboženstwí mluwjte — copať řjčáte těm nowým zářonům w oktroýrce strany wjry? Bez toho wjte, žeř powolená swoboda w náboženřkých wyznáních, a že budaucně wjra rozdjlů nebude dělat w udělowání občansřkých práw.

Petr. Na to mám řrátřau odpowěd tu: řdy bych z těchto zářonů řrdečně se neradowal, prawým bych řatoljřem ne byl.

Tomáš. Ale gděte ře wšřem řozlům? Gde-li wám tato radost upřjmně od řrdce, a nemáte-li při tom prařádnau pochybnost?

Petr. O! gednu pochybnost mám. Stogi totiž w tomto zákoně psáno, že gedna každá cirkew své záležitosti samostatně zprawowati bude. A w této věci gsem gá newěřjcm Tomášsem, který pro samau radost, a pro welikost té věci ani uwěřiti nechťel, že by byl Kristus Pán wstal z mrtwých. Onen zákon přislubuge nassj cirkwi zlaté hory a doly, a právě pro samau radost nechce se mi této swobodě opravdu uwěřit. Gsau Židé swobodnj a do čista swobodnj; gsau ewanděljci swobodnj a do čista swobodnj; ať tedy také my katoljci gsme swobodnj, neboť právě my w Rakausich gsme znamenitau wětššinau. Kdoby w tom vláde radil k délsšimu upautánj nás katoljků, za zrádce bych toho prohlásil gať na swaté wjře, tať na samém státu. Bez swobody žádná prawá wjra, bez prawé wjry malomocný stát. Ž krátka: taťowau gá si přegi swobodu w cirkwi, aby se gedenkaždý ctil swobodným katoljkem, gať se cjtj swobodným občanem; taťowau gá si žádám swobodu, aby swatý Petr a swatý Pawel, kdyby dnes nás nawšštwit měli, swobodnau swau ústawu u nás opět nalezli.

Tomáš. O tom si promluwjme až někdy gindy. Gá gsem se wás chtěl toliko pozeptat, gde-li wám to skutečně tať od srdce, když prawjte, že se z toho patentu strany náboženstwj radujete.

Petr. Na mau čest, rychtáři! mám opravdu radost z něho; a že swau čest tať snadno nezadám, to mne již znáte.

Tomáš. Musjm tedy s wámi upřimně mluwit. Neměgte mně za zlé, přiznám-li se wám teď přátelsky, že gsme wás drobátko pomlauwali. Náš saused, myslili sme, ten nowý cisářský patent sotwa pochwálj, a řekne asi:

„Což? ti ginowěrcj magj s námi stegně oprávnění býti? Wšickni giž ti páni w Kroměřžji, gaž tam seděli, byli wlažnj lidé, a neměli ani kusa náboženstwj, a protož neměli sme také nic dobrého od nich k očekáwánj; nowý paž patent neni o nic lepšj. Wždyt předce wjra nasse Katolická samospasitelná; proto prawjm, že takowý zákon zrazuge miliony dušj.“ Konečně domnawali sme se, že w té případnosti wychwalowat budete cjsaře Serdinanda, poněwadž chtěl, aby se cirkew Katolická co státnj udržela.

Petr. Domněnj mnoho do pytle wegde, ale plný nebude. Gaž wám to ale mohlo gen we snách napadnaut, že gá tak smeyšleti mohu! — Widjte! Gá niždy tak tuze nehledjm na strom a na geho wětwe, gažo spjše na owoce, a podobně u neboštjka sněmu nešetřil sem tak gednotliwých poslanců a gegich řečj, gažo spjše owoce neboli uzavřenj geho. Že mnozi we swém postawenj meze překročili, a dobrau wěc přehnali, nediwme se tomu, nebo kde Bůh má swůg chrám, chce i čert swau Kapličku mjtj. Neni snad gednoho shromážděnj, w kterém by se tak nestalo. Wezměte si n. p. cirkewnj sněmy, dočud se držjwaly; tu se wám mluwjwalo, a gaž twrdě folikráte pro wěc i proti nj, a tak se ukázala prawda i lež. Ž Frátka: náš starý sněm nebyl proti cirkewnj swobodě, a cjsařský patent podobně neni. Gá paž prawjm: že bych nebyl prawým Katoljkem, řdybych se ze swobody a rownopráwnosti wšech wyznánj náboženstých w srdci swém neradowal.

Tomáš. Tak owšsem stogjme daleko od sebe, neboť sme se domnawali, že wy co zařčeněly Katoljk ruřama i nořama proti takowému zákonu opjratj se budete. Nchtěl byste nás z tohoto nedorozuměnj wywěsti?

Petr. J welmi rád a snadno, genom nahlédněme, co swoboda u wyznánj wsselikerých náboženstwj znamená. Gá myslim, tato swoboda se nachází w tom, aby každý směl dle swého přesvědčení Boha swého ctít, a při tom ze wssch práv a přednostj občanských tať se radomat, gaťo každý giný. Už posud byli neřatoljci we swých práwech obmezeni, a to gen pro pauhau wjru; a předce nic se tať řřestanskému duchu a wjře swaté neprotiwj, gaťo taťowé nesprawedliwé nařládánj. A že gste to, milý rychtáři, až podnes nenahljžel, vyplýwá gen z toho, že se we swé wlastnj wjře tuze neznáte. Bohuslawe! wy gste honěný w biblj: wyprawugte předce swému řmotru, co tam stogj o onom newděčném městě Samaritánském.

Bohuslaw. J mile rád. Pan Ježíš poslal posly do něgakého městčka samaritánského, aby gemu tu zgednali hospodu. Když ho pať nepřigali, rozhněwali se aposstolé Jakub a Jan řkauce: „Pane! chcěš-li, ať djme, aby oheň sstaupil s nebe, a spálil ge?“ Ale Ježíš obrátim se, potrestal ge, řka: „Newjte, čjho gste wy ducha;“ gaťo by byl tjm řjci chtěl, že gim to zlý duch wňufl. Tať napsal Lukáš w 9. řap.

Tomáš. To se mně welmi ljbj, zwláště ta mjrnost Páně; ale gať to práwě sem přigde?

Petr. Gať? hned poznáte. Kristus Pán sám nechťel, aby řdo něgakau časnau řřkodu proto trpěl, že geg co Spasitele nepřigjmá. Týž Pán ale prawil na giném místě: „Řdo chce býti mým učedlnjřem, následugž mne.“ Protož i řádný prawý řatoljř řádati nebude a nesmj, aby něřdo na řasných požitřách, a

na právech občanských gaŕausi ugmu trpěl ge-
dině proto, že katolíkem není. Wěru, toť by
to bledě wypadalo s naší církwí katolickou,
řdyby se neuměla ginář udržeti a rozšířowati,
leč utiřkowaním ginowěrců. My ale wíme, že
apostolowé bywše pronásledowani a tryzněni,
wíce pořídili, nežliby se bylo stalo, řdyby sami
byli ginich utiřkowaním a tryzněním ř wjře
doháněli. Byli gsau časy, milý rychtáři! řde
proti církwí katolické zůřili židé, pohané a řa-
cři, a řde si to počládali za zvláštní zásluhu
před Bohem, že pronásledowali katolíky až na
řew. Církew tenkrátě ničeho si nepřála, než
aby gen trpena byla třebas beze wšech občan-
ských práv, gen w dosti škrowném bezpečném
řautě. Dosednul-li někdy na trůn císař tať
wlidný, že řřestany pronásledowati nedal, po-
zdwiřla církwew swé poswátne hlavy, a řřkla
wděčně: „Zaplati Pán Bůh.“ A nynj, řde sla-
wným nowým patentem wšsem nastala swo-
boda u wjře, mysljte, že snad ta samá církwew
by žádati chtěla co uřrutnice, aby toliřo gegi
synowé občanské swobody dosřli, ostatnj pať
církwew aby potlačeny byly, gařo někdy sama bý-
wala? Pář by owšsem byla, gařo nasse sau-
sedka Veronika: ta řdyž geřřtě před pěti lety u
sedlářa Wjta slaužila, byla wám pořogná a
tichá gařo pěna, a platila wám za tu neypo-
nizeněgřři djwřku w celé wři. Gať si gi ale
Wáwra wdowec za manželřku wzal, hned gi
narostřly rohy tať, že trřkala řžděho, řdořoli-
měř se ř nj přibřžil, a nynj mnj, že gen gi
samé slunce switj. Giž zapoměla, že sama tať
gednau putnu na zádech nosila, a tať zpysřněla,
že řeládce ginář neřřekne, než řlota a holota.
Ne, ne! řdyby církwew katolická podobně se
chowala, a ginowěrců utiřkowat chtěla, pra-

wau cirkwj Krystowau zagisté by nebyla, a pať gsem gá prwnj, fterý z nj wystaupjm.

Tomáš. Ale Petře! Wy to znáte tať dobře podáwat, gaťo po lopatě, že tomu i každé djtě porozumj.

Bohuslaw. Petře! proti tomu, co ste až posud mluwil, neměl bych práwě nic co namítati, ale předce bych rád od wás slyšel, řdož wlastně tjm winen, že ewandělci a Židé we swých práwech posud byli tať zkráceni? No, sausede! není wám aužko? Gen se wyznegte, že w tom něgaťá flička, a řekněte, že na tom wšsem wina wásse pořorná cirkew; neboť ta byla ona panugciji, ona Veronika, gať gste práwě w podobenstwj prawil.

Petr. Mílý sausede! slyšel gste zwonit, gen že newjte odkud.

Bohuslaw. Wšsať wjm dobře, odkud. Gať sem giž prawil, u wás Katoljků se zwoňwalo. Neboť my ewandělci sme posud zwoňnů mji nesměli. Co tomu řkáte? wypálil sem wám rybnjř nebo ne?

Petr. Nchme wšeho žertowánj, neboť wěc tato ge důležitá. Kdo pať před časy přikázal, aby w Čechách giného náboženstwj se netrpělo řomě Katolického?

Bohuslaw. Něco z fronyky sem si gestě pamatowal. To bylo asi před dvěma sty lety, po bitwě na Bělé hoře, řde cisař Serdinand, mysljm toho gměna druhý, wydal taťowý wám Katoljkům přiznivý patent.

Petr. Kdož pať pozděgi přikázal, že se magj Augšspursstj a Helwetstj u nás trpět, ale tať, aby dwognásobnau štolu platili, do swých modlitebnic toliřo saufromné dwěře měli, gináť ale žádných wěži, žádných zwonů, žádných welřých oken neměli?

B o h u s l a w. To rozkázal císař Josef slavné paměti, milostivým patentem tolerančním.

P e t r. Nuže, gať medle můžete na církev uvalit, na čemž winu nesau potentáti světsstj? Katolická církev se do takovýchto záležitosti nikdy neplete. Ona může owšem od vlády žádat, by se ulehčilo katolíkům, gsau-li w čemž stížení a we swých práwech ztenčení. Ale aby radila, by wyznáwači giného náboženstwj se potlačowali, to niťteraf nesmj činit, wždyť by to bylo proti vlastnjmu svědomj a přjmo proti ewandélium, neboť: „Králowstwj mé nenj z tohoto swěta,“ prawil Kristus.

B o h u s l a w. Znáte wy pláštjť na ruby obrátit, ale gá wás chytjm za šos! Powězte mně, kdož pať medle byli ti potentáti, nebyli to sami kowanj katoljci? A kdož pať gim k těmto zákonům radil než opět katoljci? A kdož ge za to chwálil, a wynássel až do nebe? nebyli-li to wassi biskupowé a knězj? A kdo to měl císaři Josefowi za zlé, že nás i gen trpěl, než wassi páni preláti? A kdo gaťo puntičkár na to dohljžel, aby w nassjch modlitebnicjch ofna ani o caul wyššj nebyla, nežli práwě wassi páteři? Kdyby to wssať wasse wjra sebau nenesla, byliby to wassi biskupowé potentátům giž dárwno byli zrazowali; poněwadž dle wasseho vlastnjho wyznánj takowéto utiskowánj přjmo proti svědomj a ewandélium čelj. W skutcjch apostolských w 12. kap. psáno, že Herodes král wztáhl ruce, aby sužował něťteré z církwe. Zabil pať Jakuba, a wida, že se lj-bilo židům (Sarižeům totiž i biskupům) přidat, aby gal i Petra. Podobným způsobem wztahowali i mocnářowé ruce na nás ewanděljfy, a widauce, že se to wassjm páterům a prelátům

ljbj, sňerowali nás wždy aužegi a aužegi, až nynj wazby prastly; začez Bohu čest a chwála. Pročez stogjm na swém, a gestě dofládám, že na těch nesprawedliwých zákonech wasse nesnássenliwá cirkew sama wina.

Tomáš. Co tomu říkáte, Petře? Utečeliž wám do baudy? Kmotr tu, ten wám nasolil prawdy!

Petr. Mysliťeli, zůstaňte si při tom. Gá pať co neydrjw z nassí obce wystaupjm.

Tomáš. To lžete, až se wám z huby kaurj. Wssať gá wjm, proč? Bohuslaw se wám dostal na kůži, a geho řeč wám negde pod tipeť — nenjli prawda? Přewrátil ste káru, a nynj zprawjte wůz!

Petr. To by bylo to neymenšj. Z počátku ste si udělal se mnau žert, a prawil ste, že od nassí wjry odstaupjete; gá ale prawjm, že co newidět z nassí obce wystaupjm. Wjete proč? protože nasse chormátská obec gest tassárská a zloděgská.

Bohuslaw. Richtáři! To ge nařknutj celé obce, Petr pohanil ne toliko nás, ale i wsecky ostatnj poctiwé sausedy, a to nesmjme trpět.

Tomáš. Petře! pamatugte, že gste na rychtě. Protož táži se wás, zdaliž to do opravdy?

Petr. Wezmete to, gať se wám ljbj; wssať co sem řekl, dokáži.

Tomáš. Wy, že dokážete, že nasse obec tassárská a zloděgská? Na to se budem s pudy kauft.

Petr. Ge tomu asi čtwrt roku, co Wása, Tuma a Hassa pro zloděgstwj a tassárstwj do kriminalu se dostali. A kdo byl ten Wása? občan chormátský. A kdo Tuma? občan chormátský. A kdo Hassa? občan chormátský. Ute-

pozůstává-li tedy obec chormátská ze samých zloděgů a taffárů?

Tomáš. Hug hug, kobylo stůg! Tři stromy, to není ještě les, a tři občané, to není ještě sama obec. Prosim vás, Petře, vy umíte ginať vssecko tať dobře powážit a posaudit, kde pať ste nagednau swého Silipa nechal? Wždyť ten váš hřebíť ge řimý.

Petr. Na řimau djru řimý hřebíť. „Některj fatoljci magj anebo měli podjl na oněch nesprawedliwých zákonech proti neřatoljkům — tedy celá cirkew nesnássenliwá,“ tať prawil Bohuslaw. A gá na to: Některj občané řradli, tedy celá obec zloděgská.

Tomáš. Petře! ste předce gen řwjtěť z čertowé zahrádky. Bohuslawku! wydělal ste si na spodky. Což netraufáte si podobně Petrowi na řalhoty střjhat?

Petr. Wšak se mu to těmito nůžkami sotwa possťěstj. Milý Bohuslawku! na ptáky musjte giti lepem a ne střepem. A protož, chcete-li se swým třepem negaťého ptáka dostat, radjm wám, aby gste si naljčil na taťowé lidi, řterj několiť biskupů a hrstku řněžj powážugj za celau cirkew fatolickau. U taťowých nagedete swé štěstj, a budau oni mjt na té námjtce co lausťat. Člowěť ale, gaťo gá sem, wáže se na sprostý fatechysmus, a tu stogj, cirkew fatolická gest shromážděnj w šsech prawowěřjcjch řřestianů. — Gij prwé sem wám pouťázal, že ony nesprawedliwé a přjísne zákony proti neřatoljkům pocházegj doťonce od swětřských mocnářů. Pletli-li se ale některj z řněžj do toho, a mezi nimi třebas několiť biskupů, ba i sám papež — co na tom? Gedna lassřowka neudělá leto, a několiť biskupů s párma řněžj, a byťby gich třeba na řopy bylo, negsau ještě fatoli-

cká církev. A co se konečně i papeže dotýče, mám já své náhledy pro sebe. Právě mi něco napadá — ale rychtář by se mohl na mne horšit.

Tomáš. Aha! však wjm dobře, kam wola bigau. Bez pochyby že chcete říci, řdybych se co rychtář dopustil špatného kauřur, že proto nebude celá obec chorwátská špatná. To ste mohl vždy říci, pro prawdu se nikdy nehnevám.

Petr. Trefil ste na hřebík: a že prawdu mám, můžete se dočísti w psaní k Galatům w 2. kap. Petr. genž u nás katolíků za prwnjho papeže platí, pochybil z lidské slabosti w něčem, což pořárání zasluhowalo; pročž sw. Pawel se také proti němu postavil a nic ho neshetřil. Stal-li se ale sw. Petr řárání hodným, řdož medle proto smj říci, že tehdegšj celá obec řřestanská čili církev pořárání býti zasluhowala. Co tu o papeži řečeno, platí i o biskupech a kněžích wůbec. Co se článků wjry týče a Božjho swěcení — ach! tu skládám swau zbraň a řořím se a čepičku smečnu, neboť gim swěřil Pán Ježíš celé své učení a ostatní duchowní statky; a deyme tomu, že by nás třeba i ořlami chtěli, nemohau, nebo Duch sw. to nedopustí. Co se ale týče ostatních věcí, gsau tak dobře lidi gařo my, a gařož magj tu samau řrew a řost, též řtegně s námi podléhagj řřehřostem, nedůstatkům, řředsudkům a giným slabostem lidským. Poblaudj-li w takových řřjpadnostech, gde to na gegích lidský řřad, nikdy ale na ugmu sw. cířkwe. Wždyť gsau duchowní wlastně řřlužebnjci cířkwe, a papež sám se nazývá ze wřřech těch řřlužebnjků nejmenřřjim řřlužebnjkem.

Chceme-li gasně widět a dobře posuzowat,

musíme dřívě věc dobře rozeznat, právě tak
 gafo w státu, kde také ministři s wesskerým
 ostatním auřednictwem gsau sice služebníci stá-
 tu, ale proto gestě samým státem negsau. Gať
 sem giž prawil, cirkew Katolická gest shromáždě-
 něj wssch prawowěřcich křesťanů, a protož i
 gá sem osadnjkem neboli audem této obce. Mů-
 želi pať někdo o mně říci, že bych byl někdy
 utiskowánj ginowěrců schwalowal? A gafo
 gá, tať miliony Katoljkůw se mnau gedno-
 smeysslegj, a miliony — ty giž něco wydagj.
 A wssedky ty miliony gednoho a toho samého
 naučenj Páně se držj, kterěz sw. Matauš w
 7. Kap. zaznamenal: „Wssedko, cōkoli chcete,
 aby wám lidé činili, i wy činite jim.“ Mjy ale
 chceme, aby nás Katoljky w našich práwch
 žádný nezkracowal, pročez spolu musíme i
 chtjti, aby ani ginowěrci we swých práwch
 zkráceni nebyli. Bohuslawe! gať sem prwé
 řekl, že chorwátská obec gest zlodějská, ctil
 ste se gafožto saused té samé obce uraženým.
 J wy ste prawil: „žeť Katolická cirkew nesná-
 ssenliwá a neláskawá,“ pročez prawjm wám,
 že ste tím mne co Katolického osadnjka urazil,
 a ne toliko mne, ale miliony giných se mnau.

Bohuslaw. Gsem s tím srozuměn, ne-
 boť ste mně to gať náležj rozebral. Ostatek,
 chcete-li dām wám zadostučiněnj, ale musjte
 gestě —

Tomáš. Počkegte drobátko, kmotře! aby
 sme na gednu věc nezapoměli. Gať pať to
 přigde, že některj z kněžj ano i z biskupů w ta-
 kowém nesprawedliwém počnánj s wládau za-
 geden řemen táhli, wždytby předce měli být u
 wjře zběhlj a oswjcenj?

Petr. To wám hned wyložjm. Sw. Pa-
 wel dřívě ze samé horliwosti pro čest a chwálu

Boží pronásledoval křesťany. Sv. Petr z pauhé horlivosti, jen aby hodně mnoho lidí pro wjru získal, dopustil se onoho pokárání hodněho činu, totiž přetvářoval se. A tak podobně mnozí z potentátů i z duchovenstwa domnívali se, že řdowj gačé zaplatí pánbůh budau mji, budau-li nucenjm katolické křesťany pohromadě držet, a gich počet třeba násiljm množit. A řdybychom my byli tenkrát žiwi býwali, řdowj, gest-li bychom se lepšj byli zachowali. Pať si pomyslete, že wláda sama biskupy wolila, a to si můžete na prstech wypočíst, že zagisté se neohlížela po takowých, od gačých byl odpor ř obawánj. Časem člowěk zmaudřj. Řdybyste četl historii, dozvěděl byste se, že takowého nucenj wždy ubýwalo až do dnešního dne. Pohledněte teď na naše biskupy a duchownj, uwidíte že nyní docela gináf smýšlegj. Císař udělil auplnau swobodu w náboženstwj a rownopráwnost, a zdali gste slyšsel, žeby jen geden biskup proti tomu byl wystaupil, anebo některý kněz proti tomu byl řázal? Nepomjnegme toho, co giž pominulo, a děkugme raděgi Pánu Bohu, že w nyněgšjch oswjceněgšjch časech žiwi gme. O! gať se co katolík těšjm na tu dobu, až se tak wšicfni budeme poznáwat a se cítit, že audy katolické cirkwe gme, a až si gednau budeme sami, anebo alespoň řrže naše duchowenstwo biskupy wolit.

T o m á š. J co powjdáte! Tak by bu-
daucně neměla snad wláda? —

Petr. Ba owšem! toť ge gačo hauska na frámě. Wždyť w císařském patentu zřegmě stogj, ať si řáždá cirkew swé záležitosti sama řjdi a zprawuge. Degme tomu, žeby tam stálo: „Chorwátřká obec řjdi si swé záležitosti sama,“ nenj-liž w tom i též obsaženo, že si může swého

rychtáře sama wolit beze všeho oznamovánj u auřadu? Wždyť takowé wolenj gest gedna z těch neyhlawnějšjích záležitosti obecnjch. Podobně i cirkew gest obec, a biskup co rychtář w nj. Pročež samo sebau se rozumj, že to gednau přigde, kde sobě bude biskupa sama wolit.

Tomáš. Ale práwo k dosazovánj biskupů náleželo až posud koruně. Nebude-li takowýmto zařízenim cisař pán we swých přednostech zkrácen?

Petr. J co wám to napadá! právě naopak. Wždyť zvláště nynj při konstituci a swobodě bude cisaři na tom mnoho záležet, aby mezi lidem dobrý křesťanský duch a pewná wjra se rozmáhaly, neboť nikdy nestogi trůn pewněgi, gačo když stogi na základě sw. náboženstwj. Magj-li ale křesťané býti, gač býwali, musěj i pastýřowé býti, gač býwali; pročej i wolenj musj býti, gač to gednau býwalo. Wegdau-li duchownj w radu, aby si wymolili biskupa, wyberau si spjše muže swému powolánj a potřebám času důstogného nežli wláda, která biskupa gmenuge na předstawenj od gednoho neb druhého ministra, a ten předc gen člověk swětšý ge, a zůstane. Pač si pomyslete, rychtáři! gačé to bude žiwobytj krásné, až budeme mjtí takowého pastýře, gehož známe, a který opět nás a všechny žádosti a potřeby nasse zná, w nassem gazyku, a tač od srdce k srdci bude s námi mluwit — o! duch můj plešá, gač si tu wěc genom předstawjm. Ousšem, že my staršj toho tač neužigeme, ale dost na tom, gest-li že to dobré nasse děti a wnuci okusj. Gač se nynj o tělo swých potomků staráme tjm, že we swých zahrádách mladé stromky sázjme a ge pěstugeme, ač dobře wjme, že sotwa owoce s nich okusjme, tač gest

tím většij povinnost pro nás, bychom se starali i o gegich nesmrtné duše, a protož musíme o to dbát, aby toto nové řízení w život uvedeno, a císaršské slovo uskutečněno bylo. Měl-by ste čísti historii, to by ste věděl, gať to w prvnjch časech w cirkwi wypadalo, kde si stádo samo woljwalo swého pastýře, a nemuselo wnuceného přijmat. Tenkrátě wiseli křesťané na swém biskupu z čisté a srdečné lásky, gaťo wisj děti na swém přirozeném otci a nedali si to odepřít, aby ho obliřkali, sľolřkali, a na rukau nosili. Už se ten čas opět nawrátj, nawrátj se s ním neporuffené mrawy prvnjch křesťanů, a císar bude moci pať bezpečněgi spáti nežli když ho celá armáda hljdá. Protož opatřugi, že w této připadnosti císar docela nic neztratj, ale welmi mnoho zisťne. Poněkud sme se dľauho u té věci zdrželi, ale nic nespřodj. Nynj, Bohuslawe! gest pořádek na wás, měl ste něco na gazyřku.

Bohuslaw. Chtěl sem strany toho potlačowánj ginowěrců toľko gestě podotřnaut, že tato věc mezi námi nenj docela ukončená. Připauřtjm, ano i musjm připustiti wám, že ony nesprawedliwé patenty newycházeli od wassj cirkwe, nýbrž dořonce z rukau potentátů. Wřsať ale tu řřwornu předce newymažete, žeť tyto wlády byly práwě gen řatolicřé.

Petr. Gen nechte, Bohuslawe! Mysljm, že čert řekl uhlři, my oba gsme černj. Nahledněte gen do swé řuchyně, poznáte, řeho se wám tam nedostává. Newjm, gestľže se wassie ewandělíčě wlády w té připadnosti desetřrát hůř nezachowaly, než nasse řatolicřé.

Bohuslaw. Dořážete-li mi to, tať dci —

Petr. Gen neřřegte hop, dořud gsme nepřestřčil. Podjwegte se předewřřjm na nespřa-

stné Irsko, kde ještě do nedávna ubozí katolici pod nekatolickou vládou hříšili se měli nežli psi, a až podnes nemají co chválit. Nebo zageděte do Švédské země, kde ewandělická vláda každého ze země wypověděla, kdož se chtěl katolíkem státi. A není pochybnosti, že i naši superintendenti, a nebo gaš své představené nazýváte, ruce své do toho míchali.

Bohuslaw. Owssem, ale za to nemůže naše ewandělické učenj. Stávala-li se někde taková nespravedlnost, byla zageště gen vládou uvedena.

Petr. Právě to gest, oč se zde hádáme. Widjte, tať ani wy podobně tu šřwornu newymážete, že tyto vlády právě ewandělické byly. Ipse wtip se, za nos chyt se.

Tomáš. Lidičky! gaš pozorugi, sgeli gsme se šilnice. Chtěli gsme vlastně mluwit o onom patentu strany náboženstw, a gednalo se nám o to, aby gsme se při té příležitosti dozvěděli, gaš Petr o tom šmeyšlj.

Petr. Aha! mysleli šte, že wám půgdu na lep, a že snad o těch věcech budu tať mluwit, gašo náš starý kostelník.

Tomáš. J gsem žádostiw na to, co asi on k tomu řikal. Ale šausedé! musjm se wám přiznat, že toho mám poněkud giž dost. Právě přicházi posel s nowinami. Nchme tedy náboženstw zatjm stranau, a ohljdněme se drobátko w politice. Nebude nám to na šřkodu, odpočinem-li šj as půl hodiny.

III.

Tomáš. Nawratme se ke swým hovorům. Pořádek ge na nás, Petře! Cožpať

prawil tenkrátě náš kostelnjř k těmto nowým zákonům strany wjry?

Petr. We swé přjmosti a sprostnosti swěřil se mi na prosto, i pozorowal sem z řeči geho, žeť mu giž starý sněm newoněl, a že cjsařský patent mu teprwa dodal. „Petře! pamatugte na mne — prawil — gsem owšem giž gednau nohau w hrobě a sotwa toho se dočkám; ale wy, člowěk w neylepsšich letech, gessťe wšselicos se dozwijte — zpomeňte na mně, že tyto nowé zákony neudělajg žádnau dobrau křew, nebo magj swůg základ na nesprawedliwosti, a ta do nebe wolá. My Katoljci máme swau matku, a ta gest naše swatá cirkew, a gsme tedy wespolek bratřj. Také gsme tu we vlasti páni, nebo máme domácj práwo, gessťo aKatoljci a Židé posud u nás byli gen trpeni, a tačorčka w podružj žiwi. Kdožpať rozumný nynj připustj, aby tito podruhowé stegného práwa a podjlu měli s námi prawowěřcjmj křesťany? a aby se nazjwali našsimi bratřjmi a sestrami? Toť předce fortunau wššj nedbalosti, lhostegnosti a netečnosti u wjře. Bez toho tyto zákony od giného nepocházegj, než od gistých auřednjků, pjsařů a škrabáků, w nichžto nenj wjc wjry, než w komáru sádla, a křeřj hauby o tom wědj, co swaté naše náboženstwěj sebau nese. Kdyby se tu gednalo o křiži toliko naši, i s Pánem Bohem buď si; ale gedná se tu o náš wýrustek, o práwa a užitky našich dětj a wňuků, a zadáme-li od swých práw gen za mák, máme to wěčně wěkůw na swém swědomj. Ano, kdyby neKatoljci se nawrátili do lůna naši matky cirkwe, a Židé křesť přigaly, dali pať bychme si s nimi bratřstwěj ljbít, i mohli by též s námi w občanských práwech stegný podjl bráti. Dokud se ale nestane tak,

gest a zůstane ten náš nový zákon hříšnáu věcí, neboť on přímo směřuje proti písmu.

Bohuslaw. Oč že wjm, kam tím narážel? na 1. knihu Moggjssowau w 21. kapitole, kdež psáno stogi slovo Hospodinowo: „Nebude dědicem syn děwky se synem mým.“ Pod syny děwky wyrozumjwá nás ewanděljký a židy. Inu, nekladu mu to tať za zlé, nebo co se u kostelnjka wyfládání písma dotýče, čauhá mu sláma z bot.

Tomáš. To možná, ale ostatně ge w něm poctiwá dusše. Gsem žádostiw, Petře! gať ste tomu pobožnému tatjčkowu hlavu zas napravil.

Petr. Poněwadž tělem a dusši na ewandélium drží, poukázal gsem ho na sw. Matauše w 6. kap., kde Pán Ježíš prawj, že Bůh slunci swému welj wcházeti na dobré i na zlé, a že dešť dáwá na spravedlivé i nespravedlivé. Prawil sem pať na to we wšši sprostnosti: „Ale widjte, tatjčku! to není bezky od našeho Pána Boha, že tať po wšem wssudy lhostegný, a že to s ctností a nábožností wšsecko tať bere na lehkawáhu. Wždyť by přede bylo slusno, aby něgaťého rozdilu dělál mezi dobrými a zlými, a wzácné swé nebeské dary swětla a dešť mělby rozdawat podle nábožnosti a ctnosti.“ J wywalil tu kostelnjka na mne swých očí, a ptal se mne, ký das mi taťkowé bezbožné a rauhawé smýšlenj wňufl? Na to gá krátce: „Widjte, prawil gsem, rozdává-li král nebes statků swých stegně, neohlžege se při tom ani na ctnost ani na wjru: gaťým medle právem můžete našeho zeměpána z lhostegnosti čili netečnosti u wjře winit, snaží-li se i on, aby dořonálý byl, gaťo otec nebeský, a zaručuje-li proto we swém

zákonu všem lidu svému bez rozdílu náboženství stegný podíl na pozemských právech?

Tomáš. No, tím jste mu asi vytřel zrak! Komu čest tomu čest, pastýři hůl; do pravé díry vy vždy pohotovu máte pravý hřebík.

Petr. Gať mile tu topinku dostal, byl vscecek gaťo opáčený. Gá pať mu pomáhal z'lauže říka: Negsme-li všickni synové Boží, a mezi sebou bratři? A zdali pať vy co otec méně jste krmil a štátil děti své u výře slabší, nežli své druhé? To pať mu nelezlo do potrubí, i pravil: „V ewandélium stoji psáno, že Kristus synovství Boží nám vydobyl, a tudý gsme toliko my pravověřící křesťané synové Boží a wespoleť bratři. A na to — doložil — měla by vláda powždy hledět, chceli býti a se nazýwati křesťanskou vládou.

Tomáš. Nemá on za ašsem dubowau tříšťku! Sám se pamatugi, že o tom Božím synovství na kázáních zmínka se stává. Gsem welmi žádostiw, gať jste ho z toho wywedl.

Petr. Milý příteli — pravil gsem na to — mezi synovstvím a synovstvím ge přeweliký rozdíl. Nás všech tělo gest ze země; dusse pať nasse od Boha pochází. Protož gest země nassí matkou a Bůh nassím otcem, z čehož wyswítá, že vssecky zemské a dussewní užitky nám všem stegně patřegj. W těch tedy věcech gsme všickni vlastní bratři, a dohromady gen gednau lidskou rodinou. Totoť giž uznává prostý rozum, rozum pať patři gať do říšského sněmu, tať do vládní síně, kdežto mezi člověkem a člověkem rozdílu se dělat nemá. Wládě vsse musí stegně platit, buď si kdo od staru čili nic, buď si katolík nebo ewandělík; buď si žid nebo turek. Gaťo frál nebeský dobrodinj

swá, swětlo totiž a děstí, wšsem stegně podáwá, protože gsau wšsicni co lidé stegni: podobně má i wládě lidská hodnost nade wšsecko giti, a Král gest přisně zawázán w swědomi swém, bditi nad tjm, aby se gednomu každému synu Adamowu stegná sprawedlnost stala, a aby před zákonem byl gedn druhému rowen. Zlástnj privilegia pro gistý staw nebo pro gisté náboženstwj přjmo proti rozumu a proti sprawedlnosti směřugj.

Tomáš. Ale slyšte, Petře! že gste swobodomyšlné ptáče, wěděl gsem giž dáwno; že pať ty věci tať z řořene umjte bráti, newygimage ani samé náboženstwj — tobych si wěru gaťtěžiw nebyl pomysli. Wždy gsem byl toho mjněni, že wyučowanj o rownosti wšsedh lidj do řostela patřj, a že ge na panech páteřjch, oby řázali, gať z gedné a též hrudy my wšsicni pocházjme. We swětě pať — domeyslel gsem se — žeť to ge prah gináť; nebo tu ge skutečný rozdjl mezi urozeným a gen narozeným. Žatjm pať wy to znáte z rozumu dořázat, žeť gsme wšsicni si rownj, a gať bigete na rozum, bigete tjm spolu na mau slabau stránku. Bychme opět do řolegů přjšli — gaťe pať gest to druhé synowstwj?

Petr. To druhé synowstwj, co se učj w ewandélium, wydobyl nám Pán Ježíš. Podlé toho ge zgewený Bůh troggediný našjm otcem, ne řrže zplozenj od Adama, ale řrže nowonarozenj, a poswěcenj.

Tomáš. Hey! negedte tať čerstwě, abych wám mohl postačit, a berte to hežky gedno za druhým. Cožpať to znamená „z nowa se narodit?“ o co ge to: „poswěcenj?“

Petr. Ano go! mám-li wám to wy-

gasnit, za půl dne sotwa s tjm budeme hotowi.

Tomáš. Tobý nás přjliš dalece zawedlo; a wždyť snad gestě častěgi se segdeme. Dost na tom: při druhém synowstwji Bůh gest nassjm otcem, a sice w způsobu, gať to můg rozum nepochopj.

Petr. Cjrkew pať swatá gest nassj matkau a toliko my prawowěřciji křesťané gsme wespoleť bratřj. A w té přjpadnosti ge mezi lidmi skutečný rozdjl; gsau totiž někteřj blahorodj, čili z Boha narozenj; a sprostorozenci, co toliko ze země pocházegj, nekřtěni totiž a hřjssnj, gegichž dusse na zemi lpi. Tento rozdjl pať, a toto druhé synowstwji patřj pod praginau rubriku; nepatřj totiž k rozumu, alebrž k zgewenj Páně, nepatřj sněmu nebo wládě k rowání, ale panům páterům do řázanj.

Tomáš. Znáte to ale tať prodáwat, že byste na galowé křáwě tele wyhádal. Gá wždy měl za to, že mezi rodem a rodem we swětě se musj rozdjl dělat, a to welký rozdjl, a že to učenj o stegném nasssem narozenj gen do kostela patřj. Wy pať to obracjte zrowna na ruby, a dořazugete, že w občanském žiwobyti gsme si wssični rowni a to bez rozdjlů křwe, že pať slusšno w chrámjch rozeznáwati mezi narozenjm gednjm, a narozenjm druhým. Mjy se spolu od sebe gen lissjme tjm, že gsem gá posud zadem do kaple chodil, wy pať že tam po předu gdete.

Petr. Kdyby wláda na toto druhé synowstwji ohled brala, a tudy w občanských práwech rozdjlů činila mezi katoljky, ewanděljky a Židy, mohloby se gj řici, že ze swého kanceláře dělá řazatelnu, a že se nassjm welebnjčkům do řemesla plete. Žkrátka, řekl gsem kostelnj-

fowt, gaſo činj nebeſký mocnář, má podobně i zemský činit, protož powinnoſt geho, aby mezi občanem a občanem, buď ſi on gaſéſoli wjry, rozdjlu žádného nedělal.

Tomáš. Ne, geſtli Foſtelnjſ tu geſtě ſwých očj neotewřel, taťtě wěru hlaupěgſſj, než ſlawomy boty.

Petr. O ten nedá gináť, než zač proceni a muſj na něg ſe doſtat ſljnem. Gať gſem ſwau řeč doſončil, naſtalo dlauhé ticho. Pať wřtěl hlawau, ſſrábal ſe za auſſtem, a prawil: „Wy mi to wſſecko přjliſ podle rozumu dofa-
zugete, a při tomto nočnjm ſwětýlku člowěť ſnadno zablauď, a do gámy upadne. Doſaťte mi tu ſamau wěc z učenj naſſj řatolicťé cjrřwe.“ Dobře, prawil gſem, powjm wám něco, co gſem ſi geſtě od ſwého dětinſtwj pamatowal. Gať nám pan Katecheta we ſſſole druhau proſbu wyſládal, totiž „přigď řálowſtwj t w é,“ promluwil ř nám taťto: „Lyhle, milé djetky! podle wíle naſſj matky cjrřwe máte nebeſkého Otce ſnažně proſit a žádat, aby oſwj-til wſſecky lidi, aby ſ nebe nám daných poſla-
dů wſſicťni aučaſtni ſe ſtali.“ J prawil gſem dále Foſtelnjſkowi: „Přege-li cjrřew wſſem li-
dem neywžácněgſſjch poſladů nebeſkých; gať-
by medle mohla býti proti tomu, aby nižſſj ſtatky pozemſťé, občaniſťá totiž práwa wſſem ſtegně ſe udělowaly? Přegu-li na přjklad gá wám pořebnaných žnj a tučnoſti žnj: pro pá-
na řále! gaťbych wám záwidět mohl ſámu a plěwu?“ Tjm gſem ho udeřil do nežitů, i hrřlo w něm gaťo w ſtarých hodinách, že od té doby gať ſtarému ſněmu, tať wládě dáwa ſwatý poſog.

Tomáš. To gſte co řáſného wywedl! gednoho gſte z bláta wytáhl, a druhému gſte

dopomohl do lauze. Upřimně řečeno: zmátl gste mi koncept. Před nedáwnem měl gsem gať wás, tať kostelníka za pobožnístáře a zádumčiwé katolíky; a kostelník, gať tu widjm, ge skutečně fwíteť toho druhu. Wssať wy z této zahrady negste, nebo patříte i u věcech náboženských mezi swobodomyslné druhy. Smey-slj-li pať kdo tať, gať wy tu mluwjte a smey-sljte — prosim wás, neříká-li se o něm, žeť ge lhostegným a netečným u wjře?

Petr. Děláte mi tím krásnau pořlonu! Za tařowau chwálu pěkně děřugi.

Tomáš. Nehorříte se, wždyť snad mne znáte, že gsem se w těchto věcech potkal s němým Bláhau. Pročeř raděgi mi to wyložte, co se wyrozumjwá, mluwj-li se o nedbalosti, čili netečnosti u wjře?

Petr. Zněd powjm, a sice i frátce i gasně. Kdyby na příklad býwalý náš sněm swůg zákon o stegném opráwněnj wšech byl předložil cisaři, řeřlbych, že rozuměl wjře, a žeť ge w nj horliwý. Kdyby pať ten samý zákon byl předložil papeži, gmenowalbych to nerozumem a netečnosti u wjře.

Tomáš. Ale gděte na řolo! Ta sama wěc předložená cisaři, má býti horliwosti, předložená pať papeži, lhostegnosti a netečnosti? To aby si člowěk wypřigčil hlavu od nebožtíka Salamauna, by tomu mohl porozumět.

Petr. Není ta wěc tať těžká, gať si to myslíte. Každý dá co má, není-li prawda? Cisař dá swětřké, papež pať duchownj prospěchy. Teď si předstawte, že přigde ř papeži deputace, a ta žádá o stegně opráwněnj wšech lidj bez rozdjlu wjry. J mluwj ř němu tařto: „Swatý otče! powědomoť tobě bez toho, že na tomto swětě gme si wšicřni bratři a řestry, neboť

máme pod sebau gednu a tauž podlahu zemskau, nad sebau ale tentýž strop oblohy nebes, a gsme wsšickni synowé nebeského otce. Swěření gsau tobě kljče od nebeské pokladnice. Dowol tedy stegně opráwněnj wsšech lidj. Připust, aby nebeské poklady stegně se rozdávaly mezi wsšecťy, bez rozdjlu wjry. Dowol, by též i bratři naši ewandělji w našich chrámech swobodně wcházeli a wycházeli, by tam mohli zpowjdat se a přigjmat, by mohli posledního pomazánj dogjti a po smrti pohřbjti se podle katolického způsobu. Připustjž dále, by i bratři naši židi, třeba se ani pokřtiti nedali, mohli se na knězi a biskupy swětit, by mohli mši swatau slaužit, zpowjdat a birmowat. —

Tomáš. Dost, dost! wždyť by to bylo babylonské zmatenj. Gá tu být papežem? ukázal bych té deputaci, po čemž flota we swětě se prodává. Ne, Petře, ne, na tať lehkau wáhu gá swatau wjru neberu, a děkujc pánu Bohu, negsem gá z těch lehkowážných fwjtků, genž u wjře lhostegni gsau a netečnj. Gať řjkáwám, nenj nad zdrawý rozum.

Petr. Ano, ano; dobrý kůň, ale špatná podkowa. — Dále u wjře netečnjš ten, gestto gisti: žeť wjra gaťo wjra, a žeť to wěc prah lhostegná, ať řdo w tom nebo onom koste le Boha swého ctj a weleb.

Tomáš. Petře? wy spičkugete. Pamatugte na to, řde gste, a řdo tu před wámi.

Petr. Sám-li ř tomu se hlásjte, řdo může za to. Gať to mám na gazyku, tať mluvjm, a dareba člowěť, řdo ginať mluvj než sineyši.

Tomáš. W tom zas máte prawdu, nebo tjm způsobem neydrjw se dostaneme ř něgafému konci. Ostatně wám řeknu swé mjněnj

přijmo do očí, žeť wjra gařo wjra, a žeť Pán Bůh wšude doma. Pročez gá také chodjm gednu neděli do nasseho kostela, a druhau do modlitebnice. Byste pař seznał, gař při tom dobře křesťanský smeyssjm, a gař pewně se držjm swatě wjry, slyšte také druhé mé přislowj: „w kterě wjře řdo se naro-
dil, w té ať umře.“ Tař to zdrawý rozum sebau nese a gař ten prawj, tař mluwj a smeyssjm. O! mne tař snadno nedostanete na špeř, gařo sprostáka kostelnjka, gesso zdrawý rozum za něgařé bludné swětýlko má. Pustme se tedy do sebe; a budete-li mi sypat pelyneř, budu wám sypati hořec. Kmotře Bohuslawe! wy giž dlauhý čas ani huby gste neotewřel: což? nechcete-li stát při mně a pomocť mi s biblj, řdyby nepostačila má pěř?

Bohuslaw. Gař pař gináč! Což neřeřli gsem hned z počátku, že z řatoliřů nagde se málo tař ořwjcených a řnářenliwých, gař gste wy? Gen ať Petr na wás udeřj — hned gsem tu na posťoku, a s biblj w ruce dām mu, že nebude wěděť, že zadu-li čili z předu zwonj.

Petr. Gen ať wám brřy newyprřj! „wjra gařo wjra“ zůřtane-te při tom?

Tomáš. Řádný řazatel dwařrát neřáže.

Petr. Řjřává se: řdo se chce řlupřa doptati, táhni se po řjti. Protož abychme ne-mlátili hluchau řlāmu, budeť radno, abychme se podjwali na wěc, o řterau se řádáme. Wjra geř wěc newiditelnā. Wjte-li pař, gař se wjra nāřim smysřm řředřawuge, čili gař se ma-
luge?

Bohuslaw. To gā dām odpowěd. Wjra se řředřawuge co čistā pořornā řena, a ta

drží w gedné ruce Přej, a w druhé buď knihu
buď kalich.

Tomáš. Máte dobře, smotře. Ondyno
má Ančička, že sšoly přinesla podobný obrázek,
kterýž jí dal p. pater pro její chytré nápady.
Byly na něm představené: wjra, naděje a
lásky; a wjra ale zrowna tak, gať gste nyní
pomýdal.

Petr. A co saudíte, Bohuslawe! proč
ať wjra se nemaluge co muž, alebrž právě
co žena.

Bohuslaw. O! w těch věcech nedám se
prodati. Že wjra se maluge co žena, to se
stává podle písma, i wztahuge se to na onu
od Boha slíbenau ženu, kteráž měla hadu po-
třiti hlavu. „Wjrau přemoženo býwá peklo.“
Čstatně můžeme se na mnoha místech písma do-
žiti, že se církev nazývá „choť Kristowa.“
Což tedy wůbec gest Kristus pro swau choť
církev, to každý člověk zlástí má býti pro swau
wjru. Což tomu říkáte, Petře! mám-li w těch
věcech dobrau efetu, nebo-li ne?

Petr. Přewýborně! neznáte toliko písmo,
nýbrž domákal gste se i ducha písma. Geden-
každý má se držet své wjry tak, gať se drží
Kristus své církve. Tak-li dobře?

Bohuslaw. Ba arci že. Drží se ale Kri-
stus své církve tak přeně, že píse Pawel k
Efezským w 5. kap.: „Muži! milugte ženy své,
gať i Kristus milowal církev.“

Petr. Dobře; drží se tedy člověk své
wjry tak, gať se držet má muž své ženy. Wj-
ra se maluge co žena, i máť ona také gedno-
mu každému za geho duchowní choť platit. Pra-
wil Bůh již w starém zákoně: „Protož opusti
člověk otce svého a matku swau, a přidržeti
se bude manželky své.“ Co tu Bůh o man-

želce promluvil, neplatí-liž to samé rovněž i o wijře?

B o h u s l a w. A gaſby neplatilo? Kdyby Kristus pán sám tu byl mezi námi, ani o wlas nemluwilby ginák. Wždyť právě On to žádal, aby člověk z lásky ke své wijře opustil otce svého i matku swau, ba i manželku swau, kdyby toho potřeba pázala. Z těchto příčin má člověku wijra geſtě wzácněgſſi a ſwětěgſſi býti, než sama geho choť.

P e t r. Geſť pať na ſvětě wſſeliťá wijra, na příklad: wijra Katolická, wijra ewandělická, wijra židowská atd. Držíš se tedy gedenkáždý wijry ſvé tať, gať se má držet muž ſvé choťi.

B o h u s l a w. Kmotře rychtáři! Chtěg neb nechtěg we wſſem tom naſſemu tu ſauſedu za prawdu dáti muſſim, nebo mluwj podle piſma. Proto ale žádného ſtraſſáka ſobě nepřipuſťte, nebo těmito zuby té kůže geſtě nedotáhne. Na-proti tomu dělám ſi dobrau. naděgi, že ho z Katolické dráhy brzo přiwedu na prawau ceſtu ewandělickau.

P e t r. Ano hned, až dá-li Pán Bůh wolni.

T o m á ſ. Lidičky! máte ſwrchowaný čas, abyſte mne tať giž gednau k ſlowu připuſťli. Nebo w této hádce bylo wlaſtně mně s Petrem do boge.

P e t r. Hned přigdete na to, a ſice gať daufám to neylepſſi odneſete. Zatím ſe wás gen tať ptám, gſte-li ſrozuměn ſe wſſim, co gſme tu proneſli gá a wáš kmotr?

T o m á ſ. Ale Petře! ſnad mne nemáte za Žida, nebo doſonce ſnad za něgaťého po-hana?

P e t r. Gſte-li ſrozuměn, tím lip pro mne;

nebo přiblížili jsme se k svému cíli. Rychtáři! již již máte proutek okolo krku.

Tomáš. Ano, ano! němý hluchému posleptal, aby bez nohy utíkal. Cožpak snad myslíte, že jsem měchem udeřený?

Petr. Všem teď proutek ještě necítíte, ale jen nechte, až drobet přitáhnou, však se vám vyvalejí oči. — Abychme o něčem jiném mluvili. Rychtáři! příkladně vaše všem gednání, zlást ale chování vaše v stavu manželském povědomo tak, že se u nás přislovím stalo: „Co do swatého pokope a do šťastného manželství, daleko široko není přes domácnost chorvatského rychtáře.“

Tomáš. Bylo by také zlé, abych tak negednal, nebo to již tak sebau nese staročeská povíčka. Kdoby to tu lehkomázně bral, fui! takový patří mezi kozly, nepatří mezi lidi.

Petr. Teď ale gať? Kdyby v naší obci takový dobrý kviťek powstał, a na veřejné ulici řákal: „Při nynější konstituci a swobodě kdož medle zůstane otrokem, a uvažuje se na swau ženu? Protož pryč s manželstvím! pryč se starau pověrau! Žena gať žena! Geden týhoden tu, a druhý týho . . .“

Tomáš. Au! Au! než bych to dále poslechal, to raději řeknu. Důvěřuj tu rychtářem, ať mi takový jen přigde!

Petr. Co si ale s ním počnete, polehťali vás na pravém místě, a odvolá-li se na zdravý svůj rozum? Gať si pomůžete, řekneme-li: „Žena gať žena“ — není-li to pravda, není-li to podle zdravého rozumu, a ten nám svědčí, že mezi člověkem a člověkem rozdílů býti nemá? „Žena gať žena,“ — není-li v tom pravá osvědčenost? a negsa-li mnozí

oswícení páni, a mezi těmi i lidi od staru, co právě tak smeysslegi, a podle toho se i chowagi? „Gednu neděli tu atd.“ není-li to snášenlivost nevyšší, gať si gi gen člověk předstawiti může?

Tomáš. O sui! na takový rozum naplwám! takové oswícenosti bych krásně poswjtíl! a takowau snášenlivost bych spasnihelkau pochwálil!

Petr. Rychtáři! rychtáři! což vás ten prowas gestě neskrtí? Nuže, stane se to hned.

Tomáš. Wšak to se načekáte, než mne dostanete.

Petr. O! rychtáři! ktera myš gednau do mé pasti wleze, ta wjc newyleze. — Prawili gsme před tím, žeť má gednomu každému wjra tak swatá, ba gestě swětější býti, než-li sama geho žena. Pakli prawda?

Tomáš. Žijwá se to známaw notaw. Gen dále.

Petr. Když tak nynj bez obalu říkáte: „Wjra gať wjra;“ dále: „Gednu neděli chodjm do toho kostela, druhau do giného,“ a když to nazjwáte rozumné, kmotr pať wáš to nazjwá „oswícené“ a „snášenlivé,“ zdali nezaslaužili byste, aby kdo wzal na wás dubow —

Tomáš. Dost! dost, Petře! giž mne to duši. Přiskočte, kmotře Bohuslawe! a swým pjsmem mi pomozte. Nemáte-li tu něco z bibli při ruce, žeť wjra gať wjra?

Bohuslaw. Darmo hledat; o tom ani Petr ani Pawel.

Tomáš. Nic není na plat; Petře! deyte mi pardon. S wassjm tu prowazem stala se mi rána, a na tu rádbych něgakau mašť. Tu mi dáte, ukážete-li, gať to s tau wjrau tak na

wšedky strany wypadá. A té masti hogně nadělegte, a buď si ona gačkoli štjplawá. Wšakť gá gi dobře použigu, a budu mjt na ni odbyt, neboť tařowých mrzářů, gařowý gsem gá, ge toliř na swětě, žeby ge mohl na force měřit.

Petr. Gá gen tař wšeobecně prawil, že se to má strany wjry práwě tař, gařo s manželřským stawem. Nemá člowěř slepě do manželřstwj wstaupit. „Negezdi na rychlém konjku na námluwy; a nežeň se usřima ale očima,“ řikáwali naši otcowé. Tjm méně nemá člowěř u wjře na řwap gednat, nýbrž má si to dobře rozwážit, gařá ge ta wjra, řu řteré se chce přiřznáwat. Wšeho zřuste, což pař dobrého gest, toho se držte“ prawil sw. Pawel. Ge-li člowěř giž opatrný při wolenj swé nevěřtř, řterá ho prowázeťi má řřrže celý řiwot zdegijř: řlussno zagistě, aby on dwognásobně opatrným byl při wolenj wjry, řterá mu má dáwat řřrwod až ř samému řiwotu wěčnému. Řdo to ale w těch wěcech beře na lehřé wážřř, řřa: wjra gařo wjra: ten gařoby z ořa wypadl nebořřřřřowř řalamowř, a ten před řwatbau prawil: „Ř čemu té práce a dlauhého wybřřránj; wřđyť řena gařo řena.“ Ř wřal řř chromau babu.

Tomáš. Ba owšřem, tař to gen řmotr řalama čřniti mohl. Řdo ale má řilipa, a we swětě gen dřobáťř se octnul, tentě se zagistě dozřwěďel, gařé při řeněnj opatřnosti řřeba. Proto tařé mřřg dřěďečř — dey mu Pán Břh wěčnau radořř — tařto řřřřřwal: „Řena a řřň neywjř chřb magj.“

Bohuslaw. Ř této samé přřřřiny prawj giž řtaré přřřřowj w ř1. řap.: „Řenu řilnau (totiř wšedky ctnosti magjicj) řřdo naležne? zďaleřa, a z posřednjř řončřn cena gegj.“ Pročěř, gař

se wýbjrá mezi drabými kámeny, má se i wýbjrat mezi ženšfými.

Petr. Že pať wjra wzácněgšj gessťe, nežli choť, djm gá dále: gať se wýbjrá mezi ženšfými, má se gessťe wjce wýbjrat mezi náboženstwj.

Tomáš. Gsem gá w těch wěcech sprostaťem, a wzal gsem strany toho příklad z mého hospodářstwj, kde se mi gessťe kmotr tu wysmál, že gsem wjru připodobnil ku Kobyle. Owšem to podobenstwj, gať to tu Petr uwedl, ge mnohem slusněgšj, ostatně ale gde to na gedno.

Petr. Njy sprostj wenkowané nemáme třeba, abychme we swých podobenstwjch příliš wýběračnj byli; bereme to, gať stádo běžj. Abyste widěli, že i gá za swůg sedlský staw se nestydjm, wezmu nynj prasprostaučké podobenstwj z našeho hospodářstwj. Rychtáři! K wám by přissel kupec na fráwu. Tu se ho optáte: „Milý příteli! gaťau pať budete chtjt? Ždali snad mau čaudu, která ge welmi dogná; neboli mau bělku, která ge silná i tažná; neboli mau straťu, která tať ge wykrmená, že sotwa chodj; neboli mau čerwinťu, která letos owšem galowá gest, a hubená gaťo šindel. Dobyteť ale se nekupuge usšima ale očima. Protož podme do chlěwa, a tam se na ně sám dobře podjweyte.“ J řekne on wám na to: „A k čemu teprw té štrapáce! wždyť každá fráwa potmě černá.“ Což si medlé o tom člowjčku pomysljte?

Tomáš. Ale Petře! máte wy taťé nápady gaťo staré schody! — O tom člowěku — abych wám odpowěd dlužen nezůstal — pomysll bych si, že chudinka ten nemá wšech swých pět dobře pohromadě. Ostatně ten wáš nápad,

že každá práva potmě černá, ge wěru
 k popuťanj.

Petr. Což rychtáři! wy se tomu gesťte
 směgete? I toť se gen sám sobě wysmjwáte.
 Neboť toto přislowj wám poukazuge, žeť twr-
 diti: „wjra gažo wjra“ nemůže leč ten,
 kdo potmě chodj, a soli na gazyku nečige. Kdo
 ale očí swých gen drobátko otemře, a rozličné
 wjry k sobě wespolek přirowná, ten se za ta-
 kowau swau řeč až w hrdlo zastydj; rozumjte,
 rychtáři?

Tomáš. Slyšjte, sausede, ta masť, co mi
 gi tu dáwáte, štipá gažo řen.

Petr. Gažá boleš, takowá masť.

Tomáš. Wšak nebudu gá sám trpjcjm,
 ale dám to dále a tať wyplatjm i mnoho gi-
 ných. Gen ať mi kdo s takowau wjkrát při-
 gde, a řekne: „wjra gažo wjra.“ Nenadě-
 lám mnoho komedie, ale řeknu zkrátka: „Ba
 práwě! Každá práva potmě černá.“
 Tjm mysljm, že se mu zrať notně wytře.

Petr. Gesťte gsem nedořončil, nebo ney-
 lepššjho wjna zachowal gsem až dosawád. —
 Deyte slepému řaustky suřna rozličného druhu
 a barwy, deyte mu čerweného, modrého, zele-
 ného, bjlého suřna, ať wám tyto rozličné barwy
 uhodne. Slepý bude mařat a mařat, až ko-
 nečně řekne: Necitjm nic: suřno gažo suř-
 no, neboli barwa gažo barwa. I toho
 widjte, že ti lidi, co twrdj: wjra gažo wjra,
 oswjcení gsau tať, až ge hlawa bolj. Kdyby
 ge někdo zřaustel, a gim dost řrownau otázku
 dal, co ta neb ona wjra obnášj, stáliby tu
 gažo Božj dřewec, a mluwili by o wjře, gažo
 slepý o barwách.

Tomáš. Co ge prawda, to ge prawda.
 Tato řapitola, abyř wám se tať upřimně wy-

znal — ge Kapitola pro mne. Kdybyste mi z nasheho Katolickeho, nebo z ewandelickeho, nebo z Pterehofoho náboženstwí dal otázku, stál bych tu před wámi gafo přenný Mlogžjś, a styděl bych se až pod ussi. A gať u mně, tať to bezpochyby wypadá u wšech těch oswjce-
ných Kwiťků, co řikawagj, žetě wjra gafo wjra.

Bohu slaw. Ale Kmotřinku! taťli to u wás stogj, pro pána gána! gať pať medle gste odbyl swúg Katchismus?

To má š. Dobře, že gste mi na to zpoměl. Když tať pořád o samých nábožných věcech mluwjme, uděláme malau přestáwku, i powjm wám gedem ssibalstý Kauseť z toho času, gať gsem byl gestě mládencem. Bez toho žádného tjm nepohorssim, neboť gsme tu wssicni obuti. Za swého mládj ničeho gsem se tať nebál, gafo toho Katchismusu. Než wssak tu pomoci nebylo: swatebnj smlawu byla uza-
wřená, a hodina přišla, Kdežto gsem měl gjt na Katchismus. Že gsem se na swau hubu spolehat nemohl, umjnil gsem si, že si wezmu wýmluwného tlumočnjka sebau. A tať mi ne-
božtka matka do Kossjku dala Kohauta, slepici a Kachnu. Gať gsem přišel na faru, sedl gsem K stolu, nebožtjku p. faráři zrowna naproti, a Kossjť wedlé sebe postawil gsem na zem. Prwnj otázky byly snadné; neboť žet gen ge-
den Pán Bůh, a žetě we třech osobách, a gať se gmenugj a Koliť ge swátostj, — toť gsem si gestě od swé matky pamatowal. Ale hůř mi bylo, Když se mne p. farář ptal: „Co gest Přestansko-Katolickej wěřit?“ Abych Kozla newy-
wedl, a z nauze si pomohl, Kopl gsem nohau do Kossjka, až se přewrhl. Slyssjte! to wám byl rámus! nebo ty dole začaly odpowjdat místo mne. Kokofofo! Kykyryhy; KakaKaKa!

Tu p. farář si začpal uši a pravil: „Wždyť to ge bluť, až by člověk z řáže wyletěl. NESTE ty potwory do kuchyně a pozdrawugte swého ctihodného otce.“ To se rozumj, že gsem se dwafráte pobjzet nedal; sotwa že to wyřkl, gá byl ten tam. — Owssem, tenfráte to gestě šlo, ale teď, gať doslýchám, berau to ti pani pateri mnohem přísněgi. — Tjm gsem domluwil. Nynj Petře! swau masť dále třete.

Petr. Že gste právě o katechismu a o swatebnj smlauwě mluwil, připomenul gste mi na mé předešlé podobensťwj se stawem manželským. Nemá člověk slepě do toho stawu wřociť, prawil gsem, a podobně se nemá slepě ku kterékoli wjře přiznat. Kdyžpať maudrý a obezřetný ženich gednau giž wolil, gestit to geho swatá powinnost, aby zasnaubené sobě newěstě zachowal lásku a wěrnost. Podobně se to má i strany swaté wjry. Dogde-li po dobrém rozważenj člověk toho přeswěčenj, žeť wjra geho ta prawá; držiš se gi pewně, a zachowáweyž příkázánj gegi wěrně. Protož od gaťte žiwa w ošklivosti gsem měl žida, gestto požíwal gitrnice neb wepřowé maso; w ošklivosti gsem měl ewanděljka, gestto zacházal s bibličnými texty, gaťoby to byly něgaťe borowé šišťy; w ošklivosti sem měl katoljka, gestto z postu neboli ze zpowědi smjch si tropil. Gedenkaždý takowý člověk gest mi zrádcem na swé choti wjře, a tudjž dussownjm cizoložnjkem.

B o h u s l a w. Co se toho dotýče, nedělá mi moge swědomj žádné wýčjtky, naproti tomu mohu to neylepšj wyswědčenj wydawati sám o sobě. Řítem mi zasnaubenau wjru swau ewanděljkau milowal sem od swého dětinstwj, i nezanedbal sem ničehož, abych gi poznal, gať se řjká, z fundamentu. Už po tu dobu denně čj-

tám několiť kapitol z písma, a wyfládám si ge tať, gať mi ť tomu wnuťnuti dáwá Duch swatý. A že sem si auplně gist, žeť wjra má prawá, držim se gi tať pewně a stále, že mne ani brány peťelné nepřemohau.

Petr. Dobře tať, sausede! za tu swau horliwost máte taťé zásluhu před Pánem Bohem, a neyśladšij upokogenj we wlastnjm swém swědomj. Nežádá zagistě Hospodin nad to, což poznati a konati gednomu kažďemu lze gest.

To má š. Wy wám ge hey! Ale co gá nebožátko ť tomu mám řici? Se swau lewici škrábu se za ušima, a s prawicj bigj se w prsa swá, řka: „Dobrotiwý Bože! buď milostiw mně hříšněmu!“ Žeť gsem powždy za to mjwal, žeť wjra gaťo wjra, nestaral sem se o žádnau. A ta wjra, co gsem si gi sám tať škomponyrowal, sotwa snad ginať wypadá, než gaťoby byla čertu z bělidla utekla. Měl gsem arci řiž, ale žádného Pána Boha na něm. Wsšem, owšem! Kdyby za mého dětinstwj pan pater školu tať často byl nawštěwowal, gaťo teď se stáwá, wěďelbych nynj, po čem chodjm. Ale, Bohu žel! právě za těch šest let, co gá do školy chodil, byl pan pater tať wzácný we škole, co bjlý hawran na poli. Wsať co se stalo, stalo se, a nezbywá, než aby Honza na prawil, co Honzíček zanedbal. Znáte mne, Petře! že si nerad zaprášjm; ale milerád dal bych swüg neypěťněgšij kus pole na dolnici za to, kdybych strany wjry gen polowic toho wěďel, co wy wjte. Ge to přede gen krásná wěc, když takhle člowěť něco w kotrbě má, a nynj w těch oswojcených dobách něco důkladného o wjře prohodit může.

Petr. To máte swatoswatau prawdu, a přálbych, aby si gi kažďý welikým písmem na-

de dvěťmi napsal. Máme teď Konstituci a swobodu, a budeme také o to dbáti, aby ta Konstituce tak byla zřizena, gaťby neywjc byla k prospěchu nasseho potomstwa. Wšak při tom byloby wěru hanba, kdyby kdo chtěl býti tak frátfozraťým, aby pro tu pjd země zapomněl na celau nestončenau wěčnosť. Maudrý a powážliwý člowěk práwě teď, kdežto si na zemi chystá swobodné a pohodlné hnizdecťo, nezapomene na zadnj kola, nezapomene na ty hořejšj wěci. Protož při nyněgšj swobodě w náboženstých wyznánjch učinj on rozdíl mezi wjrau a wjrau, a která se mu zdáti bude ta neylepšj a neybezpečněgšj, této přidá srdce swé. A práwě proto libugi sobě nyněgšj swobodu strany náboženstw, nebo když teď wssecky rozličné wjry z flectj swých gsau propustěny, bude se gedna s druhau měřit, a ta práwa zwjtězj zagisté, a pohltj těch druhých, gaťo sežrala hůl Aronowa hole egyptských černo-kněžnjků. Protož ručjm wám za to tělem i dušj, že při nyněgšj swobodě stanau se lepšj přestane, a rázněgšj katoljci, než býwalo za staré státnj cirkwe, nebť tehďáž byli mnozi katoljky z pauhé módy.

Tomáš. Wšak to mi také neupřete, že se stanau gestě mnohé reydy, než z toho wsseho na sucho wygdeme. Že každá wjra za tu gedině prawau se wydává, stáwagi se prahzbytečné hádky a mrzutosti, často i mezi neyupřimněgšjmi sausedy. Začneli se něco strany wjry, tu gaťo když pjchá do wosjho hnizda. Protož saudjm, žeby bylo na swětě žiwobyti ney-pokogněgšj, kdyby každý se toho pravidla držel, žetě wjra gaťo wjra; dá aspoň gedn druhému swatý pokog. Tak ale chce mjt gedna každá wjra gen pro sebe práwo, a to

prámo plodj saud, saud neswornost, neswornost wálku. Ba právě, zlástť my Čechowě w tom gsme zpražení, a z vlastnj zřusšenosti wjme, gať pohoršsenj a zlé náboženská hádky na swět přinássěj. Husitičká wálka, třidceti-letá náboženská wálka byly pro nás trpřkau sřkolau, a řáždá wesnice, ba snad i řáždá chalupa wj o tom co wyprawowat.

Petr. W tom owšsem wám za prawdu dáwám. Ale hle — abychme při swém podobensťwj setřwali — podobně my z vlastnj zřusšenosti wjme, gať pohoršsenj a zlé z cizoložstwa pocházi, a řterak gim sřtěstj a pořogmnosťhých rodin se podřopává. Mezi takowou manželskau wálkau, a mezi wálkau náboženskau rozdilu neni, než že tu řrew teče, tam ale množstwj hořkých slzi se proléwá. Protož aby takowě nesiřtěstj a pohoršsenj nawždy přestalo, budeť radno, aby manželsťwj na wěčné časy se zřussilo, a aby se to prawidlo wyřřklo: ženaga řo žena. Nebude-li pať žádného manželsťwj wjce, nebude tať cizoložstwa wjce, a my wšřicřni co dobrj bratrjčkowě a sestřičky řiwi budeme w pořogi a w lásce, a země naše opěť w rág rozřosse se nám obrátj. Což tomu řjřáte, rychťáři? Wřetěšřite-li se na tyto zlaté časy?

Tomáš. Tobych wás řřlidil! Wždyť bychme tu nebyli řiwi gaťo na Bořim swětě, alebrž — odpuřť mi to Pán Bůh, gestli tjm hřěšřim — gaťo dobyteť w chliwě.

Petr. Řyhle, rychťáři! ten řámen, gimž gsťe na mne měřil, odrazil se, a nynj na wassi vlastnj hlavu bige. Wyřřknem-li totiž to prawidlo: wjra gaťo wjra, nebudeme tu podobně řiwi co rozumnj tworowě Bořj, ale gaťo ta nemá nerozumná twář, a ta tať neřauřá wzhůru, ale má swě oči řřlopené ř zemi,

a rozumnj ona wjře, co řoza petrželi. Wezměte na příklad to neyčytřejší zwjře, myslím psa. Tomu ge to prah lhostegně, dá-li mu pán geho pečení w páteř. nebo w giný den, gde-li s ním na honbu we wšednj den, nebo na welký hod Boží, a wezme-li ho sebau buď do našeho řostela, nebo do modlitebnice, nebo třebas do židowské školy. Nemá se owšem člowěk k němé twáři přirownáwat; řdyž pať se někdo tať zapomene, že prawj: w jra gať o w jra, a tjm k němé twáři sám se snižuge, a wšeckn zdrawý rozum nohama šlape —

Tomáš. Prosim wás, přestaňte! Wy na mautě prawdu s tau swau masti gste hořký lékař, nebo wy dřiw nepowoljte, dořud se nedostanete do žiwého. Wšať počkejte, až o tom se dozvědij pani dořtoři; ti wám asi dagj, a zagisté řeknau, že w nj máte gedu.

Petr. To dost možná. Copať se nepamatujete, gať gsem gednau za řegcar tu mastičku na oči wydal, co mnohým zrať otewřela? Wždyť tenkrát se mi tať od lečgařých šaly weyčtřy, že prý w té masti gsau wšeliké špatné i škodlivé věci, a že prý mnohým hrubě newonj. Tať to giž gednau we swětě chodj, a chuť lidská ge rozličná, geden rád má holuby, a druhý hauby.

Tomáš. Abychme swau řeč nezamluwili. Co gste před tjm powjdal, wšecko swatá prawda. Ale eyhle, při wšem swém wtipu gste mi to předc newywrátil, že se stanau we swětě různice a nepřátelstwj, bude-li řaždý na tom stát, žeť toliřo geho wjra gestř prawá.

Petr. Přigde tu na to, gať to wezmeme. Že se mezi námi řehřými lidmi tať děge, owšem připaustřim; zapjram ale, žeby se proto

tať stáwati musílo. Widjte, rychtáři! my máte swau chof! swazeť manželský gest nerozlučitelný—

B o h u s l a w. Prosim pěkně, to ne tať wsseobecně, to gen tať u wás katoljků. Ale u nás ewandělsků ge manželswoj rozlučné, gaťž to sebau i zdrawy rozum —

T o m á š. Ne tať hubu napřed, ěmotře. My zůstanem ošatně dobří přátelé, ale w tom článku, týkajíc se rozvodu manželswa, to mne giž dáwno znáte. Ge to slabau mau stránkau, a tu tělem a dušj držim s cirkwj swau kato: lickau. Kdyby pro nic a za nic manžel od manželky mohl se dát rozwězti, tuť bychme tam přišli, kde gsme s těmi bratřičky a se: stričkami, a s tjm obecným chljwem stáli.

B o h u s l a w. Ale ěmotře, ěmotře! copak sem wám to nepowjdal stofráte, že gen za přjcin welmi důležitých —

T o m á š. Tintili wantili Počička brauk. A gá wám podobně stofrát powjdal: podegte prst, popadnau hrst; a nechte gen dost malau djrku, i proleze wám celý čert i s babau.

P e t r. Abych wšj wšj rozepři konec udě: lal, powjm to na giný způsob. Rychtáři! wy gste manželem, a tu wáš ěmotr ge podobně manželem. Zdaž ale za tau přjcinau přátel: stwoj mezi wámi a wšjim tu ěmotrem něco trpj? Zdali proto, že gste oba ženatj, nelze wám, aby gste se wespoleť nawšstěwowali?

T o m á š. Třesky plesky. Wždyť se na: wšstěwugeme co přátelé, ne pať co manželé. Rozumjte snad, gať to mysljm?

P e t r. Gať pať bych nerozuměl? wšak wy mi podobně porozumjte. Gaťož máte swau manželku, máte i swau wjru totiž katolickau; a wáš tu ěmotr též má swau wjru totiž ewan: dělickau. Ač tedy spolu gste rozličné wjry, mů:

žete wšak auplné přátelstwí zachowáwat, ale — to si dobře pamatujte! — bez urážky wjry. W té věci od swých študyj w paměti mám welmi krásné latinské přísloví, co asi tak zní: „Přátelstwí! swatyně se nedotýkej!“ To významává tolik strany wjry, gaťobych strany manželstwí řekl: „Přátelstwí! nedotýkej se manželského lože!“ Neboť obogj, wjra totiž a manželstwí gsau věci zasvěcené a welmi chaulostiwé.

B o h u s l a w. Petře! wy tu mluwjte gaťo samé písmo. Tentýž Pawel, co psal Židům w 13. Kap.: „Poctiwé u wás budiž manželstwí, a lože budiž neposťwrněné“; napomíná Kolo-senských w 1. Kap., aby zůstali u wjře založení a pewnj, neuchylugice se od naděge ewandělíum. Protož wěrnost swé choti a wěrnost swé wjře gsau si welmi přibuzné.

T o m á š. Kmotře, Kmotře! wy, gať widjm, držíte s Petrem, a tu se mi to wšecťo k tomu podobá, gaťoby wás chtěl Petr katolíkem —

B o h u s l a w. Ano powjdali, že mu hráli. Kdo podle ewandělíum mluwj, toho u nás gmenugeme ewandělíkem, rozumjete?

T o m á š. Nechme té hádky. Petře! mysljtelj do opravdy, že při rozdielném náboženstwí býti může dobré přátelstwí a sausedstwo?

P e t r. Gaťpať ginať? Widjte, rychtáři! K manželce swé chowáte lásku a přitulnost; nic wšak méně wšecťy ostatnj poctiwé ženy máte w šetrnosti, a gednom lehkowážnými a nepořádnými ženskými opowrhujete. Podle toho podobenstwí má rowněž gedenkáždý z celého srdce a ze wšj duše milowati wjru swau; ginau pať pořádnau wjru má mjeti w šetrnosti, t. g. nemá gi swéwolně tupit a hanět. Pročez tělem a dušj držjm gá se swé katolické wjry, a s milostí Boží gsem hotow, wycedit

pro ni poslednj Fršpěgi swé Frwé. Nic wšak méně w šetrnosti mám wjru starowěrců, wjru ewandělickau, wjru židowskau, ba i wjru tureckau. Gen tať na příklad tu nowau wjru německau od toho Ronge w šetrnosti nemám.

Tomáš. To ale wy negste důsledný člověk. Máte-li každau wjru, ano i tureckau w šetrnosti, proč pať právě wjru těch Rongianců wygymáte?

Petr. Řeknu wám, proč — protože tito lidi vlastně ani wjry žádné nemají; a kde ničeho není, tam darmo wogáka na exekuci poslat.

Tomáš. O, geli to takové, pať wám owšem i já přisvědčuji. Prawil gste, že se každá pořádná wjra má w šetrnosti mjeti. Ale právě proto přicházím opět na swau, že totiž není radno, strany wjry se hádat. A čemu teprwa pohoršsenj, a kam to také weđe, než že se geden nebo druhý stane zhorka nakwaššeným, a že se tím tratí šetrnost k wjře samé. Každý nechť sám swau křži hági, druhému pať u věci té tať chaulostiwé ať dá swatý pokog. Dausám předc gednau, žeť co rozumný muž aspoň w tomto článku za prawdu mi dáte?

Petr. Gest mi ljto, rychtáři, žeť i w této věci spolu gsme na rozcestj. Toho mi zagisté neupřete, žeť w každém šťastně podařeném manželstwí muž myslí a twrdí, gaťoby měl z celého swěta neylepsší ženu.

Tomáš. To máte swatau prawdu. Často-li již gsme se s kmotrem tu Bohuslawem strany toho pohádali! Kmotr stál na tom, žeť geho manželka dořonalejší; já zas neustaupil a prawil gsem, že má žena ge wýtečnější ctností. Znáte to snad, Petře, gať to w sausedstwu a dobrém přátelstwí chodjwáwá.

Petr. A domníváte-li se snad, že jste takováto hádka Pána Boha urazili?

Tomáš. Kdybych giného hříchu neměl —

Petr. Slyšte tedy. Co komu na srdci leží, o tom rád mluv; a kdo wjru swau miluge upřímně a nelstně, uřáze to zagisté při každé příležitosti gať slowem tať skutkem. Ostatně přigemnat to wěc, gať Bohu tať lidem, sdělugi-li si dobří sausedé náhledy swé, buď si o hospodářstwí nebo o politice; buď si o domácnosti neboli o obci; buď si o tělesných neboli duchowních záležitostech. Wždyť ta dnešní nasse schůzka podobně nic giného, nežli šarwátka strany wjry; a saudíte-li snad, že proto nebe nad námi se zamračilo?

Tomáš. To nesaudjm. Tisíckrát mi milejší taková náboženská hádka, než mizerný kábar, kdežto geden wyhrage, a snad ostatní wšickni prohragi. Zde aspoň každý něco ziske, a sice něco wzácného.

Bohuslaw. Žeť rozumné o wjru se pohádání nečelí proti lásce k bližnjmu, sám dnes na sobě gsem zkusil. Petře! abych wám se tať upřímně wyznal, měl gsem wás posud za twrdosigného, zádumčiwého katolika, a za sarizejkau soru, genž se swětla štítí. Wšak ale ode dneška o wás dočista ginať saudjm, a to děkugi nassemu tu rozmlawání.

Petr. To gá opět wám se wyznávám, že gsem swé o wás mjinějí ani o wlas nezmenil. Měl gsem wás powždy za prapociwého ewandělíka, gežto mluv gať smeyšlí, a gedná gať mluv. Ostatně sdělugi-li se lidi wespoleť swé mjinějí, a řečne-li geden druhému prawdu do očí, wěřte, že tu mnohé nedorozumějí odpadne, a že se mnohý přeswědčí, žeť spolu-bratr geho není tať zlý a špatný, gať se o něm byl domeyšlel.

Tomáš, J gá z dnešnj našj šarwátky prázdnu neodtáhnu, nebo ač dost přes nos, dostal gsem přec také mnoho sem do mozku. Teď ale pozor, Petře! mám gessť něco na gazyku. Dwa štrany wjry se hádagj. Deyme tomu, že ten z nich geděn dostane se na wrch, a že druhému dokáže, že wjra geho není ta prawá? Gařpař tu?

Petr. Zústaňmež při swém krásném podobeníw o staru manželském. Wáš tu šmotr dokázalby wám, že geho žena má lepšj vlastnosti, nežli wasse. Cožby gste si tu počal?

Tomáš. Cobych si tu počal? Toť owšem lehčá řeč, ale těžčá wěc. A co si počít? s nj se dát rozwěsti, to negde. Dobře gessť pamatoval gsem si ta šlowa, co kněz mluwil: „Teho Bůh spogil, toho člowěk nerozlučug.“ Nezbýwalo by mi, než abych swau bolest zařausal, a choti swé zústal wěrným až do smrti. Aha! teď teprwa wjm, řam to bige! Wýborně, Petře; přewýborně. Přigde to aspoň w tom na mau: „W gařé wjře řdo se narodil, w té nechť také umře,“ není-li prawda?

Petr. Ano, popadl šte to, gařo auhoře za ocas. S řým řdo není oddán, na toho není wázán; mám-li w té wěci dobře?

Tomáš. To také máte prawdu. Wždyť teprw dnes ráno, gař mŭg čeledjn od muziky se nawrátíl domů, a opice tař těžčá na zádech mu seděla, že sotwa mohl na nohau stát, prawil sem mu zřrátka: Honzo! wjčrát ať se to nestane. Šlaužjš u mně giž na sedmý roř — ale co z toho? Pamatuř na to, že spolu oddani negšme.

Petr. Podobně i žádný se swau wjrau oddán není, a pozorugem tu ten gedínřý rozřdil mezi manželsřwj a mezi náboženřwj.

Newěště slibuge se wěrnost až do smrti, neboť připowjda gi ženich u oltáře, že gi nikoli neopustj. Wjře pať se slibuge wěrnost pod tau toliho wýminkau, že se gaťožto prawá a Božská dořáže.

Tomáš. Ukáže-li se řu příkladu, žeť giná wjra podstatněgšj; může-li pať podle toho člowěť ř nj přestaupit?

Petr. Může? o milý rychtáři, tjm ste přjliš málo řekl; onť má, ano onť musj přestaupit, ge-li mu dost málo na duři záleženo, a žádá-li si po smrti aspoň řauteček w nebeském řrálowstwj.

Bohuslaw. Ano rychtáři! Petr tu mluwj čistau ewandělickau prawdu. Tať n. p. aposťtol Pawel napomjnal řidů i pohanů, aby se dali na řřestanskau wjru, a vyhrořžowal nedbalým zřratou řiwota wěčného.

Petr. Zná-li řdo wjru dořonalegšj, a nepřidá-li se ř nj, odpjrá on tjm uznané prawdě, a páchá hřjch proti Duchu řwatému.

Bohuslaw. Běda mu! nebo hřjch proti Duchu řwatému neodpuřtj se ani na tomto řwětě, ani na onom. Tentof gest wýroř Krista Pana samého u řw. Matausse w 12. řap.

Petr. Ba prawě! Tato řhostegnost a wlařnost ge hřjchem proti Duchu řwatému giř proto, že taťowýto člowěť ři myřli: „Ali co? mám gá na řwětě giných řtarostj a důležitěgšjch wěćj; co se budu o wjru řtarat?“ A tať mu tělo platj wjce než duře; řospodářstwj wjce než chrám Páně; politika wjce než nábořenstwj; řwět tento wjce než Duch řwatý; a pjř země wjce než nesřonalá wěčnost.

Tomáš. Ale řidíčřy, wy ři děláte horřko, až se ři pot na čele wyráři. Pamatugte přeřc na to, že negřem ze dřewa, a nebuřte tať ne-

milosrdnj. Ge to přede gen sľakowitá wěc s tau lhostegnostj a netečnostj u wjře, a dělá mi to wrtochy. Prossjm wás snažně, přestaňme giž o tom.

Petr. O, rychtáři! toho ptáka, gehož sme my gednau dostali, tať snadno nepropustjme. Měli ste mne spolu w podezřenj, že gaťož to twrdý katoljř reptati budu gať proti řjěšřěmu sněmu, tať proti nowému cjsařřěmu zářonu. Pro tuto wěczawolali ste mne na rychtu, a domeyřřjim se, že sem se osprawedlnil gať sluřřj a patřj. Rychtáři! čiň co čiň, nic wám není na plat; musite wy mne očistit, a mau čest před swětem mi nawrátit. Protož žádám, aby ste semnau zawedl protokol.

Tomáš. S wámi protokol? Co wám to napadá!

Bohuslaw. Ano, řmotře! čiňte tať, nebo náš tu saused peprně ři toho zasľaužil. Komu se učinila řřiwda, tomu ať taťé zadosťučiněni se stane.

Tomáš. Má-li práwě tať být, staň se. Zde ingaust, péro a papjr. Řmotře, buďte wy piřřařem, a gať budu předpowjdat, tať piřřte.

„Petr Šřalář, řatoljřřěho náboženřřtwj, a w sľawné obci chorwatsřě saused, w podezřenj uwden byl, gaťoby řsmeyřřel proti náboženřřě swobodě, a řgaťoby i řjěšřěý sněm, a řsamý cjsařřůw řzářon z netečnostj u wjře winil.“

„Řa tauto přjřinau řdyž dneřřnj řho dne před našři sľowutnau rychtu řna wýřřlech byl pohnán, přednesľo se řmu ono podezřenj, z řřterěhož byl řdomnjn. Onť pať se osprawedlnil řga řně a důřřladně taťto:

„Předně, býwalý náš řjěšřěý sněm

„nikoli netupil, ale naproti tomu
„dořádal, gať nyněgšj konstituce, ba
„i sama spravedlnost toho žádá, aby
„w uctivosti se držel.“

Petr. Deyte tu připsat, řdyby gen gedem
sněm w opowrženj se uwedl, žeby se zahýbalo
hlawnjm piljřem celé nassj konstituce, s tym
dodatkem, že řdo poslancem pohrdá, pohrdá
spolu s posilatelem, totiž s národem.

Tomáš. Toť vlastně sem nenáležj, ne-
boť gedná se tu o ginau hlawnj wěc, totiž o
wjru. Ostatně aby ch wás i w politice očistil,
tedy, řmotře, pište dále:

„Ža druhé: sám dobrowolně wy-
„zradil barwu swau, totiž čerwenou
„bjlau co konstitučnj Cech, a čer-
„nožlutau co občan w rakaušřém c-
„sařstwj, genžto co horliwý wlaste-
„nec neustupně s wládau držj.“

Petr. Ale rychtáři! wěc ta tať posta-
wena na špičkách, že mne budau mjt za gednoho
z těch znamenanych. Gať gsem giž prawil, s c-
sařem držjm, ostatně ale se žádnau ginau stra-
nau. Pročež aby nedorozuměnj žádného býti
nemohlo, deyte tu připsat, co gsem stran mi-
nistrů prawil, žeť totiž člowěk slepě w ně dů-
wěřowat nemusj, a že se i mohau za pačesy
wjzt, poněwadž gsau odpowědnj. Nebudau-li
s námi upřjmně a poctiwě smeysslet, budu bla-
wau wrtět, nicméně gim zachowám přjsslussnau
poslussnost, neboť saud nad nimi nenáležj mně, ný-
brž císaři panu a budaucjmu řjšřřému sněmu.
Gen to tať do péra deyte, neboť to ge čistě kon-
stitučnj smýsslenj, a snad to i giným oči otewře.

Tomáš. A což! Tobychme se swým pro-
tořolem do rána nebyli hotowi. Protož gen to
strany wjry. Pište dále: „Ža třetj dořwěd-

čil a i dořádal, žeby opravdovým
 katolíkem nebyl, řdyby w nábožen-
 ském ohledu proti ořtroýrce něco
 namítal.“

Petr. Držte se přede prawdy, a deyte
 to tak psát: proti řjškému sněmu, nebo proti
 ořtroýrce —

Tomáš. Totbychme zas museli vymazat,
 a celý protokol znova psát. Co se psalo, psalo
 se. Protož gen dále: „Ža čtwrté gasně
 nám ukázal, že posawádnj utiško-
 wánj ginowěrců směřowalo proti
 swědomj a Božjmu ewangelium, a že
 niřterak newzalo swůg půwod od ka-
 tolické cirkwe, řterážto sama ráda,
 může-li se swobodně pohybowat.“

Bohuslaw. Kmotře! deyte mau ná-
 mítku připsat, že totiž ono utiškowánj neywjc
 od katolického duchowenstwa —

Petr. Chraňž Bůh. Gaci gsau lidi na
 swětě, čtli-by oni tuto námítku, a měliby
 gi za swatau prawdu. Protož by řřiwda
 ta uwázla w mysli gegich, nebo žádný by
 si ani newřřimnul řeči mé, gař gsem gá onu
 námítku z řořenu wywrátil. Ny to z wřře-
 lířých hanliwých plátků giž známe, gař to
 we swětě chodj; a wěc ta řtrany wjry ge-
 welmi chaulostiwá a swatá, protož radno —

Tomáš. Buďte bez řtarosti, neboť o to
 sám se postarám gá, aby proti swětřké neb
 duchownj wrchnosti ani slowjřka do protokolu
 nepřišřlo. Bohuslawe! dále: „Ža páté dal
 nám pěřné wyswětlenj o tom, w čemž-
 by lřhostegnost a netečnost u wjře
 vlastně pozůřřawala, při řteréřto přj-
 ležitosti důřkladně odhalil bludnost
 těchto dwau prawidel: 1. řeť wjra

gaſo wjra; 2. w kterě wjře řdo se narodil, w té necht umře.“

Petr. Se slowjčkem „bludnost“ newygádlil gste tu wěc dost gaſně a trefně. Wždyť gsem gá wýslowně prawil, že tato netečnost hřichem proti Du—

Tomáš. Ale Petře! měgte předc šetrnost. Wždyť snad wíte že si člověk na nežit nerad sedne. Zmotře! pište záwěrek: „Ža šesté konečně uřádal, gať snadno možná, aby wšickni lidi, at si gsau gaťéřoli wjry, wespoleť žiwi byli w lásce, w upřimnosti a w přátelstwji.“

„Uwedauce wše to u weřegnost, očistugeme nadřečeného Petra Škaláka z onoho podezření, z něhož byl domnyn, a s rychtářským swým práwem w ruce neradjme, aby řdo geg tagně neb weřegně zlehčowati se opowážil.“

„Genž se stalo na rychtě Chorwatské, dnešního dne.“

Bohuslaw. Bohu diť, že gsme tu gednu wěc giž uřončili. Teď nastane nám rozmluwa o samospasitelné cirkwi, i půgdet to hned žiwěgi a ohniwěgi. Žhurta tedy, Petře! předewšim nasliňte si ruce!

Tomáš. Lidičky! dlaholi to může trwat?

Petr. Jnu, než tu při uřončjme, — abyť tať řeřl — dobré tři neb čtyry hodiny nám uplynau.

Tomáš. O ge! gá giž teď mám hlavu gaťo wěřel. Wám oběma hey mluwit, neb gste w těch wěcech honěni až milo. Měli dwěma tať obratným gezdcům postačit člověk pěšji, wěřte, že ho tu gať náležj nohy bolegj. Wždyť zegtra dá-li Pan Bůh taťé den. Před tjm ná-

boženské rozprávky nebýwali mi po chuti; ale ty štíplavé Petrovy pilulky w mém nečinném životě činnost probudily. Bude-li wám libo, tať se opět gednau segdem.

Bohuslaw. Gá dozagista přigdu; zde ručka na to. Gen se obávám, že snad Petr něgakau wýmluwau —

Petr. Žádné strachy — wšak já přijdu.

Bohuslaw. Ale to wám napřed radjm, abyste se dobře ořowal. Ona samospasitelnost ge wám šlařowitau šřwornau u wassj wjry, a tu newymažete, ať třebas celý řoš mýdla sebau přinesete. Gať gsem giž prawil, dobře se chystegte, neboť w tomto článku my ewandělji ozbrojeni gsme od hlavy až do paty, a z ostra brausseno máme, a silně nabito.

Petr. Wšecťo se mi zdá, že wy wýsse chcete zadřem, než můžete hlavau dosahnauti. Zdali pať se pamatugete na onoho welikána filistýnského, co byl zweyššj šest lořet a pidi, a měl měděnau lebku na hlavě a boty měděné na hnátech, a oblačel se w pancýř ššupinowatý, a řopi měl, gehoř dřewo bylo gaťo wratidlo řřadlcowské — wjte gať wyřročil proti řřromnému Dawidowi řřka: „Gen pogď řře mně, a wšak dām tělo twé ptářřm nebeřřřým a zwiřřatům zemřřřým.“ Co mu na to odpowěděl Dawid?

Tomáš. Žas gste gaťo dwa řřohauti proti sobě? Čhutná-li ti neylépe — prawil mřřg nebožtjř dědeček — tať přestaň gřřst; uřřetrjř řři aspoň čuť pro budaucnost. Protož nechme toho až na podruhé. Žatjm s Bohem.

Gen s prawdu wen!

neboli

spřostý rozum v welikých věcech.

Druhý swazek.

Druhé wydání.

Obsah:

5. Cirkew katolická gest samospasitelná.

W Praze, 1856.

ctivý muž, a gať sem z řeči geho wyrozuměl, ge on člowěk swobodomyšlný, a to negen w politice, alobrž i w náboženstwí. On si zagistě dá spíše řjci, a odstaupilby dřiw od swé wjry, nežli wy, řmotře twrdohláwku! Přestaupj-li pať gednau Petr, potáhnau za njm i ostatnj katoličtj sausedi, gať owce za swým beranem, protože wám na něj drží, gať na Boží ewandélium. Tjm myslim wykaupjm několik poblauzených duffiček, a i sobě wyslaužim aspoň kauteček w nebeském králowstwí, neboť napsal apostol Jakub w 5. řap: Kdožby odvrátil koho od bludné cesty geho, wyswobodj duffi ze smrti, a přikryge množstwí hříchů.

Tomáš. Mně se wssecko zdá, wy řuži prodáwáte prwe než ste zabil medwěda. Ondyno ste také prawil, máte-li biblj w ruce, že sto takowých katolíků porazíte gednjm rázem — a Petr rozdáwal wám i mně takowé řlosce, až se nám mžitky w očích dělaly. Která řráwa mnoho řwe, málo prý mléka dáwá. Protož gať upřimný řmotr wám radjm, neweyřkeyte před wyhránjm.

Bohuslaw. O cožpať ondyno. Wše to byla gen hračka před bitwau, a ta bude dnes. Wždyť snad wjte, gať to děláwagi řarbanjci, aby nowáčka dostali na udici. Dagj mu dwa-řráte třikřáte wyhrát, aby mu tjm dodali chutě a řuráže. A řdyž hra se mu gednau zaljbila, wysauřagi mu řoldy až do windry, neswéléřnau-li mu řožich. Podobně nechal sem i gá ondyno Petra wyhrat, abych se mu dnes na řožich dostal.

Tomáš. Newjm, newjm, řmotře! budete-li dobrým prorořem. Ge wám Petr seřáč honěný, a umj se wám uhnaut, ať seřáte w prawo w lewo.

Bohuslaw. No! powedeli se mu to dnes, až ho popadnu za geho samospasřitelnau cirkew — ať wiřim. Wždyť ge to učeni takowé neřře-

stanské, až to volá do nebe, a takové nerozumné, až to bučj.

Tomáš. A to máte pravdu; slepý mohlby to namažat. Co sem gá giž we světě wffeligačých lidj poznal, a newjm, aby byl gen geden učení pán tento nemaudrý článeš strany té samospasitelnosti pochwálil. Protož sotwa se mohu toho dočkat, až přigde Petr, a wy mu za ty klofce, co sme ondy dostaly od něho, dáte notný weyprast. Tenkrát zasadil mi několič ran taš do žiwého, že sem měl několič nocj spanj zkažené. Zlást ale mne to hnětlo, že mi směl wytyčkat, gačeby člowěš tau netečnosti we wjře hřešil proti Duchu swatému. Wšak třeba přestat; Petr ge giž na dwoře.

V.

Petr. Požehnánj domu tomuto.

Tomáš. Kyhle, my o wlfu, a on za humny. Co prawda to prawda! wy ste člowěš gačo hodina. Nynj wšak gačo wěrný saused radjm wám, buďte opatrný. Nůg kmotr čjhá tu na wás, gačo počka na myš.

Petr. Co slyšim? Snad mne nesnjte, Bohuslawku?

Bohuslaw. To ne; daufám ale, že wy dnešnj den perně zaplatjte.

Petr. Nluwte si co chcete, myslete si třeba zlaté hory a doly, wšak gá z dnešnjiho boge wymáznu, gačo náš Břetislaw z bitwy u Domažlic. Wy paš se mēgte na pozor, ať se wám nestane, gačo sedláčům u Chlumce.

Bohuslaw. Hoho! gen ať pod wámi kůň nepadne.

Petr. Toho Bohda nebude, nebo na dobrém řowánj nám katoličům neschází. Ale abyste wěděl, my to mysljme taš: obdržjmli pole proti

wám, swjtějm zagisté nad utrhanjm z wassi strany. Probragu-li ale, swjtějm nad swým wlastnjm bludem.

Bohuslaw. Kam s tjm bigete — to aby wám fozel rozuměl.

Petr. Ale gděte, sausede! wy ste přec gafo mistr w Israeli, a toho neznáte? Gá wám to wyložjm gasněgi. Porazjm-li w dnešnj pútce gá wás, dořážu wám zarowen, že gest nesprawedliwá a bezbožná wšecka ta hana, kterěz nařydali wassi lidi na nassi samospasitelnau cirkew. Porazjte-li pař wy mne, a dořážete-li, že my katoljci wěřjme bludu, sem té chwjle wassincem!

Bohuslaw. Wy — že budete ewanděljkem? Žehney pán Bůh, to budau hody. Pro gistotu ale ruřu na to.

Petr. Tu gi máte, a znáte mne, že dostojjm slowu.

Bohuslaw. Co sem prawil, rychtáři! žeť Petr poctiwý muž? Děřné to terničko, a gisté gařbych ge měl w řapse. Řmotře; pošlete nám pro máz piwa, neb to za to stogj. Za takowau nowinu můžem si udělat dobrau hodinu.

Tomáš. Oho, oho! co sem prawil, řmotře, strany té medwědj řůže? Wy dáváte na propitnau, a hle, medwěd sám tu gestě před wámi stogj, silný a neohrožený. Negsme gestě u řonce. Což pař, řmotře! přemůže-li medwěd wás, a přeswědčj-li wás Petr, že ste wy ewanděljci na bludné cestě? Dáte-li pař se wy též na nassi wřru?

Bohuslaw. Co wám to napadá! Špatný mysliwec, genž se medwěda bogj. Gař sem ondyno prawil, prawjm i dnes: brány peřelné ne přemohau mne.

Tomáš. Řdybyste byl řelwetau, nediwilbych se wám, neb řřkává se: „totot řřžj gařo

helwetská wjra.“ Ale widjte, také se někdy stává, že medvěd myslivce usťrtí. Wy ste tu spolu udělali sázku. Wyhragete-li wy, stane se Petr ewandělkem. Což ale wy, kdyby Petr wás —

Bohuslaw. A což! Kdyby býmaji chyby. Škoda času, že ho maříme tím tlacháním.

Tomáš. Nedarmo čert swau matku bil, že se neuměla wymluwit. A tak Petře! přisedněte si k nám, ať se dáme do toho.

Petr. Tu mne máte, a wěru sedím mezi wámi gafo růže mezi trnjm. Wjm, že máte oba proti mně naostřeno. A kdo začne?

Bohuslaw. K tomu hláším se já, Bohuslaw Želízko, a wyzýwám wás, Petře Škaláku! na krutý saubog, na život i na smrt! ať si praskne oko nebo zub.

Petr. Pomněte, že sem wyslaužilý kaprál, a že češ mám w těle, protož přigjmám wasseho wyzwanj. Chcete-li na kordy neboli na pistole?

Bohuslaw. Sečmo bodmo, wsse gedno. Předewšim táži se wás, před Bohem na čest a dobré swědomj wasse, zdali to u wás článkem wjry, že gest cirkew katolická samospasitelná.

Petr. Dobře tak, statečný hrdino! že tu wěc hned za hlavu popadáte. Ažká pak starý zákon: Oko za oko, zub za zub. Protož i já se hlavy chápu, a táži se wás, aby ste mi powěděl před Bohem na čest a dobré swědomj, zdali gest podle wassj wjry cirkew ewandělická samospasitelná?

Bohuslaw. To s gistotou a bez rozpařů odpowjdam poneypřw: neni; a po druhé: neni; a po třetj: neni.

Petr. Bohuslawku! měgte se na pozor. Nána se zahogj, ale slowo ne. Pamatugte na to, co řjkawali nassi dědowé: Wola za rohy a člowěka lapagj za gazyk. Byste pozděgi swých slow nelitowal, dám wám na rozmyslenau.

Bohuslaw. Gá? toho pykat? J chraníž Bůh. Naproti tomu, gá tjm se honosjm. Žádáte-li, dosvědčjm wám stokráte, my ewandělji je newěřime, aby snad nasse cjrkw byla samo-spasitelná. Naopak, my takowéto učenj zahrugeme, zatracugeme. Kdybych gen měl tu knížku při ruce „U přjm né slow o“, genž pocházi od gednoho z nassich ewanděllických dočtorů, ukázal bych wám, že to učenj o samospasitelnosti katolické cjrkw ge (gať tam wýslowně psáno) omylné a náramně urážliwé. Už je takowého učenj nemáme, ge to právě důkaz, že nasse wjra ge prawá wjra Kristowa; čteme zagisté u ewandělisty Luťasse, kdež psáno gest w Kap. 9: „Syn zagisté člowěka nepřissel, aby zatracowal dussj lidstých, ale aby ge spasil.“ Učenj Páně gest welmi snáassenliwé, plné milosti a lásky; a takowé učenj máme my, gestto wy katoljci podle swého učenj giné zatracujete, a předce prawj Pán: „Nesudte, a nebudete sauzeni.“

Petr. Hrásseť tento z wassj pušky hradeb té katolické twrže neprorazj, nepobořj. Nemáte-li hrubssich děl, a těžssich kaulj, sotwa že co wyřjdite. Počkajte gen, až gá kaprál swoge děla wywezu, a na was se dostanu s půmami a granáty.

Tomáš. Negsem gá doktorem pjsma, a w těch wěcech i gináť sprostákem. A wssak, Petře! toho wasseho střeliwa sám se nebogjm, nebo prawá wjra Božská nesmj giných zatracowat. Bůh ge samá láska a milost.

Petr. J to si teď měřte gať a co sám chcete, genom w swůg čas wydegte mi swědectwj, že saused tu prawil, že swau ewanděllickau cjrkw za samospasitelnau nemá.

Tomáš. Toť s radostj wydám, a třeba na Polkowém papjru, s podpisem i s pečetj. Ale

rozumjte, w tomto článku strany té samospasitelnosti nestojím gá při wás, ale při kmotrowi.

Bohuslaw. Lidičky, gať pozorugi, popadli sme tu wěc oba za prawé řjdo. Při každem procesu ge třeba saudce. Protož radjm, abychme si wywolili rychtáře za saudce.

Petr. Docela schwalugi, nebo rychtář, není-li také w těch wěcech zákonníkem, má aspoň zdravý rozum a dobrý cit. Gen at při tom přestane wšeliké kmotrowstwí s Bohuslawem: rozumjte, rychtáři? sice —

Tomáš. Gste wy přec gen kwiťek, nebo toho špičkowánj nemůžete nechat. — Žádáte-li, budu wám za saudce, a nebudu saudit leč podle spravedlnosti a prawdy. Při tom pať si činjm gediněkau wýminku tu, abyste wšecko gasně a swětle přednášeli tať, aby to i chápal sprostý mŭg rozum. Kdož teď má slowo?

Bohuslaw. Gá swau wěc odbyl; teď pořádek na Petrowi. Má nám gessťe odpowěd dáti na to, zdaž cirkew katolická gest samospasitelná.

Petr. Ano dobře. Pro důležitost této wěci šel sem k našemu welebnjčkowi, a tázal sem se ho na to.

Tomáš. To wám za zlé nepořládám; každý ptáť gde na swé hnjzdo. Wždyť byl i Bohuslaw u p. pastora.

Bohuslaw. Musíte wy také wšse wyznosit; co sme spolu uwarili, to spolu sněsme. — Dále, Petře! a co na to welebnjček odpowěděl? Bez toho, že řekl „ano cirkew katolická gest samospasitelná.“ To jako hauska na frámě.

Petr. J nu, at wám zrowna powjm, to hned ne. Prawil mi, že giž prohlídal mnohé knihy, ale aby to zrowna tať někde stálo, to že nenassel, a w našem katechismusu to také není wytištěno.

Bohuslaw. J to ge wěčná sřkoda; ted u mně weta po radosti. Gá se na to tař dlawho připrawowal, čas tjm mařil, težkau zbraň s sebau wezl — a tu máš, giž ge, gař widjm, po merendě. Wssař to swrchowaně wasse sřtěstj, že tomu tař neučjte, sic bych wám byl wěru dal na pamětnau.

Petr. Ano, gde mi z wás strachu, co z pečeného hawrana. Genom neweyšfeyte před časem, gá nedomluwil. — Možná, že sem se něřde přehljdł — prawil p. pater — nebo že snad té prawé řnihy nemám, nebo že snad skutečně zrowna těmi slowy napsáno neni. Nic wssař nedělá, učeni zůstane učeni, byť i inřaustem napsáno nebylo; nebo mi řatoljci wěřjme w slowo Božj, ať pař giž psáno neb neni. Co matka cirkew sama w sobě nosj, co řaždý wj, a co ge mu tař gasno, gařo že ge na nebi gedno slunce, a w nebi gedn Bůh, neni třeba napsat.

Bohuslaw. A tař wy přec tomu wěřjte, že ge wasse cirkew samospasitelná?

Petr. A gař ginař? Učj-li tař můg duchownj pastýř, nemohu gá co wěrná geho owčička ginař wěřit. Ano wěřjm pewně, a wyznáwám před celým swětem, že cirkew řatolická gest samospasitelná. Negsem gá ale při tom, abyřte ři snad myřlel, řlepář; nebo wěřjm-li, wjm tařé, řomu sem uwěřil, čemu wěřjm, a proč.

Bohuslaw. Tař? to dobrá. Wy mi pomohl na nohy, a gá wás pořenu do těřna, že nebudete wědět, řde a řudy řpásy hledat.

Petr. Neřlatte hrusřek, až dozragj. Abyřme na pjsřu nerozřiwali, a břehy neorali, poďjweyme se bliře na ten článeř, o řterý se máme hádat; sic se pohádáme o řozj wlnu a o řomárowo řádlo, a čas bude zmařený. My mluwjm o samospasitelné cirkwi, a wy samé řtra-

wazby ďáblowý a do wěčné smrti i sebe sám, i své potomky. Toto neštěstí w písni se nazýwá služebnost, otroctwím, ghem, wězením, a i smrtí.

Bohuslaw. Co podle Pawla řkaucjho ř Áim w 5. Kap.: „Na wsecky lidi smrt přišla, protože wšickni w Adamu zhřěšili.“

Tomáš. Ta wěc ge mi gafsí trochu těžká, nebo gde tu, gař widjm, o prwopočátečný hřích, a to ge twrdý ořech. Neměl byste tař náké přefné podobenstwí při ruce?

Petr. To se brzo nagde. Deyme tomu, že byste chytil pářeř slawjčků. J dáte ge do flece, a necháte ge tam, aby se rozplemeněli. Každé to nowé ptáče, gař mile gen z wagěčka wygde, ge w fleci, ge wasse. Wy ulowil prwnj pářeř, a tař ulowil ste wesřeré geho plemeno. Podobně prawil i Bůh ř prwnjm našim rodičům prwe než hřěšili: „Rosttež, a rozmnožte se.“ Adam zhřěšil; hřichem padl do drápů ďábelřých; my s njm, my sřrže něho, my w něm a po něm. Každé narozeňátko přichází gařo w fleci na swět, t. g. w otroctwí ďáblowu. Protož tařé psáno, že wesřeré pokolenj lidřké před Kristem sedělo: w žaláři, w stjnu smrti, we tmách, w ořowech ďáblowých. Smutnau toho stawu přčinau byl hřích, a tomu w písni tařé se řjřká dluh.

Tomáš. Powězte mi přec, proč asi hřích se připodobňuje dluhu. Člowěř toto slowo w řázanjch tař často slýchá, ale řdyby se mne něřdo ptal, proč a gař, muselbych upřjmně řjci, že se mi na to nedostává řilipa.

Petr. Deyme tomu, že byste řmotru Bohuslawu pügčil stowřu. Nynj ge wám řmotr powinnowan, neboli dlužen; má totiž dluh. Na tentýž způsob byl i hřjřsný člowěř Bohu powinnowan neboli dlužen, aby trpěl smrt, pro-

tože Bůh řekl: „Budeš-li gisti, umřeš smrti.“ Tato powinnost, neboli ten záwazeš ku smrti podobně se nazýwá dluh; ale rozumte, ne takowý dluh peněžitý, ale duchownj.

Tomáš. Nemyslete pať přec, že sem náký Kuba.

Petr. Wy ste žádal, abych wsse gasně a swětle přednášel, a toho gá se držim. — Pro ten swůg dluh měl člowěš w žaláři trwati potud, pořawád by ho nezaplatil; zápis neboli dlužnj upsánj složeno bylo u sprawedliwého Boha. A že člowěš neměl čjm a kterašby zaplatil, a zadošt učinil: slitowal se milosrdný Bůh sám nad njm. W plnosti času přišel totiž syn Božj, welikánský náš dluh přigal na se, a zaplatil geg ne snad bjdným kowem, ale gať sám dobře wjte, křawau smrti swau na dřewě křižje.

Tomáš. Zarazte drobátko, mám tu důležitau otázku. Pročpať Syn Božj pro nás swau křew wycedit a umřít musel? Proč zrowna Bůh, a proč nepostačil některý anděl neboli giný ze swatých? Byl sem giž na mnoha kázanjch, ale aby se mi to bylo náležitě a gasně wyložilo, to nemohu říci. Proto mi to powždy tať připadá, abych řekl podiwně a nepochopitelně, že zrowna Bůh se wtělil, že se w chléwě narodil, a že na opowrženém dřewě umřel. Bez toho wjte, že škrze své wšeliké známosti přicházim mezi pány, a tu slýchá nassinec wšelicos. Ti lidé učenj čtau wám tať wšeligaké knihy, a magj wám w těch věcech podiwné a wtipné náhledy, a w těch některých tagemstwích sau wám tať oswjcení, že z nich to swětlo zrowna přiši.

Petr. Ano, máte prawdu, gen že knot toho swětla někdy tať pešljčkem zapáchá. Abychme opět na swau přišli — rychtáři! wy byste waň-

Fowi pügčil tisjc zlatých, a on wám za to do zástawy dá statek.

Tomáš. Pěkně děfugi; toby bylo pěkně nadělenj. Wždyť ten statek, na němž ge, patřj gednomu měšťtanu z Prahy; kterať medle mi ho zastawj Waněť pachtýř, když ani dosseť na střesse neni geho?

Petr. Neboli giné podobensťwj. Wy byste byl newyššj saudec, a odsaudil byste zločince k smrti opráťkau. Nynj wssať, gať tento nebohý se giž weđe k šibenici, stawjm se gá Petr Skaláť, řka: Pusťte toho na swobodu, nebo má churawau ženu a osm djetě, a mįsto něho oběšte mne. Co si tu gaťo saudec počnete?

Tomáš. Slyšjíte, znáte wy z čłowěka rozum tahat. Co medle mám řci? Řeknuli: „Inu paťli sám chcete, buď si“ — tedy řeknau lidi: „Eyhle! poctiwý wįši, a tassťář utjťá; to ge pěkná sprawedlnost.“ Řeknu-li pať: „To negde; ať se stane sprawedlnost, a tassťář ať wįši“; — zas mi řekne swět: „a co ge wám do toho? Petr ge poctiwý muž, a chce wįset mįsto nešlechetnjťá; i žádá toho sprawedlnost, aby čłowěku poctiwému se stalo po wůli.“ Slaťowitá otázka! to aby tu byl Salomaun, a to rozsaudil. Aha — teď se u mně rozednjwá! Wjťte-li co, beru-li to kolem, nemáte wy ani práwa, abyste k saudeci tať mluwil, a žiwot swůg za giného obětowal. Žiwot neni wlastně wáš, neboť ste si ho ani newypracowal, ani neťaupil, ani newyslaužil, ale máte ho od samého Pána Boha. a Bůh wám ho může dnes wjťti, nebo zegtra. Čłowěť tedy práwa nemá, aby buď sám si swě žiwobyťj wzal, aneb ho pro druhého zastawil.

Petr. A to máte prawdu. Waněť neni pánem nad statkem, a čłowěť neni pánem žiwota; oba sau toliťo pachtýři, a protož těmito wěcmi zaručit se nemohau, nesměgj. Napsal za-

gisté maudrý Sirach w Kap. 23, že gest Bůh panownjř žiwota lidřského; a gačo newládne žiwotem člowěř, tař ani anděl; ale požiwagi wřicřni tworowé swěho žiwota co paubého daru z paubé milosti Božj. Ryne-li dnes Bůh, obrátj se wřečen žiwot wniwec. Deyme teď tomu, že Kristus byl paubý člowěř, smě-li pař se předstawit před Boha a řici: Bože! sem hotow, abych mjesto člowěřa zločince trpěl a umřel gá newinný, a abych žiwot swůg obětowal za něg?

Tomáš. To ale zrowna tař, gačoby náš Waněř řekl: „Rychtáři! saused Bartoň sedj w řtatlawě, že wám powinnowaných tisic zlatých zaprawit nemůže. Wjte-li co, propustte ho na swobodu, nebo gá za něg ručjm statřem.“ Už to zrowna ge ř smjchu, chce-li se pachtýř statřem upřat.

Petr. Byl-li Kristus paubý člowěř, a Božj pachtýř a nágemnjř, gačo sme my wřicřni, nemohl a nesměl swůg žiwot za náš obětowat. Co řomu nenáležj, giněmu nemá, nesmj, nemůže zawdat a bylby nesmysl, Bohu obětowati to, co bez toho Božjho gest, totiž žiwot. Čhtěl-li Kristus obětowat práwě a řtutečně swůg žiwot, musel spolu býti wlastnjřem a panownjřem; a měl-li býti panownjřem žiwota, musel býti samým Bohem. ř této přjčiny tařé prawj u Jana w 5. řap. „Gačož Otec má žiwot sám w sobě, tař dal i Synu, aby měl žiwot sám w sobě,“ t. g. negsem gá gačo ginj lidé, gá nemám žiwot co nágemnjř z paubé milosti, ale mám ho sám w sobě, a sem tudy wlastnjm pánem. A w 10. řap. psáno gest: „Dořládám gá žiwot swůg. Nřžadný neběre geg ode mne, ale gá geg pořládám sám od sebe. Moc mám položitj geg a moc mám zase wřjtj geg.“ Tařowého práwa ale, aby mohl swým žiwobyťjm podle libosti nařládát, nemá

žádný tvor Boží, ani člověk, ani anděl. Krystus tedy Bůh.

Tomáš. Ale podjweyte se, wy hodil gisfru, a u mně se wygasnilo. Že Krystus co náš wykupitel musel spolu býti Bohem, to mi teď tak gasno, že to mařám. Bez pochlebenstwí wám prawím, že ste mi tím wyswětlením wýborně poslažil, i použigu toho swědomitě proti těm gistým fwitkům, co Krysta na swau mju měři. — Poslednj bylo, že Krystus welikánský náš dluh zaplatil ne snad bjdným řowem, ale swau řwawau smrti na dřewě křiže.

Bohuslaw. Toť podle čistého ewandělum: nebo Petr w 1. řap. swého 1. psaný takto piše: „Ne snad marnými věcmi, stříbrem neb zlatem wykupeni gste; ale drahau řwíj beránka newinného.“ A Pawel w 1. psaný ku Korintským řap. 6. prawí: „Kupeni ste za welikau mzdu.“

Petr. A právě tauto mzdau zničil Krystus onen zápis, gěsto w ruřau Božích swědčil proti nám.

Bohuslaw. Máte prawdu, nebo dj Pawel ku Kolosenským řap. 2.: „Krystus smazaw ten, řterýž proti nám byl zápis, přibil geg ku křiži.“

Petr. Ž řrátka a ž gasna: Krystus dluh lidský zaplatil sám smrti swau, a tak byl člověk wykupen. Proto wssecko ale swobodným neboli spaseným gěstě nebyl; nenjli prawda?

Tomáš. Pěkná ta wasse řeč; ale abych wám zrowna řekl, sáhá mi nad rozum. Prawjte-li, že člověk byl wykupen, spasen ale že nebyl, gař tomu medle rozumjte?

Petr. Deyme tomu, žebyste řmotrowi pügčil stowřu. Lhůta pomínula; že pař Bohuslaw nemá, odkudby zaplatil, dáte ho do řřatlawy. Teď gá přigda ř wám, wysázal bych wám

těch sto zlatých na stůl. Tím bych ho z wassích rukau wykoupil, není-li prawda?

Tomáš. Ba owšem. Zaplat mi Petr nebo Jan, gen když přigdu k swému.

Petr. Ale co se wám zdá? Byl-liby tudíž Bohuslaw již na swobodě?

Tomáš. Tobý owšem nebyl, ale bylby w žaláři gačo před tím, gen že ste wy teď místo mně geho wěřitelem, a on wassím dlužníkem. Protož záleželo by teď na wás, zdali by ste ho propustiti chtěl, čili nic.

Petr. A widíte, s hříšným člověkem podobně se stalo. Pro swau winu seděl on upautaný w žaláři satanášowě, dokudž by nezaplatil wssého dluhu. Zatím ale Kristus místo něho položil swůg žiwot, a tudíž ho wykoupil. Proto wsse ale člověk oswobozen čili spasen nebyl. Mezi prwnějším a potomním stawem geho rozdjlu nebylo, leč že dříwe člověk se byl nacházel w rukau sprawedlnosti Boží, nyni wssať že se nassel w rukau milosti Kristowy.

Tomáš. Ge to ale na wlas tať, gať ste ten příklad s Bohuslawem uwedl. Pro tu wydluženau stowku nacházel se dříwe w mých rukau; a když ste wy ten dluh zaprawil, záležj to teď na wás, gať milosrdně wy s nim naložjte. Pokud sem dobře rozuměl, stal se Kristus swau smrti wěřitelem wssěch lidí, oni pať gsau dlužníci geho.

Petr. Dobře tať. A teď záležj na Kristu, chce-li komu dluh geho prominaut čili nic; chce-li ho starých wazeb sprostiti čili nic; z krátka: chce-li ho spasiti čili nic. Dříwe se nacházel člověk w rukau sprawedlnosti Boží, protož pekelný dráb měl k němu práwa. Nyni pať po wykoupeni byl Kristus sám a sám naším pánem.

Bohuslaw. Z wás dnes wěru ewanděljk mluwj; nebo napsal Pawel ku Korintským II. Kap. 5, že Kristus pro wšecky umřew, wšecky wykaučil. Že pať on tjm se stal nassim swrchowaným pánem, prawjt sám u Jana Kap. 17, kdežto ugiffuge, žeť mu Otec dal moc nad wšeličkým tělem, t. g. nad každým člowěkem. Wždyť právě na tomto článku zakládá se článek druhý o poslednjm saudu. Žeť totiž Kristus wšech lidj swrchowaným pánem, budeť gednau takě wšech lidj saudcem.

Tomáš. Lidičky! pěkná ta wasse řeč; ale kam ste s nj zablaučili? My tu chtěli rokowat o samospasitelné cirkwi, a Petr mi chtěl okázat okno, a ay! gá newidjm než dwěře. Gať se mi wšecho zdá, wy rád byste se té samospasitelnosti něgať wyhnul, protož od Adama začal ste, a přišel ste až k poslednjmu saudu, abyste mne pěkně wlékal s kostelem okolo křiže. O wy serino! Špatný mozka, kterýž neumj obrátit.

Petr. Rychtáři! gá wám něco powjm. Gá bych s wámi se dal do saudu o wasse pole, co máte za humny. A tu rozumj se, že byste šel k swému adwokátowi do Prahy na poradu, a ukázal mu zápis, kterať giž wáš praděd toto pole držel, a tať mu to gedno po druhém wyprawujete, a pisemnost po pisemnosti ukazujete, až na nyněgšj časy. Teď by ale hned při počátku pan adwokát na wás se utrhl řka: Nač té dlahé komedie? a co tu teprw potřebujeme děda a praděda? Powězte to z frátka.

Tomáš. Jnu, tobych ho z frátka odsekl řka: Pěkně se poraučjm pane Štěkawče. Gen počkejte, wšak zas k wám přigdu, až dáli Pán Bůh w loni.

Petr. A widjte, zde to ale zrowna tať máme. Gá se tu mám přjt s wassim kmotrem, a wywolili sme si wás za swého adwokáta. Abych-

me nassli klubka, šli sme hezky po niti od praděda Adama až na Otce Krista; wy pať ste nám nynj tuto nit přetrhl. Wjte-li co, kdo chce miji pewný dům, stará se předewšim o pewný základ.

Tomáš. Ano, na to držim. Ale wjte-li co, s tjm Stěkawcem nechal ste mne hezky naběhnout, nebo ten teď padá gen na mne. Nic neškodj, za to gá teď dám na každé slowjčko pozor. Celá ta nasse wěc gať sem gá gi pochytil, má se asi takto. Pro swůg dluh byl člověk w žaláři; že pať Kristus sám ho zaplatil, stal se nassim wykupitelem, wěřitelem; my pať geho wykaupeci, dlužnjky. Pro toto wykaupenj, ale nebyli sme wssať geště wyswobozeni neboli spaseni.

Petr. Ano, znáte to gať se patřj. Při smrti Kristowě nacházelo se wesskeré člověčenstwo w žaláři. On pať gaťožto swrchowaný Pán mohl nynj wazeb sprostiti, kohoby chtěl, a w žaláři nechat, kohoby chtěl.

Tomáš. J owšem; on zaplatil dluh, on byl teď pánem.

Petr. Kristus ale sám osobně wyswobodil toliko dusse z předpeřlj, a oblaupiw knjžatstwa i moci peřelné, slawil s nimi wjtěžstwj w nebeském králowstwj, gať to i napsal sw. Pawel. (Koloz. 2 kap.) Wstaupil tedy na nebesa, a wesse! do radosti Otce swého.

Tomáš. A nás tu na zemi nechal w žaláři? To by to byl krásně wywedl! Mnogo-li medle wesskeré geho wykaupenj byloby nám platné bez spasenj neboli oswobozenj? Coby k. p. kmotrowi bylo platno, kdybyste tu geho dlužnau stowku mjesto něho položil, nic ho wssať méně w šatlawě nechal? Gemu pěšky gaťo za wozem, ať geť penjze dlužen Petrowi nebo Pawlowi; ale toť mu nenj gedno, musj-li se trápiti w žaláři nebo ge-li na swobodě.

Petr. Ale bláhomý rychtáři! snad se nedomníwáte, žeby nás byl Kristus Pán gen tak na ořo wykaučil. Prawil sem, že při smrti swé sám osobně toliřo dusse z předpeřli wyswobodil. Giné lidi na swětě giným způsobem spasiti chtěl.

Tomáš. A tu powězte, kterák? Wěc ta zdá se mi welice důležitá.

Petr. Kristus pán ustanowil k tomu zlástnj čeled, totiž swé apostoly, a těm dal moc a spolu rozkaz, aby gdauce do žaláře širého swěta zagatých rozmazowali, neboli gich spasili.

Tomáš. Gařožto swrchowaný Pán měl k tomu wsse práwo. Kdybyste položil wy místo kmotra onu stowku, mohl byste pař třeba swého čeledjna poslat, aby Bohuslaw ze šatlawy se propustil. Gen by musel mjt čeledjn od wás několik řádků na swědectwj, aby se mu wěřilo.

Petr. Gař ste nynj mluwil o tom čeledjnu, právě tak mluwil a smeyšlel Kristus o swých apostolich. Můžete se dočísti u sw. Matausse kap. 10., kterák on sám se nazýwá hospodářem, apostoly pař gmenuge swé domácj čili swau čeled.

Bohuslaw. Od nynjčka gařožto ewanděljk budu se pěkně mjt na pozor, nebo předzwjdam, že se spolu brzo dostaneme do wlasů, poněwadř wy katoljci to učenj o apostolstwu přefrucujete. Pořud se ale pjsma budete držet, nebude proti wám.

Petr. Gařbych gá gařožto katoljk pjsma se spustil? To wy naši wjru málo geště znáte. — Prawil sem, že Pán swé čeledi dal rozkaz, aby wesli do žaláře širého swěta. A tu měli předně wšem zwěstowati radostnau zpráwu tu, že Kristus přenesmjrný dluh sám zaprawil místo lidj, a že tudy gsau wšickni wykaupeni. Tato

radostná zpráva podle řeckého gazyfa gmenuge se ewandělium.

Tomáš. Ale gděte! ewandělium tedy toliř wyznamenává co radostná zpráva? To wěřim, ge to nářá radostná zpráva, řdyž se slyřř, že řakowý nesmjrný dluh se zaplatil. Máme my w Řakausřch weliký dluh, a tu sem ři to giž něřoliřrát řám myřel, a ondyno býwalému panu řprávcowi o pauti řwatogiřřé na řaře sem to podotřnul, gařáby to byla pro nás utěřřená nowina, řdyby něřdo těch něřoliř řet millionů našřch řátnjch dluhů mřsto nás zaprawil, a nás tudjž z ruřau těch panů Řotřřildů a podobných panářů wyřaupil. To bychme ři potom zazpřwali: „Řadugme se, weselme se!“ A powážřli teř řlowěř, gařý dluh to ge lidřřý hřřch, a gař duřře tiřřčřrát wice platj než tělo, a nebe wice, než řento řwět, a gař Řristus ten přenesmjrný dluh zaplatil mřsto nás wřřech — wěřte, tu řlowěř teprwa poznává, gařým nám Řristus welikým dobrodincem. — Abyř wám ale řeči nezamluřil, prawil řte, že Řristus řal řwé řeledi rozřaz, přeřně, aby žwěřřowali wřřemu lidu onuno radostnau zpráwu, neboli ewandělium.

Petr. Řa druhé řal gim rozřaz aby wřřem těm, geřřtoby toho byli řodni, rozwážřali wazby hřřchů, a wýwedli gich z otroctwř řáblowa řo řwobody řynů Řožřch; žřrátřa, řal gim rozřaz, aby ge učinili aučastné řpasenj.

Řohuřlaw. Potud wám wřře řa prawdu řáwám, nebo prawil Pán ř řwým aposřtolům: „Gda uce učte wřřečřy nářody“ a hned na to: „a řřtěte ge.“ A to gař mi řám pan pařřtor prawil, znamená zrowna toliř, gařoby byl řekl: „Žwěřřugte přeřně wřřem gich wyřaupenj, a pař aučastné ge řiňte řpasenj.“

Petr. Muřřim tu něco podotřnaut, abyřme se pař nemeyřlili. To řlowjčřo „řpasenj“

znamená také někdy tolik, co samé blahoslawenstwj. A to není divu, nebo kdo z pekelných paut wywázl a ge spasen, bude on zagisté gednau blahoslawen, a přigde do nebe. My ale to slovo „spaseni“ bereme tu podle toho, gať to brávali již naši otcové, a gať to i proroci brávali říkauce, že bude Kristus spasitelem synů Izraelských z nepřátelských rukau, t. g. z moci ďablowy.

Tomáš. Tomu bych tak dalece dobře rozuměl. Spaseni se již děje na tom světě sřrze křesťaginé swátosti; blahoslawenstwj pať bude se udělowat na onom světě, ne sřrze kněze, aniž sřrze swátost, ale sřrze Krista Pána samého. Což, Petře! nemáli již w těch věcech dosti rozumu?

Petr. Ano, rychtáři! gať pozorugi, začj-
naji wám již chlupy na zubech růst. Co sme až posud mluwili, mohloby se frátce tak wygádnit: Kristus wyslal swau čeleď, aby wšsem wykaupeji zwěstowali, a hodným spaseni udělowali. Že pať ge wyslal, nazwal ge swými wyslanci neboli apostoly.

Tomáš. Co tu zas říkáte! apostol má býti tolik co wyslanec?

Petr. Pawel gaťo Šawel; jen že wyslanec gečeské slovo, a apostol řecké slovo.

Tomáš. Wždyť říkám, že se člověk na tom světě nikdy nedoučj. Co to slovo wyslanec obnášj, ó! to gá rychtář znám již dávno, a mnohém geště dřjwé, než byla konstituce. Wjste, řdyž tak člověk má wšseliké známosti s panstwem, dowj se wšselicos. Náš rakauský cisář přebýwá neywjce we Wídni. W ostatnjch ale hlawnjch městech mimo Rakausy má své wyslance. Gednoho má w Paříži, gednoho w Londýně, gednoho w Berlíně, gednoho w Petrohradě, a tak bych wám mohl púl řopy těch měst gmenowat. Slyšjite, takový wyslanec ge wám

weličý chlapjř; nařjdi-li, nebo podepjsse-li něco, platjř toliř, gařoby cjsař pán sám byl nařjdi, neboli podepsal.

Petr. Co prawda to prawda, w politice to ste gařo doma. Ale widjte, podobně, gař ste tu powjdal, bydlj i náš Frál Kristus w nebesřém Jerusalemě, gařožto w hlawnjm swém sjdle. Na zemi pař ustanowil wyslanstwj z dwanařti mužů, a ti tu měli působot we gměnu geho. Teď si ale gen wezměte to mnořstwj řech tisiců a stotisiců lidj, co na zemi přebýwá. Žeby tedy ti chudinci apōstolē pro mnořstwj práce se byli tařměř umořili, připogil ř nim sedmdesāte pomocnjřů, neboli učednjřů.

Tomáš. Toř samo sebau se rozumj. Posle-li cjsař pán swěho wyslance něřam, n. p. do Řjma, do Cařjhradu a t. d. bez toho, že mu dá i něřoliř pisarů ř ruce, ať se pař giř gmenugj páni āktuāři nebo sekretāři. O, milj brassi! gař sem giř powjdal, tařowý wyslanec ge wám weliké zwjře, onť wám gařo náměsteř geho milosti cjsaře pána. Stane-li se tomu wyslanci něř gařá hana, powāžugeť to mocnāř geho, gařoby se byla stala gemu saměmu; a i hned wypowjdá se třeba wogna. A teď, powāžj-li tař člowěř, že Kristus pánem wřech pánů, Frálem wřech Frálů — slussj zagistē před geho wyslancem čili apōstolem čepici smeřnaut.

Petr. A tu to máte. U swatěho Luřāsse 10. řap. prawil Kristus wyslancům swým: „Řdoř wām pohrdā, mnau pohrdā, řdoř pař mnau pohrdā, pohrdāť tjm, řdoř mne poslal.“ A jař Pán tuto řeč mluwil, a tař se podjwal na řech dwanařct chudičřých, ubohých rybářů, a budaucj gegich wzācný a welebný auřad si představil, rozweselil se w tu hodinu w duchu, a chwālil Otce swěho nebesřěho.

Tomáš. Mezi vyslancem a vyslancem ge ale rozdí; záleží totiž na tom, gaſau mocnoſt mocnář geho mu ſvěruge. Protož — gaſ to mám ze ſamých pražſkých auřednjch nowin — někteří wyslancowé magj obmezenau moc, kterau přefročit neſměgj; ginj ale magj wám plno-mocenſtwj. Protož bych teď rád wěděl, gaſau aſi moc Kriſtus ſwým wyslancům odkázal?

Petr. Těm dal Pán plnau moc, nebo taſ psáno u ſw. Jana 10. kap.: „Gaſož mne poſlal Otec, taſ i gá poſílám wás,“ t. g. tu ſamau moc, kterauž ſem gá poſud měl, dám i gá wám. Bohuſlawe! můžete-li paſ co ewanděljk proti tomu něco namjtat?

Bohuſlaw. Taſ dalece geſtě nic, nebo mluwil ſte podle piſma. Gen ať mi zde neuděláte ſřoſu, a z toho ať mi newytočjte priwilegium pro waffe biſkupy nebo knězi, ſic wám nohy podrazjm.

Petr. Toho dá-li Bůh neſtane ſe, nebo neſpuſtjm ſe ewandélium ani na pjď, a pŕgdu wolně froſ po froſu, aby nám rychtář pěkně poſtačil.

Tomáš. Udělám tu geſtě gednau froſ na-zpáteſ, abych ſe paſ pewně poſtawil. Wjte, Petře! člowěk byl w žaláři we wazbách hřichů, a Kriſtus geg wyſkaupil. Aby paſ wyſkaupenci ſpolu byli ſpaſenjm ugiffěni, uſtawil Pán wyslanſtwo, apoſtolſtwo, a tomu dal rozkaz, předně: aby wſſem zwěſtowali radoſtnau zpráwu o gich wyſkaupenj; za druhé, aby ge rozwazowali, a tjm ge učinili účaſtné ſpaſenj. — Teď ale gaſ? Přiffel-by do Londýna — a ten ge hlawnjm měſtěm w Angličtu — přiffel-by do Londýna pěkně přiffrogený pán, a předſtawil-by ſe tamněgj wládě, čka: „Gá ſem uſtawen za wyslance raſauſkého ciſaře.“ To mu angličtý král —

Petr. Rychtáři, hezky pomalu; vždyť w Angličku panuge Frálowna.

Tomáš. J to ge mi gedno, kde ge Frál, tam taťe Frálowna, proto naopať saudjm, kde Frálowna, že tam taťe musj býť Frál. Tomu tedy angličká Frálowna hned newěřj, ale požádá, aby se wykázal něgaťau píssemnosti neboli dekretem. Protož, gať se aposťtolé wydali před swětem za wyslanci Kristowy, mohli-li se něgaťau píssemnosti wykázat?

Petr. A vždyť sem wám giž řekl, že gim Kristus Pán dal plnomocenstwj.

Tomáš. S tjm „řekl, řekl“ nenj mi geště pomozjno. Wjte, Petře, gá sem rychtář, a protož mi to nestačj. Gá tu mysljm na skutečnou píssemnost, černé na bílém, taťowau totiž, gaťau F. p. gá sem dostal, když sem byl potvrzen na rychtářstwj.

Bohuslaw. Ne, giž to ani sám newydržjm dobře, že mám po ruce biblj. Pogďte, wy newěřjci Tomášj! otewřte oči, a nahlédněte sám, gať prawi Pán swým aposťtolům.

Tomáš. Gen se tať na mne neobořte, wssať mne neustrassjte. Ta nasse wěc má zuby, a proto, abych se z písma wůčihledě přesvědčil wyndám si breyle.

Bohuslaw. O netřeba breyle, nebo zde u Matausse w 18. řap. welikánským písmem napsáno: „Amen amen prawjm wám; cožkoli swjžete na zemi budeť swázáno i na nebi, a cožkoli rozwjžete na zemi, budeť rozwázáno na nebi.“ Byste pať w sprostnosti swé se nedomýšlel, že tu snad řeč o něgaťých prowazjch lyčenných, neb lněných, neb konopných, neb dočista slaměných, ale že tu řeč o wazbách hřichů, nahlédněte opět sem, kdežto u Jana 20. řap. psáno: Kterýmžkoli odpustili byste hřichy, odpouští se jim, a kterýmž

„Eli za drželi byste ge, za držání gsau.“
 „No, a co wy newěřjci Tomáš! Na tom snad
 můžete přestat, když ste to widěl černé na bj-
 lém w samém zákonu Božjm.“

Tomáš. Ale kmotře, kmotře! wy ste mi
 člověk! S Petrem dal ste se do sauboge a se
 mnau, swým dobrým přitelem ste praštil. Ho-
 lenku, to gen sám zeslábnete.

Bohuslaw. Každý čap má swüg čas;
 wšak na Petra také dogde.

Tomáš. Wíte-li co, gá celým swým po-
 chybowáním giného dociliti nechtěl, než abych
 ukázal, že wám slepě do pytle newlezu. A teď
 Petře! powězte nám o tom wyslanstwu dále.

Petr. Po sestaupenj Ducha swatého ge-
 wilo se apostolstwo swětu. We gměnu ostat-
 ních pozdwihl Petr hlasu swého, a zvěstowal
 wšemu lidu, kterať we zlém gest postawen
 swět, a přiměl ge k tomu, aby pro spasení
 swých dušj oddělili se od pokolenj toho zlého,
 totiž od těch ostatních wěznů w dáblowu za-
 láři. Když pať poznali lidé posawadnj swau
 dušewnj bjdu, zformautili se mnozi w srdci
 swém, a ptali se, gačýmby způsobem z tohoto
 smutného stawu wýmázli, a spasení dogiti
 mohli? Z odpowědel jim Petr, aby se předně
 dali na pokání, a pať že ge pokřtj ku spasení,
 neboli na odpusttění hřichů.

Bohuslaw. Máte dobře, neb psáno gest:
 „To slyšewšse zformautili se mnozi w srdci swém,
 a řekli Petrowi i giným apostolům: „Což máme
 činit muži bratři?“ Načež Petr: „Pokání čiňte, a
 pokřti se geden každý z wás na odpusttění hřichů.“

Petr. Pismo dofládá: „Tehdy ty, kterj
 ochotně přigali slova geho, pokřtění gsau. A
 připogilo se k nim w ten den dušj okolo třj
 tisiců.“ Na ten dodatek „připogilo se k
 nim“ degte dobrý pozor, nebo nagdete tu po-

čátek a zárodek naší církve, a ta na veliký
hod svatodůšnji vznikla.

Tomáš. Chvála Bohu, že sme sem do-
razili. Však já teď dám na vás pozor, gafo
pořádný na mlátce, a nespustím s vás ani
oka. Především mám k vám nějakou žádost,
nebo zdá se mi, že již od nyníčka všechno se
bude jen okolo té církve otáčet. Protož buďte
tak dobrý, a povězte mi krátce, copak ta cír-
kev vlastně znamená? Člověk o té církvi
slyší vesměs, a přigde-li folkolem, neumí o
ní více povídat, než o té červené barvě.

Petr. Pokusím se o to, abych vám to
vysvětlil. Vy jste rychtář, a máte po bohu
tři konšele. Všech sousedů jest šest a třicet.
Máme však společně swá obecní pole, swá
obecní les, swá obecní seypku, swá obecní
dům, swá obecní knihu, swá obecní pořá-
dníci a t. d. A to vše dohromady sluje obec;
a žeť naše ves se gmenuje Chormáty, říkáme
ji „Chormátská obec.“

Tomáš. No no, abych já rychtář nevě-
děl, co je obec! To gafo byste chtěl povídati
mýdláři, co je meydlo.

Petr. A vidíte, při církvi je to samé.
Máte tu předně apoštolstvo co rychtáře, pak
tu máte k ruce jim dané učedníky co konšele,
pak tu máte tři tisíce členů k nim připojených
co sousedy; pak tu máte svátosti a ostatní du-
chovní statky co obecní grunty; pak tu máte
zásluhy Kristovy a modlitby věřících co obecní
pořádníci, pak tu máte chrám Páně co obecní
dům, pak tu máte písmo svaté co obecní zá-
kon. A vše to dohromady gmenuje se také
obec, ale ne politická, nýbrž náboženská obec.
A náboženská obec to je církev.

Tomáš. Slyšíte, Petře! máte mi zvláštní
dar, že umíte člověku vše tak vyložit, gafo

Žid své zboží. Za wasse krásné wysvětlenj o cirkwi řku gá wám wděčné Zaplatpánbůh. Prodáte-li mi wsse tať lacino, gať ste to tu prodal, zůstanu gá wám wěrný, a fmotru tu ewanděljkowi zagistě do pašti wjc. nepolezu. — Cirkew tedy znamená toliť, co náboženská obec; a wjte, že tu nassj cirkew Kristus sám wzdělal, řjkáme gj Kristowa cirkew.

Petr. Ano, tať gest. Ale teď pozor, sausedi! nebo ge před námi wěc welmi důležitá. Co asť saudjte, gaťý ge rozdjl mezi Adamem a Abrahamem?

Tomáš. To by bylo, abych to newěděl. Adam ge praotec lidj a Abraham praotec toliťo Židů.

Bohuslaw. Ba práwě. Adam ge gaťo fmen, a Abraham gen gaťo ratolest téhož fmenu.

Petr. Dobře ste prawili. A hleďte, cirkew židowská, fterau Pán Bůh založil na hoře Sinai, ustanowena byla toliťo pro tuto wětew, čili pro syny Abrahamowy. Bylať ona národní cirkew, cirkew totiž pro národ židowský. Na-proti tomu ta cirkew, fterau Kristus wzdělal, určena byla ne snad gen pro gednu wětew, ale pro celý strom; ne pro syny toliťo Abrahamowy, ale pro syny Adamowy; ne snad pro gednotlivý národ, ale pro wesťterau obec lidšťau.

Bohuslaw. W tom wám co ewanděljk odporowati nemohu, nesmj. Prawil zagistě Kristus u Jana w 10. řap.: „Mámť gá i giné owce, fterěž negsau z tohoto owčince; i tyť musjm přiwesti, a buďet gedem owčinec a gedem pastýř.“ A fromě toho máme tu gestě ona řapitálnj slowa, fteráž promluwil Pán ř apo-
stolům u Matausse w 28. řap.: „Učte wšsecťy národy, a řtěte ge.“ To znamená patrně, že do Kristowy cirkwe náleželi a náležegj wšsicťni synowé Adamowy.

Tomáš. Ano, to je důležité, že Pán pravil: „učte a křtíte všechny národy.“ Zagistě tím zamýšlel bratrstvo mezi všemi lidmi.

Petr. Ovšem, nebo podle toho nepřisel Pán Ježíš na svět, aby rozdělal církev toliko pro židovské bratry, neboli pro řecké bratry, neboli pro římské bratry, neboli pro švýcarské neboli pro německé bratry, neboli pro moravské bratry, neboli pro české bratry; ale proto přisel, aby rozdělal církev pro všechny pokolení lidské. Nebo v těchto věcech u Krista neplatí ani Abrahám, ani Izák; ani Čech, ani Lech.

Tomáš. Ale poslechněte, Bohuslawku! gať pať to přigde, že ti naši lidé v Praze teď opět něco začínají s těmito českými bratry? Slyšel sem, gaťby se tam rádi rozšířili, a gať svým časopisem: „Česko-bratrským hlasatelem,“ své učení vytrubují po celých Čechách. Všdyť podle toho, gať tomu nyní již sám rozumět počínám, negsáú oni ani praví křesťané, protože Kristova církev není vlastně národní církev.

Bohuslaw. Ale gďte mi s těmito novotáři. Gaťtěžiw s nimi sem nedržel a s nimi držet nebudu, poněwadž — gať mi to sám náš dwogitihodný pán pravil, — u těchto mladších panáků písmo tolik platí, co páté kolo u vozu. Wšak řdyby dnes Pawel k nim na nášstěwu přisel, žehnal by je asi šeredně s tím gegich českým bratrstwím, nebo napsal zagistě k Galatským v 3. řap. o církwi výslovně, že tu není ani Žid, ani Řek, ale že všickni gedno sme w Kristu Ježíši. Ať si je každý horlivý vlastenec občanský co wěrný Čech; a při tom horlivý vlastenec nebeský, co wěrný křesťan. Nebo gať Pawel w 11. řap. k Řimanům napsal, že před Kristem rozdjlu není mezi

Židem a Řekem; tak pravím i já, že tu rozdílu není mezi Čechem a Němcem. Vezměte na příklad vás, Petře, a mne. Gde-li o náboženství, býváme na Fordy, rozumíte, tak v smýšlení tak v řeči. Gde-li tu ale o vlastenectví a svobodu, sme spolu jen jedná ruka. A tak by měly být i všichni; ne aby pak jeden táhl čehy, a druhý hot. Protož kdo národnost a náboženství moudrá, sype sůl do pávy, a cukr dává do chleba a řáží tím obogi. A kdo chce národnost utvořit nábožensku, a náboženství utvořit národné, ten nemá křesťanského, alebrž židovského ducha, neboť u Židu podobně národnost a náboženství jedno jsou. Protož s těmito novými pány bratry degte mi swatý pokoj.

Petr. Věřte, Bohuslawe! že vás co ewanděljska od dneška dwognásobně ctím. Vy jste člověk důsledný, v uctivosti chováte písmo co slovo Boží, a čeho se jednáu držíte, držíte se toho pevně a věrně. Ostatně pamatujte na mne, že z toho nového českobratrského mračna mohau být i hromy, ale nebude děšť. Snad se ještě pamatujete, gať asi před čtyřmi lety gistý Ronge v Němcích tu nowau německau wjru, nebo vlastně newěru řádal, a s ním tolik hluku nadělal, až se zdálo, že se rázem rozboří celá katolická církev. Někde-li sem já tenkrát, že ge to bubáť v máku proti wrabcům, a že ge to hromobití hráchem na buben? Teď widíte, kterať giž po krátkém čase toto strasidlo se rozpadlo, a kterať wjtr z něho ty kusy hadrů po celém světě roznáší.

Bohuslaw. O ty lidé v Praze jsou chytřejší lidé. Oni by rádi, abychom mi všichni i ašpuráci i helweté schowali se pod jeden plášť, a pod gmenem „Český ch bratrů“ silnějši církw se stali. I naši zdejši ztrěštění mladci byli s tělem a duší pro takowéto

spogenj, my pať staršj odporowali gśme gim řkauce: „Kristus Pán založil bratrstwo pro wśećky lidi, ne pať paubě čeřké bratrstwo.“ Od té doby magj na nás zlost, a nadáwagi nám, že sme copari a parufári. Mluwte ťi teď s těmi lidičky, co magj tři wauśy pěti řadami! Těžko z kamene oleg wytlačit.

Tomáš. S těmito čeřkými bratry gá wás trochu wyrazil z brku. Poslednj bylo, že Kristus Pán swau cjrķew wzdělal, ne snad pro syny toliķo Abrahamowj, ale pro syny Adamowj; ne snad pro gednotliwý národ, ale pro wěřterau obec lidřkau.

Petr. A widjte, práwě proto cjrķew Kristowa nazwala se „obecnau“, totiž cjrķwj pro wěřterau obec lidřkau.

Tomáš. J to se mi ljbj! A poslauchegte, tento názew „obecná cjrķew“ muřj být tuze starý, nebo to „Wěřjm w Pána Boha“ umjm wám nazpamět gaķo Otčenáš, a tudy denně se modljm: „Wěřjm swata u cjrķew obecnau.“ Taķto psáno stogj w samém apořtolřkém wyznánj wjry, zdá se tedy, že giř apořstolé mluwili o cjrķwi obecné.

Petr. W tom sme se tedy wřicřni srozuměli, že cjrķew Kristowa byla obecná, ne-
nj-li prawda, rychtári!

Tomáš. Ano, to gaķo že ge chlěb z mauřy.

Petr. Byla-li tedy cjrķew Kristowa spolu řatolicřá —

Tomáš. Hey, sausede, hey! Wy řte tu uhodil mělnjķem na řořřku, až se řaudnice zatřářla. To wám pať snadno dořázat, že my řatoljci máme prawau wjru, řdyř tať zde nic tu nic twrdjte, že cjrķew Kristowa byla řatolicřá. Poslednj, co sme wám řřipuřřili, bylo to, že cjrķew Kristowa byla obecná. Že pať spolu byla řatolicřá, to ge wám teď dořázat.

Petr: Pěšty gašo za vozem. Co Čech řká „Fmotr“ to řká Němec „Ffotr;“ a co řek gmenuge „FatolicFý,“ gmenuge to Čech „obecný.“ Kdo ge obecný Fřestan, ge tFm spolu FatolicFý Fřestan.

Tomaš. Co tu slyšim? Toť ge wěru diw diwaučj! Gledal sem koně, a hle sedjm na něm. Zmotře ewanděljků! držjte-li i wy na aposstolské wyznánj wjry?

Bohuslaw. Gať pať ne? Wždyť snad nás ewandělšky nemáte za pohany?

Tomáš. Wy tedy také se modlite: „Wěř w swatau cirkew obecnau?“

Bohuslaw. A gaß ginaß?

T o m á š. Ale můj drahý Pmotřínku! vždyť tím dáváte na srozuměnou, že církev naší katolické za pravou máte; nebo neznám já jiné církve, než by se gmenovala katolická kromě té naší. A ty tedy! církev katolickou vy uznáváte, a Ewangelické církvi se hlásíte. Tak gafo, kdy byste před rokem byl pravil: Já se hlásím k jednomu sgednocenému Římsku, a kdybyste předtím byl s Frankfurtem držel. Gať ten uzel rozvázáte, to věru sám newjm.

B o h u s l a w. To si nadarmo nelamte bla-
wy, a zústaňte gen hezký při mé straně; wssať
se gá o to postarám, abych si kúži uhágil. Na
tuto pličku pozorna mne učinil náš wysoce
učený pan pastor, i dal mi také dobrau zbraň
s sebau. Gen at tu Petr začne, má-li furáže.

Petr. Vechme zatím tak; nebo já jen tak všeobecně pravil, že ta církev, která Kristus vzdělal, obecná byla, čili katolická. Byla ona totiž ne snad pro syny toliko Abrahamovy, ale pro všechny syny Adamovy; ne snad pro jednotlivý národ, ale všechny pokolení lidské. V tom článku dali jste mi oba za pravdu.

Bohuslaw. A řdyby sám tu byl náš

dmogictihodný pán, nemluwil bych ani o wlas ginaš. A wšak co z toho? Tjmtó hauserem šotwa že mi berana wylaudjíte.

Petr. A kdo wy, gestli ne; gen dočkegme času, gačo hus flasu. Aychtáři, co šaudjíte: Kolik aši taš obecných cirkwí Kristus Pán založil?

Tomáš. Ale gděte; snad nemnjíte, že ljhám na oslowině? Wasse otázka wěru mi připadá, gačoby se mne někdo tázal: „Kolik zemí ge na zemi?“ neboli: „Kolik obcí ge w Chorwátské obci?“ Byla-li cirkew Kristowa obecná, rozumj se samo sebau, že byla gen gedna, gačo byl gen geden Adam, a gačo ge gen gedna naše země, a lidské na nj počolenj tašé gen gedno.

Bohuslaw. Taš tomu i my ewandělji wěříme, že byla cirkew Kristowa předně obecná, a za druhé gen gedna.

Petr. Prawil gsem před tjm, že cirkew wůbec znamená náboženská u obec. Cirkew Kristowa před 18. sty lety o slawný hod swatodussný wznišla. Mnoholi paš tenkráté bylo cirkwí, čili náboženských obcí?

Tomáš. Neznám se taš w swatých letopisech. Kmotře! degte wy tu odpověď.

Bohuslaw. Cožpaš to pro mne gen hračka. Za onoho času, gaš cirkew Kristowa wznišla, byly tu fromě gi gestě tři cirkwe; cirkew totiž židowská, cirkew samaritanská a cirkew pohanská. Owšem že cirkew pohanská opět měla rozličné odwětwe.

Tomáš. Židowstwí a pohanstwí taš dalece bych znal. Gašá paš ale byla ta wjra samaritanská.

Bohuslaw. J nu, abych wám taš zkrátka řešl, Samaritan byl z polowice Žid, a z polowice pohan, gačo gest na příklad netopýr půl ptáka a půl myši.

Petr. A teď se táži wás, Bohuslawe!

mohla-li církev židovská člověka spasiti, t. g. wazeb hříchů geg sprostiti?

B o h u s l a w. Církev židovská sama o sobě? to nemohla. Wždyt pisse Pawel k Židům w 10. Kap.: „Tenj možná, aby krew býků a kozlů shladila hřichy.“ A Kristus Pán sám prawil gednomu knížeti židovskému u Jana w 3. Kap.: „Nenarodj-li se kdo znouu, nemůže on widěti králowstwí Božjho.“ Židowstwí tedy samo o sobě spasitelné nebylo.

P e t r. Dám druhau otázku: Byla-li snad něgaťká církev pohanská spasitelná?

B o h u s l a w, Ano, to gaťo že blecha kassle. Ctěte gen 1. Kap. k Římanům, a poznáte zagisté, kterať pohanská wjra byla i zdrawému rozumu na odpor a dobrým mravům na záhubu, ohawností zagisté i před Bohem, i před každým rozumným člověkem.

P e t r. Dám třetj otázku. Nebyla-li spasitelná ani židovská ani pohanská — byla snad spasitelná aspoň samaritanská wjra?

T o m á š. Nechte mne také gednau něco platit. Gať gsem slyssel, bylo samaritanstwí slučeno ze židowstwí i z pohanstwí. Strany spasenj pať židowstwí nula u a pohanstwí nula u; a tu ge lehčá addyce. Nula a nula zas ge nula. Samaritanstwí spasitelné nebylo.

P e t r. Nezbywá nám, než církev obecná čili katolická. Dám čtwttau otázku: byla-li pať tato spasitelná?

T o m á š. To wám překennjškůw Sranta tressj. Církev Kristowa čili katolická chowala w sobě wyslanstwo Kristowo, a to mělo dekrét, aby rozwazowat smělo hříšné, a tjm spasenj ge učinit aučastně. Církev katolická byla spasitelná.

P e t r. Dám pátau otázku: Mimo katolickau církev, kterať pať byla gestě spasitelná?

T o m á š. Hm, hm! Mimo katolickau cír-

Few giných cirkwj tu nebylo fromě židowstě, pohanstě a samaritanstě. Z těch wšech spasi-
telná nebyla žádná; tedy sama toliko cirkew
fatolicá byla spasitelná.

Petr. Dobře, rychtáři, dobře! Cirkew
fatolicá tedy byla sama toliko spasitelná, ne-
boli — slyšte to — ona byla samospasitelná:
Puňtjř, amen; gsme w koncjh.

Tomáš. Ale Petře, ste wy podssjwaný;
nebo znáte wy člowěka tať pěkně za nos wo-
dit, že chtěg nechtěg sám si do pytle wleze. Ano,
Bohuslawku! giž ge po merendě; gen se po-
forně wyznegměž, že sme oba w pytli. Pro-
tož hned z počátku co možná se braňte, sic
tu saused pytel nad hlavau nám zawáže, a
ponese nás sřz celau wes, lidem na posměch.

Bohuslaw. Nebogte se, to gsau stra-
šáky. Petrůw pytel nemá dna, pročez ať si
ho gen nahoře zawáže, wšsať my dole opět wy-
lezem, a pať mu okážem, po čem toho lošet.
Newjte-li rychtáři, že mám tu swau zbraň za
lubem?

Petr. Wy ste se semnau shodli, že cir-
few Kristowa čili fatolicá byla za časů apo-
stolských samospasitelná. A toť mi až posud
připustiti musjte, nechceteli twrditi, žeť snad i
spasitelné bylo židowstw, neboli samaritanstw,
neboli pohanstw. To by pať bylo rauhánjm
proti Pánu Bohu samému, nebo nebylo pať
třeba Spasitele swěta. Bylo-li totiž giž tu
něgaké spasitelné cirkwe, bylby se byl Syn
Boží nadarmo wtělil, nadarmo se pohanům
wydal, nadarmo umřel.

Tomáš. Auwé, sausede! giž mne to dusj.
Pusťte mne k wám; gá držjm s wámi.

Bohuslaw. Rmotře rychtáři! newytr-
wáteli se mnau w ponjženj, nedogdete se mnau
powýssenj a oslawenj. — Wšse, co Petr až po-

sud proneš, ge čístau ewandělickau prawdau; ale co z toho? Počegte maličko a poznáte, že gen motowidlem střilj.

Petr. Sausede! pamatugte na to, že sem byl kaprálem, a že wogáf nestřilj, nemáli na- byto ołowem a prachem. — A teď na wás dám sšestau otázku: bylo-li snad možná, aby časem kromě Krista byl powstal řdo giný, gežto by byl právem twrdil: „J gá wzdělam cirkew spasitelnau, gařowá gest Kristowa čili obecná.“

Bohuslaw. Uha, wšak gá dobře čigu, kam tjm mřjste. Chcete wy tjm dozagista narážet buď si na Luteru, nebo na Kalwina. Gen přigďte mi s takowau, a zagisté nepůgde wám toliko o řemen, ale i o celou řůži.

Petr. Ano, milo dělat, řdyž ge čjm, gař prawil tén sám, genž nebozezem řobylu dřel.

Tomáš. Nehorřšte se sausedi! zařkočjm-li wám do řeči. Stalo-li pař se gednau, že by byl po Kristu Pánu někdo powstal, a řázal něgařkau nowau wjru?

Petr. Ano, rychtáři! stalo se. Asi sšest set let po narozenj Páně powstal gistý Mahumed, a stal se zařladatelem turecké wjry.

Tomáš. O tom Mahumedowi sem giž gednau něco slyšel. Nechtěl by ste mi o této gebo wjře něco wyprawowat, ale gen tař w řrátřosti?

Petr. Mahumed učil: Bůh gest gen gedn. Wšsem lidem nastáwá wzřřjssenj z mrtwých, a pař ge očekáwá buď nebe nebo peřlo. W nebi gsau swrchowané rozřosse pro lidské tělo, totiž gidlo, pitj a giné radowanřky. W peřle ge řřutečný oheň a ten pálj až na řosti. Chceli řdo do nebe přigjti, postjř se často, zdržugž se od pořjwánj wjna a wepřowého masa, mřsto neděle swětjř on řaždý páteř, denně čařřegi se umeg, a za den pětřrát se modliweg.

Geden kažďý we' wšsem se podeg osudu, nebo co na něj čeká, toho neugde, a možná, že na něj třeba i motyka spustí a t. d.

Tomáš. Tato wjra skoro mi tať připadá, gaťo židowšťá, gen že ge o něco gestě špatněgšj. Gať pať, učil-li Mahumed taťe něco o křtu, o swátostech.

Petr. O těch ani slova. A co nynj saudíte, rychtáři! mohla-li snad tato wjra turecká člowěka hřjšněho spasiti?

Tomáš. Darma mluwit, nebo to by má Ančička trefila. Wždyť spasitelná nebyla ani židowšťá cirkew, a tu předc Pán Bůh sám wzdělal; gať by to medle mohla turecká býti?

Petr. Nebo bylo-li třeba, a směl-li po Kristu kdo giný powstat, aby wzdělal nowau spasitelnau cirkew? To ge má šestá otázka, a gá gi kladu wám, Bohuslawe! gaťo ewanděljkowi.

Bohuslaw. J nu, to wám co dobrý ewanděljk odpowjdam směle a beze wšseho rozmýšlenj, že nemohl, a nesměl; a chcete-li, do- twrdjm wám toho třeba přjsahau. Wždyť Petr sám w skutcjch apostolských w 4. kap. prawj, žeť kromě Krista není w žádném giném spasenj; neboť není giného gména pod nebem daného lidem, skrze kteréz bychom mohli spaseni býti.

Petr. Tjm sme domluwili; nebo amen amen prawjm wám, že cirkew Kristowa čili obecná neboli katolická byla samospasitelná, gest samospasitelná, a bude samospasitelná až do skonánj swěta; a to ge tať swatowatá božšťá prawda, gať ge geden Pán Bůh nad námi, a geden geho Syn Ježš Kristus, a gedno geho swaté ewanděljum.

Tomáš. Amen. To ge mi teď tať gasno,

gaſo den. Newjm, ſmotře! newjm, gaſ ſi pomůžete; newjm, co byſte proti Petrowi ſměl namítat. On wám tu ſamospaſitelnost tať dokázal, gaſo že dwakrát dvě gſau čtyry. Gen ſe wyznegte, že ſte w bryndě.

Bohuſlaw. Ano powj dali, že mu hráli — na baſu. Petr chytráť ometá náſ liſſčjm ocaſem; on mluwil toliſo o cjrſkwi židowſké, pohanſké, ſamaritanſké a turecké, a při tom ani ſlowem nezawadil o ty cjrſkwe, co teprw pozděgi wzniſly. Nic totiž nemluwil o cjrſkwi helwetſké, nic o cjrſkwi auſſpurſké, nic o cjrſkwi anſgliſánſké a giných. Gaſ ſem giž ondy prawil, prawjm i dnes: chytrá to liſſka, negde on s ſožichem do wody.

Petr. Ne tať na hlas, Bohuſlawſku! aby wás pan paſtor neſlyſſel, ſic wás popadne za pačeſy. Wždyť wy ewandělji neſmjte říci, že ſnad waſſe cjrſkew teprwa pozděgi wzniſla, ale muſjte učít a wěřít, žeť práwě ta waſſe cjrſkew ta praſtará cjrſkew Kriſtowa.

Bohuſlaw. Ano, řiře učj ſlepici hrabati. Wſſať gá to wjm, a ſnad lépe nežli wy, co naſſe wjra obnáſſi; gá wás chťel genom doſtati na lep, poněwadž naſſjm ewandělčjm cjrſkwjm ſe wyhýbáte, gaſo čert řižſi. Wſſať počtegte, teď ſi wás trochu naberu. Připauſtjm wám, a co ewandělſť toho připuſtit muſjm, že cjrſkew Kriſtowa čili obecná geſt ſamospaſitelná. Teď wſſať ſwých pět ſeberte, a ukažte mi, ſterá z těch rozličných řeſtanſkých cjrſkwj ge ona prawá Kriſtowa?

Petr. Ale ſauſede, co tropjte? což pať ſe ſnad pamět ztratil? Wždyť ſte to práwě ſám řekl, že obecná. A o b e c n á, to ge po řecku ř a t o l i c k á; a řatoljci, to ſme my.

Bohuſlaw. O, wjm gá dobře, že myſ

negde na past, ale na sádlo. Tím, že se wasse cirkew nazýwá Katolickau, nedokázal ste gestě pranic, nebo na gméno nepřigde. Můg woráč také se pisse Srantisseř Anděl, a předc ge gen čer-tem podšitý; a saused pisse se Giři Swatoš, a předc gen Kozlem smrdj. Protož z toho, že se wasse cirkew pisse Katolická nenásleduge gestě, že ge skutečně ta Katolická čili obecná cirkew. Několikráte giž wyswětlil mi pan pa-stor, že wlastně mi ewandělji sme prawými Katolijky, i stegšal si při tom na nasse otce, že wám ten důležitý názew Katoljci nechali.

Petr. Ale příteljnku! čím dál tím hůř, gaž ona baba řekla, řdyž se schodů dolů pa-
dala. Gaž znamenám, wy se gen sám čím déle tím hlauběgi potápjete. Co komu nechám nebo nenechám, to aspoň gednau musel mjt, není-li prawda? Prawjli pan pastor, že nám wassi otcowe gméno „Katoljci“ nechali, wy-
znáwá se tím spolu, že sme giž i před těmi dobami Katoljky byli, a že by se wassi lidé frádeže a zloděgstwj dopustili, řdyby nám nasse přjgmj „Katoljci“ nechťeli nechat. Předc snad není možná, aby ten samý strom, co se dnes gmenuge gablonj, hned zegtra na to se gmeno-
wal hruska; bylo by to babylonského zmatení na swětě. A wždyt i wáš Luter za swého mládj, a gaž na kněze poswěcen byl, a sedm swátosti přjgmal, a swaté ctil, a biskupa a papeže poslussen byl, psal se Katoljkem. Gaž ale hlavnj články nassi Katolické wjry zamj-
tal, přestal sám sebau býti tím, řým býwal, přestal býti Katoljkem, a stal se protestan-tem, proto že proti Katolictwj protestowal, neboli ewanděljkem, že toliko swaté písmo přjgmal. To snad mi připustjte, že se neod-
trhla celá nasse cirkew od toho gediného Lu-
tera, ale že se Luter odtrhl od cirkwe; sice

dyby něgačý list se stromu úpadl, muselo by
 e říci, že se strom odtrhl od listu, co ge předc
 nesmysl. Protož prawim, že gsme katoljky
 byli, a že katoljky gsme, a že katoljky zůsta-
 neme tať dlaubo, dlaubo-li se bude nazýwat
 jablon gablony, a hruska hruska.

Bohuslaw. O! gá wám neustaupjm, do-
 kud se fljn palicj nedožene. Prawil sem giž,
 je na gměnu nezáleži. Co dobrý a pewný
 ewandělje wám owšem připausstjm, že cirkew
 Kristowa čili obecná gest samospasitelná. Při-
 pausstjm, že obecná cirkew a katolická cirkew
 jedno a to samé sau. Teď ale gest wám do-
 řázat, že wasse cirkew, katolická gměnem, gest
 skutečně katolická. Dořážete-li mi to, tať
 wám i připustjm, že gest samospasitelná. Pro-
 tož teď, Petře, zeptejte se, kde máte rozum.

Tomáš. Ne tať smotře, teď ne Petr,
 teď Tomáš. Hegsa, Petře! zaweyšněte si se
 mnau, giž mám smotra w pytli. Kterak se
 podiwjte, řdyž uwidjte, že gá, w náboženstwí
 taťowý sprosták, taťowému obrowi, gačo ge
 smotr, nohy podrazil.

Bohuslaw. Ano, wás gá se bogjm, co pes
 zagice. Máte wy mysl na řoně a paty u popele.

Tomáš. Bodeyť že mám mysl na řoně.
 Máš saused Wjt má gen gednoho řoně, a ten ge
 wraný. Řuň, gehož tu widjme ořnem, neni
 wraný — tedy neni řuň Wjtůw. Ge-li pať w
 těchto mých slowech něgačá řlička?

Bohuslaw. To ne. Gať Wjt má gen
 gednoho řoně, a to wraného; nemůže mu pa-
 třiti řuň, gežto wraný neni.

Tomáš. Dobře tedy sem prawil, že
 wás mám w pytli; nebo wám gen tu malič-
 kost dořázi, že wasse ewandělická cirkew neni
 prawá Kristowa, a že tudy bludná. Gen se
 podiwegte, gať si teď zahrabi na mudrce.

Předně powjdam: Gediná toliko gest cirkew Kristowa, a ta gest samospasitelná. Tak ste sám prawil, a wšickni sme se w tom shodli.

Za druhé powjdam: Wasse ewandělická cirkew neni samospasitelná. To ste hned z počátku prawil, a tym se i hlubil. Gestě mne wzal Petr za swědka.

Saudjm tedy z wšich vlastních slow, a prawjm za třetj: že wasse ewandělická cirkew neni prawá Kristowa.

Máte to tu zrowna tak, gačo s tym wraným foněm. Cirkew Kristowa ge samospasitelná — wasse cirkew neni samospasitelná — tedy neni Kristowa. Nebo kdyby byla ta gedna prawá Kristowa, musela by také učit, že ge samospasitelná. Naproti ale učj naše Katolická cirkew, že ge samospasitelná, a tym tedy ukazuje a před swětem osvědčuje, že gest prawau cirkwj Kristowau. Amen. Ale slyšte, upachtil sem se wám při tom, až se mi pot po čele wyrážj. No, co tomu říkáte, Bohuslawku? Zdali pať sem ten wáš fljn tau swau palicj dohnal?

Bohuslaw. Udeřil ste tym na mau hlavu a na můg rozum. Wšak wám to nezůstanu dlužn, a udeřjm wám na srdce a na cit. A oč, že opět od swé Katolické cirkwe ustaupjte?

Tomáš. Gáa ustaupjt? to z wáš se stane špatný cikán. Nebo gá gaťtěžim dnes poprwé se těšjm, že sem Katoljkem. Otwjragj se mi nynj oči, a wjm teď, co to slowo „Katoljk“ obnášj. Znamená totiž občana w té wzácné obecne cirkwi, kterau Syn Boží sám wzdělal a swau frwj poswětil pro wšecky syny Adamowy. A slyšte, w takowé obci býti sause-dem, to neni žádná maličkost. Protož aby ste seznal, kterak za swau wjru se ode dnešťa wice nestyďjm, ale kterak směle gá gi weřegně před

celým světem wyznávám: tak se podjweyťte na mne, řmotře ewandělju! nebo znamenám se před wámi znamením swatého řříže, řřka: We gméno Boha Otce, i Syna, i Ducha swatého, Amen; a prawjm řř wám: „Odstup ode mne pokuřřiteli!“ Wřřřak se od nyniřřka načefáťte až po řřmrti ten autereřř, než wám zase do waffi modlitebnice wlezu.

Bohuslaw. Řře, toho owřřřem řřem řře nenadál, řře Chormáťřřský rychťář tak horumpádem do gámy upadne. Ale gen počķegte, na té topince, giřřto wám nyni poslauijm, giřřť řře řři řřuby wylámete.

To má řř. Řře giřř nechťte, řřmotře! gá řřem tuze upachtěný, a nebude wřřřem nám to na řřřřodu, geřřť-li řře řři řřochu oddechne. Práwě mi cořřy dobrého napadlo. Ta rozmilowa, řřterau řřme dnes wedli, ge přřliřř důležitá. Bylo by wěru řřřřoda, řřdyby měl řřlowěřř na tak wřřácné a swaté prawdy zapomenaut. Protořř na chwilku odegdu do řřwé piřřárny, a tam gádro celé té wěci řři zaznamenám. Tento den ale řři zapisřřu na wěčnau pamáťku, nebo rychťář Chormáťřřský dořřázal, řře i w nábořřensřřých wěcech neni bez řřilipa.

VI.

Bohuslaw. Prořřim wás, Petře! copáť tomu nařřřemu rychťáři řřřřáťte? Tent ge řřálý gařřo woda w řřořři, neni-li prawda? Ĥned se mnau drřřj, a Ĥned na to zas s wámi.

Petr. Poslauchegte, rychťář ge gen poctiwý muž, a poctiwému ge prawda milá, a řřde gi widj, tam řři řředne. Řře náš rychťář w nábořřensřřých wěcech wřřřech Ĥawránřřů nesebral, a teprw se dowtřřpi, řřdyřř dostane pěřřti za uřřři, i nu za to Ĥrubě nemřřře. Magj to neywjć ti

na svědomí, gesto ho v mládí tak zanedbali. A když právě o vychování mluvíme, mohli bych tu gestě wſſelicos říci.

Bohuslaw. Máte pravdu; vypadá to nyní welice possmaurno. Negen u nás katolíků, ale i u nás ewanděljků newěra mezi mladším lidem zmáhá se, až ge člověku aužko.

Petr. A kdo tím winen, nežli my starší? Říká se: gať matka, taťowá Batka, a gaťe semenó, taťowé plemeno. Gať kdo oral na gaře, taťowé má w letě žně. Protož žádámeli pro budaucnost wětší horlivosť u wjře, hledmež hned při mládeži půdu lépe wzděláwat, a nedáweymež gi ani slowem ani příkladem žádného pohorſſenj.

Bohuslaw. Wy ste rázný člověk, a tu zagistě za zlé mi nebudete počládat, promluwjim-li s wámi upřímně. My ewanděljci, sme-li tak sami pohromadě, welikau winu dáwáme wassi cirkwi, totiž wassim kněžim, že teď ta newěra tak se zmáhá. Wy máte při své wjře tak wſſelike přjlepky, na které ale držíte gestě snad wjce, než na samé gádro. Za tau přjčinau mnozi z wassinců tyto šupiny, a s nimi spolu gádro samé zawrhugi, a stanau se newěříci. A ta newěra od nás katoljků wlaudila se i mezi ewanděljky, tak že dost přjčiny máme naříkati si na nás.

Petr. Ano prawili, že wůz táhne koně, a že zagjc psa honj. Máte wy na nasse duchowenstwo zlášťnj piwku. Powjm wám podobenstwí z písma, a wy ste biblár, wjte tudy zagistě, kterak w starém zákoně každý wděčný syn w zlášťnj uctivosti mįwal ten statek, a ty grunty, které zdědil od otců.

Bohuslaw. To býwalo swatau geho powinností, nebo w 4. knize Možíšowě w kap. 36. Hospodin přikázal, aby dědictwí zů-

stalo w čeledech. Prawil gednau bezbožný židovský král Achab Nábotowi, sausedu w Izraheli: „Dey mi twau winici, at udělám sobě zahradu a zelinám, nebo blízko gest domu mého; gá ti za ni dám třeba gestě lepšši winici, nebo ti gi zaplatim stříbrem.“ Odpověděl mu ale na to saused Nábot asi w ten smysl: „Chraň Bůh, abych zadal tobě dědictwí otců swých.“ A chudinka ten to zaplatil smrtí.

Petr. Co ste tu uwedl, výborně se hodj. Kristus Pán, náš duchownj otec, zjssal a zanechal nám duchownj statky, neboli grunty, totiž swé učenj, swá přikázanj a swátosti. Tyto grunty až podnes nalezegj nassi katolické obci, tedy nám sausedům, ne ale abyste mysl, že nalezegj toliko duchowenstwu. Duchownj nic giného negsau, než sluhowé nassi, magice nám posluhowat a nás obsluhowat, nebo napsal zagisté Pawel: „Tať o nás (totíž duchownjch) smegssleg člowěť, gaťo o služebnjcch Kristowých, a rozdáwačjch tagemstwí Božjch.“ —

Bohuslaw. To wssak mi neupřete, že právě wassi duchownj sau přjčinau mnohého pohorssenj, a přjčinau, že mnozj od wassj cirkwe odpadli a odpadnau.

Petr. Gsau to lidé bláhowj! Bohuslawe! Kdyby dnes woráč nedbale wám wzdělal pole, nedbale oral a sil, tať že by na poli taťměř nerostlo než metlice a fauťol: zda-li pať proto ze swého hospodářstwí utečete, a ge pozůstawjte swému čeledjnu?

Bohuslaw. J to aby mne kobyła trřla. Naopať nechám si stateť, ale woráče swého wyřlidjm ře wssem řozlům tam, řde liřřy dobrau noc dáwagj.

Petr. A hleďte, podobně ge blázen ten, genž opauřřti swé katolické grunty proto, že negsau právě wssični duchownj tať, gať by

wlastně měli býti. Wssať gde hodina a giž gest, a swobodná nynj cirkew sama ze sebe wywrhne wsecky sluby, genž mįsto pastýřské hole w ruce drží gen owčj nůžky, rozumíte ř: čemu; a řteřjž nepasau owce, ale gen sami sebe pasau tuřem swých owcj. Ale pro hrstku těch nezďárných sluh opustiti řatolicřau obec, bylo by wěru tať posřetilé, gařoby něřdo z neybohatsřjho hospodářstwj proto uteřl, ře má nezďalého čeledjna.

B o h u s l a w. To řte mi ale posřd přeďc newywrátil, ře ta nyněgřřj wlažnost u wjře od wás pocházej?

P e t r. Widjte, ře wás mám za hodného člowěřa, řeknu wám bez obalu, gař my řatoljci o tom smeyřřljme. Powjďáme ři totiž tať mezi řebau, ře ona celá neřest wlastně od wás ewandělřřů pocházej.

B o h u s l a w. No to řem wěru řáďostiw, gařý rarářřeř nám z toho wyleze.

P e t r. Wyprawowal řte o onom Nábobotwi, ře se zapřisáhl, ře nezadá ničehoř od řřuntu zďěďného po přeďcřh, až to řonečně i zaplatil řřwj řwau. Podobně i nasse řatolicřá čeleď má řtateř a řřrunty zďěďné od Otce Řřřřta řřřze aposřřtoly. A ře tyto řřrunty se podáwali od otců synům, o posřd podáwagj, řřřřame gim podáňj, ať ři pať to podáňj ge auřřnj neboli přjemnj. Toto podáňj zachowáwá nasse řatolicřá čeleď welmi wěrně, a meznjřky nedá hýbati ani o caul. Gařé řřliby se gi giž řtaly, a řďyřž nepomohlo, co tu giž řřřwe wyteřlo řřřze řřidy, řřřze pohany, řřřze řacjře — nic naplat. Nasse otcowé od těch swých zďěďných řřřřřů nezadali ani za mář, řřřřagjce s Nábobtem: „Čhřaniřž Bůh, a by řh o m zadali řěďřictwj otců swých.“ Ahle! tu přeď třemi řřřy lety nagednau powřřtal wáš pan Luter, a

dal si řici, a pustil z těch ěruntů kus po kusu za factu. Tu hlavní polowici, totiž austni podání, pro nic a za nic zahobil docela.

Bohuslaw. Ale Petře! přede gen považte, kolik neřestj se do toho austního podání bylo wlaudilo, až to zrowna bylo proti Pánu Bohu.

Petr. Ať si tu byly neřesti nebo ne, wšse gedno. Žádný rozumný hospodář nezadá swůg ěrunt proto, že tam narostla metlice, nebo-li stořlasa, ale wytrhne to pěkně a udělá si pole čisté. Wjte to dobře, gať před časý nedbalj býwali naši chorwátsstj pradědowé, že zde nic tu nic ty býwalé naše ěruntý na ěorce zanechali wrchnosti proto, že tam byla zpaussť. Gaťý teď máme shon, co gsme se giž naběhali k adwckátům a do Prahy, gaťé sme giž knihy wyssťaurali, a gať sme proto nařikali na předky, že snad ani w hrobě pokojge mjtí nebudau. Příteli! takowé wěci snadno zadáte, ale než gich opět dobudete, stogi wám to práce, běhání a starostj. A widjte, ge-li giž při ěruntedh zemstých takowá lehřowážnost řrátřozrařkostj a posťetilosť, co teprw se tu má řici, zawdákli člowěř něco ze swých duchownjch, nebesťých statřů? A právě to udělal Luter wáš, a ze sedmi swátostj zadal gich hned několik, a čím dál tjm wice, až wám zbyly sotwa gešťě dvě. A i z piřma wyssťrtal wšse, co se mu hrubě neljbilo, a do geho tobořky se nehodilo.

Bohuslaw. Aby se byl Luter něčeho božstěho dotekl, wěřte, to řte na omylu. Wšsať wy byste měl wěděť, že Luter z piřma newywrhl než právě ty knihy, řterěz nebyly božstěho půwodu.

Petr. Gá wám něco powjm. To wy mi s těžřem dořážete, žeby byl Bůh právě Luteru takowým nosřkem obdařil, aby byl mohl

samého Pána Boha stopovat tať, gať na přiklad pes stopuge swého pána, a aby tudy byl mohl řjci, to a to ge božského původu, a to nenj. Wšak o to ani netřeba se hádat, nebo dost na tom, že on z toho podání, co w cirkwi giž trwalo asi 1500 roků, mnoho, mnoho zawrhl.

Bohuslaw. Jas mi ale za prawdu dáte, že wše, co Luter podržel, bylo welmi wybrané.

Petr. O! milerád wám připauštim, že to wše welmi wybrané bylo. Řikáwá se, co se z kočky narodj, že prý nebude než myšši chytati. Protož, gať wybral Luter, tať wybírali potomci geho, a wybírají až do dnešního dne. Prawil mi nedáwno pan pater: „Budau-li ewandělští doktorové a pastorové s tím wybíráním tať pokračowat, gať činili až posud, brzynko z biblij jim nezbude, než samé dešty. Luter házel swrchnici ořny, a potomci po něm vyhazují podušky a slámu, až pať budau na holičkách ležet.“ Es é se, známe se; dalo by se mnoho o tom mluwit. A widjte, gať pozorowali katoljci, kterať wy zle hospodařte, pohoršili se z nich mnozí, a že tyto wše knihy čítali, a z wás si brali příklad, stali se pať newěřjci. Tať aspoň my si tu wěc wyprawugeme.

Bohuslaw. Sausede! nechte těch špiček, geště negsau šwestky zralé.

Petr. No, geť-li to ge špičkovánj, pať wěru newjm, co špičkovánjm nazýwáte. Wždyť wám podávám čistau holau prawdu, a to po lopatě. Nebo právě proto, že sřze wás newěra i mezi nás se byla wlaudila, a že proto negaťá baučka strhnaut se může: zapřisáhli sme se my katoličtj sausedi giž minulau neděli w nassj gednotě, že gaťo oner ůábot wěrně chcem státi při podání swých otců. Co lidského na této půdě narostlo, to ať třebas prastne,

wšak od samé božské půdy nezádáme ani o pš, a kdybychom i frem swau wycedit měli. Gať sme tyto grunty dostali od swých otců, w též mžře, a bude-li možná, w lepšším stawu ge od-
řážem swým synům, aby oni gednau nepřisli tať na mizinu, gať ste wy giž přisli, a hůř geště přigdete.

B o h u s l a w. Abychom byli my ewan-
děljci se swau wjrau tať tuze na holičkách,
gať tu prawjte, to wám bez pochyby genom
pan pater nasseptal. Kdy byste nás znal, řeřl
byste sám, že ge mezi námi dobré gádro.

Petr. Ano, u nás w Čechách, a mezi
staršimi, připauštim. Ale kdy byste byl býwal
se mnau w řiši, gať tam byla ta wogna s
Francauzy, a kdy byste uměl německy čist, zwě-
děl byste, řterať to bjdně s wassj ewandělickau
wjrau právě tam giž wypadá, řde byla řo-
lébka gegj.

B o h u s l a w. A což, my žigeme w Čechách,
a tu gen čtete „Čeřř o b r a t ř ř é n o w i n y,“
a poznáte, gaťá ge geště mezi námi wjra.

Petr. A wždyť ste dřjwe prawil, že s tě-
mito čeřřými bratry nadržjte. —

B o h u s l a w. S nimi samými owšsem
nedržim; wšak to ge maličkost. Ale ty nowi-
ny mám za swé wlastnj penjze, nebo čtenjm
gich se i wzdělawám i wyražjni. Ge wám za-
gisté tento nowý wěřtnjř mistrný řus práce,
a mluwj gaťby bičem řlohal, a piřse, gať před
časj psáwal Pawel.

Petr. Ano, dost možná, že piřse gaťo
Pawel, ale snad tať, gať mluwil Pawel za
těch řasů, řdyž mu řřkali Sawel; wšak wy mi
rozumjte. Co pať myřjte, že my řatoljci ty
wasse wěci nečjtáme? O holenku! my ge taťé
čjtáme, a to proto, abychom se dowjdali, má-
te-li geště něgaťého gádra, čili nic. Gá owšsem

co Katolijš neyraděgi čítám Blahowěsta, kterého wy snad ani neznáte. Ale mám-li tať někdy po chwjli, řačnu tať do wassich nowin, nebo prawil mi pan pater: „Chce-li řdo zwědět, kterať slunečnj swětlo welký dar Božj, zamhauřjž on někdy oči, anebo hlediž délsj čas do tmy, a gistě, že si swětla, tohoto Božjho daru, dwognásobně bude wážit.“ Tato slowa nassemu panu pateru neměgte za zlé; nebo gaťo wassi dwogctihodnj páni řázi, že wy ste w swětle: tať zas podle swého řemesla řázi nassi welebnjčkowé, že my Katoljci swětlo máme.

Bohuslaw. A co pať proti těm nassim nowinám předc máte?

Petr. Znáte mne, sausede! že nerád řo-
mu řřimdy činjm, a že i blaudjcjho spolu-
bratra swého wymlauwáwám tať dlanho, dořud
gen dost málo možná. Ale řdekoli widjm, že člo-
wěť slowjčka natahugé, že smysl naschwál pře-
řrucugé, že bljžnjho swého w podezřenj uwádj,
že cedj řomáry, a dělá z nich welblaudy: tu znám
gá zagistě gazyřkowé poljwky strogit, gaťoř gi
strogjwal KristusPán sám řarizegřřěmu plemenu.
Wáš časopis tať na př. mluwj rád o nassich
řněžjch, o Jezowitech, a rád si o gegjch hazuřky
hubu utjrá. Widjte, gá ty nasse Jezowity bljže
neznám, nebo ge tomu giř dāwno, co z Čech
byli wyhnáni, a dost možná, že mezi nimi byli
podřřite řřelmy. Ale gsau-li ti Jezowité wřřicřni
w řřutřku tať, gaťo ge ten wáš časopis, mohl
byste ge wěru wřřecřky čertu w dar dáti řřě-
dřého wěčera.

Bohuslaw. Ale předc gen powážte,
Petře! co to mluwjte. Pamatugte na to, co
Pán prawil: „Nesudte, a nebudete řauzeni.“

Petr. J řřařka! řdo giné tepe, ať taťé
cjtj, zač toho lořet; a řdo má dčrawý ga-
zyř, třeba mū geg řmolau zacelit; a řdo o bljž-

njho sobě zuby ostrj, třeba mu ge braustem wyrazit. Kdybychme ty wasse nowiny gen měli při ruce, ukázalbych wám, že sem tu nebauchl chlumecným prachem. A wssať počkejte, až tať gednau budeme mjt po chwili, progdeme spolu čislo po čislu, a ukáži wám to černé na bílém.

B o h u s l a w. Wssať gá dobře wjm, proč wám ten náš časopis hrubě newonj. Dává on wám katolickým někdy sšňupce, že máte-li rýmu, dozagista gi ztratíte.

P e t r. Ano sšňupce dává; ale gen štoda, že ten geho tabáť trochu starý a wywětralý. On ge neywice w Němcjch pácowany, a to giž za krále Holce, když byla za gressli owce. A že se tam wyležel a i samým Němcům se giž zosflwil, passowali ho při nyněgšj swohodě přes hranice sem do Čech, domijnwagjce se, že Cessi magj řezánku w hlavě, a že tu na swé zbožj nagdau dobrý odbyt. A skutečně gsau tu mezi námi lidi, co gessťe newědj, kámpěnkawa nosem sedá, a gežto o ten wywětralý saský tabáť zrowna se derau. Nebo že hluboce do nosu leze a hodně štjipá, a že člowěk po něm mnoho řechá, domeysšlegi se, kdo wj, gaťe to wzácné zbožj. Ale widjte, takowý starý, zkuššený sšňupáť, gaťowý sem gá, ten se takowým satkářům gen směge, a k tomu tabáťu gen s osflwosti přičuchne.

B o h u s l a w. Gať se mi wšsecko zdá, tať w tom wasssem podobensťwj zas něgaťe šselmowštwj wězj. Powězte přede, copáť ste tjm vlastně chtěl řci?

P e t r. Ano, powjm wám. Widjte, wassi ewandělčtj bratři w Německu giž dlaubo, giž ode tři set let, hanebně pjssau proti nám katolickým, a na naši cirkew giž nařydali hany na hanu. Z prwka na takowé spisky mjwaly dobrý odbyt, nebo sám wjte, kterať každá no-

winka člowěka těšj. Ale wšsecko má swůj čas ; protož poctiwj ewandělci wenku w číši giž giž se za tyto wšsecky nádawky až pod usi stydji a řdyby dnes mohli, spálili-by wšsecky takowé knihy, protože nám katoljčkům owšem sau hanau, ale gen gim samým hanbau. Že sme ale my w Cechách měli censuru, nesměly se u nás podobné věci a nádawky ani prodáwat, ani tišfnaut. Ale teď, řdyž ge censura zrušena, a wšsecko se může podle libosti prodáwat a tišfnaut, wyskytli se i hned u nás špekulanti, gať to wšsude býwá. Škoda že Židé obchod newedau s wjrau, poněwadž to málo wegdělku nese; sicby to zagisté sami byli pachtowali. A gať se toho neugali Židé, ugali se toho sami řřestané. A tať se ty wywětralé německé staré štwárny opět obnowily, a aby ste zwěděl, co ty štwárny znamenagi, tať wám to powjm zkrátka. Dělá se lauh z ingaustu a pišse se, že prý my katoljci se flanjme panence Marii a Božškau čest gi proukazugeme, t. g. že se wyznáwáme: panenka Marie! ty si nadewšsecko. Řdyby nebylo tebe, nebylibychme ani my, ani swět, ani Pán Bůh sám. Protož gaťo ubožj čerwjčkové před tebau w prachu se plazjme. Dále se pišse, že my katoljci papeže za swatau a neomylnau bytost máme; že swaté děláme, a obrazům a i pozůstatčkům gegich se flanjme; že wšsach ginowěrců do horaucjho peřla zatracugeme; že sme husa spálili; že wěřjme, že se řřrze odpustky mohau hřichy samé odpausttět, neb že se dočista dušse i z peřla wyřšaupt může; a podobné věci, řterěz giž focaurkowšstj řřewci na řopyta piššagi. A tomu se dá gessťe co omáčka žiwotopiš něřterých bohaprázdných papežů, biskupů neb řněžj, řus řuřna od řabátu páně Terešského, něřkolik řostj swatých pozůstatků, asi řbra jezowitského tuřu; to wšsecko se pěřně zatrac-

chá, opepři, upeče, a upečené zaobalí se do papírku, a zboží ge hotowo. A pak co dimu, že se o to wšeligaci lidé perau. Kdyby ale věděli, co to vlastně ge; kdyby věděli, že tu nic giného není, nežli staré tělo, stará plesnivina, dobře owšem připravená, věru žeby se toho ani nedotkli. Ale gať sem giž gednau prawil, tať prawim i dnes: chut lidská ge na swětě rozličná; geden rád má holuby, druhý hauby.

B o h u s l a w. Tencůcky, ohonůcky, natočcky; věru, wynedáváte swé hubě darmo giť. Wšak gá dlawho giž čítám Hlasatele, od prwnjho geho počátku až do dnešnjho dne, ale aby wšeccky ty věci tam stály, gať ste ge tu wypočetl, to věru newjm.

P e t r. Bylo-by tať posetilé, kdyby tam giž wšeccky byly. Wasse nowiny chtěgi děle na žiwu býti, pročez si musí wšelicos gessťe za lubem nechat. Ale wšeccky ty věci, gať sem wám ge tu wypočetl, nagdete giž pohromadě w čmaraninách wassich ewandělických bratrů w Němcich. Ale abych nezapomněl, chtěl sem gessťe podotknout, že wáš časopis nemá toliho sšupce, gať ste před tím powjdal, ale že má tať tabáť pro kuřácky.

B o h u s l a w. Gať to asi myslíte? Gá sem giž gať oparený.

P e t r. J nu, abych wám to tať zkrátka a po staročesku řekl, on někdy lže, až se mu od huby kaurj. Kdy byste se katolické knihy nebál, ukázal bych wám na důkaz něco w nassem Blahowěstu. Wšak wjm, že pohaut gen na swém smetjsku smělý, a že proto před katolickau knihau utjkáte, gať dábel před přížem. Nic on nedělá; až tať někdy budeme sami pohromadě, wšak gá wám některé ty lže ukáži sám.

B o h u s l a w. Widjte, sausede! sem gá prawý starowěřjci ewanděljk. Ukážete-li mi cosí

tašového, nebudu vám zagisté protivníkem. Wšak třeba přestat, nebo slyšim již rychtářovy boty wrzat. Ale pamatujte, Petře! že ste mi mnoho dlužen; gá ty nasse nowiny hned nepustim.

VII.

T o m á š. Co tomu říkáte, lidičky? Snad ani čtvrt hodiny není, co sem pryč, a hle, gá se swau pracj hotow; a s gáswu pracj! Dausám zagistě, že mne nepostawíte na místo hanby. —

Bo hu s l a w. Kmotře rychtáři, sám-li je
chválíte, máte zlé sausedy.

Tomáš. Nwidáno! to snad gen wás, a to dost možná, že ste wy mi teď zlým sausedem, poněwadž sem wás drobátko potěpal a se stal horliwým katolíkem. Nic nesto-
dj; gednoho sem ztratil, druhého sem ziskal. Ale nechme toho, a raděgi pěkně poslaucheyte, gá wám swau pšsemnost přečtu. Kdybych byl někde pochybil, tať mne opravte. Kdo tedy má ussiť flyssenj flyš.

Petr. Gen směle čtete, rychtáři! My budeme tať zticha, že uslyšíme i blechu pašlat.

Tomáš. Na horu postavil sem nápis:
„W Chormátech“ a poznamenal sem při
tom dnešní den a léta Páně. Začáteční pak
tažto:

„Katolíř wěřj, že gest geho cjrřew samo-
spasitelná. Ale ewandělji neučj, aniž wěřj,
žeby snad gegich cjrřew samospasitelná byla.
Oni naproti tomu tařowěto učenj zawrhugi, za-
tracugi. Má se pař celá tato důležitá wěc w
frátřosti tařto :“

„Bůh prvního člověka v rági žehnal, a tudž v něj wstřpil wesskeré pofoleň lidské. A Bůh mu zařázal ono gedno owoce řka: Bu-

deš-li gisti, smrti umřeš. Člowěť zhřessil, a my wssični s njm, my w něm. Člowěť propadl gať tělesné tať duchownj smrti; a my w něm, a my s njm. Člowěť se dostal do wazeb hřichů, do žaláře satanášsowa; a mi wssični w něm i s njm.“

„Že pať člowěť sam swau powinnost zaprawiti nemohl, leč wěčnau smrti, slitowal se nad njm sám panownjť lidského žiwota. Syn totiž Boží wtělil se, a sám dobrowolně přigal na se smrt lidskau. Zaprawil tedy náš welikánšťý dluh šarlatowau swau krowj, a tudjž nás wykaupil.“

„Před tjm byl člowěť dlužnjkem sprawedlnosti rozhněwaného Boha, Bůh geho wěřitelem, a protož pekelni dráb měl k němu práwa. Kristus člowěka wykaupil, a tať se stal člowěť geho dlužnjkem, Kristus pať geho wěřitelem, a swrchowáným pánem.“

„Byl owšsem člowěť wykaupen, pro to wšse pať oswobozen čili spasen nebyl. On totiž dosawad wězel we wazbách hřichů, a měl na sobě gho dáblowo. Záleželo na Kristu gaťožto swrchowáném pánu, řohoby sprostiti čili spasiti chtěl, čili nic. Za tauto přjčinau nazýwá se spasitelem swěta.“

„Kristus Pán sám osobně dussjm toliko w předpeřlj odňal pautu, a uwedl ge do své sláwy. Aby pať spaseni se udělowalo i na zemi, ustanowil k tomu wyslanstwo dwanácti apostolů a těm dal dekrét, aby swázaných rozwazowali. Podlé rozkazu Páně měli tito mužowé předně wšsem lidem zwěstowati wykaupeni, a tato radostná zpráwa gmenuge se ewandělium. Za druhé měli lidi aučastné učinit spaseni, a to sřze prostředky, gimž řjkáme swátosti.“

„Na weliký hod swatodussnj toto wyslanstwo Páně zgewně swětu se ukázalo; i připogili se

gim šrže přest tři tisíce dušj. A tať vznikla cirkew čili obec Kristowa a ta nebyla toliko založena pro syny Abrahamowy, ale pro syny Adamowy, nebo prawil Pán: Učte wšsecky národy, a přtète ge. Cirkew tedy Kristowa byla wšseobecná, neboli katolická a tať bez toho byla gen gedna. Že ale Kristus této swé gediné cirkwi odkázal swé wyslanstwo s dekrétom, aby swázaných rozmazowali, byla ona spolu spasitelná. A tomu wšsemu tať dobře wěřj i katoljř, i ewanděljř.“

„Ža časů apostolských, gať tato cirkew katolická vznikla, giných tu cirkwj nebylo kromě židowské, samaritanské a pohanské. Z těch wšsech spasitelná nebyla žádná — cirkew tedy Kristowa samospasitelná. Že pať w žádném giném spasenj není kromě w Kristu, nemohl a nemůže žádný wzdělat nowau cirkew spasitelnau, a to stegně dobře wj i katoljř i ewanděljř. Cirkew tedy Kristowa čili katolická bylat, gest, a zůstane samospasitelnau.“

„Gen ta cirkew, w fteré se nacházjm gá Tomáš rychtář, od gaťžiwu se gmenuge katolická. A že ge katolická w skutku, to dořazuje tjm, že co prawá cirkew Kristowa učj: Gá cirkew katolická sem samospasitelná.“

„Ewandělická pať cirkew neučj, žeby snad ona byla samospasitelná; naproti tomu, ona nás katoljřy pro tu samospasitelnost zlehčuje, tupj a hanj. Není-li pať cirkew ewandělická samospasitelná, není zagisté prawau cirkwj Kristowau. A zawrhuge-li a zatracuge-li ten článeř o samospasitelnosti, zawrhuge a zatracuge tudjž zdravý rozum a čisté slowo Božj.“

A teď sem swau wěc dořonal; co mi řjřáte, Petře? Rozumjm-li swé wšře dobře, čili nic?

Petr. Gať řjřám, z wás bude gestě

wěrný, horlivý a oswícený katolík. Děláte mi zagisté čest a radost.

Tomáš. Wšak to w sobě také dobře cítím, a protož teď se posadím co wěrný katolík k wám, Petře! a nechám Bohuslawka samotného na weymjínku sedět. A co wy tak na mne kaukáte, kmotře! gačo kyselé zeli? Gen mne swým okem měřte, gačo Petrowský, wšak proti mně nic newymedete. Wytáhnete-li gen gedén hřebík z toho kowánj, gač sem wám to teď četl, dám wám za to celau kobyly.

Bohuslaw. Wšak ne gen gedén hřebík, ale celé kowánj, a kobyly ta ge má. Wy udeřil na můj rozum, udeřim gá wám na srdce a na cit, a že pač zas rád ke mně přitáhnete? Slyšte genom:

Předně: „Ge-li cirkew katolická samospasitelná, zatracugi se zagisté wšickni, genž negsau w nj.“

Za druhé: „Gedna každá cirkew zatracugiji ge proti ewandélium lásky, proti rozumu, proti Bohu a geho Kristu.“

Za třetí: „Tedy cirkew katolická není prawá Kristowa.“

Protož kmotřjčku rychtáři! libo-li wám, zůstaňte si při Petrowi, zůstaňte si gen při té cirkwi, která mne a ostatnj wšecky ewanděljky, a židy, a Turky do pekla hází.

Tomáš. J gděte ke wšem šlařům, gač ste mne udeřil do slabiny! Nežbych wšecky gino-wěrce do pekla odsaudil, to se raděgi s šilipem žehnám a stanu se třeba tulipánem. Pane Petře, pěkně se wám poraučím, a se swau stolicí ku kmotrowi cauwám.

Petr. Ale gděte, rychtáři! gste wy předc gen člowěk gačo zagíc, a bogite se každého, byt i na sobě neměl než kowářské zástěry, a tluče-li flučík na swůg bubeneček, giž se domníwáte,

že táhne celá armáda. Deyte teď hezky pozor. Ge-li pravý ten klič, co sme teď spatřili u Bohuslaw, dokáží wám — ale neležte se! — že wy rychtář chorwatský ste živý Luciper.

Tomáš. Ano, dokážete mi to, až pogeďte Praha okolo.

Petr. Kdo wi gestli ne. Předně prawjm: „Čeho ste neztratil, to gesttě máte, nenj-li prawda? Tať na příklad swé pole za humny neztratil ste, tať ho gesttě máte.“

Tomáš. Ano, co gsem neztratil, mám gesttě. To ge swatá prawda.

Petr. Za druhé: „Dábelstwí ste neztratil — nenj-li prawda?“

Tomáš. To ge ale tať nápad od wás! Gakpať bych gá byl dábelstwí ztratil?

Petr. Gesttě gednau prawjm: „Čeho ste neztratil, máte. Dábelstwí ste neztratil — za třetj: tedy ho gesttě máte.“

Tomáš. J gďte wy mi ke wšsem pozlům, nebo tjm wššim rozumem mi gesttě dokážete. že sem byl přítom, gať Pána Boha swlékli.

Petr. Gá wám tjm gen ukázat chtěl, že přiwým lineálem uděláte přiwau čáru, a přiwým hřebíkem přiwau djru. Gá prawil: „Čeho člowěť neztratil, má on gesttě; a tu máte přiwý lineal. Bohuslaw ale prawil: „Cjrkew fatolicčá co samospasitelná zatracuge wšsecky gino-wěrce;“ a tu máte přiwý hřebíť.

Bohuslaw. A kterať přiwý? tobych rád wěděl. Ge-li cjrkew fatolicčá samospasitelná, nebudau spasení nekatoljci; a nebudau-li spasení, budau zagisté zatracení.

Petr. Wšsecko se mi zdá, že wy gažožto ewanděljť wěřjte, že Kristus Pán dal Petrowi skutečné klič, ať si giž sau stříbrné nebo zlaté; a že Petr posawád u nebeské brány stogj co

vrátný, a tam pausťj toho chce, a odmršťuge toho chce.

B o h u s l a w. Ale gděte! Kdožpařby o slo-
wu Božim tať smyslně a raubawě smeyšlel!

P e t r. A gať ſi to tedy wykládáte, že
Pán prawil Petrowi: „Tobě dám Pliče Krá-
lowstwj nebeského?“ Wždyť to snad dosti gasné
a zřegmé, že mu dal Pliče k nebi.

B o h u s l a w. Hoho! to byste byl pěkným
pismařem. Snad předc wjte, že Pán častěgi Krá-
lowstwjm nebeským nazýwá swau cirkew; ale
toto geho Králowstwj nebeské neni geště samé
nebe.

P e t r. Wýborně! wýborně! Králowstwj
nebeské neni geště samé nebe, a hledte, podo-
bně tať spaseni neni geště samé blaho-
slawenstwj. A toho rozdilu třeba ſi powšim-
naut, sic gehlu budeme hledat, a celau swjčku
při tom spáljme. Wšak wy co pismař dobře
wjte, kam s tjm mřjím.

T o m á š. Gá tu při wassem poswiceni
sedjm, gen že žádných koláčů newidjm. Wy na-
mautě prawdu tať se wznášjite w powěťřj, že
wás sotwa lze pozorowat. Což, Petře! nechťel
byste mi z něgařého podobenstwj wenkowšřý
koláč upeci?

P e t r. To se mřjže lehce stát, wezmu přj-
klad ze starého řjzeni, a sice promluwjm něco
o panu zprawci.

B o h u s l a w. To raděgi něco giného nebo
wjte, že to s tjm zprawcowstwjm hrubě newo-
ni, a wjte též, gaci sau to obyčegně lidj w
tom stawu.

P e t r. A což mi do času; genom ať ne-
hanj geden staw druhý. Sedlák špičkuge au-
řady, a auřad zas řekne: „Sedlák se neumj
frýti, řdy; ho i pod lawici šřřagi, wšak mu
wždy boty wyhljdagj.“ A wjte-li co, zprawcowé

wždy budau, ať se pať giž gmenugi wrchnj ne-
bo delektori, nebo heytmané, wsse gedno. Giž
swatý Pawel mluwil o zpráwcich, a příteljičku!
bez zpráwy kam bychme přišli. Wždyť to snad
ze swého hospodářstwí wíte, že dwa kohaui
na gednom smetísti se nesnásegi. Pro několiť
nezdárných audů neslusi, aby celý staw se tupil.
Tať to máte s panským stawem, s kněžským
stawem, učitelským stawem, řemeslnickým sta-
wem, selským stawem. Wssude kaukol, ale wssu-
de tať i pšenice. Kdo ten neb onen staw tupj,
ten ge w mých očích daremným člověkem.

Tomáš. Dobře tať, Petře! že nic nene-
cháte na auřady přigjt. Za to wám tu dáwám
šňupec tabáku, aby ste se hodně posilnil. Tať
gen to podobenstwí s tím panem zpráwcem,
mně se to wjc bude líbit, než kdybyste wzal giné.

Petr. Náš pan zpráwec měl swau panj.
Měl spolu přes leto u sebe panj tetu Lucii,
panj sestru Lidmilu, a konečně panj šwa-
growau Anežku. Wjme, gať tam chodj, kde
mnoho ženských a kterať každá na paničku
hráti a čeládku i děti komandowati chce. Lucie
chce poraučet, Lidmila a Anežka chtěgi porau-
čet; a panj zpráwcowá bez toho nezůstane po-
zadu. A když se tu stane hřmot, wstaupj na-
gednau p. zpráwec mezi ně, dupne si, a ostře
mluwj taťto: „Teď toho mám dost a weljm
ticho. Kdo tu má co poraučet, a kdo tu panj?
Tuto není ani Lucie panj, ani Lidmila panj,
ani Anežka panj. Zpráwcowá sama tu panj,
ta bude poraučet.“ Teď ale kdoś řekne, že snad
p. zpráwec pod pantoflem, a to proto, že pra-
wil, žeť ona sama panj, a gen ona že má w
domě co poraučet. Co byste o tom člověku
saudil?

Tomáš. O něm bych saudil, že nemá
wšech doma. Wždyť z toho, co p. zpráwec řeřl,

nenásleduge než to, že geho choť gedinau domácí panj. Proto wšse ale pan zprawec ani za máf ničeho si nezadal, zůstane on proto wždy domácím pánem. Ale teď powězte, gať se ta wěc sem wztahuge?

Petr. Gať sem giž dříwe prawil, ořlaml ďábel prwnjho člowěka, a táhl geg do swěho otroctwj. Slitowaw se Bůh, přisljbil ženu, řteráž bude s ďáblem w nepřátelstwj, a hlavu mu potře. Wjte-li pať, rychtáři, řterá ge to ta žena?

Tomáš. O tom sme giž ōndy mluwili, a dnes ste to zlášť gasně ukázal. Tato žena ge Kristowa, čili řatolicřá cirkew, a ta lidi wyswobozuge z wazeb hřichů.

Petr. Předstawte si, rychtáři! náš tu swět co řřjrau řřni neboli swětnici, náš lidi co děti, a wšseliké cirkwe co ženy w této řřni. Řaždá z nich se wydává za tu prawau ženu, a za nassi matřku a domácí panj; a řaždá twrdj, řeť řpawitelná, totiž ře má moc hřichy odpauřřtět, a člowěka s Bohem řmjřit. Wždyť to řám znáte, gať řřřze to býwagi na swěťe rozepře, a gať řrudřké háďky mezi rozličnými cirkwemi. Teď ale deymež, řeby Kristus Pán geřřťe gednau na swět přišel. Co řaudjte, gaťby ařř tu mluwil?

Tomáš. Ten wáš nápad ge pěřný. Giž ři to tať myřřim, gaťby Kristus mluwil, gen ře to neumjř prodáwat. Protož raděgi řám to řekněte.

Petr. J nu podle mého rozumu Kristus by takto ařř mluwil: „Toho pohorřřenj mám dořř, neb má řádost powždy býwala, a geřř posud: řwornost a pořřog. Řterá to ona žena, giž Bůh we swěm milosřdenřwj swětu přisljbil? Tato žena negřř ani ty, řeno pohansřřá, ani ty, řeno řamaritánsřřá, ani ty, řeno řurečřá,

aniž také ty, ženo židovská. Žádná z vás ga-
fýmši odemne právem nadána není; žádná z
vás s to není, aby nepřátelství mezi Bohem
a člověkem rússila, a hříšného člověka rozwa-
zowala. Žádná z vás spasitelná není. Církev
má, totiž obecná čili katolická sama ona žena,
genž má ďáblu potřiti hlavu. Gj samé sem
odewzdal dekrét k odpustěni hříchů; gj samé
dal sem moc na této sširé světnici, řka: Co roz-
wážeš na zemi, budeť rozwázáno i na nebi.
Gj samé dal sem moc rozkazugjci řka: Kdo
tebe slyššj, mne slyššj; kdo pať tebe neslyššj, bu-
diž gafo pohan a publián. Ona tedy samo-
spasitelná. Že sem svět wykaužil swau křowj,
stal sem se na světě domácím pánem; církev
pať katolická, co choť má, postawená gest
odemne za domácí panj.

Tomáš. Slyššjte, toto podobenství se mi
zláště ljbj. Ale wšse to zrowna tať, gať nahoře
s panem zpráwcem a s panj zpráwcowau z
gedné strany; s panj Lucij, Lidmilau a Aněž-
kau z druhé strany.

Petr. Kristus k swé církwi prawil: „Gen
ty máš na tomto světě co poraučet; ty sama
si spasitelná.“ Zdali pať pro to gj swěřené pan-
ství Kristus si něco zadal, nebo, — odpustí mi
Pán Bůh, gest-li tjm hřěššim, šsel-li on proto
giž na wejměněť?

Tomáš. Ale Petře! Máte wy také nápa-
dy! Gať sem nahoře stran p. zpráwce pra-
wil, prawjm i nynj, že si ničeho nezadal. Cír-
few owšem ge pro nás matkau a domácí
panj; proto wšse pať Kristus ge a zůstane do-
mácím pánem; a wjme zagisté, že muž předc
gen hlawau, a žena powinnowána, aby ho
poslauchala.

Petr. Pro to samé pišse také Pawel k
Efezkým w 5. kap., že gest muž hlawau ženy

gaſo i Kriſtus hlavau cirkwe, a di dále: „Ženy! buďtež poddané we wſſem ſwým mužům, gaſož cirkew geſt poddaná Kriſtu.“ Nebo abych to zkrátka řekl: Gaſ ona ge ſama ſpaſitelná nebo-li ſpaſitelſyně, ge a zůſtane Kriſtus Spaſitelem ſamým. Aby wám to bylo gaſněgſſi, wyſwětlim to we dwau příkladech. Žid ſpina-wec dá ſe pro marný zisť poſřtit. Ať na křeſt nedrží, zná ſe předc při něm tať přetwarowat, že ho lidé za ſwatého magj. Po křtu ge wám křiteľ toho druhu, gaſ ſe říká: „Hodjſ-li ſpinawého psa do wody, wyleze a otřeſe ſe, a zas ſe bude ſpinit gaſo před tjm.“ Deymež, že pať umře w tom ſtawu bez poſćanj, a že třeba i kněžſké pomazanj, modlenj, a požehnanj ſebau do hrobu wezme. Může-li nynj cirkew rozkazowačně říci: „Semť gá ſamospaſitelná. Žida toho poſřtila, zaopatřila a pohřbila ſem, gaſ luſſi a patřj. Protož Kriſte! přijmi ho do nebe!“

Tom á ſ. To ſnad říci neſmj, předně giž proto, že ona do wnitrñoſti ſrdce nahljdnaut nemůže: za druhé pať proto, že ge muž hlavau, a že domácej panj nic co poraučet nemá domá-cjmu pánu.

P e t r. Neboli obrátíme. Dítě židowſké umře, pochowá ſe tedy bez křtu a bez cirkewnjho wy-fropenj a modlenj. Může-li ſnad cirkew nynj říci: „Gáť ſamospaſitelná. Ať tedy, Kriſte! toto dítě do nebe mi nepřigmeſ, neboť aniž gá ge poſřtila aniž pohřbila.“

Tom á ſ. To ne. Kdyby panj zpráwcowaweſſa do kanceláře, a zpráwcowi řekl: „Slyſſjſ ty? Gá ſama ſem panj, gaſ ſi ſám powj-dal. Protož toho a toho člowěka dáſ mi tu chwjli do ſſatlawy; onoho pať ať mi hnedky propuſtjſ; hylby to obrácený ſwět. Zpráw-cowa má ſi ſwé ſwětnice, ſwé čeládky, a ſwých

dítěť hledět. Do kanceláře ale ona nepatří, nebo tu ge zpráwec pánem.

Petr. Rychtáři; wy tu mluwjte, že bych wás mohl poljbit. Nebo wšse, gať ste tu powjdal o panj zpráwcowě, rowněž platj i o katolicke cirkwi. Má totiž ona swau práci wyřázanau w širé swětnici tohoto swěta. Pamaťujete-li se, gať Pán ř nj prawil: „Ma zemi co swjžeš, a na zemi co rozwjžeš?“ Země tedy gaťo gegj swětnicij neboli čelednjškem; té si má wšsimat, a w čistotě gi držet. Má si déle wšsimat swé čeládky, t. g. swého duchowenstwa, aby swým powinnostem dostálo; a konečně má si wšsimat swých dítěť, totiž nás řřestauů, abychme pořádně wychowáwání, náležitě wzděláwání, a slusně pro nebe připrawowání byli. Co pať mimo swětnici gest, do toho gj nic nenj, a tu i Kristus žádnau moc gj neodřázal. Wěčnost, abych tať řeřl, gest kancelář Kristůw, neboli radnice geho. Tu Pán sám se wšsemi lidmi zawede protokoly, a podle sprawedlnosti a milosti napisse ortel, t. g. bude gich saudit. Do toho pať saudu nemá cirkew co mluwit, nebo prawil Kristus: „Aniž zagistě Otec saudj řoho, ale wšseřen saudal Synu.“ (Jan 12.) Nesaudj-li ale ani Otec, gaťby medle saudila cirkew? Wšřať ona dobře wj, co prawil Pán: „Nesudte a nebudete sauzeni.“ Řdyby pať něřterý člowěř swěřřý, neboli řněž, neboli biskup, nebo-li sám papeř do toho saudu řtěl co mluwit, a něřoho náhle odsauditi, zagistě —

Tomáš. Řticha, Petře! tu buďte opatrným; nebo řdyby wás něřterý p. biskup slyšel —

Petr. To wy nasseho katolickeho ducha neznáte. Řaždý apostolský biskup pochwálij mne zagistě za mau řřestansřau přjmost, a ta taťe patřj mezi ctnosti; a neapostolskeho bisku-

pa bych se gá nebál, gačo se nebál židovských
biskupů ani Petr ani Pawel.

To má š. Wěřte, toho bych si byl gačtě-
žiw nepomyslił, že Katolič swých očí až tať do
fořán otewřiti smj; ale měl sem wždy za to,
že to přjsnau geho pōwinnostj, aby wsse slepě
wěřil, ať pať giž prawda neb nenj. Abychme
zas na swau notu přisli, má se celá ta wěc
takto: Mimo cirkew Katoličkau nenj giné, jenžby
člowěka spasena učiniti mohla; ona tedy sa-
mospasitelná. Pro to wsse ale Kristus Pán
sám, co vlastnj wykupitel, a vlastnj Spasitel
nessel gessťe na weyměneť, ale může nad to, co
cirkew působj, gessťe sám působit gať chce, a
co chce.

Petr. Dobře tomu rozumjte, a ge to s
wyslanstwem Kristowým práwě tať, gačo s
wyslanstwem cisařským. Posle-li cisař někam
swého wyslance, i třeba s plnomocenstwjm, zů-
stane on předc neywyššim panownjkem, a i
panownjkem nad samým wyslancem, a může i
nad to, co wyslanec činil, sám gessťe činit, co
chce, zlášťe došloli wyslancowo auřadowánj.
Protož i prawil Pán k apostolům swým, že
wyslanec nenj wětšj než ten, genž geg wyslal
(Jan 13). Že Kristus opustil zemi, a na nebe
wstaupil, nezadal si toho neymenšjho swé moci,
naproti tomu, tjm on teprw plnosti swé moci
a swého panstwj došel. Protož práwě před
swým na nebe wstaupenjm prawil (a tato
słowa si dobře pamatugte, neboť gsau welmi důle-
žitá): „Dána gest mi wšeličá moc na
nebi i na zemi.“ Moc swau na zemi swě-
řil swé cirkwi řka: „Na zemi cō swážeš, na
zemi cō rozwážeš“ a t. d.; moc swau ale na
nebi nechal si sám pro sebe. Ačkoliw se ale
swatá Katoličká cirkew do saudu Kristowa na
wěčnosti ani dost málo nemjchá, proto pro

wšsetko má gegi rozsudek na swětě celau platnost, když se ho člověk učinil hodným. Neboť potwrdj Pán Ježíš w nebi rozsudku swé cirkwe. Wýslovněť řekl učedlníkům swým: Cožkoli swázete na zemi, budeť swázáno na nebi; a cožkoli rozwázete na zemi, budeť rozwázáno na nebi.“ Nedává-li ale sw. Katolická cirkew swým wěrným dítčám za gegich žiwobyti auplné gistoty spaseni gegich, děge se to proto genom, že wšsewědaucj negsaue, ani žádnému do srdce nahlédnauti nemůž, zdali skutečně takowý gest, gažýž se na ožo býti widj; aniž může s gistotau wěděti napřed, že ten, kterýž nyní skutečně sprawedliw gest, žeť we swé sprawedlnosti také až do konce žiwota swého setrwá. Nestoj-li ale Katolický křesťan na odpor sobě sám, může býti zcela ugistěn, že slowo a saud této plnomocnice Kristowý celau bude mjeti platnost před saudem Božjim. W témž ohledu tedy gest Kristowo hospodářstwí opět rozděleno tak, gačo mezi cisařem a plnomocným geho wladářem, gažž gsem s wrchu napowěděl. Gačož potwzüge cisař sprawedliwého saudu wladáře swého, tak potwrdj Pán Ježíš sprawedliwého saudu swé cirkwe, kteréž dal moc wázati a rozwazowati. Takowéto blahé naděge ale žádný giný wyznáwač nemá; neboť geho cirkew není cirkwí Kristowau a nemá tedy žádného práwa, wázati a rozwazowati, hříchů odpaušstěti anebo zadržowati.

Tomáš. To mi teď gasno gačo den. Allege to právě tak, gažž sme to měli se zprawcem a s geho panj, a potom zas gačo s cisařem a s plnomocným wladářem geho. Kristus swěřil swau swětnici swé cirkwi; swau radnici ale, nebe totiž, zůstawil sobě sám; wynássenj n. p. sprawedliwého saudu nad kagjcjm anebo

neřagjcm hřijšnjkem swětil swé cirkwi, potvrzenj pať toho saudu, — smilowánj totiž anebo zawrženj hřijšnjka, tať sobě samému zanechal.

Petr. Při tomto podobenstwí setrweymež. Co zpráwcowá we swé swětnici dělá, gať si swých djetě hleď, ge tresce a řará; a co swé čeládce nařizuge — wsecko to má swau platnost tať, gaťoby zpráwec sám to činil; a neuwede gi on co rozumný muž w žádnau lehčost ani před čeládkau, ani před djetkami. Co pať mimo swětnice gest, a do kanceláře sáhá, nemá ona nižádného práwa. Podobně i wše, co cirkew na této zemské swětnici činj a nařizuge, má auplnau swau platnost tať, gaťoby Kristus sám byl činil a nařjčil. Protož i Pawel cirkew nazýwá matkau našj, nebo gi Ježš prawil: „Kdo tebe slyšj, mne slyšj;“ a ginde: „Na zemi co swázěš neboli rozwázěš, budeť i na nebi swázáno a rozwázáno.“ Co pať mimo tu gegj swětnici ležj, a do wěčnosti, čili do Kristowy rádnicě sahá, nemá ona pradžadnau moc, protož gest gi neke, aby někomu přjmo buď nebe otewřela, nebo geg do peřla odsaudila. Toto djlo řrže Otce gest odkázáno Kristu, co swrchowanému swěta wyřupiteli, a gmenuge se on proto i řrálem. Wlastnj tedy spasitel gest Pán Ježš, neboť on sám lidem spasenj uděluge buď prostředně řrř swau cirkew, buď neproředně, totiž sám řrže sebe. Protož i prawil Pán u Jana w 13. řap.: „Žádný nepřicházj ř otci, než řrže mne.“ A Pawel piře: „Wšicřni staneme před stolicj Kristowau, a před tau geho saudnau stolicj wšicřni se ukázati musjme, aby přigal gedenkáždý to, což řrže tělo působil, a gaťž práce řj byla, buď w dobrém, nebo we zlém.“ (Řjm. 14, Řor. 5.) A nynj rychtáři sám suďtež. Bohuslaw prawil: „Ge-li cirkew řatolicřá samospasitelná, zatracugj se

zagistě wšickni ti, co w nj negsau! Zдалиž pať ten geho zawnorničeť držj.?

To máš. O ten ge přehký gaťo šlo. Cirkew katolická co samospasitelná zawrhuge toliť ty druhě cirkwe, že spasitelné negsau, nepať, aby zawrhowała lidi samé. Ona zawrhuge pohanstwj, nepať pohana; zawrhuge samaritanstwj, nepať Samaritana; zawrhuge muhamedanstwj, nepať Turka; zawrhuge židowstwj, nepať žida. Teď mi napadá něgaťe podobenstwj, newjm, gať s njm před wámi obstogjm. Gá bych tať ku příkladu w gedné společnosti ta slowa prohodil: „Obec Medonosťá w celých Čechách neymizerněgšj, neboť ge prodlužená až pod Frk.“ Tu proti mne wywstane Medonosťý sedláť Tuma a řekne: „Co že řikáte? Cožpať sem gá něgaťý myzerný člowěť, neboli lump a darebáť?“ — „J nu, řekl bych mu na to, mizerný člowěť právě negste, ale bláznejste, že ste šel lesem, a stromů newiděl. Wjte-li co, obec neni gednotliwým sausedem, a gednotliwý saused neni geště samau obci. Možná že ste po celém swětě ten neybohatšj a neyzpráwněgšj člowěť; při tom ale wy mi toho neupřete, že ge wasse obec u welmi chatrném a bjdném stawu, a že se u wás zle hospodařilo.“ Gestli pať se toto podobenstwj sem hodj?

Petr. Ano, rychtáři! ten chléb se může k tomu sýru hoditi. Cirkew wyznamenáwá toliť co náboženšťá obec. Cirkew katolická prawj: „Gá sem samospasitelná.“ Tjm zawrhuge wšecťy ostatnj náboženšťé obce co chudé a nedostogné; nezawrhuge wšať gednotliwé gegich sausedy. Možná zagistě, že mnohý pohan, týřagjc se mrawů geho a swědomj geho, před Kristem za boháče platj, ač cirkew geho pohanšťá ani za máť nestogj. Možná spolu, že katoljř u Krista zaznamenán co daremnjř a prodlužený až pod

Frk, ač cirkew Katolická samospasitelná. Máme podobný příklad u nás. Ač nasse obec snad w celých Lechách ta neybohatšš, saused náš Gírj přede gen pánem na Chudobně a Nemanicích, který z posledního mlátj. Naproti tomu obec Medonoská neymizerněgšš snad w celém Fragi, a přede tamněgšš saused Tuma se počítá na padesát tisíc.

To má s. J to mám radost, že toto mé podobenstw; tať se sem hodilo. Máme-li my wenkowané něgaťé podobenstw; z nasseho hospodářstw; neboli z naššich obecných záležitostí, hned nám wšse gasněgi wyswítá. Ale slyššite, rádbych, řdyby strany toho pěkného podobenstw; měl i ewandělium, neb aspoň tať něgaťého aposstole ře swé straně.

Petr. Toť se snadno nagde; nebo co ge podlé rozumu, ge tjm spolu podlé slowa Božjho. To sám připausstjte, že pohanstw; ani za haljře nestogj. A hle! přede gaťýsi pohanšťý heytman Kornelius pro swau šstědrost, nábožnost a bohabognost Pánu Bohu se zaljbil tať, že sám Petr odewřew usta swá řekl: „W prawdě šsem shledal, že Bůh není přigjmač osob; ale w řždém národu, řdož se ho bogj, a činj sprawedlnost, přigemný gest gemu“ (Skutk. 10). Protož prawjm dále: Může obec něgaťá býti sebe chatrněgšš a bjdněgšš, a přede možná gednotliwému sausedu, aby wlastnj swau přičinliwostj a pilnostj si nashromáždil wlastnjho gměnj. A to samé i duchowně prawjm: Může cirkew býti sebe bjdněgšš a přede možná, že gednotliwý w nj saused co člowěť lidřé swé role, totiž dušj swau, w bázni Božj a horliwým přičiněnjm wzdělawá tať, že před Bohem za miliónáře platj. Protož, gať to mám od pana patera, bohomluwci našš taťé mluwj o cirkwi newiditelné, a ř té počtagj wššedky poctiwé a

duchem swatým osprawedlněné lidi, ať si sau w té neb oné wjře. Ale kteřj ti sau, a Polik gich gest, newj žádný než P. Bůh sám.

Tomáš. Mne při tom gen to těšj, že samého Petra mám na swau stranu. Owšem teď poznávám, gačož neni obec gačo obec, že i neni wjra gačo wjra, aniž cirkew gačo cirkew. Neboť gen gedna wjra, a cirkew gen gedna gest prawá a Božská a spasitelná, Kristowa totiž čili Katolická. To wšak nic nedělá, neboť může každý w gačěkoliw wjře a cirkwi Pánu Bohu se zaljbit.

Petr. Rychtáři! zde nesmíte slowa bráti na lehké wážky, sic se wám snadno přihodj, že se stanete kacjrem. Owšem, že to dobře mjinje, ale nebude škodit, budete-li prozřetelným. Ge w tom weliký rozdjl, djm-li: Ten a ten přjgemný gest Bohu sám o sobě co člowěk; a djm-li, onť přjgemný gest Bohu škrze swau wjru neboli swau cirkew; gačo ge w tom podobně rozdjl, djm-li: Ten ge boháč swau vlastnj pilnostj, onen ale boháč gen proto, že ge sausedem w bohaté obci. Kornelius byl přjgemný Bohu, ne snad škrz swau pohanskau cirkew, ale pro swau vlastnj dobrau wůli. Rozššasný pať Katolík Bohu dwognásobně se ljbj, předně sice pro swé přičiněnj gačo člowěk, a za druhé, že ge w pravé cirkwi, a má prawau wjru; nebo Bůh co neywyššj prawda w prawdě si libuge.

Tomáš. Wezmu-li wšse Polem, přigde wždy na to gedno. Cirkew Katolická ge owšem samospasitelná; tjm ale zawrhuge toliko wšsecky ostatnj giné cirkwe, nezawrhuge pať giné lidi. Řku-li: nasse obec ge neybohatšj, nedotekl sem se tjm ostatnjch občanů, ale toliko ostatnjch obci. To ge mi nynj na bjledni. Neboli snad předc nasse Katolická cirkew stran pohanů samých,

stran Turků samých, stran Židů samých a t. d. něgačeho zatracení vyřkla?

Petr. Chraňž Bůh! A kdyby i byla vyřkla (což wšak se nestalo), neměla k tomu ni-
žádného práwa. Ona tuto toliko zemi co swau
swětnici má wyřžanau, a zde ge panj gač nad
swau čeládkau tač nad syny lidskými; a ge
gen gedinau panj a samospasitelnau panj. Ale
právě proto, že ge o své samospasitelnosti pře-
swědčena a že dobře wj, kterač ostatnj cirkwe
samospasitelné negsau: Káže ona důtkliwě wšsem
lidem, a má ge k tomu, aby do té gegj swětnice
wessli. Protož wysílá ona posly neboli misio-
náře na východ a na západ, a zapřisahá wšsecky
lidi pro Boha, pro nebe, a pro wšsecky swaté,
až ge i tačměř dotrawá, aby pro spasení swých
dušj do lůna gegjho wessli. Žwe ge tedy wšsecky
do své prostranné, čistotné a teplé swětnice, a
přislibuge jim, že ge wšsim potřebným zaopatři
gač slusj a patři, a že jim pro spasení dá
wlastnoručnj podepis a Božskau pečeť. — Tá-
že-li se gj ale kdo ze synů rča: „Matko! gač
pač bude s těmi, co gsau wenku, a co snad
o tobě ani newědj?“ tu ona křčj ramenama,
těžce sobě wzdychá a prawj: „Milý synáčku,
to gá sama newjm. Musel bys se na to po-
ptáwat u Pána mého a u otce twého, u Krista
totiž samého, Nebo gen on sám má kliče od
nebeské radnice, kdežto se wšsemi lidmi zawádj
protokoly, a ge saudi podle milosti a sprawe-
dlnosti. Onť sám wede onu knihu, w nž za-
znamenané gsau smrt i život. Mně toliko swě-
řil kliče od swého kralowstwj na zemi. Kliče
od zahrady ragské, w nž roste bjlé lilium ne-
winnosti, a čerwená růže pořánj; kliče od
špeycharu, kde nashromážděná dobrá psenice,
a kliče od studně, z nž se preysstj wody žiwé;
kliče od šlepa, kde schowán oleg k pomazánj

a wjno ꙑ občerstwěnj, a kliče od půdy, ꙑde bjlý oděw a pšeničná mauka, z njž připrawugi chléb žiwota: wšše to mi swěřil ꙑ tomu cili, aby ch swých djetěꙑ pro nebe slusně připrawowala; a tyto kliče držim gá sama, pročěž se i nazýwám samospasitelná. Co paꙑ se týká těch lidj, co sau wenku fromě mau sijn, to newjm ani a ani b. Toliꙑ wjm owššem, že gaꙑ strom upadne, taꙑ leží; to wššaꙑ se týká gaꙑ mých synů, taꙑ ostatnjch synů lidských. Zдали ale choꙑ můg Kristus co swrchowaný Pán a Spasitel těm ubohým wenkowským ze swých newymažitelných pokladů wšselicos potagmo a taꙑ za ruꙑau poskytuje, o čěmž snad sama newjm —

Tomáš. Dowolte, aby ch se tu wás na něco optal. Stalo-li paꙑ se giž gednau, aby byl Kristus Pán bez wědomj swě choꙑ cirkwe cizimu jynu něco podstřčil, o čěmž ona se pozděgi teprwa dowěděla?

Petr. Ano, taꙑ se stalo, gaꙑ sám wjm, dwafráte. Předně se to stalo ꙑ onom heytmanu Korneliusowi, o kterémž sme giž mluwili. Než ho Petr gessťe pokrřtil, a do cirkwe přigal, sstaupil Duch swatý na něg, i na wessťeren dům geho; nad čimž owššem nemálo užasl Petr, i ti, genž přissli s njm. To druhé, co znám, stalo se s Pawlem. Njsto zrádce Jidášse zwo- lili apostolé z wlastnj swě moci gistěho Matěge za apostola, taꙑ že gich opěť bylo dwanácte. Tu nagednau ꙑ nim z čista gasna přigde taꙑé Pawel, a neprossi, ale zrowna poraučj, aby ho přigali do swěbo wyslanstwj čili apostolstwj, aby byl třináctým. J prawil, že ho ꙑ tomu ustanowila milost Krista Pána saměho; pročěž i apostolé chtěg nechťěg musili geg přigmaut.

Bohuslaw. Na tom si i Pawel za- kládal, a to wšsim právem. Protož pišše Galatským kap. 1.: „Gá Pawel apostol, ne

od lidí, ani šrže člověka, ale šrže Jezu Krista.“

Tomáš. Však na těch dwau příkladech mám dost. Co dwakrát se stalo, a na gewo přišlo, mohlo a může se tisíc a tisíckrát státi, anzi se o tom člověk dozví. Petře! ona právě materská řeč naší cirkwe se mi zvláště líbí. Prosim vás, pokračujte w ni.

Petr. Dí dále cirkew k synu swému: „Gesliže si ty, synu můj! dobrý, a we všem mi poslušný a věrný, nemáš se zagisté co báti radnice Otce Krista, nebo pro všecky věrné děti mám já pečeť a záwdawek, že jim nebe neugde. Gať to ale wypadá a dopadne s těmi, co gsau kromě mne, totiž co gsau wenku, to já sama newím. Že cirkwe gegich samé o sobě nic jim nepomohau, wím dozagista, neboť sem já samospasitelná naproti všem těm. Ge tu pať kromě mne gesťe Krista Ježíše, a ten ge storchovaný Pán, a vlastní Spasitel swěta, a saudce gednoho každého člověka. Přigde tedy tu na milost, a na swatau geho vůli. Ale gisto ge gisto; protož gdi, synáčku můj a modli se: „Přigď k nám králowstwí twé,“ aby se brzo vyplnil wýrok Páně, že bude gen geden owčinec a geden pastýř.

Tomáš. Podle toho neodsuzuge cirkew ty lidi, co katoljci negsau?

Petr. Owšem že ne. Wždyť to sama dáwno giž wyslowila šrže Pawla řkaucjho: „Co mi do toho ty saudit, co sau wenku? Ty, co sau wenku, bude Pán saudit (1. Kor. 5).“

Tomáš. To ge ale předc gen hezky, že nasse cirkew katolická gaťo každá hodná domáci panj toliko před swými dweřmi městi káže, a že nedělá daremných flewet. Owšem teď nablížim, kterať weliká přiwda se gj děge, prawj-li se, že ona všecky ostatnj lidi zatracuge

tím, že se za sam o spasitelnau vydává. Ale prosím vás, Petře! Kdož pať sau to ti lidi s tím děravým gazykem, genž nás katoljky a naše učení tať zlehčuji?

Petr. J nu — kdož pať nám ustawičně wýčitky proto dělá, že my katoljci swau cirkew za samospasitelnau máme?

Tomáš. Uha, giž wjm kdo. Jebychme my katoljci gináť wěřicjch zatracowali — to nemám ani ze školy, ani z kázanj, ani z některé katolické knížky; ale mám to od ewanděljků, heymjce pať od vás, kmotře. A gá tulipán měl to za prawdu. Tať to giž gednau gde, táhne-li wůz k ně, a dá-li se katoljť we swé wjře mistrowat od ewanděljka. Wšak za tu wasj hanu, co gste na naši cirkew nakýdal, potrestám vás tím, že vás opustím, a že se swau stolicj opět k Petrowi si přisednu. Konečně gen tolik: Lež ge to, hanebná lež, že cirkew naše katolická co samospasitelná wšecky lidi giné wjry zatracuge; nebo ona co choť Kristowa ge pokorná a wšudy a wewšsem ukazuje na něg co vlastnjho Spasitele swěta. Wšsem že ona co samospasitelná wšsem ostatnjm cirkwjm spasitelnost upjrá; ale to upjrá gen cirkwjmi. Lidem pať samým, i wám ewanděljkům dá ona swatý pokog, gen wy gj pokog nedáváte. Protož pěkně se wám poraučjm, a беру se k Petrowi, co katoljť ku katoljků.

Bohuslaw. Wšak wy zas brzo přitáhnete, gen až wylezu se swým hrubým střelivem. Petře! zdálo se mi z počátku, že stran swé samospasitelné cirkwe proti nám ewanděljkům a lidem giné wjry příliš neláskawě smeyšljte, a že nás wšecky do pekla zatracujete. To ste mi owšsem, gať wám šla wystačila, dost rázně wyvrátil. Při tom poznávám, že wy chťege je kygi wyhnauti, trefil ste na palici, a chťege

dýmu ugiti, upadl ste do ohně. Wy totiž s tím wassim učením ste přjliš lastawý a berete spa- senj na welmi lehké wážky. Podlé wasseho může si každý takto myslet: „I což! wždyť na cirkwi toliř nezaležj, mám-li tu gessť Spasitele za lubem. Co potřebugi od ženy milosti, ge-li tu gessť domácjho pána. Protož nedám se po- řtit, nebudu se modlit, nebudu zachowawát přikázanj swé cirkwe, ale spolehnu se na swr- chowanau milost Krista Pána samého.“ Wiz- tež tedy, gať nebezpečné zásady z wasseho učenj vyplýwagj, a řteraf bezbožné žiwobyťj by na swětě bylo, řdyby tať se mělo řázat, gať wy tu učjte.

T o m á š. Kmotře, znáte to, gaťby bičem šlohal, a ge w tom, co ste tu proneřl, mnohé prawdy. Wjete-li co udělám? Posadjm se sem mezi wás do prostředka, abych pať ř žádnému neměl daleko.

Petr. Sausede Bohuslawe, nehorřjste se, djmli wám, že ste gaťo byste z oka wypadl ži- dowským zákonnjřkům. Přissel Jan, a ani negedl aniž pil; řekli mu, že dabelstwj má. Přissel Syn člowěka, gedl a pil, a prawili: „Ny! člowěř žráč a pigan wjna, přitel publikánů a hrjssnj- řů“ (Mat. 11.). I počátku wyteyřal ste mi, že my řatoljci se swau samospasitelnau cirkwj gi- nowěrců do peřla zatracugeme; nynj opět dě- láte wýčjťky, že wšsem nebe otwjráme. Dřjwe sem wám byl přjliš přjřřý a hrubý; a řdyž ste mne dal na wáhu, a ze wšech stran mne wystaumaľ, opět prawjte, že sem přjliš hladřý a lehřkowážný. Wšřať poznáte hnedřy, že ste opět na omylu. Cožpať nečetl-li ste w pjsmě, že Kristus dal rozřaz, aby řždý cirkwe geho sly- řsel? „Kdo cirkwe neuposlechne, budiž gaťo po- han a publikán“ prawil Pán u sw. Mat. 18. řap. Protož gest nelze, aby něřdo tať smýřřel

a řekl: co potřebugi od ženy církve milost, geli tu gesťe Pána a Spasitele samého? Kdož tať mluwj, sám ze swých ust se saudj.

B o h u s l a w. Uvádjte-li pjsmo, uweďte ge spravedlivě, a pať nagdete, že tam psáno: „Budiž tobě gafo pohan a publiťán.“ To: budiž tobě wyznamenáwá: budiž před lidmi tať powažowán. S tjm se strany žiwota na onom swětě gesťe pranic nedoťázalo.

P e t r. Gá opěť saudjm, že se dost doťázalo. Prawj-li Kristus Pán sám: „Budiž tobě gafo pohan“ rozumj se samo sebau, že před Kristem nebude andělem; a prawj-li: „budiž tobě gafo publiťán“ nebude on před Kristem swatým. Kdož pať nebude ani andělem, ani swatým, taťe on podjlu mjtí nebude na Frálowstroj Božjm.

T o m á š. Tato wasse řeč ge pro mé zuby přjliš twrdá, i nemohu gi sežweyfat. Petře! buďte tať dobrý, a prodeyte mi tuto prawdu laciněgi.

P e t r. Těš pan zpráwec byl lidumil, a zlášťnj přjtel chudých.

T o m á š. To sám mám z geho ust, že žádného poctiwého nuzáka prázdnu odegiti nenechá. Protož taťe swé panj, co chudým podobně přege, dal fljče ode wšeho, aby dáwala doťud staťj. Před swým fancelářem ale měl tabuli s welkým nápisem tjmto: „Každý potřebný nechť se obrátj do swětnice na zpráwcowau. Žde w fancelári nechci obtěžowán býti.“

P e t r. Deymež, že mezi ginými gde i žebráť lenoch a hrubian, fterý ten nápis čte, a předc zaťlepá, a řdyž se neotewře, u dweřj sī sedne. Widj ho zpráwcowu, pobjzj ho, aby přjssel do gegj teplé swětnice, a tam se ohřál, že mu dá gjst a pjť, a poněwadž tať otrhaný, že geg i přjodj. On gi ale odseťne taťto: „Co
s*

teprw bych si obtěžował, abych do wasši swět-
nice wessel? Wy ste gen žena, a p. zprawec ge
wlastnjm pánem; na toho si počkám.“ Pan
zprawec wesse to u wnitr poslauchá, a gať gde
z wečera po flekánj z kanceláře, tu před njm
ten člowěť padne na kolena, spjná ruce, a pro
Boha a pro wsecky swaté prosj, aby se pan
zprawec slitował nad njm.

Tomáš. Kdybych gá tu byl zprawcem,
wzalbych na toho chlapa beykowec, a řekl bych
mu: „Lenochu ty! těch pár froků do swětnice
bylo ti lito? Cožpak čekáš, až ti pečenj ptáci
do huby ljtati budau? Cetls na tabulce mau
wýsownau wůli; proč pak si nečinil podle nj?
Potupils mau choť a tjm si potupil i mne.
Protož táhni chlape! odkud si přissel.“

Petr. Slyšte teď wýklad. Kristus Pán
gať se odebjal k swému Otci, potěšil swé ro-
diny řka: „Nermutiž se srdce wasse — neopu-
stjmě wás sirotků“ (Jan 14.), t. g. ztratjste-li i
mne co Otce, obstarám se wám o matku. Pro-
tož na weliký hod swatodussnj dal jim škrze
Ducha swatého dobrau a starostliwau máti, —
cjrkw. Této swé wěrné a swaté choťi odká-
zal ššrau zemi co swětnici, a gať sme giž pra-
wili, dal gi kliče ode wseho. Rozkázal pak
Kristus, aby tu geho poswátnau choť každý
ctil gaťo geho samého: „Kdo gi slyššj, mne slyššj;
kdo gi pohrdá, mnau pohrdá; kdo gi neslyššj,
budiž gaťo pohan a publikán; gaťož mne po-
slal Otec, takť i gá posílám gi.“ Tato slowa
sau gaťo ona tabule, o njž sme mluwili. Gdau
mnozj, slyššj nebo čtau tento rozkaz Kristůw,
wegdau do cjrkw, a naleznau w nj swého
spasenj. Gde mezi ginými i člowěť otrhaný,
lenoch a hrubian, t. g. zatwřelý hřjššnjš a hr-
dopýššěť. Cjrkw sama gde mu wštrjc, a sama
se mu nabjzj řkauc: „Dogď můg synu, ty zimaui

se třeseš, a ohřeješ w mé teplé světnici své zatvrzelé chladné a studené srdce. Ty si pln špiny — dám ti čistotnou wodu, a čerstvé prádlo (to znamená křest a pokání). Ty si wšecel wyzábly a hladový, protož nasytím tebe mlékem a manau (to znamená slovo Boží a welebnau swátost). Zůstaň pať u mne co syn, a budu ti matkou, a dám ti záwdaweť, že budeš gednau wěčným hostem při swadbě nebeského beránka.“
 I odwece ten hrubian: „Copať si ke mně tať dotjrawá a neodbytná? Ty si gen sprostá žena, a od ženy nižádných milosti nepotřebuji, protož twého pozwání nepřijímám. Známt gá wyšššho pána, totiž Krista Pána samého. Na toho gá stawim, a toho se držim, a od něho milosti očekávám.“ A tať ten člowěk na Kristowau čili Katolickau cirkew má nectnau hubu, celý čas swého žiwobití kromě cirkwe ztráwi, a sedí taťorka přede dweřmi samé Kristowy radnice — až se posléze flekání zvoní.

Tomáš To gistě že znamená smrt člowěka, neboli andělskau traubu před poslednjm saudem.

Petr. Wše gedno. Gde Kristus co saudec, i flekne ten člowěk před njm, a spjná ruce a prosí pro Boha a pro wšecelky swaté, aby Pán se slitowal nad njm. Co myslíte, rychtáři! což mu asi Pán řekne?

Tomáš. Swé mjnění sem giž před tjm wygádril; wjte, s tjm beykowcem.

Petr. Máte dobře. Kristus we swém ewanđelium giž předpowěděl, gať k taťowému křojtku promluwi. „Služebnjče zlý a lenivý; — řekne mu — znals rozkaz můj, a znals mne, že sem přisný; proč paťs odolal, a cirkwe neposlechl? Wydal sem gá sebe samého na neybolestněgšš smrt, abych cirkew swau posvětil, a postavil si gi slawnau (Efez. 5); pročpať si gi zlehčowal?

Potupim mau choť cirkew, potupils mne samého. Bylsí giž gednau do mého králowstwí pozwán skrze cirkew; a newessel sí. Druhého pozwánj žádného není. Protož gdi odemne, neboť Amen Amen prawjm tobě, neznám gá tebe.“ Znáte-li pať příběh o onom otrhaném lenochu, co tať do síně nebeské chtěl wegiti bez cirkwe?

Tomáš. Wjmť tať něco o tom z nedělnjho ewandělum. Ale abych se wám upřimně wyznal, nerozumjm tomu.

Petr. Cirkew, jať gi gen sja stačj, wsecky zwe do swé swětnice, kdez ge pať slusně gať pořmem tať oděwem pro nebeskau sijní připrawuge. Wsickni gegj wěrnj synowé scházegj se po smrti co hodojnici w nebeském králowstwí. Wegda ř nim král Kristus, aby pohleděl na ně, užřj mezi nimi i člowěka, neoděného rauchem swatebnjm, a to ge znamenj, že tam newessel skrz cirkew. J řekne mu Pán: Příteli! Kterať si sem wessel, nemage raucha swatebnjho? A on oněmj. Tedy řekne Kristus král služebnjfům: „Swjžjce noby geho i ruce, wezměte a uwrzte geg do temnosti těch zewnitřnjch; tamě bude pláč a skřjpenj zubů. (Mat. 22.)

Tomáš. Měně teď napadá co zlástnjho. Gaťpať to wypadne s těmi, co o tom rozřazu Páně ani newědj, nebo řu řterým ono pozwánj od cirkwe ani nedosřlo?

Petr. Pan zpráwec má tabuli nad swým kancelářem, aby se řaždý potřebný obrátil na geho panj, a že we swém auřadu nechce obtěžowán býti. Mezi ginými nuznými gde i člowěř sprostáť, jenž čjst ani neumj a náhodau ani zpráwcowu wen newygde. Člowěř ten posadj se přede dweřmi u kanceláře, a čeká až wygde zpráwec. Zwoněgj řleřánj; zpráwec wygde. Gáť si asi s tjmto nuzářem počne?

Tomáš. Přigde na to, zdali ho zná co poctiwého žebráka, čili co takowého ludráka. Je neumj číst, za to on snad nemůže. Ge-li poctiwý, gisté že ho do své světnice přigme. Zná-li ho pať co člowěka nepoctiwého, uťáže mu dwéře.

Petr. Tať to chodj w nassem hospodářstwj lidstěm, tať to býwá i na nebesích. Kristus dal wýslovný rozkaz, aby každý geho cirkwe slyssel, a poslussným přisljbil nebeské stánky. Protož prawil: „Gdauce po wšsem světě kažte ewandělum wšsemu stwořenj. Kdo uwěřj, a pofřtj se, spasen bude; kdož neuwěřj, budeť zatracen.“ (Mar. 16.) Tato slowa gaťo napsána gsau na tabuli před Kristowau radnicj. Kdo slow těch zná, a uposlechne, a do cirkwe wegde, a tam jetrwá co hodný gegj syn, zagisté bude spasen. Kdo slow těch zná a neuposlechne, a newegde, nebo wegde-li tam, co nezbedný syn matky cirkwe se chowá — sám se zatracuge. Pročež o wšsich těch, co pozwáni byli, ale newessli, prawil Pán: Žádný z těch mužů, co pozwáni byli, neofussj wečeře mé. (Luk. 14.) Ž té samé přjčiny prawil i Pawel k Židům: „Wámě mělo neyprw mluweno býti slowo Božj. Poněwadž ge ale zamjtáte, a za nehodné sami sebe saudjte žiwota wěčného; ay! tedy se obracjme k pohanům.“ (Skutk. 13.) Gsau pať na světě i lidi hlussj, co slowa neslyssj a lidi slepj, co tedy čísti nemohau. K těmto lidem slepým počjtáme lidi blbéa tupé, gaťo na přjklad nasseho hlaupého Srantu, jenž ge duchowně slepý. On taťe chodjwá do kostela i na kázanj a t. d., ale nerozumj tomu. Čemu ale člowěť ani nerozumj, tomu nemůže uwěřit. Ž této přjčiny náš Sranta bezpečně může očekáwat swrchowananau milost Krista Pána. K lidem pať hluchým počjtáme wšsecky lidi giné wjry, genž

o pozvání Kristovu do církve neslyšeli, gačo mnohé Turky, pohany a t. d. O těch píše Pavel: „Wjra ze slyšení pocházi. Gač ale magi uwěřit tomu, o němž neslyšeli? (Řim. 10.) Zachováwali-li takowjto lidi dobře a spravedlivě swau vlastnj wjru, neodolá-li ona rozumu a svědomj — přigme to Bůh co záwda: weš, žeby pozvání bywše také do církve wešli, a tu poslušně se byli chowali. Protož twrdj sw. Pavel k Řim. 2. Kap., že pohané sami se saudj svědomjim swým.

Tomáš. Wše, gač ste to tu prawil, se sprostým mým rozumeni na wlas se srownává. Není-li prawda, že celá ta wěc má se takto: Naproti wšsem ostatnjm církwjm stoj tu církev Katolická co samospasitelná, a Pán gačo na tabuli napsal rozkaz, aby každý na ni se obrátil, a pauze gi slyšel. Kterj do gegi světnice wegdau, a we wšsem gi sau poslušni, budau také spaseni. Neposlušnj pač — gačoby tam ani nebyli, a sami se zatracugi. Sau pač i lidi slepi, co neměgi čist, lidi totiž blbi a nemaudři; těm zagisté Kristus milostiw bude. Za druhé sau tu lidi hlussi; jenž neslyšeli gestě pozvání Páně a tudy do církve wegiti nemohli. Tito, ač sau fromě církwe samospasitelné, sau wšsač w rukau Spasitele samého, i rozhodne u nich svědomj, do-gdau-li spaseni čili nic. Sau konečně i lidi zdrowj a wsecky smysle magci, co čtli rozkaz Kristůw, nebo o něm slyšeli, a dobře mu rozuměgi, a před swatau církwj pohrdagi. Tito, gač ste saudil, budau zawrzeni.

Petr. To ge zas nápad od wás, gačobych gá bjdný čerwjček w těchto důležitých wěcech mohl něgačý rozsudeč wynesti. Ne Petr Skáláč, občan Chormátský, ale Kristus Pán sám, tento Frál nebeský odsaudil těch, řka: „Slyšel-li kdo slowa má, a newěřj; gát ho nesaudjm.

Kdož mnau pohrdá, a nepřijímá slova mých, má, kdo by geg saudil. Slova, kteráž sem mluvil, tať geg sauditi budou w neyposlednějši den.“ (Jan 12.) Krátký těch slova smysl ge ten, že takový člověk sám se zatracuje.

Tomáš. Petře! znáte wy se wssude prosekát střednj cestau. Tím dále kdo s wámi mluwj, tím wíce poznává, že se i rozumu, i prawdy, i spravedlnosti držíte. Gen o caul wjc w prawo w lewo, giž se mu směšne noha. Důkladně a gasně dořádal ste hned z počátku, že církev Kristowa čili katolická gest samospasitelná. A gať wztáhl na wás Bohuslaw prawici swau, a namítal, že toto učenj zatracugij: flepal ste ho notně přes prsty. A gať opět napřáhl swau lewici, a namítal, že toto samé učenj o samospasitelnosti příliš lehkovážně berete; odsekl ste ho podobně tať, že teď mu nelze wíce ani na prawo ani na lewo. Nic ste neubližil žádnému hodnému a poctiwému člověku, buď si on Žid, Turek, nebo pohan, kterýž našj prawau wjru katolickau nezná, má-li gen rozsasnau vůli a dobré svědomj. Nic ste nedarowal lenochu, co nerad ořechy lausťá, rád wssať weylupky chrausťá. My katolici žigeme w církwi samospasitelné, a sme-li poslušnj synové, dogdem zagisté spaseni šrže ni. Kromě samospasitelné církwe ge tu pať gestě Spasitele samého, a geho swrchované milosti odporučegeme wssecky ginowěrce dobré vůle a zachowalého svědomj. Tjmtó učenjm neubližugeme swaté církwi, a ta ge samospasitelná; neubližugeme Kristu Pánu, a ten co Spasitel světa nessel na weyměněk; neubližugeme rozsasným lidem, bez winy ginowěrcům, a ti budou mjiť svědomj saudcem. Teď ale rádbych tu celau důležitau wěc měl, gať po rychtářsku se říká, w konceptu, a předc bych si nerad hlavy lámal, nebo dnes toho giž mám

došť. Napovězte mi to tedy do péra, ale rozumíte tať šručně, gádrně a gasně, aby tō wywrátit nemohl ani sám chytrý Luciper.

Petr. Napowjm, gen ať ge při tom Bohuslaw protiwnjsem. Dísťte tedy:

1) Za časů Kristových nebylo tu cirkwi giných kromě židowské, samaritánské, pohanské; a z těch spasitelná nebyla žádná. Bohuslawe! mám-li w tom prawdu neboli nemám?

Bohuslaw. Máte prawdu.

Petr. 2) Kristus Pán wzdělal cirkew toliko.gednu, obecnu čili katolicau, a ta byla spasitelná. Že pať ony ostatnj cirkwe spasitelné nebyly, byla cirkew Kristowa samospasitelná. Tať-li dobře?

Bohuslaw. Dobře.

Petr. 3) Kromě Krista Pána není giného, aby podobně wzdělal cirkew spasitelnau. Byla tedy, gest a bude cirkew Kristowa čili katolicá samospasitelná.

Bohuslaw. Ale wy tu musíte —

Petr. Nic to, musíte; gá se wás gen táži, ge-li w těch mých slowech něgafá flička?

Bohuslaw. To právě není.

Petr. 4) Cirkew Kristowa co samospasitelná zawrhuge tedy wšecky ostatnj cirkwe, že spasitelné negsau; nezatracuge pať giné lidi. Ge-li ona w tom snad na omylu?

Bohuslaw. To owšem není.

Petr. 5) Kdož gest w cirkwi co hodný syn, bude spasen škrze ni; kdo co nehodný w ni tráwj, nebo swéwolně do ni nechce wěgiti, sám zatracuge sebe škrze sebe. Tať-li dobře?

Bohuslaw. Pomoz co pomoz, musím říci že dobře.

Petr. 6) Kdož bez winy přemě cirkwe žige, ge-li gen člowěk dobré wůle, milost on dogde sřze Spasitele samého; kdož wšak gest přewrácené wůle, zawrženj on dogde vlastním swým swědomjm. Ge-li pať tento můg wýroť proti rozumu, proti slowu Božjmu?

Bohuslaw. To neni, wždyť zwěstowal anděl sřze Krista počog wšem na zemi lidem, genž sau dodré wůle.

Tomáš. Amen! gen se wyzneyte, řmotře! že ste pro dnešek prohrál; a tjm spolu uděláme konec. Řká se: wšeho moc sřodj.

Bohuslaw. Wy giž přestat? Toť by bylo wěčná škoda; wždyť gá ani z gednoho hrubého děla newystřelil, a ani ģranátek sem na Petra nepustil. Zde w řapše (wjte o tom rychtáři?) mám schowanau dwanáctiliberku. Což pať, řmotře, nepozorowal ste, že Petr chytráť toliřo o židowstwj, samaritánstwj, pohanstwj a mahumedánstwj mluwil, že se pať nassj ewandělické cirkwi wyhýbal gařo čert řřiji? A pať tu gestě mám ģusa, a tu rádbyř Petrowi přilořil něřoliř polineř, až se pot z něho polege, a bude mu wje horřo, než bylo slawnému nassemu mučedlnjřu, řdyř stál na hranici uprostřed plamene. Konečně mám gestě wšelicos za lubem, a dám mu zagistě pepřný řus práce, zlářř optám-li se ho tať přjleřitostně, zda-li mocnář gest z milosti Boři, řili snad moc wycháři z lidu.

Tomáš. Ge to owšem otázřa, pro nasse nyněřřř řasj welmi zagjmawá a důleřitá. Tu nám ale musjte rozlůřtit tať, aby wľřřyt byl, a řoza byla celá; řic s wámi neřragi.

Petr. Rozumjm tomu; aby totiř welicj pá-

ni byli s tím spokojeni, a lidu také aby se ne-
 ublížilo. Ge to owšem těžká věc, P. Bohu
 tak slaužit, aby člověk při tom čerta nerozhně-
 wal. I nu co sřodj — gen s prawdou wen!
 gať to P. Ježíš činjwal, a wšecťo bude dobře.

Stručné seřazení a odůvodnění

Učení katolického

co

pravého zjevení božího.

Pro

vzdělané vůbec, a pro vyšší školy zvláště.

w 8. cena 30 fr. stř.

Děť novožáků.

Mše svatá,

aneb

vysvětlení všech při ní obvyklých modliteb a
obřadů.

Seřadil a vydal

Dr. B. E. Krátky,

oud několika učených společností.

w 8. cena 48 fr. w stř.

Gen 8 prawdaŭ wen!

neboli

šprošty rozum o welikých věcech.

Třetj swazek.

Obsah:

VI. Duch swatý w cirkwi.

VII. Karásef me fráčtu.

W Praze, 1850.

A dostánj u. M. Gessa w Karlewě ulici číslo 186.

Gen s prawdaui wen!

neboli

spřostý rozum o welikých věcech.

Třetj swazek.

Obsah:

VI. Duch swatý w cirkwi.

VII. Karášeť we fráčku.

W Praze, 1850.

K dostání u W. Šeffa w Karlově ulici číslo 186.

IX.

Petr. Pochválen budiž Pan Ježíš Kristus!

Tomáš. Až na věky — na věky — na věky věkůw, Amen. Ano staň se. Milý Petře! Ani mi neuvěřjte, gařau hluboka wraucnosti na toto pozdraweni nynj odpowjdam. Wy ste mi wčera otewřel mozeř, wy ste pohnul mým srdcem. Celíčký ten čas giného mysslenj nemám než o Kristu, nassem swrchowaném wykupiteli, a o geho poswátne choti, cirkwi katolicke. A tomu wssemu měl sem wám gessťe sen, podiwný to sen, a ten mi posud ležj w hlavě, a dělá mi wrtochy.

Petr. To dobrá. Snad se nagdau šťastná numera, a my ge sadjme do lotrye. Řdowj, neuděláme-li nářké terničko.

Tomáš. Třesky plesky. Mně se tu rozchází o giné terno, a to řdybych wyhrál, pořládalbych se za neyšťastněgšjho člowěka na Božjm swětě. A tomu ternu řřkáme řrálowstwj nebesřé.

Petr. A to máte swatau prawdu. Prawil zagistě Syn Božj: „Podobno gest řrálowstwj nebesřé pořladu řřrytému w poli; řterýž nalezna člowěř řřřýwá, a radosti naplněn gsa pro něg, odchází, a prodá wssěcko co má, a řaupj pole to.“ Což medlé ge proti tomu pořladu mizerné terno dwacetnjřowé neb dukátowé, a byť bylo sebe wěťšj. Člowěř na tomto swětě ge a zůstane prawým wčjm řřřewém, a pytle bez dna; čjm wjc wchází, tjm wjc chce

aby wcházelo. A gať pěkně djewandělum: „Bla-
hoslawenj, genž lačněgi a žžněgi sprawedlnostj;
neboť oni nasicenj budau.“ A ginde: „Kdožby
pil wody té, kterauž gá dám gemu, žžniti ne-
bude na wěky.“ — My wšak přišli z cesty.
Powjdeyte, co se wám zdálo.

Tomáš. Ono pěkné podobenstwj, gať
ste wčera předstawil nassj cirkew co dobrau
nassj máti, nás pať co gegj dítčy, a zem co
swětnici: ono podobenstwj nechťelo mi wygjit
z hlavy. A gať sem w posteli o tom přemey-
šlel, přišlo na mne spanj. A tu nagednau
octnul sem se w gaťesi šširé, welmi swětlé ššini,
a ta wám byla štkwošněgššj gestě, nežli ta
weliťá ššň na pražském zámku. Podlaha byla
samý čistý mramor, a h'adťá gaťo zrcadlo.
Na pěkně malowaném stropu wisel forunnj
swjcen sedmi lamp, a ty swjtily mnohem gestě
gasněgi, než gsem to ondy w Praze spatřil s
tjm nowým plynem. U prostřed té ššině byl
řulatý stůl p:ostřijn drahoceným ubrusem, a ten
wám byl zlatem wyššwaný. Na stole ležely
bochnjky chleba, a ty byly bělegššj, než býwagi
nasse mazánce. Wedlé stály pozlacené ššálky s
medem, a nádoby z neyčistššjho řřišťálu, w nichž
bylo čerstwé mléko. Mimo to tu bylo widět
weliťánsťé hrozny, modré i zelené, a pomoranče,
a ššky, a broškwé, a podobné owoce, řrásné
na pohled, a ljbezne mŭně. W ššini okolo toho
stolu procházeli se pacholátka a děwčátka, ozdó-
bené wěnci z garnjho řřwtj, a ustrogené w
bjlá raucha gaťo na swatbu. Měli wám we-
liťé modré a gasné oči, a buclaté twáře, co
řřew a mléko, a wypadaly ale zrowna tať,
gaťo ty andělíčky w řřoste. Pacholátka hrály
na tať diwné nástroge, gaťé sem co žiw newi-
děl a děwčátka řř tomu zpjwaly, a zpěw ten

byl wám, gať geg nebestj duchowé sotwa lépe wywedau. Potom se společně brali ke stolu, a gedly wám s takowau chutj, až se gim zrowna oči wymalowaly. Byla předc hezká hromada těch gedljků, a eyhle! nezpozorowal gsem, aby gjdla bylo ubýwalo. A teď si gen považte: na má stará Polena zdálo se mi, gaťobych i gá byl pacholjř w těch samých letech; a předc to nebylo gaťo sen, ale gaťo swětly den a holá skutečnost. Metraufal gsem se mezi tu welebnau společnost wřočit, ale sám a sám stál sem w řautě otewřenau hubau. Nagednau odmyřagi se dwěře, a panička wegde, krásná co slunce, a přjwětíwá co měsje. Gá gi z počátku měl za řálownu nebes; až mezi dětmi pořič se stal: „Nasse dobrá máti cirkew gde; pogďme gi wřřjč!“ Tu se hrnuly ř nj, a ljbaly gi ruce, a tať wedlé nj radostně posřakowaly, gaťo nasse děti, řdyž matka gde z trhu, a něco gim řaupila. Tato panička pať ty djtřy přjwětíwě hladila po gegich buclatých twářjch. Gať sem na to patřil, radostj mi řřáľalo řrdce, a táľlo mne to taťé ř nj, gen že sem se trochu osteychal, sám newěda gať a proč. W tom mne ale ta panj zhljďla, a zamračila se; a i ty djtřy na mne řauřaly a měřily mne od hlawy až do paty, a zassřareděly se na mne, a to mi bylo tať ľjto, že sem plaľal gaťo malé děčľo. Tu ta panj mne osľowila a řěľla: „J ty usřpi- něný Tomáľsi ty! že si se nestyďěl, sem mezi nás wřočit! Gen se předc podjwey, gať wy- padáš!“ W tom wyňala zrcátľo a poručila, abych se tam podjwal. Gá se tam podjwám, a nastogte! byl sem po celém těle tať pěřný, gaťobych byl teyden w peci ľjľal, a ruce sem měl, žebych byl mohl na nich řepu řřit, a twář sem měl gaťo andjľeř z řrbu. To widět, tať

sem se wám ležl, že sem se z toho probudil; a od toho pláče byla celá poduřta mořrá.

A co teď tomu říkáte, sausede! nemáte-li ten celý sen za něgaťe wyššj widěnj, za zge-
wenj Božj?

Petr. Nedá se upřít, že ten wáš sen ge
znamenitý. Ale gá wám powjm, o čem člo-
wěť žiwě přemeyšj před spanjm, o tom se mu
obyčegně zdá. A nasse fantasie neboli obra-
zotwornost nám to teprw wymaluge gať se
patřj.

Tomáš. Negsem geden z těch, genž mnoho
na sny dagj, a nedostala loterye odemne ani
fregcaru. A wšak swůg dnešnj sen mám za
dobré znamenj, týkajíc se ony wyššj lotrye
nebesťe. Gá až posud w duchu spal, málo
dbal o slowo Božj, málo o wjru, málo o swau
dussi a gegj spasenj, proto i ono šferedné přj-
slowj mjmwal: „Wjra gaťo wjra.“ Má do-
mácnost, má rodina, mé hospodářstwj, a abych
se wám upřjmně wyznal gaťo w zpowědi,
má řapsa šly mi nadewšsečko giné. Ano gá
za čistého gasného dne dřjmal, gá spal. Wy
pať zatroubil šte w traubu swatého ewandě-
lium tať silně, že sem se probudil. Nebertež
sprostnost mau za hlaupost, djm-li že celý ten
sen potahugi na swatau zpowěd.

Petr. Aha! už teď wjm, z kterého řonce
wjtr wane. Nebyl šte giž několiť let u zpo-
wědi, nenj-li prawda?

Tomáš. To pěkně prosim za odpustěnj,
za tať špatného řatoliřa mne neměgte. Na
mou čest co rychtář! gá chodil ř zpowědi řaž-
doročně, gen že wždy na zelený čtwrteť, a tu
býwá weliká tlačenice, a w tom wšseobecném
broděnj ge člowěť brzo odbyť. Gá tam ho-
dil swůg uzlěeť, gať mi prawě do ruřy při-

šel, a dostal sem za to ceduličku, a se zpowěděl
byl sem hotov. A to sem geště udělal gen
proto, abych co rychtář giným dal na sobě
dobrý příklad. Z toho můžete saudit, gařá as
ta zpowěd býwala. Proto gař sem se z toho
sna probudil, hned mi ta wěc na mysl přišla.
Podjweg se, ty tulipáne! — řekl sem sám u
sebe — řdybys swé owce řaždoročně gen gednau
brodil, a to gen powrchně, řebys ge do wody
hodil a hned zas wytáhl: gařau as bys tu
měl wlnu? Anebo řdyby si se za celičřý roř
na swém vlastnjm těle neumyl než gednau, a
dal gen řonew. wody na sebe wylegt, a na
tom dost: sotwa řebys ginař wypadal, než gařo
umauněný hawjř. A při tom uwedl sem si na
mysl neyswětěgřřjho Pána Boha, a Syna geho
Jezu Krista, gař tenřráte twář geho se leřřla
gařo slunce, a rauch bylo bjlé gařo řnjh; a
pař poswátnau geho choř, nařř matřku cjrřew,
gař sem gi widěl we řnách, řistotnou a we-
lebnau. —

Petr. Dobře tař, rychtáři! nebo piřře řw.
Pawel, ře Kristus poswětíl řwau cjrřew, oči-
řřim gi obmytjm wodau, a ře ři gi postavil
řlawnau, nemagjcj posřřwřny ani wrářřy, nebo
cořoli tařowěho, ale aby byla řwatá, bez
aubony.

Tomáš. A řdyř spolu mi napadlo má
wlastnj řřpinawá duřře, a řmřt, a wěčnosť —
ach! hrůza mne tu pogala! Gá se dennjho
řwětla nemohl dořřat, tař mi bylo řruřřno.

Petr. Ale pěřně wás prořřim, rychtáři!
gařé medle hřřchy můžete mjt wy, řlowěř tař
rozřřafný a zpráwný, ře o tom celý řwět wj.

Tomáš. Máte wřřečo dobře, přeř řwě-
tem. Ginař ale řwět, a ginař řaudj Pán Bůh.
A nesměl-li gřře sám mi ondy wyteřřat, ře

sem swým prawidlem: „w j r a g a f o w j r a“ dopustil se hřichu proti Duchu swatému? A pak gestě to. Lež-li člowěk w tmawé noci na swém lůžku, a předstawuge-li si toto lůžko co černý hrob, a dussi swau postawenau před saudnau stolicj Kristowau, a pamatuge-li na ten hořegssj Kancelář — wěru, tu přigde člowěk na mysl wsselicos, co udělal, a dělat neměl; a wsselicos, co dělat měl, a neudělal.

Petr. To gsau wěru zlatá zrnka. My teď owssem, co ge Konstituce udělená, a nowé auřady sau zawedené, před Kancelářem tu hrůzu wjc nemáme, gařau sme mjwali tenkrát, řdyž nás třeba pro maličkost směli na lawici položit, a nám wrchowananau naljt mohli. Ždáli nám se nynj rozsudeř být nesprawedliwý, můžem se odwoláwati od Pontského ř Pilátowi, od instance ř instanci, od apelace ř apelaci, až pak ř neywyšssimu mjestu. W swatém náboženstwji ale gde to z giné noty. Bůh nám dal Konstituci tař swobodnau, gař gi mocnář swětřský powolit aniž nemůže, aniž smj. Bůh nám dal na tomto zde swětě swobodu neobmezenau, a toliřo předložil nám, gař w samém zákonu psáno, žiwot a smrt, požehnánj a zlořečenj. Nemá owssem, ale smj a může člowěk, dořud tento řabát na sobě má, řáhnaut po tom, řáhnaut po onom. Už pak tento swůg řabát při smrti swléřne, a Bůh co saudce se mu na žiwé dostane: bude mu hůř. Nebo Bůh sám saudcem, a apelace žádná. Protož při nassj wezdegssj pauti opatrnosti třeba, a platj tuto, ohlédati se na zadnj řola, a dlé nassebo staročeského přjslowj se řjdit: „Ž hůry drž, a po rowině puř.“

Tomáš. Ba wěru, ge to wěc ř powáženj, nebo negedná se tu o řožich člowěřa,

gedná se o celau řázi. Zamluvili sme ale ten mŕg sen a rádbych geště o něm něco mluvil. Prawil sem, že sem pro auzkost denního swětla dočkati se nemohl. Gať mile ale swjtal, musel sem se smát sám sobě, gať někdo, genž w noci ducha widj, a gať tam ráno nahljone, pařez nagde. Zlášť ale k smjchu byla mi ona krásná panj, a ta geště před očima mi stoji tať gasně, že bych gi mezi tisicj poznal. J řekl sem sám u sebe: Blázinku ty! k čemu ten twŕg strach? Ta panj má být cirkew! — A řdepať máš tu cirkew? Rodičku Boží ty znáš, a ta ge w nebesich. Ale řde ge ta matka cirkew? Gest-li snad w Řjmě? Ale tam bydlj genom swatý Otec; a otec nenj matkau. Zas mi napadlo, co ste ondy powjdal o aposstolstwu, a podle toho saudil sem, že snad papež s biskupy sau cirkwj, tau nassj matkau. Ale tito sau sami mužowé a řterať sami mužšstj dohromady mohau býti žehau? matkau? řonečně podle řatechismu prý gest cirkew shromážděnj wšech prawowěřicj řřestanů; a cirkew spolu nassj matkau? Wždyť by tu pať byla cirkew matkau cirkwe, a slepice spolu řůřátkem, a to ge nesmysl. Což tedy a řde gest tato cirkew? A to mi dělá bryřule a negde mi z hlavy, ba rauhačné myšlěnkj powstáwagi mi w mozku, až proti Pánu Bohu samému.

Petr. Toho diblířa musjme wypudit. Nic se neosteyčeyte, rychtáři! trochu řůřáže, a s tjm rauhánjm gen směle wen na mjsu.

Tomáš. Napadá mi bezbožná myšlěnkta — že to celé učenj — to učenj o cirkwi — o cirkwi nassj matce — zrowna se hrozjm, na hlas to powjdat!

Petr. Nařlonjm swé hlavy, a posseptejte mi to do ucha, gať w zpowědi.

T o m á š. Že to — odpust mi Bože, gestli s tym hřessim — že to není leč paubá hlaupost.

Petr. A k čemu takové dlaubé komedie? Wždyt se upřít nedá, že tu není, leč paubá hlaupost. Gen že ge tu hlaupost z wassj strany, a wy tomu rozumjte, co wůl hwězdárstwj.

T o m á š. J zaplat Pán Bůh tisíckrát za to wasse hrubiánstwj. Mě-li kdo lissag, gen mu na ni hned naplit, a lissag prý zagde. A wy s tym tu hrubiánstwjw wypudil ste ze mne dibljsa. Teď bych ale rád, abyste mj ten mŭg nerozum očihledě ukázal. Kde tedy ge cirkew, ta nasse matka?

Petr. Wy ste otec; a co to slowo znamená, wjte. Wasse manželka ge matka, a co to znamená, též wjte. A teď wám něco powjm, nač ste snad ani sám co žiw pozorný nebyl. Otcowi hlavně náležj ruka, a matce srdce. Ruka působj kromě těla; ona tělo hágj, a pořm mu podává. Podobně otec neywjc kromě domu tráwj, rodinu hágj, a vydělává pro ni chleba. Srdce ge a působj w těle u wnitř; ono tělo ohřjwá, a co ruka do huby dala, w krew obrácj, a tauto krewj tělo zachowává. Podobně i matka neywjc w domácnosti tráwj, tu šige, topj, warj; a z toho, co otcowa ruka vydělala, připravuge potravu, a žiwj rodinu. Otec swým prstem dětem přikazuje, vyhrožuge, a swau rukau ge poukazuje, waruge, napomjná, tresce a kárá. Matka opět dítě pod srdcem nosj, k srdci swému wine, u prsau swých má a kŭgj, a we swém srdci ustawičně nosj. Otec dítě wede k statečnosti a k řemeslu, aby z něho byl hodný občan w státu; matka ge opět wede k dobrým mrawŭm a nábožným citŭm, aby z něho se stal hodný řestán w cirkwi.

Tomáš. Prawda; aspoň w nassi domácnosti tať býwalo. Má manželka, ač ewangelička, do srdci nassich dětí hned od mládí sřtěpila lásku k Bohu, k Pánu Ježíši, a k lidem zlásti chudým, tať že někdy děti samého otce zahambily. Tomu tedy dobře rozumím.

Petr. A gať ste rozuměl tomu, rozuměl ste všemu, a w hlavě se wám wygasnj. Bůh — gať sám dobře wjte — nám se gest zgewil. Ale on gest nepochopitelný, newysřumný. Abychme ale my řrátřozraci lidé geg aspoň z částky poznati mohli, snížil se milostiwě k nám, gať i otec se snížuge k swému nemluwnátřku, a dětinřým se stává. Bůh totiž mluwil sám o sobě podle řeči a obyčegů, gaťe my mezi sebau, a we swé domácnosti máme. On nám zgewil všemohauci, neysprawedliwěgřř swau ruku, a tu se ukázal být otcem. On nám zgewil neylástawěgřř, neymilostněgřř swé srdce; a tu se nám ukázal být matřkau.

Tomáš. Alř si to teď člowěř powážj! Gá — tařowý starý chlap; ale o tom sem gestě newěděl! Ale teď mi to uřážte w přřřřladech.

Petr. Na počátku Bůh stwořil swět. On totiž ruřkau swau všemohauci pořynul, a řekl: Budiř swětlo! — a ono bylo; budiř obloha! — a byla; buďteř na nebi swětla — a ony byly. Tu máte prřřř Páně, ruřku Páně; tu máte Boha co Otce. Za tauto přřřřinau řřřřáme taťe: „Wěřjm w Boha Otce všemohauciho stwořitele.“

Tomáš. Widjte! widjte!

Petr. Čteli člowěř pozorně w přřřmě o stwořenř swěta, bige mu tu něco do oči. Pořoruge totiž, že Bůh přřřně řřřnul, a třřm stwořil; pať ale, že co stwořil, i ořřiwil. Dám wám

sprostaučké podobensťwj. Slepice neyprw wegce sneše; potom ale snessené giž wegce pod řjdy wysedj, a wyljhne se z něho žiwé kře. A podobně gest psáno w zákonu, že stwořená zemšťá faule byla pustá a prázdná, a že tmy byly nad twářj propasti. Duch Boží ale se wznášel nad wodami, a wody potom wydaly wsseliký plaz žiwé dusse, a ptactwo a wsselikau dussi žiwau. A widjte, w tom nám Bůh zgewil žiwotodárné své srdce, swau vlastnost mateřskau.

Tomáš. Ge to wěru až fu podiwu! a gá tomu dobře rozumjm.

Petr. Gať byla země i se wssjm pěkně zřizená, stwořil Bůh člowěka z hlíny. A Bůh pokynul, a stál tu člowěk podle těla i dusse. Tu opět pozorujete ruku Páně, a ta učinila člowěka z hlíny; tu máte ruku, tu máte otce. Člowěk ale byl podle ducha tať, gať gest noworozené dítě, newědomý, newzdělaný. A gať to dřjw wypadalo se stwořenau zemšťau faulj, tať to wypadalo i se stwořeným člowěkem. Hlawu geho byla gestě pustá a prázdná, a tmy byly w nj. Protož Duch Páně wznášel se nad člowěkem, a teplým wzdechem swých welebných řjdel ožiwil geg. Bůh wdechł w twář člowěka dchnutj žiwota a ay! w hlavě stalo se swětlo maudrosti, a w srdci rozňal se plamen lásky. A člowěk, dřjw gaťo mrtwý, učiněn gest w dussi žiwau. A hleďte, řteráť tu opět působilo žiwotodárné srdce Boží — Bůh co matka.

Tomáš. J to mám potěšenj! weliké potěšenj! A gá o tom newěděl.

Petr. Když přigal Bůh národ židowský, aby ho wypedł z Eģypta, a pať si geg wychowal, ufázal Bůh opět wssemohaucj ruku swau, a činil taťowé diwy a zázraťy, že eģyptstj mudrcowé samť se wyznali řkauce: „W

tom gest prst Páně.“ A tať zgewil se Bůh Israeli rukau, tedy co Otec, i taťé prawil: „Israel gest můg syn prworozený.“ Že ale o něg neměl toliko otcowstau, alebrž i materstau péči, doswědčil srze proroka Isaiásse, a prawil k Israeli: „Zdaliž se může zapomenauti žena nad nemluwnátkem swým, aby se neslitowala nad synem žiwota swého? A gestli i ona se zapomenula, gá wšak nezapomenu se nad tebau.“ Zde opět, ač gen u fiğure a w podobenstwj widjte Boha být matkau. — Tam otcem rukau, zde srdcem matkau.

Tom á š. Kdyby ste půl dne o tom wyprawowal, nebylby mi čas dlauhý; nebo gsau to důležitě wěci!

Petr. My až posud byli teprw před městem, a widěli sme ten pěkný kostel gen z daleka. Ale teď srze bránu wegdem do města sameho, do nowého zákona. A tu wám powědomo, že při křtu Syna Božího w Jordánu sstaupil Duch Boží s nebe a přissel na něg gačo holubice, a zůstal na něm. Zde ale třeba si powšsimnaut, že se w písmě neprawj, gačo holub, nýbrž gačo holubice; a powjm wám, gač a proč. Ondy sme giž o tom mluwili, kterať dáblem lidské pokolenj ztratilo milost, žiwot. Protož po spáchaném hřichu wypadalo to s člowěkem na wlas tať, gač hned při geho stwořenj. Glawa byla pustá, prázdná, a tmy byly w nj; a srdce bylo chladné. Že ale holubice na wagjěřách sedj, a tať z toho, co bylo bezžiwotné, wyljhne se živé: přigal též Duch Boží způsob a podobu gegj. A tjm chtěl Bůh znamenat nám smyslným lidem, že pokolenj lidské, dáblem umrtwené, Kristem opět ožiwj. Tuto máte teplo, milost, žiwot, srdce — tu máte Boha co matkau.

Tomáš. Pěkně vás prossim, gen tať po-
Fračugte dále.

Petr. Dál nepřigdem, nebo sme tu již
u samého toho pěkného kostela, a podjwáme
se do něg. Kristus Pán také se swau rukau
mnoho činil. On tři leta pro nás pracowal,
cestu do nebe nám ukazowal, wzkládánim ru-
kau nemocné uzdrawowal, pro nás trpěl, a
umřel. On tedy dosvědčil, že gest nám otcem
rukau; gažož i skutečně se nazjwal hospodá-
řem, otcem, apostolům pať říkal: moge dítky,
synowé. A gať se odstěhowat měl k Otci swé-
mu, a na cestě do zahrady Jetsemanské se syny
swými se laučil, zarmautili se tito. On pať
co otec těssil gich říka: „Nermutiž se srdce wasse;
wždyt neopustjmě wás syrotků. A tjm
chtěl gažož říci, že se gim ostará o matku. A
proto i prawil: Gát prositi budu Otce, a
giného utěssitele dá wám, aby s wámi
zůstal na wěky, totiž Ducha prawdy.

Tomáš. Uha! a ten Duch prawdy ge
gažož ta matka.

Petr. Kristus Pán — prawil sem —
osvědčil se rukau nám být otcem; nebo on
twořil, působil, pracowal. Nehorsšte se tedy,
djm-li, že Kristus, náš nowý twůrce, položil
tažožž zárodnj wagjčfo. On wstaupil na ne-
besa; ale to djlo geho, totož wagjčfo tu leželo
gažož zahrabané, gažož bezžiwotné, mrtvé. A
teď wám powjm, gať to mysljm. Žlauteť ge w
bjlku, bjleť ge w ščorábce zawřjn. Podobně i uče-
nj Kristowo, toto gádro, řylo se w apostoljch;
apostolé pať trwali při zawřených dwěřjch. Sla-
wy gegich byly gažož pusté a prázdne a tmy byly
w nich, a srdce bylo chladné. Tu ale na slawný
hod swatodussný na perutěch wětrowých sstaupil
Duch swatý na ně, a tjmto letem způsobil zwuř

s nebe, gaſo ſdyž se žene prudſý wjtr, a naplnil wſſecken dům ſde ſeděli. J wydal taſé ze ſebe teplo w způſobu plamenu, a w tomto podobenſtwj poſadil ſe na ſaždém z nich. A i hned ſe w hlavách gegich wygaſnĭlo, a ſrdce zaplápolaly láſkau ſ Bohu, láſkau ſ lidem. Rdyž ſůče ſe ljhne, tuť ſſořeſka praſká, a ono wyſtrčí ſwau hlavĕtku. Podobně i Duchem ſwatým apoſſtolé obžĭwli, a ta zawřená ſjĭ ſe otewřela, a oni z nj wyſſli wen na ſwětlo, a zgewně ſe ukázali ſwětu; a to ſe ſtalo nemalým podiwenjĭm.

Tomáš. To wěřĭm! Dalbych něco za to, ſdybych byl tenſráte býwal diwákem.

Petr. A podĭweyte ſe: tu teď máte těch ožĭwených dwanaĕti apoſſtolů; to gſau gaſo ty ſuřátka, máte tu ſpolu Ducha ſwatého, a ten geſt gaſo ta ſlepice matka. A ta matka ſwé mladé wodj, a ge wolá, a gĭm poſrmu hledá, a ge ſwým materſkým blaſem těſſj, a w poſuſſenjch ge chránj, a proti žĭdowſſkému wlkŭ, proti pohanſſké ſſelmě, a proti pekelnjmu geſtrábu ge bránj, a pod ſřĭdly ſwými ſhromážděné zahřĭwá. A tato matka byla u nich, geſt u nich, a bude u těch ſwých ſuřáteſ, nebo prawil ſám Syn Božj: „Duch prawdy zůſtane ſ wámi na wěky.“ Máte tu opěť Ducha Božĭho, ſrdce Božj, máte tu Boha co matku, máte tu matku cĭrkew.

Tomáš. Na mautě prawdu! Ale ſlyſſĭte! taſ ſte ſe mnau pohnul, až mi ge ſ pláĕi. Nebo toto waſſe podobenſtwj o ſwočně a ſuřátkách upamatowalo mne na můg pěſný ſen; a gá žĭwě před ſebau mám tu ſráſnau ĕiſtotnau panj, a oſolo nj ty přĭwětĭwé dĭtĕy buclatých twářj. A teď wĭm, co to znamená, cĭrkew naſſj matkau.

Petr. Wšak geſtě něco tu podotknaut třeba. Kristus Pán prawil ſwým apoſtolům: „Ten Duch prawdy we wás bude;“ a ty dvě ſlowa „we wás“ ſau weledůležité. Ne-
 třeba wám tu říci, že to „wás“ znamená apoſtoly, křeſtany, a w-těch Duch prawdy měl býti. Gaſo tedy geſt u člowěka duſſe w těle, měl podobně býti Duch Boží w křeſtanech, a ti ſau gaſo geho chrám, gaſo geho tělo. A gaſo lidſké tělo geſt ožiwené ſrže duſſi: geſt podobně tělo cirkwe ožiwené Duchem ſwatým. A gaſo neříkáme: ten duſſe, ale: ta duſſe; nenazíwáme podobně Ducha ſwatého, působícího w onom těle, ſwým otcem, ale nazíwáme ho ſwau mat-
 ěau. A díme-liž: „Cirkwe geſt naſſi mat-
 ěau,“ wyrozumíwáme tím působení Ducha ſwatého. A to působení ſe děje w těle, a to tělo ſme my wiſſični prawowěřící křeſtané do-
 hromady, buď ſi řněz neb neřněz; buď ſi řa-
 nowiſſi nebo nádeniſſi. Gaſ ale nenagdete ni-
 žádného těla bez hlauy, muſſi mít i tělo cirkwe
 ſwau hlauu, a tauto hlauau ſau apoſtolé,
 ſau biſkupové. Z těch paſ gednoduchých hlau
 apoſtolſkých, biſkupſkých wyſiſká hlaua Pe-
 trowa, hlaua papežowa co neywyſſi hlaua.
 A gaſo každý člowěk ſwůg rozum, ſwé umění
 chowá zde w hlauě, w mozku: podobně i
 Božíſká prawda, učení Kristowo chowá ſe w
 hlauě cirkwe, a tau hlauau ſau biſkupové
 s papežem. A tato prawda uwnitě ſkrytého
 Ducha ſwatého zvěſtuge ſe gazyſkem oné hlauy,
 a ten gazyſ geſt naſſe duchowenſtuo. A buď
 ſi ten gazyſ ſem tam třeba ſſpinawý neb dě-
 rawý, wiſſe ſtegně; praudící ſrže něg prawda
 geſt a zůſtane božíſkau prawdou. Neb i černá
 ſlepice bílé wegce neſe, a i černá řáwa bílé
 mléko dáwa.

Tomáš. Wěru, tu zůstane člověku rozum stát! gá křesťan, gá katolický křesťan, a rychtář k tomu, a gá tomu tať gestě nerozuměl. Ale zarazte drobátko, nebo co ste tu powídal, gest pro nás pro wšecky důležité, poučlivý, gádrný článek, a gá mu rozumím takto. My wšickni katoličtj křesťané, a tudjž i biskup, i sám papež sme gafo křčátká gedné rodiny, a Duch swatý ge nassj matkau, a mohlbych to snad zrowna říci, on ge nám, co gest křowčna křčátkům a co gest holubice holaubátkům. A tu mi zas napadá ten zatrolený sen, a gá byl mezi čistotnými hlými holaubátky gafo ta umoklá káně. Abych dále powídal, gať si to předstawugi: my katoljci wšickni dohromady sme gafo chrám, gafo tělo, a Duch swatý přebýwá uwnitř; on gest dussj toho těla. A to tělo má swau hlavu, apostoly, biskupy. A teď gať? počítá se papež také mezi biskupy? Petr. Ba právě, zrowna tať gať se počítal Petr mezi apostoly.

Tomáš. Giž sem zas doma. Hlawau tedy toho těla gsau apostolé, biskupové, a mezi nimi i sám papež, gen že gest z těch gednoduchých hlav neywyššj hlawau, gafo na přjklad za starých časů w Praze býwal ze wšech purkrabj geden neywyššjim purkrabjm. A ty gednotlivé hlavy dohromady dělaji gen gednu hlavu, abych tať řekl wšeobecnau, a ta hlawa ge držitelem, chowatelem nassj swaté wjry. A tato wjra zwěstuge se nám gazykem, duchowenstwem, a tu nepřigde na gazyk, ale na slowo, a to ge slowo Boží. Ale aniž to tělo matkau, aniž ta hlawa matkau; ale matkau nassj gest Duch swatý, a ten ge dussj toho těla. No! co mi teď říkáte, Petře? Zdali pať sem giž wybředl na sucho?

Petr. No! a zdali pať gestě toho diblířa w sobě máte, že to učenj o cirkwi gařožto nassí matce nenj leč hlaupost?

Tomáš. Chwála Bohu, ten ge tam řam patřj, a gá teď poznávám, že řromnost Pán Bůh miluge, ale hlaupost že nenáwidj. „Cirkew ge nassí matřau“ to ge wřácná řwatá prawda, a na tu bych teď chtěl umřjt, umřel bych zagistě pro Boha.

Petr. Dobře tať, rychtáři! A widjte, ta matřa zrodila nás na řřtu řwatém co syny Božj. A řdo pro hřjch opět na řduhu gařo umřel, a tať synem Božjm býti přestal, toho znowa obřiwuge řřze řwatost pořánj. A ta matřa řiwot a milost w nás rozmnořuge řřze ostatnj řwatosti. A ona nás řrmj mlékem řlowa Božjho, a řrmj nás manau w neyřwětěgřřj řwatosti oltářnj. A ta matřa upěnljwým hlařsem nás wolá na dobrau cestu, a wýřřahu nám dáwá před tjm gistým řřřřdcem. A ona nás řrowá pod řřřřly řwými, a nás zahřřwá, a řřřřod nám dáwá až ř řsamému řřiwotu wěčnému. A tať řřze tuto matřu lze nám gest dogřti wřřřěho, oč řřřřa řwatého máme řřádat, a to řřřřno gest w oné řřřřze, z řřřřé řanpater čte mřřř řwatau. A gá té modlitby přěřřlad mám w nassěm rozřomilém Błahowěřřtu, a umřjm gi nazřpamět.

Přřgř, o přřgř ř ř nám, řřřř řwatý,
wřřřř milostj řřamene!

Řěřřřř oheň, w nebi řřřřř,
w řřřř nassě řřřřř.

Ořřě nuznjř, řač přřřřř
dářřě wěčnjř řřenotř;
řwětlo řřřř, řač ř řřřř
nám na cestě ř řřřř.

Nejlepšs Ty potěšs,
 sladký duše příteli!
 Sladké zřídlo občerstvení
 w každém světa swjzeli.
 Z tebe pokoj w práci, w hoři
 plyne w duši sljčenau;
 A kde oheň, kde pláč mořj,
 úřchau's Ty gedinau!
 O ty světlo blahogasně,
 naplň srdce wěřcjh,
 Bez milosti Twogj spasné
 schwacuget nás blud i hřjch.
 Obmeg, což na nás mrzkého,
 zawlaž srdce suchotu,
 Uzdraw což nedůžiwého,
 oděg duše nahotu.
 Což utuhlo, rač ohnauti,
 rozhrěg což gest studeno;
 A což od cest Twých se krautj
 Tebau budiž zpraweno.
 Deg swým wěrným daufagjcjm
 sedmerých dar milostj,
 Degž ctnost wěrně milugjcjm
 spásu wěčných radosti. Amen.

Tomáš. J degž to nebeský Bože! A
 pŭgčte mi gednau toho Blahowěsta, gábych si
 tuto krásnau modlitbu opsal, nebo ge tať ná-
 božná, tať plná citu, až mi srdce dogjmá. A
 gá mám gen radost, že nynj wjm, co to zna-
 mená: cjrkw gest nám matkau. Něco
 ale třeba wám tu powědj, a to mám sám ze
 swé hlavy. Prawil ste, že gest nám Bůh ru-
 řau gačo otec, a že tudjž řřkáme: „Wěřjm w
 Boha Otce — wšsemohaucjho stwoři-
 tele.“ A gá podle vlastnjho swého rozumu
 dořládám, že gest nám Bůh srdcem gačo matka,

a že tudž říkáme: „Wěřim w Duchu swatého — swatau cirkew obecnu;“ protože w cirkwi působí životodárné srdce Boží. Díme-li tedy, že gest cirkew našši matkau, není w tom nic lidského, aby se snad geden člověk musel druhému říci, a za vyšší bytost ho považowat. Wšecka čest, genž se dáwáwá cirkwi gažožto našši matce, dáwá se spolu Duchu swatému, dá se Bohu.

Petr. Wítej swatá prawdo! A podjwemy se, gať se náš rychtář giž pěkně umj s rozumem radit.

Tomáš. Gá gestě nedomluwil, na gádro teprw přigdem. Cirkwj tedy co matkau není žádný člověk, aniž biskup, aniž papež. Duch swatý sám ge cirkwj, ge matkau; Duch swatý Bůh: cirkew tedy gažo Bůh.

Petr. Wýborně! přewýborně gde ten váš řůň, gen škoda, že na přednj i na zadnj nohy řulhá. Nebo podle wasseho weyřladu směli, ano muselibychme řici: „Cirkwi Bože! tobě se řlanjme!“ neboli: „Neyswětěgšši cirkwi! řmilug se nad námi!“

Tomáš. Wěru newjm, řudy z řonopj. A wšak mi uřaďte, řterý řem hřebř chybneř zatlauřl, že ten řůň řulhá? Sám řte prawil, že onau matkau w cirkwi ge sám Duch Boží, Duch swatý ale Bůh — tedy i cirkew —

Petr. Než domluwjte, dám wám řákau otáźku. Widjm tu na wassem dwore roztomilého řohautřa. Můželi pať se řohautěř giřt?

Tomáš. Darmo mluwit; a ř čemu mi děláte lařřominy?

Petr. Gá wám udělal lařřominy, a dám i něco na zuby. Řohautěř tedy se může giřt. Dobře tať. A widjte, tam na řtěně u wasši řlinty ge řohautěř: tedy ři ho řněřte.

T o m á š. Dowedete wy ale člowěka hned štaupat.

P e t r. Wy ste upadl na rozum, a gá wám pomohu na noby. Něco giněho řohauteř a řohauteř w našsem hospodářstwí; a něco giněho Duch swatý a Duch swatý w našsem náboženstwí. Prawil sem, že podle swé ruky Bůh gest gačo otec, a že gest podle swého neymilostnějšeho srdce gačo matka. Proto wšse ale aniž ruka Páně osobau, ale patřj osobě; aniž srdce Páně osobau, ale patřj osobě. A šice oko Páně i ruka Páně i srdce Páně podle zgeweného náboženstwí patřj stegně třem Božským osobám, tedy i Otci, i Synu, i Duchu swatému. Duch swatý Božská osoba. Nynj ale žiwotodárné srdce Boží rovněž se gmenuge Duch swatý, nebo napsal sw. Pawel k Řimanům: „Milost Boží rozlita gest w srdcích našich šrze Ducha swatého, kterýž nám gest dán.“ A ten nám daný Duch swatý není osobau, šicbychme museli řjci, že třetj Božská osoba s nebe sestaupila a w cirkwi podobně se wtělila, gač dřjwe druhá Božská osoba tělem učiněna byla. A tu by ste měl řacjřstwí tař hrubé, ažby bučelo.

T o m á š. A podjweyme še, řterař to naše swaté náboženstwí gest hluboké a důkladné, a řterař pomáhá člowěku rozum braušit. A teď mi powězte, gač tomu mám rozumět: „Milost Boží rozlita gest w srdcích našich šrze Ducha swatého, kterýž nám gest dán?“

P e t r. Duch swatý wyznamenává tu toliř, gačoby se řěřlo, neyswětějšj srdce Boží. Nám o Bohu ginař mluwiti nelze než po lidřku; a Bůh sám o sobě ginař nemluwil než po lidřku, abychme mu rozuměli. A tař to máte i zde. Gačo w našsem tělesném srdci ge

řew, ge pramen žiwota, tať i w srdci Božim, w Duchu Božim ge žiwot, milost; a tato milost w nás řřestanech gest rozlitá. Že srdce Božjho se preyřti, a do nassich bezžiwotných srdci wtyřá. A ten Bůh, genž nám swé otcowřé srdce propřgčuge, gest Otec, Syn a Duch swatý. A neymilostněgřři srdce Boži tať se gmenuge Duch swatý, a to neni proti rozumu. Gá wám tu dām gen prasprostaukě podobstwji. My radcij osobě řřkáme rada; a tomu co dāwā, tēž řřkáme rada. Pān rada dā radu; tu máte osobu a wěc, a to neni nesmysl. Bůh (Otec, Syn a Duch swatý) nám dal Ducha swého; tu máte osobu a wěc, a to tedy tať neni nesmysl. Duch swatý ge w nebesich, ge božřkau osobau, a my gemu se řřlanjme gať i Otci a Synu. A Duch swatý, t. g. srdce, milost, láska Boži gest a působji mezi námi; a my se tomu neřřlanjme, nebo neni to osobau, ale paubým Božim působenjm. A práwě toho Ducha Božjho nazjwáme my řřatoličti řřřřřané swau matřkau, řřdyž prawjme: „cjrřew gest nassji matřkau.“

Tomáš. Gá dnes wěru tagné wěci až z dewátěho podnebj slyřřim. Wěřte mi, Petře! on mnohý o nassji cjrřwi swau hude, a té notě nerozumj; a ohledāwā-li ho člowěř, nagde, že swau maudrost nenosj než w čubě. Pouřřāzal řřte na cjrřew gařřožto nassji matřku. A práwě při tom slowě „matřka“ něco mi napadlo. Sem wčelař, a wjte, že se na wčely tať dobře, ne-li wjce znām než wy, nebo z daleka řřirořka wčelaři řře mně na radu přichāzjwagj. Ždaliž pať bych směl tať řřu přjřkladu řřci, řřeť ge s matřkau w cjrřwi podobně, gať ge s matřkau w aulu.

Petr. J zaplat Pán Bůh za ten váš nápad, a ten vám sám dal Duch svatý!

Tomáš. Uenji-li prawda, že se také tak někdy Tomáš s Filipem segdau. Gá vám dal mauku, a wy mi teď napecte chleba, nebo chcete-li, třeba koláčů.

Petr. Tato mauka ge wydatná, i může se to stát. Gačo dobrý, zkusený wčelař bez toho wjte, čím gest matka w aulu.

Matka wčel pohromadě drží celý aul, celý rog; ona ge w prostředku, a wčeličky okolo nj. A podobně i w aulu té naší cirkwe Duch Boží wsecky nás Katolické křesťany spoguge w gednu rodinu, w gedno shromáždění; on uprostřed nás, a my okolo něho.

Matka wčel nanese wagiček, a w těch ge zárodek žiwota. A gať se tento plod ljhne, frmj se od ostatnjch wčeliček medem. A gá spatřil na své vlastnj oči, gaťau pečliwosti a materšťau lášťau staršj wčeličky o tyto čerwy dbagi, tělem svým ge zahřjwagi, a spjše samy zmrznau, nežby ge opustily. A tuto péči wagi tak dlawho, až ten nový plod dozrage. Podobně i Duch swatý hned při křtu klade do djetěte zárodnj wagičko žiwota. A při tom gsau fmotrowé, a gestiť swatau powinnosti i rodičů i fmotrů, o to se postarat, aby tento čerwjček, tento plod Ducha swatého se frmil medem swaté wjry, aby se zahřálo srdce geho, a aby se z něho wychowal statečný dořonalý křesťan. A měliby sobě mnozj rodiče na oněch wčeličkách bráti spasitelný příklad; bohužel ale, že tato nemá twář mnohého zahanbuge, genž má rozum, a gest podle obrazu Božjho stwořen. Wezměte na příklad našeho Jiru; nedbá-li ten o svého wyfřmeného buljka wjce, než o svého Honzjka? Co se s njm giž nahastěřil

panpater i pan učitel, aby swého hocha pilněgi do školy, pilněgi na Katechismus posílal; a wšak nepřigde tam ani žák ani dworák. A tu zas wezměte sausedku Medbalowau; té opět ge práwa a husa milegšj, nežli duše gegj dcery Terézky. — Dobyteť se pořádně krmj, a dobře šetrj, a bedlivě chowá, a na uzdě se držj, a w chlwě se uwáže, a ge-li dost malý hřmot, třeba o půl noci rozswjtj se lucerna, zdali se tam něco přihodilo. A padne-li kus dobytka, ge tu hluku, pláče, křiku, gaťby byl saudný den nastal. A bohužel! Kterať mnohý plod Ducha swatého newede se k Bohu, newede se k cirkwi, a nechá se bez dohledky. Proto ta nasse matka cirkew w pismě si nařjká takto: „Maličtj žádali chleba; a nebyl, kdoby jim lámal.“

Tomáš. A wšak podle mé zkusenosti lámau si takowj rodičowé metlu gen sami na sebe. Gá sem rychtářem dlahá leta, a tu sem se giž mnoho dozvěděl. A wšak gen o těch wčeličkách dále.

Petr. Matka wčel w aulu pořádek uwádj a pořádek držj; ona na to hledj, aby wšecky gegj poddané plnily rozličné gim odkázané práce, gedny aby snášely med, druhé woš, třetj aby umnitř lepily, čtwrté aby pracowaly na buňkách, páté aby hlídaly, šesté aby čistotu držely atd. Podobně i ta nasse matka, podobně Duch swatý působj w cirkwi. Napsal zagisté knjze apostolský sw. Pawel ku Korintským w 1. epistole: „Rozdjlná gsau w cirkwi přísluhowánj, a rozdjlná působenj gsau. A k tomu cili někomu škrze Ducha dána býwá řeč moudrosti, ginému pať řeč uměnj, ginému wjra, ginému dar uzdrawowánj, ginému proroctwj, ginému rozeznanj duchů, ginému rozljčnost

gazyřů, ginému wyfládání řeči. Tyto pař wsecky věci působj gedem a týž Duch, rozděluge gednomu každému, genž ráči.“ — A ř Esezřym týž apostol piše, že Pán dal některé zagisté apostoly, některé pař proroky, giné pař ewandělisy, giné pař pastýře a učitele — (nebo podle nynějšho obyčeje, že některé dal biskupy, některé kanovníky, některé vikáře, některé faráře, některé kaplany) pro spořádání řestanů ř djlu služebnosti.“

Matka wčel, gař to mám od nás, od sebe wydává zlástni nařyslau wůni, a tau nařichnau wsecky wčeličky toho roge. A po této wůni poznagi se wsecky wčely toho gednoho aulu wespoleř, byť i byly od aulu na mji wzdáléné; tresěgi domu, a rozeznowagi se od cizich. Podobně i ta matka nasse cirkew zlástni wůni od sebe wydává, a ta wůně ge nařysla. Nasse matka gestit ona řena, řterá dáwa řwasu do mauřy, ažby řkysalo wsecko; a ten řwasený chleba gsme my. Podle této wůně poznáváme se wšickni prawowěřci řestané wespoleř, ať třeba gedem s druhým se segde w Americe neboli w Ěně; i rozeznowáme se i od těch, genž z nasseho aulu negsau. Ždá-li se také tato nasse wůně gistým wosům zápačem býť, a wšař my wjme, že ginačj čich má anděl, a ginačj ďábel; a že gednomu rozkoš gest mrzkosti, a druhému leyno mustátem. Protož i napsal náš slawný Pawel w druhém psanji řu Řorintřým: „Diky Bohu, řterýž wůni známosti swé zgewuge řřze nás na wšelikém mjestě. Nebot sme Řristowa wůně dobrá Bohu w těch, řterjž spasenj býwagi, i w těch, řterjž hynau. Něřterým zagisté sme wůně smrti ř smrti; giným opět wůně řiwota ř řiwotu.“

Matka wčel — gařkoli ge lářawá, přj-

wětliwá, srdečná a milostná ke swým poddaným wčeličkám — gest spolu naneyweyš nesnássenliwá, žárliwá a nepřátelská proti matkám cizjm. Matka wčel — gaš snad lépe wjte než gá — wedlé sebe matky druhé netrpj, a kde se tařowá uřáže, nastane s nj bog na žiwot i na smrt. A samé wčeličky se baurj a proti nj pozdwihnau, i obřlijj gi, a duřj gi až uduřj, anebo zobáčky swými gi přefrautěgj nohy a řjřdla, nebo zbodagj gi žehadly swými, a pař mrtwau wynesau wen. Podobně i matka cjrřew, gařřoli ge přitulná, srdečná a milostná ke wšsem wěrným swým djetkám, ge spolu naneyweyš nesnássenliwá, naneyweyš odporná, a žárliwá proti matkám druhým. Duch Boží totiž ge ustawičně w nepřátelstwj s duchem zlým; Duch prawdy s duchem lži; Duch swětla s duchem temnostj, a wedlé sebe geg trpěti nechce. Kdeřoliwěř se tařowý duch uřáže (my mu řiřkáme řacjřstwj, newěra), nastává seč na žiwot i na smrt. Ofamžitě lze se w tom našsem aulu zpozorowat hnutj, a pobauřenj, a řazgařenj, a i hned se brauřj gazyřowé proti tomu nezwanému hostu. A tento wedraný duch cizj duřjwá se hned z počátku; nenj-li na plat, přefrautěgj se mu nohy i řjřdla cjrřewnjmi tresty; a nechce-li gestě ustaupit, probodne se žehadlem, Duchem swatým nám daným, wyobcuge, se, mrtwý se wynese. A žeř před Bohem řřutečně pař mrtew, widěti gest z toho, co prawil geden slawný cjrřewnj dořřtor: „Nemůže mjt Boha swým otcem, řřdož cjrřwe nemá za matku.“

Přigdau-li ubohé wčeličky o swau matku, ge na to smutné a žalostné podiwánj. Ofiřele rozlětagj se gedny sem, druhé tam. A ty samé, genž býwaly gednau rodinau, gednjm rogem,

nic wjc společného nemáj, než že wšecky stegně
 sau tulačky, a že se stanau zlodějkami w cizjm
 aulu. A gať mám dobře známo, negsau diwé
 wčely giné od nassich domácich; gen že z do-
 mácich utjkaly, a do prázdných stromů w lesích
 aneb w poli samy se osadily. A tať to máte
 i w cirkwi. Kdyby dnes Duch swatý, tato
 nasse matka, z katolického aulu se odstěhowat
 mohla, bylby tu hned nepořádek, a samý zma-
 tek. Bylibychme gedni proti druhým, potu-
 lowali se co bludnice, a motali se gať osiřelé
 wčely, čili podle slow sw. Pawla mitali a točili
 bychom se každým wětrem učenj w neustawi-
 čnosti lidské. A tu není třeba důkazu; může
 se gen člověk podjwat na ty giné církewnj
 sbory, a ty před časy taťé býwali katoljky,
 taťé býwali w nassem aulu, a měli tu samau
 matku, kterauž máme my. Wjmeť pať, že člo-
 věk sám od sebe newonj, ale kdo chce wonět,
 musí si nařaupit mastj a giných woňawých
 wěcj. Je pať před časy gisti lidé sam i sebau
 wonět chtěli, zosřliwili si wůni té nassj matky,
 opustili gi, ztratili ostrost čichu, a hle! matky
 wjce nenasli. To učenj, co z počátku s sebau
 wzali, bylo z aulu, byl dobrý med, ale teď ge
 z toho ged. Bylo někdy pivo, než giž sau
 kwasnice neb ocet. A gať rito odběhljci gednau
 giž napáchli člověčinau, napáchli tělem: pro-
 tiwná gest gim wůně tě nassj matky, toho
 Ducha swatého, před njmž utjkagj gaťo ďábel
 před křžem. A oni gaťo diwé wčely se usa-
 dili w lese, w poli, na paussti; t. g. oni si
 libugj w newázané swobodě, oni si libugj pausst
 tohoto swěta, a do aulu nazpět nechťegj. Vla-
 psal zagisté giž swatý Pawel Řimanům o ta-
 řowýchto lidech, genž člověčinau zapáchagj:
 „kterjž gsau podle těla, chutnagj to, což gest

těla. Kteržj pať gsau podle ducha, smeysslegi coť; gest ducha. Nebo opatrnost těla gest smrt: opatrnost pať ducha žiwot a pořog. Poně-
wadž mandrost těla gest nepřítelkyně Bohu,
nebo zákonu Božimu není poddána, aniž se
také poddati nemůže. Kterj pať gsau w těle,
Bohu se libiti nemohau. Wy pať w těle negste,
ale w duchu; gestli wšak Duch Boží přebývá
we wás.“

To má š. To gest, gestli držite s tau mat-
kau, s tjm Duchem swatým. Gá tomu gať
náležj rozumj. Zná-li se řdo w wčelařstwj
gaťo gá, najde on tu peprnau prawdu, a ta
pjchá gaťa wčelj žehadlo. Wěrný křesťan wonj
Duchem Božim — a ořatnj zapáchagi člowěčinau.

Petr. Na tom není dost, slyšte gen,
co apostol dále prawj: „Gestli že Duch Boží
prebývá we wás, obžiwj se gjm smrtedlná
těla wasse. Budeteli pať podle těla žiwj,
zemřete; paťli duchem řkutky těla mrtwiti bu-
dete, žiwj budete.“ Š toho lze saudit, že gaťá
wůně, takowá wěčnost; záwisi tedy od nj ži-
wot — zahynuti. — Prawil sem, že ořitelé
wčeličky wšeckny stanau se zloděgkami medu.
Ž podobně to máte u těch, řterj se od nás od-
trhli, a o matku přišli. Wšickni tito, ať se giž
gmenugj Auppuráci, nebo Helwetřti, nebo Čestti
bratři, nebo Morawřti bratři, nebo Kongianci —
wšickni řku stegně nepřátelsky se chowagi proti
aulu našemu řatolicěmu, a řde gen mohau,
řřubagi medu, tento pať med gest naše swatá
wjra. Oni totiž wšech prostředků užiwagi, aby
wyrwali wjru ze řrdci našich; užiwagi plátků,
wečernjch i nočnjch listů, nowin, hlasatelů,
wěřnjků, hospod, diwadel, lži, osočenj, tupenj,
nadáwánj, ba w smiřšeném manželskwj i násilj,
aby nás o swatau naši wjru připravili. Š

nastává za našich přepodivných časů krutý
bog mezi námi Boží a mezi člověčinou; mezi
pravdou a lží; mezi wjrou a newěrou; mezi
pořádkem a peřkem; mezi Kristem a Antikristem;
mezi nebem a peřkem.

Tomáš. Ge to wěru na powáženj, a
Pán Bůh sám buď s námi!

Petr. A ten s námi také bude, gaž byl
zastřbil; a to mě opět přiwodj k nové my-
šlence. Matka wčel se swau rodinou magi
mnoho nepřátel. Předně síce w domácnosti
mezi samými wčeličkami. A tu sau ti známj
trubci, genž wětšjím dílem sau žrauti a darmo-
žrauti, a gimž se gen chce do medu, nepať do
práce. A wšak řdyž leto pominulo, a zima za-
dwěrmj, nastává strassliwá šarwátka mezi ro-
botnými wčeličkami —

Tomáš. Robota giž přestala; a my gim
w naší wčelařské řeči řjkáme plástnice.

Petr. Tedy mezi plástnicemi a těmi trubci;
a není dřiw pořoge, dořud wšickni tito darmo-
žrauti usmrceni a wen. wywrženi negsau. Ostatnj
nepřátelé mimo aul sau cizj wčely, divé wčely,
a žluwy, a mravenci, a myši, a žáby, a pawauci,
a toho druhu neřest. Auhlawnjm ale šřůdcem
gest tu člověk wčelolupce, a ten řazj celý aul
i s medem, i s matkau, i s wčeličkami.

Tomáš. Takowého hochu gen dostat, a
dát mu, aby ho ani čert nepoznal.

Petr. Rychtáři! rychtáři! což neznáte zá-
kon, že samowlastnj pomsta zapowězená? Wšak
takowého gen odewzdeyte saudu, nebo sau na
to přjsné zákony, a bude mu hůř, dagj-li ho
do žumpy na měsice, na leta, než řdyž si to
odbyde za pár minut. Prawil sem, že wčely magi
mnoho nepřátel, a to samé platj o naší cirkwi
řatolické. Předně síce nepřátelé sau w aulu samém,

gsau někteřj z Katoljků, a můžeme ge směle nazjwat trubci. Kdežto ostatnj Katolické wčelky pilně pracugj, a postem, a modlitbau, a službau Božj, a trpěliwosti, a dobrými skutky do wsseobecné pořladnice med snášsegj: traubj onino, gačo slauha na mráz; traubj doma, w hospodě i na nawsj, a swým traubenjm nám wssm ostatnjm sau na překážku. Oni w cirkwi ničjm negsau, než darmožrauti, neboť na tomto swětě nerádi ořechy laustagj, rádi pať weylupky chraustagj. Oni kradau med, nebo rádiby nás přiwedli o posty, o zpověď, o swátky, a podobné wzácné věci. Oni sau ten faukol mezi pšsenicj. Wssať ať gen zahálegi, dočud ge den, dočud ge leto; přigde podle slow Krista Pána samého noc, přigde podzimeť, kdežto pať pracowat bude gim nelze. A pať odděl j se od ostatnjch wčeliček prawowěrných, a wywrhnau se wen tam, kde gest pláč a šřipenj zubůw. Ať gen pať řečnau, wždyť sme tať wsseličky z toho aulu, wždyť sme byli Katoljci! a wssať Pán giž powěděl, gať gim odpowj; řečne totiž: „Amen, Amen prawjm wám, neznámť wás.“

Kromě těchto nepřátel w aulu samém máme tať nepřátele mimo něg, a ti sau — a wssať čemu mnoho slow. Gá gim ginať neřečnu, než žluwy, mrawenci, myssi, žáby a pawauky. Gsauli kralowstwj Božjmu tať škodnj, gačo ona neřešť wčeličkám, ať magj tať ta gména. A zkusený náš rychtář taťowé kwtky, genž swatau nassi wjru berau na lehké wážky, bez toho z mnohé zkusenosti dobře zná. A co se tať drbáte za aussyem?

Tomáš. Mně gen w hlavě ležegj tyto mrawenci, myssi, žáby a pawauci, a chtěl sem řci, že má Bůh we swětě wsselikau čeládku.

Petr. Ano, a tato čeládka na nás leze,

a my proti nj se nemáme bránit. Nebo brausíme-li my Katoličtj Křesťané své žehadlo proti takovým škůdcům, hned máte oheň na střesse. My prý Katoljci sme nesnášlivj, hrubj, netesani. J chlapové! deyte gen wy nám swatý pořog, a newytrhugte nás z práci, a nelezte nám do baudy; a nebudte gačo onen Rominj, genž se wymluwil na mlynáře, že prý ho očeruil: a my budeme tišj gačo beránkové. Sic ale ukážem své žehadlo, nebo nedal nám ho Bůh nadarmo; a gač se gjm bránil Kristus Pán proti farizeum, apoštolé proti Židům a pohanům, budeme i my se gjm bránit proti wám newěrcům; a pač si třeba stokrát po sobě opakujte: „ten hrubianský český Tomáš.“

To m á š. Prošjm wás, Petře! gačpač to s tjm žehadlem mysljte?

Petr. Hned wám pošlaužjm. Každý hmyz zná swau zbraň, a zbraň tchoře ge smrad. Podobně i naši nepřátele magj swau zbraň, a ta se gmenuge lež. A my prawověřcj Křesťané od Ducha swatého dostali opět žehadlo, genž se gmenuge prawda, nebo ta pochází z Ducha prawdy. A tato prawda ge našjm odpurcům do očí sůl, do břicha ged, nebo řjkawali giž otcowé naši geště w té staré řeči: „prawda oči řůle,“ t. g. gačo žehadlo do nich pjchá. Protož naproti takovýmto škůdcům mám žehadlo každau chwjli pohotowě gačo wčelička, a přigde-li ř bogi, prawjm: „Gen s prawdau wen!“ A dá Bůh, že mi to zůstane prawidlem až do smrti.

To m á š. S prawdau před Bohem i před lidmi, to se mi zláště libj; nebo prawda wždycky wjtězj, pomáhá pánu i řnězi.

Petr. To owšem; bohužel ale, že každý prawdu chwálj, ale ne každý gi chránj. A

wšak co štodj; ona má Boha pro sebe, a ge-li Bůh s nj, kdož proti nj? Gačo wycházegjci sluněčko wjtězstwí slawí nad noční tmau, podobně prawda nad lži. A že sem zrowna na lež přissel, napadá mi ten otec lži, tento aublawnj štůdce a wčelolupce při našem katolickém aulu; nebo on obchází ne gačo mraveňšček, ne gačo myšška neb žabka, ne gačo pawauček, ale gačo lew řwaucej obchází, hledage řohoby sežral. Rádby zničil celý náš katolický rog, i s matkau, i s wčelkami, i s medem, na němž by si pať gačo medwěd pochutnal, a to máme silného a strašlivého nepřitele, o němž giž otcowé naši prawili: „Lwa a medwěda po pazauru poznáš,“ a „Medmi medwědu w ucho.“ Napsal zagisté Pawel F Efezským: „Bratři! posilňte se w Pánu, a w moci sly geho, abyste mohli státí proti aufladům šabelským. Neboť není bogowánj nasse toliko proti tělu a řwi — t. g. proti té člowěčině — ale proti řnjžatům a mocnostem, proti pánům temnostj, proti duchownjm zlostem w powětřj;“ i napomíná gich, aby wzali celé oděnj Božj: prawdu, sprawedlnost, slowo Božj, modlitbu, wjru, naděgi a lásku. Neywjc ale tomu wčelolupci se zachtělo na naši matku, a proto ušlawičný bog mezi Duchem Božjim a mezi duchem zlým, mezi řálowstwjm nebeským, a řálowstwjm šáblowým. A wšak my se z toho nic nestra- chugeme, nebo prawil zařládatel našeho aulu katolického, od něhož nám ta matka daná: „Brány pekelné nepřemohauť gi;“ a ginde stogi psáno: „Žena hadu potře hlavu.“ A co swatý Jan apostol we swém zgewenj napsal o prwnj cirkwi Jerusalemské, může se i wšseobecně wyřládat o cirkwi naší matce. Pjšeť takto:

„Uřázalo se znamenj weliké na nebi: Žena

oděná sluncem, a měsíc pod nohama gegjma, a na hlavě gegj Koruna dwanaći hwězd.“

T o m á š. A tu mi opět na mysl uwádíte onu krásnou paní, která sem we snách wiďel, nebo právě tať vypadala.

P e t r. A tato žena znamená matku naši církve.

„A těhotná gsaucj žena ta, přičela, pracugijí ku porodu, a trápila se, aby porodila.“ Tu máte matku wčel těhotnou, která ge od přirozenosti puzena, aby snáśsela magička, a tím ožiwila to, co bylo mrtvé. Tu máte neymilostněgšj srdce Boží, genž puzeno láskou ustawičně pohánj a dohánj, aby se množil počet synů Božjch, gaťož napsal Pawel: Wjme zagisté, že wśsecko stwořenj lká, a ku porodu pracuge, až posawád. J my sami, prwotiny Duchu magijí, i my sami w sobě lkáme, wywolenj synů Božjch očekáwagjce; ale i sám Duch w mdlobě naši prośj za nás lkánjmi ne-wyprawitedlnými.

Boží zgewenj dj dále: „J wiďjn gest giný diw na nebi, nebo ay! drať weliký, a čerwený co krew ukázal se, mage hlav sedm, a rohů deset, a na hlavách geho sedm korun. A ten drať stál před ženau, kteráž měla poroditi, aby, řdyžby porodila, syna gegjho sežral.“ Zde máte toho wčelolupce, toho lwa a medwěda w geho síle, a w geho nepřátelstwj proti plemenu matky církwe.

„A žena utekla na pausť, řdež měla místo od Boha připrawené, aby gi tam žiwili do času.“ Bez toho wjte, že w čas nebezpečnstwj matka wčel třeba w řautě se ukryge, řdež gi obřličuge wěrné gegj řomonstwo, a řrmj me-dem. Podobně i ta matka nasse w čas welikého nebezpečnstwj pro newěru a odpadnutí

z gedné, a pro pronásledowánj z druhé strany skrýwá se w nitru, w srdci swých wěrných poddaných, a byt gič bylo sebe mjiň; a toto srdce gest gegi mjesto, gegi stan. A tu se žiwj gegich trpěliwostj, wraucnostj, modlitbau a láskau; toť ge gegi pořm. A takowé doby giž býwaly za pohanstých cisařů; a takowá doba nastáwá nynj w mnohé zemi, nebo zahynula wjra w srdci mnohých, láska ustydla, a newěra gačo onen ryssawý drač opowážliwě a směle zdwihá mocných swých hlav, a forauhem geho ge čerwená co krew. Wšak ta prawá doba, kdezto se ono proroctwj vyplni, přigde teprw před skonánjm swěta.

Zgwenj piše dále: „J stal se bog weliký na nebi. Michal a andělé geho bogowali s dračem; a drač bogowal i andělé geho. Ale tito nemohli odolati, aniž gest nalezeno mjesto gegich wjce na nebi“ t. g. w nebeském králowstwí, w tom nassem aulu, w cirkwi.

„J swržen gest ten drač weliký, had starý, — kterýž slowe dábel a satanáš, kterýž swodj weskeren swět — a swržen gest na zem, i anděle geho s njm swržení gsau.“

„J slyšel sem hlas weliký na nebi, řkajci: „Nynj stalo se spasení, i moc, i králowstwí Boha nasseho, a moc Krista geho: nebo swržen gest žalobník bratří nassich, a oni swjtězili nad njm. Protož weselte se nebesa, a kterjž přebýwáte w nich.“ — Zde, milý rychtáři! widjte, že, w neyhoršj, w neynebezpečněgšj době nebeské moci sami tento náš aul chrániti a brániti budau proti pešelným branám. Widjte tu dále matku w aulu uchráněnou, nepřátele pač widjte poražené a řjedly zbawené wenku před aulem na zemi ležet, nad čjmž sami nebe plěsá. A konec wšeho toho bude ten, že w

den neyposledněgšj přigde Božský onen wčelař, kterž tento aul založil, z dřewa křiže hotowil, a geg slepil drahocenau swau křwj. Tento wčelař prawjm přigde w den saudný, aby přehližel, podiwal se na práci, a odplatil gedně každé wčeličce podle pilnosti a přičinliwosti gegi. J wywrhne z aulu wen darmožrauty trubce, a myši, a žáby, a mrawence, a pawauky, a wšsecko cokoli bude mrtwé. J wstaupj pať tento náš nebeský wčelař do nebe, aby cestu ukázal, a celý rog i s matkau powznesau se radostným bzučenjm za njm do powětří, gaťož psáno gest w prwnjm psanj k Tesalonicenským: „Nebo Pán sám s rozkazem a s hlasem archanděla a s trau bau Boží sstaupj s nebe, a mrtwj wstanau. A potom zachwáceni budeme do oblaku wstřjc Kristu w powětří, a tať wždycky s Panem budeme.“ Usadj se pať tento rog wymolených w samém rági rozkosse, a sluniti se bude na samém swětle Božjm, a bude se křmiti medem a slastj na palaucjch nebeských na wěky wěkůw.

Tom áš. J degž nám to nebeský Pán! Wěřte, že mám radost za tisíc zlatých, že sem na ono podobenstwj s tjm aulem a s tau matkau přissel, nebo to byl vlastně nápad můg. A nám wenkowským wýborně se hodj, máme-li, tať nákého podobenstwj z nasseho hospodářstwj, a člowěk si pať takowé wzácné prawdy snadněgi pamatuge. Gen se na mne podjweyte; sem wěru tať pohnut, až mám mokré oči. A kdykoli se podiwám k swým milým wčelám zas mi wšsecko to, co ste tu powjdal, přigde na mysl, a budu mjt památku, co budu žiw.

Petr. A že sme giž gednau w tom podobenstwj, musjm wám gestě řjci, že tento náš křatolický aul za staré wlády, když stáwalo cirkwe státnj, že náš aul prawjm byl w kulně, byl w za getj. Nebo státnj cirkew znamená tolik, co aul,

Kde gest stát wčelařem. A tu není divu, že se tu mnoho nemocí ukázalo, že se wsselický hmyz obgewil a wsselická neřest rozmnožila, a že se přes tu dlaholetau zimu mnoho neřádů nadělalo. A kdybychme nebyly měli matku tak silnou, zdravou, pečlivou matku, která tolik tepla ze sebe vydává, věru, že by bylo s námi podobně na řabánku, jako w mnohých ewandělických zemích říše německé, poněwadž matky nemají. Díky wssať milosti Boží a dobrotivosti našeho zeměpána! paragrafem prvním a druhým naší rakuské ústavy nawrácen gest aul swobodě, a Bo j přirodě; stát co wčelař zadal se svého bezprawy, a nastaupil opět ten jedině prawý wčelař Kristus Pán. My teď z dlahowěkého dřímání procitli, a kdož gest právě žiw, gde wen na powětří, a hýbá wesele řídly swými, a sluní se na swětlo Božím. A my teď wssicni chystáme se, wyčistiti wsselikerau neřest, která se tu byla nasadila, nebo podlé slow sw. Pawla: wyčistit starý kwas, abychme byli nové skopeni. Ono teď owšem nebude malé zbauření a shluřnutí, než se při nowém zřízení wssedko w pořádek uweđe; nebo ten býwalý wčelař nám pěkné věci zanechal, a ge tu mnoho těch trubců, wosů, mravenců, pawauků a podobné neřesti, kteréž mezi nás se hody, co wlf mezi beránky. Wssať gedna část se při nyněgši swobodě dobrowolně stěhugé, a do patřících škulin zalezá, neboť wj dobře, že sem nepatří. A ti ostatni, genž nebudau odcházet dobrowolně, wy-pjchnem swými žehadly. A myť se dáme do práce, a budeme snášet čistý katolický med dobré wjry, utěšené naděge, sladké lásky, bratrské modlitby, a milosrdných skutků. Budeme také zbírat a nosit na čerw, a dáme si na tom záležet, aby mládež dořonale se wychowala, aby to měla zde w hlavě, a zde w srdci, a aby spolu měla

statečnou rukou, statečnou vůlí — osvědčený rozum, dobrý mrav, lásku k Bohu, a lásku k bližnímu. A tak nám Bůh dá, že se nám vydaří čistý, zdravý, bohabojný rož, a že tu opět v naší české zemi budou přestáné, gať bývali za časů našich vojvodů Bořivoje, Wáclawa, Boleslaw a druhého a jiných, zlástí pak za časů Frále a otce našeho Karla IV. blahé, požehnané paměti.

Tomáš. Škoda, že vás tu sám poslouchám. Přál bych sobě, aby při naší rozmluvě byl přítomný býval celý náš český lid, nebo gedná se tu o věci důležité, a mnohý o nich newí, gá sám, gá rychtář, o nich newěděl. Hlavně se mi ale wygasnilo w tom puňtíku, týkajíc se odpadnutí od wjry, od cirkwe. Mnohý, ba mnohý se domeyšlí, že takowé odpadnutí se děge na truc, nebo abych to dobře po čestu řešl, na wzdory duchowenstwu, biskupům, papeži, a gať sem sám na swé ušši naslechl, wychlaubá se takowý nerozuma, že prý odpadne od papeže. Blázineť ten si nepomyšlí, že gsau knězi a biskupowé i s papežem tať dobře pracné wčely, tať dobře plátnice, gaťo sme my, gen že magi giné a těžší práce wyřázané, a wydagi proto wčelaři Kristu přisněgšši aučet. Ostatně ale řoři se a přísluhuge té gedné naší matce papež rowně tať dobře gaťo neysprostšši žebrák, a tau matkau gest Duch swatý. A teď má gedna wčelička něco proti druhé, opausšti proto matku, opausšti aul — blaudj sama — i chňapne si leyseť nebo žluwa. A Katolický Přestan ze záššti proti knězi odtrhne se od cirkwe, řku od matky, řku od Ducha swatého — brrrrr — podjweyte se mi Petře na ruce, gať mne hrůza popadá, a wy wjte, že negsem žádný pobožník, ano že sem se swým přislowím: „wjra gaťo wjra“ dopustil hřichu proti Duchu swa-

tému. Gen ať mi řmotr Bohuslaw gestě gednau s tařowau přigde, abych od chrámu Ducha swatého odstaupil, a do tařowé baudy lezl, wssať mu ukáži, řde tesař djru nechal. Utenjě zagistě žádná maličkost, opustit swau niatku, a to neylépe posaudit může ten, řdož se w wčelařstwji zná. A že ste mi dnes tať poslaužil, že ste mi dal pro dussi med, odslaužim se wám podobně. Gať neydržim budu přehlížet, dám wám neypřěněgssj plást medu.

Petr. Blázen řdo dáwá; wětssj, řdo nebere.

Tomáš. Teď ale gen gestě něco. Gabych to celé učenj o cirkwi rád měl, bych tať po rychtářku mluwil, w řconceptu. Cirkew nasse matka, to gest sám Duch swatý, toť ge u mne gasno, nebo odňal ste mi bělmo z očí. Teď ale gať? wždyť ste gednau sám prawil, že gest cirkew shromážděnj wšřech prawowěřjicjch řřestanů? J gsau-li biskupowé s papežem shromážděni we sněmu, řřká se tať, že gest cirkew shromážděná? Gať tedy s tau cirkwji vlastně ge?

Petr. Wyswětlim wám to řřátce, a do bře tomu poruzumjte. S cirkwi to máte zrowna tať, gať s člowěřem. Člowěř, jať bez toho wjte, má tělo a dussi. Někdy ale pauhé to tělo se nazýwá člowěřem, řdyž na přjřklad řřkáme: člowěř gest smřtedlný — člowěř ležj na prřně. Někdy opět pauhá dusse se nazjwá člowěřem, řdyž řu přjřkladu prawjme: člowěř gest nesmřtelný — po smřti člowěř řPanu Bohu wydá aučty. Někdy ale i pauhá gřž hlawa bere se za celého člowěřa, a řřká se: na hlavu přjřde toliř a toliř — řoliř hlav toliř smřřlů — bylo tam řto hlav t. g. řto lidj. Gaťo člowěř, má podobně i cirkew swé tělo, swau hlavu, swau dussi. Tělem cirkwe gsau wšřicřni wěřjicj bez rozdjlů; hlavau toho těla ge apo-

školstvo s Petrem, biskupstvo s papežem; a duši toho těla ge nasse matka, Duch swatý. Někdy paubé tělo nazývá se církví, a praví se: „Církev gest shromáždění všech pravo-
věřících křesťanů.“ Někdy paubá giž hlava nazývá se církví, a tať se na příklad říká, že na sněmu kostnickém, kam se sešli papež s biskupy, byla Církev shromážděná. Někdy opět samá duše toho těla se gmenuge církví, díme-li, církev gest naši matka. Wlastně ale vše dohromady, duše a tělo i s hlavau církví se nazývá. Onoho pať rozdílu třeba dobře si povšimnout, sic wasse manželka, až bude chtít upect koláče na posvícení, posle Anču pro hřebíček a květ, a ona ji přinese nářý hřebíček; kovárný, a květ ze zahrady.

T o m á š. Podíweyme se, kterať člověk, nechce-li aby wejře poblaudil, musí mít všech pět pohromadě. Já za to míwal, že nasse katolické náboženství gen tať pro děti, pro sprošťáky, poněwadž tať ti mnozí páni o wjru nedbagi. Ale nahlížím teď, žeť zapotřeby přirozeného rozumu zdravého, swětlého, welikého, wysokého i hlubokého, aby se člověk we swé wjře dobře znal. Ge přislowí staročeské, že člověk, co nezná, rád tupj; a nahlížím nyní, že každé takowé ptáče, genž nasse swaté katolické náboženství tupj, tolik as rozumj wjře, co wrabec zpěwu.

P e t r. Máte dobře, a my katolici můžeme se wykázat welikými hlavami wybrauseneho rozumu a dořonalého srdce, slawnými pány mistry, dořtory, mudrci a filosofy, genž za prawdiwořt a rozumnost naši swaté katolické wjry se zaručili hrdlem i křwí. A není-li taťměř weřřeré nasse duchowenstwo wyřřtudowané na wysokých školách pražských?

Tomáš. Zarazte, nebo kmotr Bohuslaw táhne. Sem tomu sám rád, že nepřijel dřív, a že z toho učenj o cirkwi nás newytrhl, až bych saudil, kdyby wás byl poslauchal, že by se musel stát katolíkem, giž k wůli té matce. Rád uslyšim, proč se dnes tak opozdil. Aha! on má plátek w ruce. To gistě gde od pana pastora, a přináší nám něco nového.

Petr. Wšak uslyšíme.

X.

Bohuslaw. Dobrý den, sausede! Nesu wám nowinu, weledůležitou nowinu, a tu ge třeba dřív powjdat, než se do toho dáme. Newjm ale, newjm, nebude-li tato nowinka Petrowi do nosu čpiti.

Petr. Wšak mám na štěstj dnes rymu; tedy gen s nj na mjsu.

Bohuslaw. Slyšte tedy. Powolenot nám ewandělkům zwonit; a my budem katolické cirkwi umjráčkem wyzwanět.

Petr. Dost možná, gen že sotwa dřív, až na psj letničky. Ale mějte se na pozoru, ať wám zwon neochraptj. A gessťe něco. Budete-li se při tom tuze naparowat, wyhauptne se wám zwon z pánwice, a pať běda zwonjkům. Prawil ste, že nasse cirkew se brzo odstěhugé k Abrahamowi. A teď powězte, od kterého proroka toto znamenité proroctwj máte? Ne snad od toho, co na wassi střesse sedj a kofrhá?

Bohuslaw. Gen slyšte, a wšak wám sotwa bude do smjchu, až wypowjm. Nebo tento prorok gest sám katolík, a k tomu katolický kněz, a nad to klášterník, a to sice z rytjřského

řádu řijžownického s čerwenau hvězdau, a přitom redaktor neboli spisowatel znamenitého časopisu německého, o to ge ten, kterýž podporuji naši vlastenci; a kromě toho ge mistr swobodného umění, a při tom doktor písmu a filosofie; a nad to bývalý profesor na wysoce učených školách pražských, a mimo to wyslaužilý děkan w mudrcowj, a k tomu wssemu, gať se mi wssecko zdá, spoluauď několika učených společností; kdožpak si může wssecko pamatowat — a tať dále, a tať dále. A to mi snad neupřete, že takowý kubiť, genž má wjc kněh w sobě, nežli ste snad gaťtěžiw widěl, musí mjt učenau hlawičku.

Petr. Wite-li wy co, to z toho gessťe ne-následuge. Byl sem ondy w městě, u řezniřka, když právě zabijel. A tu sem spatřil na swé vlastní děi, že taťe wul a krawa knihy w sobě magj, a při tom přede učenj negsau. A ne-wěřte-li mým slowům, ptejte se na to panů řezniřků. Ostatně gen wyprawugte dále, wsťať gá při wssj rýmě tu pečinřu giž čigu, a toho wasseho milého kuliferdu taťe znám.

Tomáš. Podiwná wěc! a gá nemám rýmu, a přede nic necijm. Kmotře! gen dále. Nebo gať ste mi tu wssecky ty tytule gmenowal, před takowým panem mám giž z daleka wssecken respekt.

Bohuslaw. A widjte, právě ten pán odstaupil weřegně, řřu weřegně od katolické wjry, a přestal spolu být knězem, a wsse proto, poněwadž podle geho učeného wýrořku wjra katolická nenj podstatná, a poněwadž učenj té wassj cirkwe se giž niřterak udržeti nemůže.

Tomáš. To powjdeyte holobrádkům, ne pať rychtáři w obci chormátské, který giž mnoho welkých pátků počítá. Aby takowý pán, a

panpater k tomu, a rytíř s hvězdou, a mistr, a doktor, a profesor, a redaktor, a děkan, a Bůh sám wi co gestě — aby takový pán řku odpadl od wjry, odpadl od cirkwe, a to od katolické cirkwe; to není, a není možná. Měl by ste gen slyšet, co to vlastně znamená: cirkwu našj matkau. A takový pán, aby ten to neznal z fundamentu!

B o h u s l a w. Wssať gá napřed wěděl, že ste ten newěřcij Tomáš, a wzal sem proto nasse češsko-bratrské nowiny sebau, abyste to widěl, gať rád wjdáte, černé na bílém. Bez toho, žeby ste se toho ginde tať dobře nedočetl. Wěc ta padla gaťo hrom z čista gasna. A sadilbych se o hrdlo, že ten Petrůw katolický „Blahowěst“ o tom bude mlčet, gaťoby mu usta zassili.

P e t r. Zablešlo se, ale nebauchlo. Shořelo wám od pánwice, a rána ta tam zůstala. Náš Blahowěst blaho nám zwěstuge, a k blahu nás weđe, a proto nám neukáže toliko wrch blahoslawenstwj, ale i propašť zahynutj, a poukazuje taťe na takové osoby, kterěz tam padagj.

B o h. Urci, že wy katoljci gmenugete propašť, čemu my ewanděljci říkáme wrch. Ale nechme toho. Rmotře rychtáři, slyšte, přečtu wám osvědčení onoho slawného pána a doktora, a ono znj takto: „Přesvědčení mage, že učení římsko-katolické cirkwe podstatného základu nemá, dáwám wšsem přátelům swým a známým wědomost, že sem přestal býti knězem a audem rytířského řádu Říjzownjků, a že sem toto giž swému býwalému představenému řádu, gaťož i faráři té kolátury, w fleré nynj obydlj swé mám, ozámil.“

Tomáš. Toť sem blázen! A wšak nowiny často také lhau, z mrawence dělagj hned celý wrch, a kassle-li gen blecha, hned z toho udělagj, že se lew ukázal; gažž toho máme na wečerném listu patrný důkaz. Nebo kolidrát giž tam dávali nasseho giž pro swé stárj cti-hodného pana saráře, genž by zagisté ani křeti neubližil. Wjte, Petře! že to není prawda strany toho doktora písma?

Petr. Ge to owšem smutná wěc; ale w Blahowěstu to stogi, a prawda ge to. Genom že ten doktor není doktorem písma.

Tomáš. Není možná! A co tomu říkáte?

Petr. A co tomu říkáte wy?

Tomáš. Tu sedjm, a otwírám usta, a djwám se na to, gafo tele na nowá wrata. Sefulo je u mně gednjm razem celé to stawenj, co ste strany cirkwe dnes wystawěl. Nebo stane-li se takowá wěc, takowé odpadnutj od wjry na zeleném dřewě, což se má na suchém djti? A pochybuge-li o wjře takowý kubjř, co má medlé sprošťáť dělat? Proto prawjm, ten pan doktor ten nám katoljřim dal!

Petr. Ba práwě! Ten nám dal, až nás tal, gen že nekrwácjme.

Boh. Wšak ta krew se wywalj, gen se čkeyte. Gať weliké hodiny ukazugj, malé po nich se zprawugj; a gde-li takowý beran se zwoncem napřed, potáhne za njm i hauf owcj.

Petr. Ale gen nemaudrých owcj, genž za beranem třeba do ohně, do propastj skočj.

Boh. Sám se těšste, gať můžete, a wšak to mi neupřete, dj-li takowý učený pán a mistr, že katolické učenj neostogi, neudrží se, a odpadne-li sám od něho, žeť to důkazem, žeť se waffe cirkew brzo rozype.

Petr. Ano strach, by se nebe nebořilo. Prosim wás, Bohuslawe! coby wám uškodilo, kdyby se wám z pytle s mákem zničko wytrausilo?

Bohuslaw. Gedno — milý brachu — gedno ge mnoho, gen se na to opteyte zkusse-
ných mistrů w počtách. Slyšel sem wypra-
wowat, že gašys welký auředník při dworském
fanceláři gen o gedno se přepočítal, a to
gedno hned obnášelo milion, a on se z toho
zbláznil. A widíte; gedno a gedno to gsau giž
dwě, a dvě a dvě gsau čtyry, a tať ge patrno,
že wssecko záleží ze samých gedniček.

Petr. A co z toho? Měgte malé strpení,
powjm wám roztomilau bágku. Gednau na
podzim odstěhowaly se wlasťowky, a tu se
gedna opozdila. Že se samotinka na dalekau
cestu wydat nesměla, zůstala přes zimu w
chlíwě, a tu dřimala. I stalo se za neytužšších
mrazů, že náhodau z hnjzdečka wyplassena byla,
a tudíž w chlíwě oblétovala. Gať gi osel
shlídl, poskařowal radostí a prawil: „Heysa!
gsau tu giž wlasťowky, a léto za dwěrmí.“
— Druhá howádka dost se nutily, aby mu to
wymluwily z hlavy, ale milý oslíček, dofládal
se tau gedničkau proti njm, gaťo wy, milý
Bohuslawku proti mně. Wyběhl tedy z chlě-
wa, a běhal po polích a lessích tať dlanho, až
hlady a zimau possel. A odtud snad pochází
ono přislowí, že gedna wlasťowka gessťe ne-
dělá léto.

Bohuslaw. A tedbych rád wěděl, Petře!
powězte mi bez obalu, kam to tjm oslem
msříte?

Petr. A gať se tu gessťe můžete ptát!
To snad i dítě wí, že se osel nepočítá mezi
lisťky, a že komoň z něho nebude, byste ho i

wedl do Paříže, a že doctorem není, byt si měl doctorský Flobauf na uších, a přes ocas sebe délsí fráček. „Widim tu gednu wlasťowfu, tudíž wenku ge láto,“ — tať saudił uchât. „Od cirkwe Katolické, kteráz počítá ast 140,000.000 dussí, odpadl gedn aud, tudíž celá cirkwa se brzo rozsipe“ — inu! chrete-li, chytte se sa nos; a ge-li wám příliš peprno, negezte.

Tomáš. Petře, Petře! u nás nechťel bych být kožichem, nebo znáte wy gednomu wyprášit!

Petr. Kde prach, nechť se prássí, nebo čistota ge půl zdramj, a to platj i o těle, i o dussí.

Tomáš. Ale počkajte, Petře! Kmotr nemluwil taťe na plano. Není toho fochu, aby w něm nebylo prawdy trochu. Kdyby ten pán s těmi tytuly byl člowěf swětstý, řekl bych: „Co štodj! w nassí obci taťe od nás Katoljfků odpadl Sranta Pazdětrowic, a nemělo zlých následků, poněwadž odedáwna ho známe, že ge člowěf bez wjry, a on nebude ani u ewanděljků, leč co německá myš mezi drůbeři. Ale onen pán s dlahými tytuly ge kněz, ge Flássternjfk, a to ge na powáženau.

Petr. Newjdáno! Co saudjite, rychtáři! Koljfk duchownjch ge u nás w Cechách?

Tomáš. Kdyby ste se byl ptal na auřady, dal bych wám odpowěd, w tom sem honěný. Ale Koljfk ge duchownjch — Katolických duchownjch — i s těmi, genž sau w Flássťerjch — u nás — w Cechách — i s Prahau — to wěru newjm. J nu, abych tať předce řekl, snad gich bude asi tisjce?

Petr. Chyba láwky! počjtáme gich w celých Cechách přes čtyry tisjce a pět set. J

těch wšech nám nynj odpadl ten geden; a co gest geden na tolik? Wždyt wjte, že Kristus Pán byl Syn Boží, a eyhle! i z těch geho dwanácti odpadl mu ten gistý znamenáný; a proto wšak přede apóstolstwo zůstalo apóstolstwem. A kdyby podle podobného počtu i u' nás každý dwanáctý kněz odstaupit měl, bylo by tu těch Jidášů dvě stě; a newjdáno! Stála by pak naše církev tam, kde stál Ježíš s wěrnými apóstoly. A eyhle! apóstolé zjškali místo zrádce gednoho, hned dva wěrné, Matěge a Pawla. A podobně, Bohdá! powede se církwí. Pán gi muž místo Jidášů nadělit Matěgů a Pawlů. Rychtáři! máme w obci dva sausedy, wšak ge sám lépe znáte než gá, neb dali wám wíce práce, než snad celá ostatnj obec. A nepřáli-li sme si toho giž dáwno, dáti těmto kwiťkům ze Stěpánowic kwinde, aby si hledali štěstj ginde? A kdyby dnes naši obci dali s Panem Bohem, a w giném místě se uhnjzdit chtěli, řdowj, cobychom za to nedali. A tak budau bez pochyby i duchownj rádi, odstaupj-li takowý, kterýž gest mezi nimi co wos mezi wčeličkami. Owšem, vždy bolj, odegme-li se od těla aud nemocný, aud nařazený; wytrhne-li se třeba gen zub, a byt si byl černý, wyžraný. Ale co škodj! nařazeným zubem gen wen, aby nenařazil druhých; wypadne-li ale sám od sebe bez trhánj, tjm ljp, aspoň méně bolj. A tak i ten panpater, genž má ty dlahé tytule, sám od sebe odpadl, a tjm nám katolíkům gen poslaul.

B o h u s l a w. Wšak ho ti wšši páni preláti zawrau, a budau chudinku teyrat posty, pobožnostmi, růžencemi, a řázněmi, a hladem a postem a zimau, a řdowj čjm gestě, a na

Fonci bude rygák. A tak ho donutí násilím, aby se k němu navrátil.

Petr. Arci, u nás katolické patříme dršťky studenau vodau. Za těch dob owsšem, když nasse ubohá církev se gmenowala státní, a z biskupů a z kněží chtěli dělati auředníky a policayty, a stávalo tu přísných státních zákonů na kopy: tenkrát bývalo, gať ste nymj prawil. Ale teď ge nasse církev tak swobodná gaťo ta wasse, a tu zagistě nassi wrchnj zprawcowé nebudau stát o drába, ale užijí těch prostředků, gichž užjwali aposstolé. Budau napomjnat poneypřw, po druhé, po třetj; uwiděgj-li pať, že gest wsse nadarmo, wyobcugj ho z církwe a řečnau: „Nepřiznáwáš-li se k nám, i my se nepřiznáwáme k tobě. Gdi s Panem Bohem — Otrem, Synem, a Duchem swatým, Amen. A wšak se o tom dozwjme wšickni katolici, genž k takowému biskupstwj patříme, a bez toho nám to z kazatelnic powědj, a to ge slusno, a máme i práwo to žádat. Za státní církwe strčili takowého kněze někam do díry, a my newěděli kam se poděl. Ale teď ge we-regnost, a my katoličtj sausedé sme swobodnj; neudělajj tedy takowý froť wyobcowánj potagmo, nebo co ge sseptem, to ge čertem.

Tomáš. Wšecťo to chwáljm, nebo gať težiw nebyl sem proto, aby se pro wjru někomu násilí činilo. Ale počkejte, Petře! mám gestě něco. Ten učený pán w Praze — a wšak, Bohuslawe! powězte mi napřed, gať se gmenuge.

Bohuslaw. On se gmenuge Au —

Tomáš. Aha! on se gmenuge Au ho ř, nenj-li prawda, poněwadž ge panpater — wyflauz.

Petr. Nic tak; aspoň gá gméno geho na

tom místě nechci ani slyšet. My ho tu budeme gmenowat, s ostuzenjm gmenowat; a pať třeba milost Boží ho oswítí, a on sám se pozná, a nawrátí se do lůna swaté cirkwe, a může z něho být spráwný swatý muž, a nám pať bude lito, že gsme geho gméno špinili. Gen zůstaňmež při tom panu doктору, co má ty dlabhé tytule; ným na tom nic nesegde, a gemu přiwodu neucínjme.

Tomáš. Ten pán tedy gest doktorem, byl sám profesorem na filosofii; musí tedy být muž mnohého rozumu, a takowá hlawička bez wesla wám se na moře newydá. A gať mne teď z toho wywedete, řeknu-li, že to s nassj wjrau katolickau náť newonj; nebo odpadl od cirkwe tať učený, zkussený muž, a we-řegně, řku weřegně před celau Prahau se oswědčit směl, že nasse wjra podstatného zá-kladu nemá, žeť ge tedy proti rozumu.

Petr. Na to wám neřeknu než to. Nasse wjra ge nebeské swětlo, swětlo s hůry. Náš rozum ge domácí swětlo, swětlo z důlj. Může-li pať býti slunce na nebi proti nassemu swětlu, co po domácíu máme?

Tomáš. To owšsem ne. Co mi slunce ukazuje bílé, to při swjce není černé; a co mi slunce ukazuje za fráwu, to při lucerně není koby-lau.

Petr. Slunce od Boha, noční swětlo od Boha; nemůže být slunce proti swjčce. Wjra od Boha, rozum od Boha; nemůž tedy býti rozum proti wjře, aniž wjra proti rozumu.

Tomáš. Gať ale, řdyž takowý weliký rozum, doktor a profesor weřegně proti wjře se prohlásil?

Petr. Wasse Kačenka před rokem měla žlantenici, a tať silnau, že wssecko žlutě widěla.

Ginaš ukazowalo slunce, a ginaš widěla. Ted ale gaš, kdyby ta wasse Kačenka se byla we-
řegně před swětem w nowinách osvědčila, že
sme se swau barwau čerwenau, modrau, zele-
nau atd. wšickni na omylu, a že tudjž máme
chybné oči; dále se osvědčila, že ge wšefko
žluté, a gen ona že gest zdrowých očí?

Tomáš. Kde ocas řídí, tu hlawa blaudí.
I napadá mi tu onen ochlasta, kterýž se obrá-
ceně na kůň posadil, a ocas měl za hlavu;
chtěl na bjlaw horu, přigel do černého Kostece.

Petr. Tu to máte. A hleďte, člověk
slepý zholá newidí slunce. Smj-li on proto
weřegně twrdit, že na nebi slunčka není?

Tomáš. Snadno bláznit, když rozumu
není.

Petr. Gaš to se sluncem, neginaš to s
wjrau; a gaš to máte při tělesném oku, máte
to i s dussewnjm okem, a okem dusse gest roz-
um. Nesluffi saudit o slunci podle chybného
oka, a o wjře podle zkaženého rozumu. Giž
toliš milionů a milionů maudrých lidí, a mezi
nimi doktorů wšij branže stokrát wíce, než
snad ten gistý doktor má wlasů, uznali nassí
wjru katolickau za prawau, božšťau. Řekne-li
tedy taš lečdos, že wjra ta před geho rozu-
mem neostojí, tím gen wyznává sám o sobě,
že má žlautenici, že ge š politowánj, co člo-
wjček chudáš, zmrzačený na rozumu.

Bohuslaw. Kdyby ten lečdo byl náš
pastucha, nicbych neměl proti tomu; nebo ten
šilhá, a ge taš šileného rozumu. Kteraš ale
se opowážjete tu samau wěc mluwit o tašowém
mistru swobodného uměnj na wysoce učených
školách pražských, a tašowému chlapjku nadá-
wat dussewnjch mrzáků? O milý brasse! Wel-
ryb nechytá se na špendljk.

Petr. Uha, gen když wjm, za kterýš nec to popadáte. A tu wám musím říci, že znám mistra trochu gestě zkusenějšho, mistra umění neyswobodnějšho, mistra, genž wjc má w patě, než my všickni w té naši mozgowici; mistra, genžby všecy mistry swobodného umění na wysoce učených školách i pražských i pařížských do pytle strčil; mistra, proti němuž ten gistý pan doktor ge slaboch gačo maucha w podmaší; mistra, genž má slawné gméno, že ho sebe menší dítě zná. A hle! i tento mistr všech mistrů od pravé wjry odpadl; a postač-li wám tento váš důwod, pospěšte si za ním.

Tomáš. Gá tu slyším neslýchané věci! Každé prý dítě ho zná, a gá o něm neslyšel, a sem předce rychtářem pomalu přes třicet let. Gakým pať gest tento slawný mistr asi fraganem?

Petr. Wlast geho gmenuge se peklo; on pať sám má ty tytule: Asmodeus, Belzebub, Satanáš, Dábel, Dibliš, Das a Cert, a ge wysoce urozený kníže tohoto swěta. Neyslawnějši ale gméno geho gest „Lucifer“ a to znamená w naší české řeči „Swětlo nose“, protože prwním lidem otewřel oči, a gim poswjtíl, aby widěli, že sau nazj, že gsau na holičkách. A teď si gen považte, že tento prohnaný mistr a doktor všech mistrů a doktorů při všem swém doktorstwj odpadl od Boha. Kladete-li nynj na tu učenost takowau wáhu, a dítě-li, cirkew musí být chatrna, nebo odpadl od nj mistr swobodného umění; řeknete též: S Bohem to náš bjdně stoj, nebo odpadl od něho mistr umění neyswobodnějšho. A pať odpadnětež od Boha i wy, přestaňte být křesťané, a buďtež Luciferowé.

Tomáš. Brrrrr! — až po mně mráz gde. Pro Boha samého vás prosím, Petře!

nenechte mne tu sedět na trnj, a wyweďte mne z toho rauhačného bludiště.

Petr. Něco wám napowjm. Učenost — ta neni geště rozum; a chytrost — ta neni maudrost. J mnohý tassár a zloděg dobře to zná, a nemá genom w hlavě uwnitě silipa, ale i zewnitě má za ussima — proto ale neni geště rozumný. Geť mnohý lissau podssitý, proto wssak neni maudrý. Prawil Syn Boží: „Synové swěta opatrněgssj sau w pokolenj swém, než sau synové swětla;“ proto pať wsse negsau maudrj. A tať to máte i s ďáblem. On ge starý chytrák, a má to gaťo Řjb za každým uchem, a při tom při wssém gest nerozumný, nemaudrý. My ho tedy i wyobrazujeme dlaubýma ussima, a tím chceme ukázat, že při wssj chytrosti gest hlupákem. Wssak to dořázał; pěkným nebem pohrdl, a wybral si ssaredé peřlo.

Tomáš. Podlé wssěho toho mohlby člověk saudit, že to i u toho gistého pana dořtora gaťsi zapáchá peřlem?

Petr. Netagim wám, že tomu skutečně tať. Boha se spustil, a zlého přidržel.

Bohuslaw. Cožpať sem si to nepomyšlil hned na počátku, že nad njm taťowý nelidský, ukrutný úsudek pronešete? Nebo wy řatoljci odedáwna každého, řdož od wás odstupuge, pošláte do peřla.

Petr. Tať to tedy wám ř wůli naprawjm, ocas udělám hlavau, a řeknu, že tento řroř s Bohem učinil. Tu ale slussj podotknaut, že tentýž dořtor za řonstitučních giž časů wyřdal řnihu, w řterěz asi w ten smysl piře, gaťoby bylo náboženstwj gen pro nás sprosté chrapauny, genž geště spime a chrápeme. Ti probuzenj, wzdělanj, cřwjcenj páni nepotřebujj

prý žádné wjry, a lid rovněž gi nebude potřebovat, až prý ho gen vzdělají.

Tomáš. Bohdaj by měl na krku, co má w ruce. Že ale takového chlapa nezawra. Bez náboženstwí kambychme přišli! Wždyť by pať nebylo na světě pofoge wíce, a žádný by gíst nebyl swým životem, ba ani gměním, statkem. Předc kněz, předc mistr a doktor — mohlby se zagisté za to až w hrdlo stydět.

Petr. Nelagte mu tak přjliš, a Antawstowau ruku mu nepřegte. Wždyť každá wěc má dvě strany; gednu na líc, a druhau na ruby. A nemůžeme tomu doktoru upřít, že z pánů, z boháčů a z oswícených Swětlonossů dost mnohý náboženstwí nemá, řdežto sprostáť ho má. A nenj to nic nowého. Gíž Izaiáš prorok předpowěděl, že přigde Mesiáš pro chudé a saužené, a slepé, aby gim řázał ewandělium, propustil ge w swobodu, a zvěstowal gim wiďenj. A gaťž přišel Mesiáš skutečně, a otewřel usta swá na hoře, bylot prwnj geho: „Blahoslawenj chudj duchem, nebo gegich gest řálowstwí nebeské!“ A o těch gistých boháčích prawil: „Amen prawjm, že bohatý nesnadně wegde do řálowstwí Božjho — do cirkwe. A opět prawjm wám: snázeť gest welblaudu řrže djru gehby progiti, než bohatému wgiti do řálowstwí nebeského, — do cirkwe. „A widjte-li třebas, že ge mnoho boháčů řatoljky, nic se tjm nedeyte omeylit. On z nich mnohý w řálowstwí Božjm stoji gaťo přkenný Moggjš, uwnitř dutý a prázdňý, rebo hlawnj wěc a gádro, totiž řrdce má w řálowstwí Mamony, má řrdce w truhle wedle pytljků, má hadr wedle hadrů, a řámen wedlé řowů.

Tomáš. Gá chwála Bohu nenechal gestě žádného potřebného prázdňau odegiti.

Petr. A o těch gistých Swětlonossích řekl Mesiáš: „Na saud sem gá přišel na tento swět, aby ti, kterjž newidj widěli, a kterj widj, slepi byli.“ A když se ho na to ptali tito swětj ptákové: „Ždali i my slepi sme?“ řekl jim bez obalu: „Kdyby ste slepi byli, hřichu byste neměli; nynj pať prawjte: „widjme!“ protož hřich wás zůstává.“. Wšak mu to ti páni Swětlonossi ze Sowotic a Serowa nezůstali dlužnj; nazjwali ho swůdcem lidu, Samaritánem a tudjž zrádcem na národu, w podezřeni ho uwáděli mezi wlastenci, wydali ho za rozšiřitele tmy, a gať se dočjsti můžete u Jana w 7. Kapitole, wýslovně prawili: „Ždali w toho Krista uwěřil kdo z knjžat (t. g. z boháčů) aneb z farizeů (t. g. ze Swětlonossů)? Ale gen ta proflata zběř, ta chasa se ho držj, kteráž nezná zákona.“ A kdyby tenkrát bylo stávalo nowin, gisté, žeby ho byli denně dávali do wečernjho listku; a Jidáše byli by tam byli co wlastence a horliwého Syna Izraele wynásseli až snad do dewatého nebe.. A znamenité gest to, že onino Swětlonossi starého zákona tať se honosili s Mogžjšsem, a gistili, že Kristus geho učenj řalj; a předc nebyl proti Mogžjšsi žádný wjce, než oni sami. A znamenité gest to, že ti nynějšj Swětlonossi nowého zákona se tať wychlaubaji s Kristem Ježjšsem a gať řkau, čistým geho učenjm, a twrdj, že prý Jezowité toto učenj řalj; a předc Kristus Pán horššich nepřátel nemá, gať gsau oni.

Tomáš. Negde mi to z hlavy, že po té prawé božské prawdě, kterau s nebe přinesl sám Syn Božj, saháme gen my sprostnj lidé — a taťowým panáťům učeným a wtipným se po nj nechce? Prosim wás Petře, čjm pať to předc asi gest?

Petr. Rychtáři! Dal ste mi otázku welmi chaulostiwau, nebo o chuti lidské gest těžko saudit. Tať na příklad my hlaupj a sprostj sedláci rádi Feytu, husu, řachnu, gitrnici; mnohý chytrý a mlsný panáť opět rád šneky, žabj nožky, mnohý slučj trus, a zvěřinu čerwy prolezlau, prožranau. Ano slyšel sem o gačémši urozeném pánu, genž si ráno ř snjdanj pochutnáwá na půlžegdljku čerstwých žjžal.

Tomáš. Sui! Prosim wás přestaňte o tom, neb se mi počjná žaludeť obrátit.

Petr. Gábych newěděl proč! Byloby zle, abychom nesměli gazyfem wyřfnaut to, co taťowj lidj na gazyf dāwagj; a gsau-li tyto věci prawé, newjdano, abychme o tom nemluwili. A chutná-li gim tať dobře, řdož medlé může proti tomu co mjt? Teď ale pozor. Co platj o těle, platj o duši. My lidi, gať nám řjřagj, sprostj a hlaupj chodjme do čistotného řostela, a tu rádi napigeme se žiwé pramenité wody ze řřály Petrowy, a čerstwého mléka učenj Řristowa, a libugeme si ten Boží dar neyswětěgšj řwátosti. Mnohý ale z těch tať nazwaných ořwjcených pánu z Podčertic a Ďablic zagde si mezi tjm do tmawé učauděné řřčmy, a sedne si s oným marnotratným synem, genž byl panem w Ďěwčjcjch, nynj ale řtal se řwobodným panem z Nahatic a na Wepřjně, sedne řřku mezi ty gisté reypaly, a žweyřá mláto a otruby, a opigj se z řalného. Wřřať mi giž rozumjte, gať to myřřjm.

Tomáš. Rozumjm dobře, a ge to řrowná podle onoho přjřlowj, řterěž má nebořřka ba-
biřřka mřwala: řoho prý mřzj chléb, může řna-
dno se řwiněmi řaludy gřsti. Pro řwé peněžitě
žáležitosti, a i hlawně ř wřli tomu řwému
rychťářřwj přicháziwal sem taťé tať někdy do

Tomáš. Ty opovážlivče s nerypa-
řenau hubau! že ti ty slova w chřtánu neu-
wázly! Swatým nassim apostolům tať nadá-
wat!!!

Petr. Wšak odměna za to, že Frálow-
stwj dáblowo we swětě tať hogně rozsšřowal
i slowem i pjsmem, ta ho neminula. Když
ležel na smrtelném lůžku, žádal kněze; wšak
ti geho dobrj kamarádi žádného k němu ne-
připustili. A co teď powjm, na to máme swědky.
Před skonánjm poljkal tento Voltér w zausa-
losti wlastnj swé legno. A tať to chodj na tom
swětě; holubice psenici — Frkawec mrchu; pře-
stan tělo Páně — newěrec legno. A tať ge ta
chut lidská rozličná: geden rád má holuby,
druhý hauby.

Tomáš. Wěru, až ku podiwu, gať Pán
Bůh mnohému mozeť mate.

Petr. Wšak taťowý člowěť zplete si geg-
gen sám; a sám si to gedno kolečko fabriciruge,
oč pať w hlavě má wjc. A to se děge tjm
způsobem, gať se to přihodilo pyssným andě-
lům, totiž hrdostj, peychau. Taťowý mudrlant
zařryge si okno, aby Boží sluněčko do swětnice
mu neswjtilo a on neměl swětla fromě wlast-
njch očí. A teď tu chodj sám a sám potmě, a
to gmenuge swým wlastnjm swětlem; a mu-
druge tať wysoce, a mudruge tať hluboce, až
samým mudrowánjm domudruge, že gest osel
pták. Kdo doma zmožne, toho prý ani Pán
Bůh nelituge; a kdo uprostřed swětla prawé
wjry na slepau bábu si hrage, ten se čertu do
náručj žene, nebo neřázal Bůh bláznit. Tu
máte Kapitulu a teď přigde wýklad. Mnohý
sspekulant o Božjm zgewenj, tomto prawém
slunci a swětle, genž oswědcuge každého člo-
wěka, přicházegjcjho na swět — o tom zgewe-

nj řku nechci ani slyšet, ani vědět. On zavojrá oči — a ty sau gafo ořna duše — on nic o náboženství nechte, a sám o své vlastní hlavě chce vypátrat věci, nám bídým čerwjěfům tagné. A teď mu to připadá, gafo by on sám byl ten nevyšší; pod ním ale dole stoji svět, stojme my všickni, stoj sám Bůh. A i toho Boha by rád přefotil, ale gen škoda, že ten náš starý taticek gest tuze wysoko, že se od lecgakého trpaslika přewrátit nedá. A co nyní ten spekulant w lesklé záři své tmy wyspekuliruje, tomu pať máme drjw a wjc wěřit, nežli swatému ewandélium. Na ten způsob se wyljhl tať na příklad ten prožluflý panteismus.

Tomáš. Hezky pomalu, my tu přišli k wrchu. Co pať ge to za pána, ten pan Tyismus? Gá o žádném panu Tyismusowi gestě neslyšel.

Bohuslaw. Wšecky české fronyky mám w maljku — ale přiznávám se, že i mně gméno toho pána nepowědomé. Nepochybně ge to náš cizinec.

Petr. J to ge dobře, že se člověk uprostřed takowých wážných wěcí někdy také trochu zasměge. Wždyť ten panteismus není žádný ani pán, ani člověk, ale ge to — newjm rychle sám, gařbych to měl říci — ge to divná obluda.

Tomáš. Proto, proto! Ale podivné a zatrolené to gméno Pan-ty-ismus. Sem starý chlap, slychal sem o Heyřalowi, o Wodnjfowi, o Brařonossi, o Meluzině; ale o takowé potwoře neslyšel sem ani od své nebožky Babičky, a ta mnoho pamatovala.

Petr. Nu, a o té by wám mohl powědjt ten gistý pan dořtor s těmi tytuly, nebo on ge také takowý panteista, to gest, při takowé filosofické škole.

Pljčeť od almárky, kde chowám auřadni dopisy.

Petr. A teď si pomyslete, aby tu giného nebylo, než něgařého takowého mudrlanta, a ten neyprw prstem se wrtá w čele, pať založenýma rukama chodj po swětnici semo tam, hlavau napřed, diw nebe čelem neprowrtá. J začne nynj sám pro sebe takto mluwit:

„Totot gsau hodinķy. Předně ty hodinķy sau. Nebo řdyby nebyly, taťby tu giť proto nebyly, žeby tu nebyly. Nynj ale tu sau, tedy geť průwodno, že právě sau. Za druhé ty hodinķy gdau. Oni gdau, poněwadř slyšjm že gdau. Nebo řdyby nešly, nemohl-bych slyšet že gdau. Hodinķy tedy předně gsau, za druhé gdau.“

A teď wám sáhne do kapsy, wytáhne pyřflu, flepne as třikrát na ni, bere šňupec, a občerstwj swůg wtip. Pať dj dále:

„Dořázal sem, že hodinķy předně sau, a za druhé že gdau. Že ty hodinķy gdau, to ge čin, nebo se tu něco činj. Každý čin musj mjt swau přjčinu, za řterau se činj, a to se dořáže takto: Bez přjčiny ničeho býti a' státi nemůže; čin ge čin, tedy ge giť něco, a gať ge něco, musj i mjt swau přjčinu. Hodinķy tedy předně gsau, za druhé gdau, za třetj musjegj mjt swau přjčinu, proč gdau.“

„Tato přjčina nesmj být mrtwá, nebo mrtwá přjčina giť proto, že gest mrtwá, nemůže aučinķu mjt. Tato tedy přjčina nenj mrtwá. Co nenj mrtwé, giť proto ge živé, že to nenj mrtwé; nebo řdyby to nebylo živé, byloby to mrtwé. Přjčina ta ale mrtwá nenj, tedy opět průwodno, že gest živá. Nynj ale tato živá přjčina nemůže mimo hodinķy býti; nebo hodinķy nepořkařugi po stole, ale ony

gdau uwnitř. Tato tedy živá přičina není mimo hodinky. A gať není mimo hodinky, saudit třeba a nutno, že gest w hodinách samých. Tato tedy živá přičina w hodinách. Přičina ta ale, právě proto, že gest živá, ge tjm půwodem, že hodinky gdau. Živá přičina ge w hodinách — živá přičina ge půwodem — tedy tať ge půwod w hodinách. Geden-každý živý půwod gmenuge se půwodce, mistr. Živá přičina w hodinách — půwod w hodinách — tedy gest i mistr w hodinách. Nyni ale mistr od hodinek se gmenuge hodinářský mistr — mistr tedy hodinářský gest w hodinách. Hodinářský wssať mistr fratčegi nazj-wá se hodinářem; hodinář tedy gest w hodinách.

Tomáš. Ha ha ha ha ha . . . totě wěruť popuťanj. Hodinář ge w hodinách!!! Ha ha ha ha ha. Prossim wás, přestaňte o tom; sic smjchy prastnu.

Petr. Wámť ge do smjchu, ale mně gest pohřichu! Pomyslete si gen, že takowé samé mudrowánj giž mnohému spletlo mozeť, že ho přiwedlo o wjru, a zawedloť neznaťbožstw, že ho připrawilo o spasenj, a přiwedloť zatra-cenj. Nebo gaťo dratew gde za štětinau, tať po tom mudrowánj následowalo ludrowánj. Takowau filosofii má pať ten giťý doťtor w Praze, máť gi — gať sem se dočeti — z Němec, z Berlina. To ge to hnizdo, kde se wydařila.

Tomáš. Petře! Petře! gať se mi giž wssedkoť k tomu podobá, hcete wy mi buljka na nos powěsit, není-li prawda? Wssať se wám to u mne nepossťstěti, nebo mám tenký nos. Aby tať učený pán, kněz, mistr, doťtor, profesor, redaktor, děkan, a rytjř s čerwenau hwězdau skutečně uwěřil, že gest hodinář w

hodinách, to powězte Srantowi, ne pať Serinowi. Wždytby takowého nenechali w našsem hlawnjm městě dořtořit a mládež řazit, ale dali-by ho mezi blázny. Protož pěkně prošim, abyste mne neměl za dořtora Punčossku.

Petr. Máte owšem tlusté punčochy, bereťe-li to tať hrubě; a gá wám ge swléřnu. Deyte pozor. Tjmto tu ořem nad twářj můžeme widět, řterať něco giného gest hodinář, a něco giného řau hodinřy. A ř tomu netřeba breglj, aby řlowěř řpozorowal, ře gest hodinář wětřřj, než řau ty waffe hodinřy, a ře on tudjř w ních býti nemůře. Konečně wjme a wjdjme, nenatahugi-li ře hodinřy, ře tať negdau.

To má ř. řpjwá ře řnámau notau.

Petr. Tjm ře nám to řnadněgi bude řpjwat. A teď řawřme to ořo, řterěř máme w hlawě, a ořewřmeř to ořo wnitřnj. A tu nám prawj řdrawý rozum, a wede nás ř tomu i řwatá wjra, ře gest gedem Bůh. A ten Bůh gest řřwod a mistr, a geho řjlo řau ty weliké hodiny, gimž řřřáme řwět. Něco giného mistr, něco giného řjlo; něco giného Bůh, něco giného řwět. A Bůh gařožto mistr gest mimo řwět, a řwět co geho řjlo gest mimo Boha, počřtáme-li na prřřty, gedno a gedno ře řřau dwě. To co ge wětřřřho nedá ře uzawřit w tom, co ge menřřřho. A proto, ře gest Bůh nesřonřený, řwět ale řoneřený, nesmj ře řřci, řeby byl Bůh obsařen we řwětě, gařož i řřci nelře, řeby byl hodinář w hodinách. Protož i maudřý gazyř řalamaunřw prawil: „Což tedy domnjwati ře máme, ře w prawdě Bůh bydlj na zemi? Nebo gestli ře nebe a nebesa nebes Tebe, ř Boře! obsařnauti nemohau, řjm méně řřřam tento, řterýř řem wystawěl.“ Dále prawjm: To co gest menřřřho dá ře obsařnaut

w tom co gest wětššho. A že gest Bůh ne-
skončený, swět ale konečný, gistime wššim prá-
wem, že gest swět w Bohu, gažož prawil apo-
stol swatý Pawel: „Bůh není daleko od ge-
dnoho každého z nás, nebo w něm žiwi sme,
a hýbáme se, a trváme.“ A konečně by ty
hodiny toho swěta nessler, řdyby ge Bůh sám
nenatahowal; t. g. newycházelo by ani slunce,
aniž by se wůbec swět točil, anižby něco rostlo,
řdyby ruža Páně swět řjdiť a zprawowati
neráčila; gažž o tom písmo wššude swědj. Ž
toho snadno gest nám zpozorowat, že rozum a
wjra negsau daleko od sebe.

Tomáš. Aspoň gá si to niřdā ginař ne-
předstawowal, a daufām, že sem při zdravém,
dobrém rozumu.

Petr. A nynj slyšste diw diwaučj. Ti
milj panteisté o Bohu a swětu saudj ale prá-
wě tař, gažo onen nemaudrý mudřec, řdyž
swým rozumowánjm dořázal, že gest hodinář
w hodinřách. Oni totiž, abych to řrátce po-
wjdal, tařto mudrugj: Swět gest, a on se točj.
To točenj ge čin, musj tedy mjt swau přjčinu,
a ta přjčina musj býť žiwā. Tato žiwā přj-
čina ge we swětě uwnitř a gmenuge se Bůh.
Bůh tedy we swětě gest obřažen. Hodinář r.
hodinřách, a Bůh we swětě.

Tomáš. No! ti snědli rozum až po děšřky.

Petr. Gá wām tu ukázal šselmu, ale
gegj nebezpečný roh gste gestě newiděl. A
tjm rohem trřā po wjře, po dobrém mrawu,
a po Bohu. Gen si to představte! ti páni
panteisté tjm učenjm, že gest Bůh we swětě,
upjragj, že gest Bůh Bohem osobnjm, a to ge
rauháčné rauhánj.

Tomáš. Nemudrug šswec přes řopyto-
Co tu prawjte, gde nad rozum člowěka. Bůh,

a osobnj Bůh gaŕý w tom medlé rozdíl? w gednoho Boha budeš wěřit — tať znj záŕon; nic gináč, nic wjc.

Petr. Uhodil gste do prawého; panteisté giž dáwno zahodili z desatera hned to prwnj pod lawici, a to teď uwidjte. Gen gednu otázku, rychtáři! gste-li pať wy osobau, či negste?

Tomáš. Snad ze mne neuděláte howado? Gá sem gá! gá sem osoba! a wy wjte, že ne lecgafá.

Petr. Selbyste do města na trh, a natrejte hned u brány ubohého slepého žebráka, a ten sedj u cesty, a nastrčuge ruŕu. Wy gaŕo rychtář dáte mu dobrý fregcar. J popadne wám ruŕu, a gaŕo u wytržení zwolá: J ty roztomilá ruŕo ty! aby tě do zlata zasadili! Dalá's mi dobrý fregcar, a zaplať ti to tisíce Frát Pán Bůh. Hospodin ti naděl a žehney tobě, aby se ti přibýwalo prstů, a aby si se gednau těšila w nebeském králowstwji. A teď tu ruŕu stišne, hladj, ljbá. Na to pať wyplige, a naplige wám zrowna do twáře.

Tomáš. Za taŕowé Nadělpánbůh pěkně děfugi. Ostatně člowěť taŕowý gest buď z Nebýwalic, neb nenj při dobrém rozumu. Chuďas má rychtářowau ruŕu za samého giž rychtáře!

Petr. Ge-li pať ta wasse ruŕa taťé osobau?

Tomáš. Osel ptáť, ten to bauch!

Petr. Měl-li ten slepáť wassi ruŕu za wás za samého, upjral on tjm, že ste osobau; ano on na tu wassi osobu nařydal, naplil. A teď poraďte se pilně s rozumem. Mám gá tu wěci za lubem, a ty magj zuby. Wjmeť, že wšsecka dobrodinj pocházegj ze štědré ruŕy Páně.

Aťa kynuti této ruky svět se točí, slunce svítí,
 tráva roste, obilí zraje, a frem nám probíhá
 žily. Tato ruka Páně všude působí, v celém
 světě, a místa není, kdežby jí nebylo, kdežby
 nepůsobila. Ano v této ruce vynachází se ve-
 škeren svět, pročej i Boha malugeme tak, že
 v ruce drží zemskou kauli, svět. Pravil za-
 gisté swatý Job: „Ptey se howad, a naučj tebe;
 ptey se ptactwa nebeského, a oznámj tobě.
 Mluw zemi, a odpowj tobě; a wyprawowati
 budau ryby mořské. Kdož newj, že všecy
 tyto věci ruka Hospodinowa učinila? V geho
 ruce gsau dusse všeliké živých věcí, a duch
 všelikého těla člověka.“ A zalmista Páně dj:
 „V ruce Boží gsau všecy končiny země.“ My lidi
 se zdravýma očima tuto stědrau ruku v Duchu
 o všem líbáme; při tom ale wjme, že tato ruka
 není gestě osobau, není gestě Bohem samým,
 ale že patří Bohu. Pravil zagisté Hospodin
 Mogžissowi: „Wztáhnu gá ruku swau, a bítí
 budu Egypť.“ Tu máte ruku Boží, mocnau
 vůli Boží; ale máte tu také to „Gá,“ genuž ta
 ruka patří. A tato gedna ruka všemohaucj,
 všude přítomná, všude působící patří osobám
 třem stegně, Otci, Synu, i Duchu swatému, gimž
 patří stegná sláva, gať byla, tak gest, tak bude
 na věky věkůw. Amen. Ustý tedy ruku Páně
 líbáme, a oswíceným wjrau okem k němu, gaťožto
 troggedinému Bohu oči pozdwiuhugeme, a genu
 se flanjme. Máme w našich nábožných Cechách
 bohabogný obyčej, že upadneli nám Boží dárek,
 zdwihnem ho a líbáme; nebo tím líbáme ruku
 Páně, kteráž uwnitř gest gaťo ukrytá, a ta nám
 ten chlebjček dává. A všať negsme při tom
 tak na rozum padli, abychom chleba měli za
 Boha. Nedydřiw hledjme wzháru, a říkáme:
 „Otče náš, genž si na nebesích!“ a tím se obrá-

címe na troggediného Boha, genž gest na wýsostech. A pať teprw obrácíme se na štědrau geho ruku, ukazujeme na zem, a prawíme: „Chléb wezdegssj dey nám dnes.“ Ale ginať gest to u sprostého člowěka a křestana a ginať to u takowého maudrého pana panteisty.

Tomáš. Wedl ste mne dnes tak wysofo nahoru, až mi hlawa gde kolem. My kato: lici máme tať srdečnau, krásnau, hlubokau wjru, a gá o nj newěděl! a ta wjra ge tať snadná, swětla, že gj může i dítě rozumět! Rádbych ale teď zwěděl, gať o těch věcech mudruge takowý pan panty — ista.

Petr. Ten panteista se chowá k Bohu neginať, než gať onen slepý žebráť zachowal se k wám. On slepý chudas ruku Páně wssude přítomnu, a wssudy působij má za samého Boha. Je ale pauhá ruka neni gestě osobau, upjrá on tím, že gest Bůh osobau. A že ruka Páně wssude působj, gest mu wssěcko Bohem. Ruka Páně působj sluncem — slunce gest mu Bohem; působj měścem, hwězdami — sau mu Bohem; působj howadem — a to howádko mu Bohem; působj w nassem těle — tělo mu Bohem; působj w kámen — kámen mu Bohem. A tať gest mu wssěcko Bohem, a ta geho wjra se gmenuge „panteismus,“ což se wyfláda w šebožstwj.

Tomáš. Pro pana Frále, kde sme se octli! Wždyť to nic giného neni, než to staré pohans stwj? A ti pohané se klaněli slunci, a měsici, a i howadu, a i rytinám střjbrným a zlatým. J wěru, nebyloby diwu, kdybych si smyslil, že saudný den ge na zápraží. Nebo tito páni sau giž gaťo děti. Dítě když widj a slyssj hodinky, myslj si, že tam náka dussička klepá; gaťo mne gednau můg Jenj žádal, aby ch hodinky ote-

wřel, a toho šotka ukázal, který tam flepá. A když se tak ten člověk sestará, řikaj, že ge zas gafo dítě. Za pohanských časů byl člověk gafo dítě, a hledal hodináře w hodinách, Boha we světě. A teď na stará kolena zas s takowau začínaj, a to ge důkazem, že člověčenstwo brzo doflepá. A gať tu widjm, nic pod sluncem není nowého.

Petr. Trefil ste do prawého. Čert si swau wzdycy provede; a dozpjwal-li swau šerednau písničku, začíná opět od prwnjho wersse. Ale zpoměl sem si, že mám gessťe nebezpečný roh té šselmy ukázat, gjmžby chtěla wjru a Boha utrkat. Prawil sem, že gest panteistowi wšefco Bohem, žeť mu Bohem i vlastnj geho tělo. A že toto tělo wšseliké chautky a žádosti má, považugeť to za samý hlas Boží, gehožto poslauchati slusji. Protož howj ořu, howj uchu, howj hubě, howj gazýčku, howj chřtánu, howj střewu, a tak dále, a tak dále, a tak dále. My štogjme přjmo, a hledáme osobnjho Boha na wýsostech. Ten panteista ale gest šhrbený gafo ta nemá twář, a hledá swého Boha we hraudě, w řamenu, w ohni, we wodě, w řrwi atd. Uže wšseliká wěc gest mu Bohem, též Bohem gest mu bachor i břicho, a dělá tomu, gať dělal onen flepáť wassi ruce, hagicuge totiž a hladj toho swého būžka, a howj mu, přege mu. Protož i napsal swatý Pawel o četných panteistech oněch wěkům ř Silipinským: „Gsať mnozj, o řterýchž častořrát prawil sem wám, nynj pať i pláčem prawjm, že sau nepřátele řřjže Kristowa. A gegich řonec ge zahynutj, a gegich Bůh ge břicho, a sláwa gegich ge w takowých wěcech, za řterěžby člověk se měl štydět; a tito gen o zemřké wěci štogj. Nasše pať řřestanské obcowánj gest w nebesjch, odkudž také Špasitele očekáwáme Pána nasšeho Ježíše Krista.“ Tu

máte shrbeného panteistu, tu máte přímo stogijeho křesťana. A we swém psaný k Římanům výstrahu dává sw. Pawel wšem wěrným křesťanům před takowými panteisty, genž na wsecko, i na samý měsíc štěpaj, řka: „Prosim vás, bratři! abyšte šetrili těch, kterjž různice a poboršsenj činj proti učenj, kterémuž wy ste se naučili, a warugte se gich. Nebo takowj Kristu Pánu nassemu neslaužj, ale swému břichu: a šrže láhodné řeči a pochlebowánj swodj srdce sprostých.“ A těmi slowy sw. Pawel tyto ptáky tak pěkně wylčil, že ge člověk podle pěrj na prwnj pohled pozná.

Tomáš. Gá gen tomu se diwj, že giž sw. Pawel ty panty-isty nabíral. Ge tedy předc widět, že sem dobře prawil, že gsau staré plemeno.

Petr. Měl ste dobře, že nic nowého pod sluncem. Ten starý varášeš obchází i za našich dnů, gen že we fráčku. W Angličanech a we Francouzjch ussilil mu ho před lety, w Berlíně dal si ho nedáwno přessit, a u nás w Čechách chce w něm parádu dělat. A ač si dal udělat šosy až na patu, předc mu ta šseredná ohaňka zádu čauhá, a podlé této ho pozná člověk, genž řauká na wsecky strany. Pešelný ten šseydjř dal sobě sic i udělat plundry, chtěl sem řici pantalony tak šširoké, žeby w nich mohl deset centů saského tabáku přes hranice passowat, a že mu nohy nenj ani widět; ale to řoňské geho řopyto plundry neufrygj; řudy chodj, řudy se pljžj, býwá stopy pešelného toho řopyta znát, řdeřoli geho stopa, řdeřoli sobě sedl, tu nepomůž ani rýma, ani tabák. A ten geho milý synáček, pan panteismus ge gařo pantatjř. Kde zawoněl, řaždá sebe leppšj wěc zasmradne; a tu pař třeba mjtí řadidla na řury. Ten šlepý žebrák měl wassi

ruřu za wás za samého, a proto ruřu hladil a wám do twáře naplil. A ten panteista má ruřu Páně, genž w zemi, w těle, w přirodě působí, za Boha giž samého. Proto on tu zem, to tělo, tu Boží přirodu hladí, do nebe ale plige, ač pak na geho wlastnj twář slina bige. On popjrá gednoho Boha we třech osobách; on popjrá Pána Jezu Krista Syna Božjho; on popjrá cirkew nassí matku, a řjká, žeť gegj učení podstatného základu nemá, a to neni diwu, nebo čert gaktěžiw neřekne, že gest Bůh prawdau. On se konečně zpauzi proti zákonu Božjmu, a dá místo nich zákony bůžka Bachora — a tu máte roh této šselmy.

Boh. Ale Petře, kam si to dnes zagjždíte? Wy dnes samé woly, samé osly, samé wepře, samá howada, samé šselmy, a samé čerty na gazyřku máte; a to neni sluffno. Kdyby nás tu učení pán z města poslauchal, coby si asi pomyslel?

Pet. A gá wám powjm: řoho oči bolí, nechod do mleyňa. My sme rolnjci, a mluwjme po selsku, po sausedřku, a to neni nic špatného.

Tomáš. Gá sám to giž gednau powjdal. A wzdyť my tu nemluwjme pro pány, my mluwjme mezi sebau. Kdyby Petr nemluwil w té nassí sprosté řeči, bylbych tu platný, co hausar na řruchtě. A myřlíte-li, že městřké, peřařřké, bjlé, wybauchlé bochánky lépe ř duhu gdau, než ten náš nadělaný samožitný Boží dáreř, a třebas byl bochnjř, gařo řolo u panřřého wozu? Gá byl gednau w Praze u adwořáta, ten mne prořil, a i ta geho panj dořtorřka mne řádala, abyřh na ně řpoměl řákým bochnjřem. Ten městřřký peřařřský prý nadýmá, a ten náš ge prý nad marcipány. A gař to máte s nassim sprostým chlebjřkem, máte to i s nassim wenřowřřým rozumem.

Petr. Ba právě. Napsal dobře sw. Pawel měšťanům Korintským w prvním swém psaní, že mnohá ta učenost nadýmá, a proto napomíná gich, aby nehodowali w kwasu starém, ale w přestnicích upřímnosti a prawdy. A gať si mnohý libuge ten náš wenkovský chleba, kterýž upekly nasse ženy, libuge si i chlebjček od oné ženy w ewandélium, která zadělala kwas we třech měřicích mauky. A gestě něco. Kdo gaťtěžiw slyssel odemne, žebych byl proti někomu gen špinavým slowem zawadil? Opteyte se ženy, dítě, čeládky. Ale my tu dnes mluwjme o neznabožstwj, o newěře, o králostwj dáblovu a o dáblu samém. A teď mi dosvědčte z písma, že gest zápowěď, o dáblu mluwit z ostra gať se patří?

Bohuslaw. A tu gen čtete psaní, co napsal Jůda, a tam nagdete we werši 9., že Michael archanděl, řdyž s dablem odpor mage hádal se o tělo Mogžissowo, nesměl proti němu wynésti saudu zlořečenj, ale řekl toliho: „Žtresciž tě Pán.“

Petr. A na to wám zkrátka odpowjm: anděl mluwj o dáblu, a sedlák o čertu; anděl o dáblu po andělsku; a sedlák o čertu po selsku. Mudrář prodává prawdu po kapkách, sedlák ale na džbery. Wssať ten šielma podšitá na nás katolické přestany dlaho dost ten swůg děravý gazyť až pod bradu wyplazowal, nebude tedy na škodu, dáme-li mu gednau přes hubu. Ostatně sem si ta přislowj proti němu newycucal z prstu, ale mám ge od swých dědů. Ti byli nábožnj, zřussenj, wtipnj, a wěděli dobře, gať se tomu wlfu na řožích dostat.

Tomáš. Žůstaňte si gen při swém sprostém gazyťu, neb tať mi neylépe poslatužite. Od dětinstwj w usších mi znj ono přislowj, kteréz mjwal můg nebožtjť dědeček, a ten řřkával: „Lépe gest hrubiánsky se nagjst, než ždwořile

hlad trpět.“ Wy mi tu prawdu hrubiánsky strkáte, a gá se nasitjm. A беру-li to w náboženském smyslu, twrdjm, že u mnohého zdvořilého panáka břicho gde s procesjm, to gest, že srdce geho prázdne. Sadilbych se o stowku, že mnohý z nich newj, co to ge ten p a n t y : i s m u s, a gá wenkowský rychtár to ted wjm.

Petr. A gápať, řdyby tať lečřdo se wás na to optal, čjm tařowý panteista vlastně gest, gářau medlé by řte dal odpowěď?

Tomáš. O milý brachu, gá mám dobruu hlawičku, a nedal řem se darmo oď wás w zadek mrřkati. Řjct mi něco gednau, wjm to pro celé řiwobyťj. Dalbych tedy odowěď tu: Panty-ista ge půl ucháče a půl roháče. Půl ucháče — nebo ře domnjwá, že gest řodinář w řodiněách, a Bůh we řvětě; gařo onino pohané má i on wřřelický twor, i to howádřo za Boha. Půl roháče, poněwadř osobního Boha utrřat řce, a i po řářonu, po dobrém mrawu trřá. A tu máte celého čerta, s usřima i rohama.

Petr. Řwjtey a opěť wjtey řwatá prawdo! Šřoda, že nemám pjsmo řebau, četlbych wám něco o tom ze řářona, a přerřvědčil bych wás, že řte w řamuu řřpičku trřřil.

Tomáš. To mám radost, za tisíc zlatých radost. A počřeyte! wřďyť wám může Bohuslaw zapůgřit řwau bratrřřau.

Bohuslaw. O! to ře řid dřjw dotřne wepřowěho než Petr bratrřřého.

Petr. To práwě ne, nebo w tom co hledám, řatoliř s ewanděliřem ře nerozčáři. Počřeyte až ři to wyhledám. Řiř to mám. We řwém řřanĳ ř Řjmanům w I. řapitole ři řwatý Pawel o panteiřřech oněch wěřů:

„Řgewuge ře zagistě hněw Boři s nebe proti řařďe bezbořiřnosti a neprawosti řidĳ, prawdu Boři w neprawosti zadrřugjčĳ.“

„Nebo což poznáno býti může o Bohu, známé gest gim; Bůh zagisté gim to zgewil.“ —

„Nebo newiditelné věci geho hned od stwo-
ření swěta po věcech učiněných rozumem
pochopené býwagi; totiž ta geho věčná moc a
Božstwí, na to, aby oni byli bez výmluvy.“

„Protož poznawšse Boha, nectili geg gafo
Boha, ani gemu děkowali, ale marnj učiněni
gsau w myšlenjch swých, a zatmjno gest nemaudré
srdce gegich.“

„Měwšse se za maudré, blázni učiněni gsau.“

„Nebo změnili sláwu neporuffitedlného
Boha w podobenstwí obrazu poruffitedlného
člowěka, i ptactwa, i howad čtweruohých, i ze-
měplazů.“ Tu máte toho půl ucháče; a teď
slyšte dále, přigde ten půl roháč. Písmo dj:
„Protož i Bůh wydal ge w žádosti srdce gegich
ř'nečistotě — — — — —“ atd. atd.

„A gafož sobě newážili známost Boha, tať
wydal ge i Bůh w přewrácený smysl, aby či-
nili to, což nesluffj.“

„Gsauce naplněni wššj neprawosti, smil-
stwem, neshlechtnosti, lašomstwím, zlosti, plni
záwisti, vraždy, swáru, lsti, zlých obyčegů.“

„Utrhači, pomlawáci, Boha nenáwidjci,
hanliwí, ryššni, chlubni, nalezači zlých věcí, ro-
dičů neposluffni.“

„Nemaudři, smluw nezdrželiwí, beze wššj
lžosti, neufogitedlní, a nemilosrdní.“

„Kterj vědauce o tom práwu Božím —
že totiž ti, kterjš takowé věci činj, hodni gsau
smrti — a wššať netoliko ty věci sami činj, ale
i giným ge činjcím powolugj.“

A teď suďte sám, rychtáři! Kdyby se sw.
Pawel dnes mezi námi na zemi ukázal, zdaliby
byl apóstol na ty neznabohy zdwořilegšj.

Tomáš. Podlé praťky, gaťowé sem gá

gaŕo rychtář nabył, ſaudjm, žeby nebył. Ntne ſe teď teprw oči otewřely. Gát poznáwám, že tito milj panty-iſté giž i w naſſi obci i we wůkolj wzácniſj gſau, co popel w kaſſi. I ti Fryminaliſté Wáſſa, Tuma a Gaſſka, a ti dwa giſté dobři ſauſedi ſau podobně taſowj-páni panty-iſté, nebo ſau docela podlé toho, gaſ tu apoſtol piſſe; lidi bez Boha, bez wjry, bez mrawů. Máme tedy taſowé mudráky w černém fraku s breglemi, i w režné haleně. Ntnej diwu; nagdau ſe ſſtěníce i w palácjch, i w barácjch.

Petr. Prawé paſ hnjzdo těch panteiſtů ge w Němcjch, ge w Berlíně. Tam ſi ge Frál ſám naſadil a má teď z toho. Ta cháſka pěkná ſe mu rozplemenila; i řdowj, řdeby ſe ten Frál nynj taulal, řdyby byl neměl wogáků bo- dáků. Teď by ſe toho plemena rád ſproſtil; ale co na plat; ſnadno zawoláš, ale těžce za- ženeš. Stěníce, řde ſe uhnjzdily, ani newypa- řjſ. W Němcjch za horami tam ge mor, a od těch hor ſauká ř nám ohawný wjtr. Geſt ſi přáti, abyhom zacpati mohli wſſecky djry, řady ſe ř nám ta náſaza tlačj. Ale těžko to zamezit. Ntnej tedy diwu, že ten řohauteř na ſtřeſe těch giſtých čeſkých bratrů po tom ſamém wětru ſe otáčj a řokřhá. Ale naſſi ſtaročeſké řato- ličké lpy, řterá tu giž ſtogi od čaſů Bořiwoge a Lidmily, té řku ten wjtr z Berlína neporažj. Uwadlé liſti možná doſt že ſe ſeſype. Ale řmen zůſtane řmenem, a miſto ſuchého odpadaného liſti wypučj nowé, čeřſtwé. A to dořázala ſama naſſe Slowanſká Lpa při ſwém wſſeobecném ſgezdú w Praze, léta Páně 1848 po wánocjch. A nebyli tam gen ſami Pražáci, ale i poctiwj lidé ze wſſech řončin čeřké země; a ti ſobě ne- dali tař tuze ſaukat do kaſſe. Někteři ti mladj

filutové chtěli vyhazovat červené, a ti nassi na se mrkli, že nepřiznají barvu; chudáci! své naraščené trumfy museli si gen schovat. W Němcích, prawil sem, s náboženstwjm biždně se to waří, tam to hoří. J nebudau Cessi tať nemaudři, aby do toho saukali. Mámeť w Čechách zděděnau po pradědech praťtyku: řdyž u sauseda hoří, řdož můžeš odstaw swého. Maudři tedy Čechové práwě nynj wážiti si budau swaté své řatolicřé wjry stořráte wice, než řdy gindy, a opatrowat gi budau gařo žřitelnici ořa. Prawý, rážný, řtatečný Čech, a buď si řřeba drwořřtěp, nadennjř, nedá si o d lecgakřého panáčřa we řřáčřu nabuliřowat, řeby byl hodinář w hodinřách. Čech wěčně wěřřm blážnem pante-istau nebude; Čech neřtane se ani ucháčem ani rořáčem. Řřřalo se giž o dědu nassem po celé Ěwropě: „Neylēpe prý poznáš prawěho Čecha řdyž ho do hlaway uhodiř, gde mu z nj oheň. A řde oheň, tam tať swětlo, rozum; maudrořt. A mē-li děd w hlaway oheň, nebude tam mjt wňauče řřžanřu a řřámu.

Tomáš. O řřžby wás gen wřřicřni w Čechách řřřřeli; řřždě řlowo wasse řtogi za duřřát. Řřž se řřždý Čech wěrně drži té nassj řřatolicřé wjry! Nebo řdyby geřřtě řřřze náboženřtwj rozepře a pūtřy powřtat. měly, pař běda nám wřřsem, běda tať nassemu hořřpodářřtwj. Čtyry řta let minulo giž od té huřřiticřé hiřřtorye, a ona podnes řřařřj.

Petr. Práwě tato huřřiticřá wálřa swědčj, ře geřř řeřřý národ národ nábožný. Řdo pro řwau wjru dá řřew, řřiwot, ořwědčuge řřm přeř celým swětem, ře mu na ni záleži. Ale řařowé se měnj; nám nařřawá bog s panteiřřicřau ne- wěrau. řa nassich řwobodných řařř, řdeřto z

Fleci se wypustili anděl i ďábel, rádbý ten rarášek spískal královstwj Božimu poččinu, a na ten konec sebral si giž w Němcich hezkau hromádku té chasy. Wšak on se notně pomrzí; Cechové mají dobrý sluch, a sau učinění zpěwáci ze žiwota matky, a co takowj po všem světě známj. I nedá jim to sluch, aby k této bandě se přidali, a swůg zvučný slawjckowý gazýk propůgčili takowému škřipánj. Ale i we slawičjm hnjzdě nahodí se někdy wegce od kuřačky; a mládě z něho kuřá. Dáblu se posstěstilo, že některé z těch našich lidí můhem uderil, že ge ohluffil; a ti sau geho. Tak se stalo na příklad w Praze matce naší, w tomto srdci národa českého, že některj z takowých ptáků na divadle provozowali Husa, a w tom divadle zosudili naše katolické duchowenstwo, řády, knězi, biskupy, kardinály, ba i samého papeže.

Bohuslaw. A widjte, právě tento kus flyssel gá nad mjrú chwálit. Nebo zaslauli toho wasse duchownj páni wrchowatě, aby se postavili na pranýř. Hruža o nich čjsti w našich ewandělických kronikách! Hruža i teď gestě o nich čjsti we Wečernjm listu, a ten vychází w samé Praze, a redaktorem geho gest slawný pan Chocholaušek.

Petr. Aby nás rarášek pohladil! Něco ale wám tu napowjm. Každý pták, i ten heyl, i ten chocholaušek zpjwá tak, gať mu narostl nos. Wy tedy ten „Wečernj list“ držjte?

Bohuslaw. U mne hned wedle Bibli Glasatel, a s Glasatelem Wečernj list; prawda lidská wedlé prawdy Boží.

Petr. Dobře tak: Pán Bůh napřed, wy za njm, a ty čerte zadu tlač. Wšak není každému dáno, by Bohu tak slaužil, aby čerta

při tom nerozhněval. Rychtáři! povězte nám gestě gednau, gať to o těch panteistech saudjíte?

Tomáš. Prosim wás, deyte mi s těmi Pantypany giž swatý pořog; nebo přálbych takowau chasu wšsem řekawcům na zob.

Petr. Tak se tedy nynj deyte wy dwa do sebe; nebo Bohuslaw ge také ptákem z toha hegna.

Bohuslaw. Kdo tak o mně saudj, toho tu před rychtářem prohlassugi za daremného člověka. Neboť gá, gaťožto prawowěrný ewanděljsk takowéto učení rauhawé, beznabožské zawrhugi, zatracugi.

Petr. Známť gá toho pána, co ty řudly maluje; ge to pták w nowém munduru, a ptáka poznáš po pěrj. Wy ste se ř tomu pěrj také hlásil, a prawil ste, žeť tu prawda lidská wedlé prawdy Božj; tedy patrno, žeť ste i wy z toha hegna. Powjm wám to po česku: Wečernj list držj s pany Panteisty. Čtěte gen w čjslu č. 69, a tam se wychwaluge maudrost a učnost onoho pana Doktora s těmi tytuly; wychwaluge se gehu pěkná filosofie; wychwaluge se i ta gehu knížka, w njž psáno, že se náboženstwj gen tak gestě mezi těmi chrapauny udržuge. Ostatně wám snad powědomo, že chocholaussek ge zimnj ptáče; nebo můžete ho w zimě widět na ulici, zlásst ale na řařském dwoře, řde se drůbeži wjce zrnicek natraussj. A tu zobá wedlé těch pěkných strnadů, genž w zimě wolagj: „Sedlák streyc! sedlák streyc!“; w letě ale: „Sedlák sedlák po cibuli a řesněku čpjjjjj. — A takowého ptáčete gen se držte, nebo ge pták, o němž w pjsmě psáno, a řice w samém Božjm ewandélium.

Tomáš. Deyte nám to na řtůl; nebo gá se w pjsmě neznám.

Petr. Wyssel Pan Ježíš, aby rozššwal. A když rozššwal, některá zrna padla podle cesty, a přiletěli ptáci nebesští — tedy zagistě mezi nimi i chocholaussškomé, i šzobali ge. A ten Wečernj list podle wššeho ge dost způsobný, aby wššem powrchnjm křesťanům sezobal to poslednj zrnjčko swaté wjry, co w sobě gessťe magj. Ať se tedy toho milého chocholausse gen držegj, a při hegně náčelnjškem ho udělagj; wššať on ge krásně powede do těch teplých fragin, kde zima s člověkem rozprávj, a kde ge šřjpenj zubů. My ostatnj zůstaneme w Cechách, my zůstaneme při wjře, genž zabřjwá srdce.

Bohuslaw. Prawil sem giž gednau, a nynj opět prawjm: že dnes máte hubu, gačo trdliči, a teď wám powjďám bez obalu, že se to tjm panem Chocholaussškem nemile dotýkáte osobnosti.

Petr. Newjďáno! Radj-li nám Katoljškům takowý datel bez kadidla, a napráššj-li na hlavu nám, kněžjm, biskupům: byloby zle, abychme takowé ptáče nesměli za chocholku popadnaut. Ej snad si od něho máme nechat ljbít wššedku hanu, wššedky ašštěpky, a máme ho za to gessřě pochwálit? Nasse swatá cirkew nenj žádný ani kurnjšk ani holubnjšk pro takowé ptáky; chtěgj-li práššit, ať šj gďau do swého hnjzda.

Bohuslaw. Přál-bych wám gen, aby ten pán wás tu poslauchal. Oč, žeby wám ten kauseš dořázal, a od wassj cirkwe odpadl gačo ten dořtor.

Petr. No! toby nám dal. W nassj hospodářské prařtyce psáno: Wrabec na šřesse — zisku nenese. Ať si tedy takowý i s swým ušštěpačným zobáčškem od té nassj stodoly od-

Ijtne. Ptáče toho pérj bez toho nic neobtěžuge pana patera ani w kostele, ani u oltáře, ani na kazatelnici, ani w zpowědnici, leč chce-li od něho něco na zob; ono gen na střesse sedj, a pana patera pomlaumá. A gať není w kostele, wjmeť, kam patřj. Prawil giž praděd náš: „Kdo oltáře newjdal, třeba peci se flanj;“ z toho widět, že giž tenkrát o panteistech wěděli. A což takowý panteista dbá o Boha, což dbá o duši, což o spasení, což o blaho lidu a národu, což o věčnost. Nebo kdyby dbal, ty věci by nepsal. Wjm owšem, že dá wetu za wetu; i nu dáme zas půgčku za odplátku, nebo několiť českých máme gestě za sebau.

Bohuslaw. Lásko! lásko! kam si se nám ze swěta odstěhowala!

Petr. Wsať sama se odstěhowat musila, neboť wýhost dostala od Syna Božjho, genž prawil k takowýmto ptákům: „Wy pokryt-cowé! wy stěny zbjlené! wy pokolenj gestěrcj! wy synowé dablowski!“ A kterať i Pawel neláskawě o takowých kwiťkách psal, giž sme dnes slysseli. A rozdjl gest gen ten, že Kristus. Pán takowau lásku wypudil ústy po židowsku, Pawel pérem po Řecku, a gá hubau po česku. Prawdu sobě mluwme, dobřj spolu budme.

Tomáš. Ať gá také slowjčko promluwjm, a to gaťo rychtář. Slyssjte, Bohuslawe! uděleyte nynj škof domů, a přineste mi č. 69 wečernjho listu. Mně se tu rozchází o weliké věci, při kterých přestává kmotrowstwj a nastupuge rychtářstwj. Gá ty pantypany mám w žaludku, a w naši obci nebudu trpět fučáře, genž na smrdutau zvěřinu zná ty gisté gižky dělat. Ať si takowý gde mezi panáky. Gať sem prawil, přineste mi ten plátek; a nagdu-li tam we šřulině gen gednu štěnici,

poženu wás i s smotrowstwjm. W nassí obci má, bude, musí panowat čistota.

Bohuslaw. Toto čislo gať se mi zdá gá gessťe nedostal. Ostatně wjm dobře, proč Petr na mne tať spustil. On slepě důwěřuge w knězi, w biskupy; a dotkne-li se gich člowěť dost málo, hned prská gaťo žid. A předc ge dořázáno, a celému swětu známo, že katoličtj knězi, faráři, kanownjci, biskupowé sau prawj —

Petr. Ani slova dále. Nychťáři! znáte zářon.

Bohuslaw. Glele, swátost! nedotýkejte se ho.

Tomáš. Pst!

Petr. A gá trpět nebudu, aby se proti mým duchownjm předstaweným pronešlo gen špinawého slova. My katoličtj křesťané dohromady sme tělem, a gá sem taťe aud toho těla, a wrchnj pastýřowé sau hlavau. Dáte-li hlavě ránu, dáte-li pohlaweť; tupjte, zlehčujete celé tělo, zlehčujete i mne. A gá mám česť w těle, a od wás se zosťuzowat nedám.

Bohuslaw. Na mau česť! gá wás tjm urazit nechťel, nebo ste poctiwý saused, a žádný na wás toho neymenšjho newj. Gá gen na ty pany faráři, kanownjky, biskupy —

Petr. Wšsem, z cizj kůže snadno široké řemenky křágeti. Máte-li ale při tom gen za máľ rozumu! Nechci gá každého nasseho kněze a we wšsem zastáwat, a wjm dobře, že i mezi nimi můžem ukázat na lecgakého židáše, genž wjc dbá o štolu do knězkého kabátu, než o štolu na knězký kabát; wjc o desátek, než o desátero. A wšsať desátek mu patřj; co pať desátera se týče, dá gednau Bůh, co mu patřj. Za státnj cirkwe býwal taťowý welebnjček z Nedělánic a z Berauna swobodným panem;

nebo chtěl-li ho i biskup odstranit, nemohl, nesměl, stát ho držel. Ale teď také ti naši biskupové stali se swobodnými pány; protož na radu wěrného duchowenstwa odstranij každého takového, kterýž na winici Páně nerád se potj. Z Mělníka ho odeslau, a poslau ho do Malina, aby řěn kopal. Wjm dále, že nyní za swobody cirkwe wsselike potřeby se ukážj, že tu bude mnohých wěcj k powážení. O těch a takových promluwj gá s rychtářem, katolij s katolijem, a cizjho při tom nebude třeba. A budem-li mjtí spasitelné přání a sprawedliwau žádost, týkajíc se zdaru králowstwj Božjho, wzdělánj a spasení nasseho, obrátjme se na swé duchownj pastýře, tito na biskupy, biskupové na papeže; wssěcko podle slusnosti, podle zářona; a dausám, že nám naši duchownj wrchnosti macehami nebudau. Tasse cirkew, prawil sem, ge teď swobodná. Ale než tato swoboda úplně a we wssem se uweđe, mnoho wody uteče. Weliký zwon nemůže se nagednau rozkoljbat, a ge to bláznowstwj udeřit do něj klacky a klobauky, aby hlasu wydal. Pismo dj: Kdo tluče, tomu otewrau; a děd náš prawil: Dobrá slowa gedj koláče. Při tom při wssem, gať sem giž také podotknul, wjm dobře, že chyba člowěkem wládne, a že i papež člowěkem z té samé hrudy, z kteréž sme my. A wssať i wy mi sotwa dokážete, že wssicni ti naši páni pastorové a superintendenti pjžmem a řadidlem wonj. A řdybychme my katoljci pro ty gegich lidské řehřosti přiwedli wasse duchownj na diwadlo, gať nám se to stalo, a smjch si z nich tropili: wěru, co máte hrdla řřiceli byste na nás gať na wlký, a to wssim prawem. Při tom gestě něco. Řdyby ste wy mne před wassim řepjčkem, tjmto roztomilým

pacholátkem tak přivedl do ostudy, žeby pes odemne ani chleba newzal; oč! že tento hosiček odemne newezme, a byt mu dal mazanec s medem. A lidi w mnohém ohledu sau horšši gestě, než sau děti. Gen at se hodně zostudj nasse duchowenstwo; at se na něg nařydá hany na hanu, at se každý o ně utjrá — wšak řdož hlawnj škodu a ztrátu poneše, než lid sám? O usspjnený ručník nechce se žádný utřít, a raděgi zůstane neutřeným. A z rukau zostuzených řněžj nebude chtjt lid Božj dary přigjat, a tak — gať ge geden Bůh na nebi — a tak lid o ty drahé wzácné dary přigde. A ten samý český národ, řterýž za starých časů toliř a takowých chrámů ře cti Božj wzdělal, ten samý český národ, gehož sláwu zwěstuge swatý Wjt, a samými drahými řameny obložena řaple swatého Wáclawa w Praze; ten samý český národ, gehož nábožnost býwala w celém swětě známá, welebená, obdiwowaná — ten samý český národ bude gaťo ten neshťastný Šalomaun. Ten také za swých mladšjch let býwal maudrý, bohabogný, nábožný, a wzdělal onen slowútný chrám w Jerusalemě; na swá pať stará řolena Boha se spustil, a řlaněl se Molochowi; a slyšřte! ten Moloch byl wůl, a slyšřte gestě: nebyl ani řiwý wůl, ale wůl z mědě.

Tomáš. Pan Bůh sám rač nás před takowau šlepotau uchránit!

Petr. Wšak dařfám, že u nás nebude po řertowé wůli. Máme w Praze dostatečný počet wlastenců, ořwjcených, opatrných a řřfšených, a mnohé z nich osobně znám. Těm záležj na tom, aby lid byl řřřtečně i na těle i na duři; i na zemi i na wěčnosti řřřasten; protož oni řbagj o řwobodu, nepať o newázanost; o náboženřtwj, nepať o neznařbožřtwj; o

oswícení, nepať o oslepení; o vzdělání, nepať o zbaurání; o sgednocení, nepať o rozdrobení; o spásu a chlaubu, nepať o zřázu a zhaubu českého lidu. A právě tito přísně nabrali ono sseredné divadlo, w němž se Hus a podobné věci provozowaly, a těm gistým lidem i we weřegných listech dost peprně okusit dali, po čemž flota we swětě se prodává.

To máš. Že tu právě o nowinách mluvíte — gaťpať ge to s tjm doktorem, co má ty tytule? Bohuslaw myslím prawil, že gest redaktorem znamenitého časopisu, kterýž právě naši wlastenci podporugi. A kterať si to teď mám w hlavě srownat! Gať mohau býti naši wlastenci dobře spořádaní, podporugi-li redaktora panty-istryckého?

Petr. Tu gen třeba několiť slow. Gať mile od naší wjry odpadl onen kněz, gať mile weřegným wygádřením ukázal swé pěrj a oni po pěrj poznali ptáka: i hned na geho místo dosadili giného, též mistra swobodného umění a doktora filosofie, a ten, gať ge swětský, ge prý horlitel i pro wlast, i pro naši swatau katolickau wjru. A zde slusj poznamenat, co mám od pana patera, že si před lety tito dva doктоři byli we wlasjch; doktor kněz prý zastáwal filosofie panteistickau, neznabožskau, pohanskau; a ten doktor neknez filosofii tu mau-drau, křestanskau, katolickau.

To máš. To sem zas upokogený. A teď bych tu gestě gednu otázku měl. Ten doktor s těmi tytuly od naší wjry odpadl; dobře; kam pať nynj ale se přidal?

Petr. To ať wám Bohuslaw powj. On nemohl dosti slowy nám wypovědit, že s katolickau cirkwí se rozžehnal; ať nám tedy také powj, kam se přidal.

Tomáš. Powězte tedy, fmotře! co ten pan doktor dělá.

Bohuslaw. To wám wěru nemohu poslažit; oni někteří mluwj tať, druzj ginať; gedni že zůstal w Praze, druzj že ge w Berlíně profesorem.

Tomáš. Tu máme! gá na blumy se ptám, a wy o hubách odpowjáte. Máte wy mi zkrátka řjci, co ten pan doktor potom dělal strany wjry, kam se přidal.

Bohuslaw. A tať! wy to myslíte o tom knězi — chtěl sem řjci, o tom býwalém knězi — o tom doktoru, co od wás odpadl — chcete gaťo wědět, kam připadl. — Ten pan doktor a mistr — připadl — gestliže se dobře pamatugi — gať sem to mysljm četl w Glasateli — anebo gať mi to trwám pan pastor powjdal — on přistaupil k wjře, abych tať řekl — nemeyljm-li se — a gá giž wěru newjm.

Petr. Snad se přidal k wám ewanděljšům?

Tomáš. To sadjm swau hlavu, že ne; nebo to by se byl fmotr s tjm dáwno pochlu-
bil. Wjte, Bohuslawe! že k wám nepřestaupil?

Bohuslaw. Inu tať ne! a co ge wjc?

Petr. Snad se přidal k židům?

Bohuslaw. J gděte! snad se býwalý kněz nedá obřezat. Toby gestě scházelo!

Petr. Dobře tať. Nynj my ale w Čechách fromě wjry katolické, ewandělické a židowské giného náboženstwj nemáme. A gať ten pan doktor nemá ani té, ani oné wjry, gest to důkazem, že swým odpadnutjm se stal člowěkem bez wjry. A to zagisté pro nassj cirkew znamenj welmi dobré, odpadagj-li od nj toliťo ti a taťowj, genž nemagj kusa náboženstwj.

B o h u s l a w. Giž to s tjm panem doктоrem nechme, a deyme se do prawého. Dostal sem dnes od wás, Petře! několik šňupců, a rád bych wám dal slusšnau odplátku. Prawil ste ondy, že wasse cirkew ginowěrců nezatrucuge; a tu wám powjdam před samým rychtářem, že ste lhal we wssecky hambalky. Tu ge kniha, a w nj máte důkaz, černé na bjlém.

T o m á š. Slařowitá wěc! zrowna mi musj ten auřednj posel do toho přigjt. Ale co na plat! auřad gde předewššjm. Gá tedy se podjwám na chwjlku do swé pisárny. A wšak to tař dlawho nebude trwat, a sem tu.

Dzudamenj.

Ob spisowatele „Gen s prawbau wen“ gest i dostání též kniha: „Clowěk w p o b o b e n s t w i, čili zrcadlo pro každého, genuž na tom záleženo, žeť člowěkem“; s 23. obrazu na 16. tabulkách, w Praze 1846; cena knihy 30 fr. stříbra; w kněhsupectwí za 40 fr. stříbra.

Opomigegice zde wšeho schwálení, gať toto i w německém gazyku wydané bjlo na wšech stranách říšse nalezlo, uwádíme toliko úsudek znamenitého doktora Filozofie páne Hása, genž byw pastorem ewandělichým ne-
dbage na welké oběť i nassí swaté wíře pře-
staupil, a gehož uwádí pan Hawliček we
Wčele číslu 99. 1846. gať následuge :

„Kterak welice přegeme, by půwodnj tato kniha z wšeoobecneho rozšírení se těšila! Každý učitel gať w národních, tať na učených školách gi použit, ba žákům swým doručit může; každý otec ni užitečně potěší do-
mácí swé; ano každý dost málo wybělaný gi pro sebe wyčerpat může, a blahobárně zagistě powzbudí se, by děle rozzjmal o důležitých wšech prawdách, kteréz w nj gsau wobotknuty. Welmi pochwalně důstognj boho-
mluwci, filosofowé i lékařowé stran té knihy gsau sau-
bili.“

„Požehnání tomuto práwě křesťansko-katolické-
mu spísu.“
